

รายงาน ผลการปฏิบัติงาน

คณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ
๒๕๖๑

รายงานผลการปฏิบัติงาน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒. -- กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๖๒.

๑๙๖ หน้า.

๑. สิทธิมนุษยชน -- ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

๓๒๓

ISBN 978-616-7213-95-8

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะผู้จัดทำรายงาน

สำนักบริหารกลาง

สำนักกิจการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน

สำนักเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

สำนักกฎหมาย

สำนักดิจิทัลสิทธิมนุษยชน

หน่วยตรวจสอบภายใน

คณะบรรณาธิการ

หรรษา บุญรัตน์

ชุลีพร เดชงำ

หิรัญญา ปะดุกา

ชลธิชา พนมหอม

รักชนาลัย ดอนสนธิ์

พรปวีณ์ มีมากบาง

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๒๐ หมู่ที่ ๓ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น ๖-๗

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐

ออกแบบและพิมพ์ที่

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๓๓๖ ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๒๒ ๙๐๐๐, ๐ ๒๕๘๒ ๑๐๑๐

โทรสาร ๐ ๒๕๓๓ ๒๗๘๒, ๐ ๒๕๓๔ ๑๓๘๕

E-mail: aprint@amarin.co.th Homepage: <http://www.amarin.com>

คำนำ

รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จัดทำขึ้นเพื่อแสดงผลการดำเนินงานในรอบปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ชุดที่ ๓ ซึ่งเป็นหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้คณะกรรมการสรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ได้แสดงผลสำเร็จในการดำเนินงานที่สำคัญของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ ๓ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๒๔๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕ โดยแสดงผลการดำเนินงานหลักที่สำคัญ ๖ ด้าน คือ (๑) การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน (๒) การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ (๓) การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (๔) การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม (๕) การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน และ (๖) การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม เครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน และประชาชนทั่วไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มกราคม ๒๕๖๒

สารบัญ

คำนำ
บทสรุปผู้บริหาร
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ ๓
ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ตราสัญลักษณ์

๓
๖
๑๖
๒๓
๒๔

๑ บทนำ

๑. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง	๒๗
๒. หน้าที่และอำนาจ และโครงสร้างของคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๒๗
๓. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๓๐
๔. ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ	๓๑
๕. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการ ปฏิรูปประเทศ	๓๒

๓ สรุปปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

๑๖๙

๔ รายงานงบการเงินสำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ

หมายเหตุ: ฉบับยังไม่ได้รับการรับรองจาก
สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

๑๗๓

๒

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗

๒.๑ การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิด สิทธิมนุษยชน	๓๕
๒.๒ การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้าน สิทธิมนุษยชนของประเทศ	๘๒
๒.๓ การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๘๔
๒.๔ การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มี การรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนใน ประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม	๑๐๕
๒.๕ การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึง ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน	๑๑๐
๒.๖ การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร	๑๔๖
๒.๖.๑ งานสนับสนุนภารกิจหลักตามหน้าที่และอำนาจ	
๒.๖.๒ งานสนับสนุนการบริหารจัดการและการพัฒนา องค์กร	

ภาคผนวก

- ประกาศแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ ๓	๑๙๓
--	-----

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๑	จำนวนบุคลากรของสำนักงาน กสม. จำแนกตามสำนัก/กลุ่มงาน	๓๑
ตารางที่ ๒	การเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑	๓๒
ตารางที่ ๓	ผลการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ กสม. ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑	๓๘
ตารางที่ ๔	กรณีตัวอย่างผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ กสม. รับเป็นคำร้องไว้ตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการพิจารณาและมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน	๓๙
ตารางที่ ๕	มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ กสม. เสนอไปยังหน่วยงานของรัฐ จำแนกตามประเภทสิทธิ	๕๖
ตารางที่ ๖	ผลการติดตามการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบฯ ที่รับเป็นคำร้องก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑	๕๗
ตารางที่ ๗	ผลการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำแนกตามประเภทสิทธิมนุษยชน	๕๘
ตารางที่ ๘	กรณีตัวอย่างผลการดำเนินงานตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕๙
ตารางที่ ๙	รายงานข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และรายงานที่มีทั้งข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งในรายงานเดียวกัน จำแนกตามประเภทสิทธิ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑	๘๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่ ๑	ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคล	๖
แผนภาพที่ ๒	โครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๒๙
แผนภาพที่ ๓	ผังความเชื่อมโยงเป้าหมายการให้บริการหน่วยงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ใบแทรก
แผนภาพที่ ๔	จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ กสม. ได้รับในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำแนกตามประเภทสิทธิ พื้นที่เกิดเหตุ หรือเพศของผู้ร้อง	๓๖

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

๑. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ประจำปี จัดทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕ ที่กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่สิ้นปีงบประมาณ ให้ กสม. จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้ กสม. สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป สำหรับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เป็นรายงานผลการปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

๒. ภาพรวมผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผลการดำเนินงานของ กสม. เป็นไปตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และ ๒๗ และแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ โดยในรายงานผลการปฏิบัติงานฉบับนี้จะแบ่งผลการดำเนินงานออกเป็น ๖ ด้าน ประกอบด้วย

- ๒.๑ การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ๒.๒ การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ
- ๒.๓ การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- ๒.๔ การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม
- ๒.๕ การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
- ๒.๖ การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

แผนภาพที่ ๑ ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคล สำนักงาน กสม. มีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ จำแนกประเภทบุคลากร ดังนี้

หมายเหตุ : * หมายถึง อัตราที่มีคนครอง (คน)

ที่มา : สำนักบริหารกลาง สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

ภาพรวมด้านงบประมาณ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงาน กสม. ได้รับงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำนวนทั้งสิ้น ๒๑๑.๘๗๗๙ ล้านบาท โดยลดลงจำนวน ๔.๕๗๘๐ ล้านบาท จากปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ซึ่งได้รับงบประมาณทั้งสิ้น จำนวน ๒๑๖.๔๕๕๙ ล้านบาท โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณใน ๓ แผนงานหลัก คือ แผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐาน และแผนงานบูรณาการ

๓. ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗

ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. มีผลการดำเนินงานจำแนกตามหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑.๑ สถิติการรับเรื่องร้องเรียน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีกล่าวอ้างว่ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งสิ้น ๒๓๒ เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลจำนวน ๘๐ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๘ พื้นที่ที่มีการร้องเรียนสูงสุด คือ ภาคใต้ จำนวน ๑๐๔ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๓ โดยผู้ร้องส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๖๒

๑.๒ ผลการพิจารณา/ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนจากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. สามารถตรวจสอบคำร้องและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนจำนวน ๔๔๕ เรื่อง เป็นเรื่องร้องเรียนที่รับเป็นคำร้องก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๓๙๕ เรื่อง และเป็นเรื่องที่รับเป็นคำร้องในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๕๐ เรื่อง ตัวอย่างผลการตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนจำนวน ๒๑ เรื่อง ดังนี้

- **กรณีที่ ๑** กรณีกล่าวอ้างว่ากรมราชทัณฑ์ออกกระเปียบและคำสั่งทำให้ผู้ต้องขังได้รับความเดือดร้อน (รายงานฯ ที่ ๒-๓/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๒** กรณีกล่าวอ้างว่า มีบุคคลนำชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ไปแอบอ้างลงข้อความหมิ่นประมาททำให้เสื่อมเสีย (รายงานฯ ที่ ๔/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๓** กรณีกล่าวอ้างว่าคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๙ และที่ ๔/๒๕๕๙ เกี่ยวกับการยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายและกฎกระทรวงว่าด้วยการผังเมืองและการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและสำหรับการประกอบกิจการบางประเภทละเมิดสิทธิมนุษยชน (รายงานฯ ที่ ๖๗-๗๑/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๔** กรณีกล่าวอ้างว่าถูกหลอกลวงไปทำงานที่ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ทำให้สูญเสียชีวิตเงินจำนวนหนึ่ง (รายงานฯ ที่ ๑๐๐/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๕** กรณีกล่าวอ้างว่าหน่วยงานราชการมีคำสั่งให้กลุ่มผู้มีอาชีพเลี้ยงกระบือออกจากพื้นที่สาธารณประโยชน์ (รายงานฯ ที่ ๑๑๗/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๖** กรณีกล่าวอ้างว่าการอนุญาตให้ฝังกลบขยะมูลฝอยในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน (รายงานฯ ที่ ๑๑๘/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๗** กรณีกล่าวอ้างว่าเอกชนล่อลวงรั้วเลี้ยงหอยในแม่น้ำปะเหลียนและทำการคราดหอยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย (รายงานฯ ที่ ๑๑๙/๒๕๖๑)

- **กรณีที่ ๘** กรณีกล่าวอ้างว่าชาวประมงพื้นบ้านได้รับผลกระทบจากผู้ประกอบการเลี้ยงหอยแครงบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ (รายงานฯ ที่ ๑๒๐/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๙** กรณีกล่าวอ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในที่ดินทำกินจากการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (รายงานฯ ที่ ๑๒๑/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๑๐** กรณีกล่าวอ้างว่าผู้บัญชาการและเจ้าหน้าที่เรือนจำปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ (รายงานฯ ที่ ๑๒๒/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๑๑** กรณีกล่าวอ้างว่าชาวบ้านตำบลหนองนาค่าได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากโรงงานยางพารา (รายงานฯ ที่ ๑๒๕/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๑๒** เกษตรกรได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ (รายงานฯ ที่ ๑๓๑/๒๕๖๑)
- **กรณีที่ ๑๓** กรณีกล่าวอ้างว่าพนักงานสอบสวนดำเนินคดีล่าช้า (รายงานฯ ที่ ๙๙๑/๒๕๖๐)
- **กรณีที่ ๑๔** กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจข่มขู่และทำร้ายร่างกายเพื่อให้รับสารภาพ (รายงานฯ ที่ ๑๐๑๑/๒๕๖๐)
- **กรณีที่ ๑๕** กรณีกล่าวอ้างว่าพนักงานสอบสวนไม่เร่งรัดดำเนินคดี ทำให้ได้รับความเดือดร้อน (รายงานฯ ที่ ๑๐๒๓/๒๕๖๐)
- **กรณีที่ ๑๖** กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ทหารตรวจค้นบ้านโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (รายงานฯ ที่ ๑๐๒๙/๒๕๖๐)
- **กรณีที่ ๑๗** กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมตัวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และทรมานให้รับสารภาพ (รายงานฯ ที่ ๑๐๓๐/๒๕๖๐)
- **กรณีที่ ๑๘** กรณีเจ้าหน้าที่ทหารวิสามัญฆาตกรรมแกนนำเยาวชนชวลาหู่ (รายงานฯ ที่ ๑๐๓๓/๒๕๖๐)
- **กรณีที่ ๑๙** กรณีกล่าวอ้างว่ารองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกลั่นแก้งร้องเรียนทำให้ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง (รายงานฯ ที่ ๑๐๕๐/๒๕๖๐)
- **กรณีที่ ๒๐** กรณีขอให้เร่งรัดการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน (รายงานฯ ที่ ๑๑๔๑/๒๕๖๐)
- **กรณีที่ ๒๑** กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำทำร้ายร่างกายบุตรชายจนได้รับบาดเจ็บ และเรือนจำลงโทษบุตรชายเกินกว่าเหตุ (รายงานฯ ที่ ๑๑๔๓/๒๕๖๐)

๑.๓ การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของ กสม. ในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้ติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางจำนวน ๑๔๔ เรื่อง จำแนกเป็นมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนจำนวน ๘๘ เรื่อง และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจำนวน ๕๖ เรื่อง ดังนี้

๑) ผลการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำแนกเป็นมาตรการหรือแนวทางที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ออกก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๒๗ เรื่อง และที่ออกภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๖๑ เรื่อง มาตรการหรือแนวทางที่ กสม. เสนอไปยังหน่วยงานของรัฐ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิชุมชนโดยเฉพาะการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

จากการติดตามผลการดำเนินการพบว่า มาตรการหรือแนวทางที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ออกก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๒๗ เรื่อง กสม. ได้พิจารณาและสั่งการให้สำนักงาน กสม. ยุติการติดตามทุกเรื่อง และที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ออกภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๖๑ เรื่อง กสม. ได้พิจารณาและสั่งการให้สำนักงาน กสม. ยุติการติดตาม ๕๑ เรื่อง ส่วนใหญ่เนื่องจากเป็นกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานได้ดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว

๒) ผลการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำแนกเป็นเรื่องที่ กสม. ได้เสนอมาตรการหรือแนวทางก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๔๐ เรื่อง และที่ได้เสนอมาตรการหรือแนวทางภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๖ เรื่อง เรื่องที่ กสม. ได้เสนอมาตรการหรือแนวทางส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง

จากการติดตามผลการดำเนินการพบว่ามาตรการหรือแนวทางที่เสนอก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๔๐ เรื่อง กสม. ได้พิจารณาและสั่งการให้สำนักงาน กสม. ยุติการติดตามทุกเรื่อง และที่เสนอกภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๖ เรื่อง กสม. ได้พิจารณาและสั่งการสำนักงาน กสม. ยุติการติดตามจำนวน ๓ เรื่อง ส่วนใหญ่เนื่องจากเป็นกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานได้ดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว

ตัวอย่างมาตรการหรือแนวทางของ กสม. ในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ กสม. ได้ดำเนินการติดตามผลการดำเนินการ

- ๑) กรณีที่ ๑ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน
- ๒) กรณีที่ ๒ กรณีกล่าวอ้างว่าการระงับการก่อสร้างเส้นทางเชื่อมโยงอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ถึงอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- ๓) กรณีที่ได้รับผลกระทบโครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษหมายเลข ๘๑ สายบางใหญ่-กาญจนบุรี
- ๔) กรณีคัดค้านโครงการก่อสร้างทางเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา
- ๕) กรณีชาวบ้านคัดค้านการก่อสร้างโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยชุมชน
- ๖) กรณีนโยบายและแผนการดำเนินงานเพื่อลดความพิการแต่กำเนิด โดยการกำหนดให้กรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบในอาหาร
- ๗) กรณีกล่าวอ้างว่าคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ย้ายสิทธิหลักประกันสุขภาพโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมของผู้ร้อง
- ๘) กรณีขอให้มีการตรวจสอบและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสำหรับบุคคลที่มีภาวะเพศกำกวม
- ๙) กรณีการเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน
- ๑๐) กรณีปัญหาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีการอาัยต์
- ๑๑) กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- ๑๒) กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจข่มขู่และทำร้ายร่างกายเพื่อได้รับสารภาพ
- ๑๓) กรณีกล่าวอ้างว่าคนกรีตยางรายย่อยไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรชาวสวนยางตามพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘
- ๑๔) กรณีกล่าวอ้างว่าหญิงต่างด้าวที่ทำงานในสถานบริการถูกกักตัวที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ทำให้ได้รับความเดือดร้อน

๒. การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีผลการดำเนินงานประกอบด้วย ๑) การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ ๑ มกราคม-๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐) และได้เสนอรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๑ และ ๒) การจัดทำรายงานคู่ขนานตามพันธกรณีระหว่างประเทศ อันเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๒๗ และ (๔) อยู่ระหว่างการจัดทำรายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

๓. การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้จัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน จำนวน ๑๔ ฉบับ ดังนี้

- ๑. กรณีที่ ๑ กรณีขอให้ตรวจสอบและคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในการเข้าถึงกองทุนยุติธรรม รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๓๐-๓๑/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๒ กรณีกล่าวอ้างว่าถูกดำเนินคดีและถอนประกันโดยไม่เป็นธรรม (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๓๒/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๓ กรณีบุตรชายเสียชีวิตในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๔๕/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๔ กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตรวจค้นบ้านพักและนำตัวไปควบคุมเพื่อซักถามข้อเท็จจริง โดยมีข้อร้องเรียนรวมทั้งมีการข่มขู่และทำร้ายร่างกายในระหว่างการซักถาม (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๒๐/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๕ กรณีกล่าวอ้างว่าผู้ต้องขังชาวต่างประเทศถูกจำกัดสิทธิในการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวในต่างประเทศและไม่ได้รับการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม รวมทั้งขอให้มีการโอนตัวไปรับโทษต่อในประเทศภูมิลำเนา (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๒๑/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๖ กรณีกล่าวอ้างว่าเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาถูกครูใช้ไม้เรียวทำโทษเกินกว่าเหตุ (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๒๘/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๗ กรณีผู้ต้องขังเรือนจำกลางปัตตานีซึ่งถูกย้ายไปคุมขังที่เรือนจำกลางสงขลาถึงแก่ความตายในระหว่างการควบคุม (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๔๙/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๘ กรณีการขายฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๑/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๙ กรณีการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights-NAP) (ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๒/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๑๐ กรณีการกำหนดเขตพื้นที่ในการทำกิน การอยู่อาศัย และการดำเนินวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติ (ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๓/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๑๑ กรณีแก้ไขปัญหาการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ทับที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชน (ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๔/๒๕๖๑)
- ๑. กรณีที่ ๑๒ กรณีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน (ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๖/๒๕๖๐)

- **กรณีที่ ๑๓** กรณีกล่าวอ้างว่าการระงับการก่อสร้างเส้นทางเชื่อมโยงอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ถึงอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน (รายงานผลการพิจารณา ที่ ๑๐๒๖/๒๕๖๐)
- **กรณีที่ ๑๔** กรณีกล่าวอ้างว่าการขุดลอกคลองส่งผลกระทบต่อปลั้วปลิงธาร (รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๑๐๐-๑๑๐๑/๒๕๖๐)

๔. การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม การเตรียมการดำเนินการในเรื่องนี้ กสม. ได้แต่งตั้งคณะทำงานภายในประกอบด้วยผู้ชำนาญการประจำ กสม. ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม. สำหรับปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่ามีกรรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยบางส่วนที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม และได้ดำเนินการตรวจสอบและชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปจำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ ๑) รายงานสรุปสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทั่วโลก ครั้งที่ ๒๘ ประจำปี ๒๕๖๑ (World Report 2018 และ รายงาน “โซ่ที่ซ่อนไว้ : การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิและแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงไทย” (Hidden Chains: Forced Labor and Rights Abuses in Thailand’s Fishing Industry) ขององค์กรฮิวแมน ไรท์ส วอทช์ (Human Rights Watch-HRW) และ ๒) รายงานการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ยังมีรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับประเทศไทยที่ยังไม่พบข้อห่วงกังวลที่จะต้องมีการตรวจสอบและชี้แจงหรือจัดทำรายงานจำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ ๑) รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก ประจำปี ๒๕๖๐/๒๕๖๑ ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประจำปีประเทศไทย ๒) รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน นิติรัฐที่พังทลาย : รายงาน ๔ ปี ภายใต้ คสช. สิทธิมนุษยชนและผลพวงรัฐประหารต่อสังคมไทย โดยศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw) และ ๓) รายงาน Statement ของคณะผู้เชี่ยวชาญสหประชาชาติประณามการใช้กฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

๕. การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย

๕.๑ งานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา มีผลการดำเนินงาน คือ ๑) แผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตามยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ๒) การประชุมหารือแนวทางการบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน จำนวน ๓ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๓๐ หน่วยงาน ๓) การจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย จำนวน ๕ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษารายวิชาพื้นฐาน หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษารายวิชาเฉพาะในกระบวนการ หลักสูตรสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูง หลักสูตรฝึกอบรมธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสำหรับผู้บริหาร และหลักสูตรธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสำหรับรัฐวิสาหกิจ และ ๔) การจัดทำบันทึกความร่วมมือการส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

๕.๒ โครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้จัดโครงการสัมมนาและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย (๑) **การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน** อาทิ โครงการสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การลงโทษทางอาญากับหลักสิทธิมนุษยชน” โครงการเสวนาวิชาการ “การดำเนินการตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน : กรณีศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการเยียวยาและระงับข้อพิพาทโดยภาคธุรกิจไทย” โครงการเผยแพร่และขับเคลื่อนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โครงการจัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากล ๑๐ ธันวาคม ประจำปี ๒๕๖๑ การจัดแข่งขันโต้วาทีสิทธิมนุษยชนภาษาอังกฤษระดับอุดมศึกษา (๒) **การประสานงานเครือข่าย** เช่น การประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ประชาชน และองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน โครงการส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ : รวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล ครั้งที่ ๘ ในหัวข้อ รัฐธรรมนูญกับเขตการคุ้มครองทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ การส่งเสริมการทำงาน และร่วมกิจกรรมกับองค์กรที่ได้ทำความตกลงร่วมมือกับสำนักงาน กสม. (๓) **การประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารสิทธิมนุษยชน** เช่น โครงการผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้

ด้านสิทธิมนุษยชนในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โครงการผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนในรูปแบบอินโฟกราฟิก โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารสิทธิมนุษยชน โดยผ่านกลไกคณะทำงานสื่อสารองค์กรของ กสม. โครงการจัดงานวันสตรีสากล ๘ มีนาคม “การประกาศเกียรติยศสตรีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๖๑” งานประกาศผลรางวัล “อรรธนารีศวร ครั้งที่ ๑ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐” งานรำลึก วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ : ๑๐ ปีที่จากไป โครงการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการสร้างเสริมสิทธิมนุษยชนในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย และการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือเพื่อการเรียนรู้สิทธิมนุษยชน โครงการเผยแพร่ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของ กสม. ผ่านสื่อออนไลน์ โครงการพัฒนาการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โครงการสัมมนาเพื่อเตรียมความพร้อมในบทบาทผู้ร้องทุกข์ในคดีอาญาแทนผู้เสียหาย โครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในด้านสิทธิมนุษยชนและด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน

๕.๓ งานความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศทั้งตามกรอบความร่วมมือและนอกเหนือจากกรอบความร่วมมือ ประกอบด้วย

๑) **ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับต่าง ๆ** ดังนี้ ความร่วมมือในระดับสากลภายใต้กรอบพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (GANHRI) ความร่วมมือในระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APF) และความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEANF) ซึ่งในปี ๒๕๖๑ กสม. ไทยได้ทำหน้าที่เป็นประธาน SEANF และได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (Technical Working Group-TWG) ๒ ครั้ง การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลกระทบข้ามพรมแดน : การแก้ไขปัญหาช่องว่างของการคุ้มครองโดยผ่านกลไกความรับผิดชอบนอกอาณาเขต” และการจัดประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๕

๒) **ความร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน** ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่จัดโดยคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) ในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การนำแนวทางสิทธิมนุษยชนมาจัดทำยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาคเพื่อการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเสรีภาพในการแสดงออกในยุคข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนตัวอย่างการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชน

๓) **ความร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ** ได้แก่ การเข้าร่วมประชุม UN Forum on Business and Human Rights ครั้งที่ ๖ การเข้าร่วมประชุมเรื่อง Gender Lens to the UN Guiding Principles on Business and Human Rights และการประชุมกับคณะทำงานของสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่น ๆ

๔) **ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนและหน่วยงานภาครัฐของต่างประเทศ** ได้แก่ ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมัลดีฟส์ และกระทรวงการต่างประเทศเดนมาร์ก

๕) **ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและองค์กรภาคประชาสังคมต่างประเทศ** เช่น สหภาพยุโรป องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) สถาบันยุทธศาสตร์และการบริหารของสาธารณรัฐประชาชนจีน มูลนิธิ ANFREL และธนาคารโลก

๖) **ผลงานสำคัญอื่น ๆ ในการดำเนินงานด้านต่างประเทศ** ได้แก่ การจัดทำข้อมูลเพื่อประกอบคำขอทบทวนสถานะ (re-accreditation) ของ กสม. เพื่อส่งไปยังสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (SCA)

๖. การบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

๖.๑ **งานสนับสนุนภารกิจหลักตามหน้าที่และอำนาจ** ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ดำเนินการเพื่อสนับสนุนภารกิจหลักตามหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑) การออกกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้ดำเนินการออกกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ รวม ๒๑ ฉบับ

๒) การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วยผลการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) ผลการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ดำเนินการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ (๑) โครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) เพื่อการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ เรื่อง “การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิชุมชนของชุมชนประมงพื้นบ้านอ่าวปัตตานี” (๒) โครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่อง สิทธิของชุมชนชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) กับการดำเนินเขตวัฒนธรรมพิเศษไร่หมุนเวียนในพื้นที่ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทกรณีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ป่าภาคเหนือ และ (๓) โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”

(๒) การเผยแพร่ผลงานการศึกษาวิจัยสู่สังคม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กสม. ได้มีการนำผลการศึกษาวิจัยที่ดำเนินการแล้วเสร็จเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายและสาธารณะในวงกว้าง ดังนี้ (๑) เผยแพร่ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “การตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) และการจัดทำคู่มือประเมินผลด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านของธุรกิจการโรงแรม รวมทั้งรายการตรวจสอบ (checklist) ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการโรงแรม” (๒) จัดอบรมให้ความรู้ว่าด้วยเรื่องหลักการเรื่องความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติแก่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรีและสุพรรณบุรี รวม ๒ แห่ง (๓) เผยแพร่บทความวิชาการด้านสิทธิมนุษยชนเรื่อง “กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และความผิดฐานการละเมิดอำนาจศาลในประเทศไทย” ในวารสารวิชาการสิทธิมนุษยชน (Thailand Human Rights Journal) และ (๔) เผยแพร่รายงานผลการศึกษาวิจัยผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและเว็บไซต์ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน จำนวน ๕ เรื่อง

๖.๒ งานสนับสนุนการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

๑) ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาองค์กร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนประสิทธิภาพการดำเนินงานและการบริหารจัดการองค์กร สำนักงาน กสม. ได้ดำเนินงาน ดังนี้ (๑) การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (๒) การดำเนินงานเพื่อพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) (๓) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พึงประสงค์ หรือ “ค่านิยมร่วม” (Share Values) และ (๔) การดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

๒) ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) สำนักงาน กสม. ดำเนินการตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และโครงการอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงาน รวมทั้งให้บริการประชาชน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ดังนี้

(๑) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อาทิ การพัฒนาระบบติดตามและประเมินสถานการณ์และพัฒนากลไกในการติดตามและประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศ การพัฒนาระบบสารสนเทศเชิงยุทธศาสตร์ (Business Intelligent) ระบบเว็บไซต์สำนักงาน กสม. (www.nhrc.or.th) การจัดทำระบบประชุมทางไกล (Web Conference) การจัดระบบตรวจสอบสถานะเรื่องร้องเรียนในระบบฐานข้อมูลสำนักงาน กสม. และโครงการจัดหาโปรแกรม Antivirus Gateway

(๒) ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน เป็นห้องสมุดเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชนแห่งแรกของประเทศไทย โดยได้รับรางวัลยกย่องเชิดชูและประกาศเกียรติคุณให้ “สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้มีอุปการะคุณต่อวงการห้องสมุดและการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์” ประจำปี ๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๑ จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

(๓) งานหอจดหมายเหตุสิทธิมนุษยชน เป็นการศึกษา/รวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำหมวดหมู่และตารางกำหนดอายุการเก็บรักษาเอกสารของสำนักงาน ตามพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๗ วรรคสอง และประกาศใช้นโยบายการจัดการเอกสารของสำนักงาน กสม.

๓) ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วยผลการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) การเข้าร่วมอบรมหลักสูตรและการประชุมที่จัดโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสม. ไปเข้ารับการอบรมในหลักสูตรและการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งจัดโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ จำนวน ๒ ครั้ง

(๒) การฝึกอบรมและการสัมมนา ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงาน กสม. ได้ดำเนินการจัดการฝึกอบรมตลอดจนจัดการสัมมนาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางด้านสิทธิมนุษยชนทั้งดำเนินการเองและการจัดส่งบุคลากรไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก เช่น หลักสูตรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสิทธิมนุษยชน หลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่หลักสูตรการแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหาร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก จำนวน ๓๔ โครงการ/หลักสูตร รวม ๕๓ คน

(๓) การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ใช้ระบบสารสนเทศ หลักสูตร “แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของสำนักงาน กสม.” หลักสูตร “ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐” หลักสูตร “การบริหารจัดการระบบ Kentico สำหรับผู้พัฒนาระบบ” และหลักสูตร “การใช้งานอุปกรณ์บริหารจัดการการให้บริการบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์” เป็นต้น

๔. สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการปฏิบัติงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๑

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งนี้ จากการปฏิบัติงานในปีงบประมาณดังกล่าวของ กสม. สามารถสรุปปัญหา อุปสรรค ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอก รวมไปถึงสภาพการบริหารจัดการภายในขององค์กร โดยมีข้อเสนอแนะ/แนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาดังต่อไปนี้

๔.๑ การตรวจสอบและการรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

สภาพปัญหา ในขั้นการติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามที่ กสม. เสนอไปยังหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องพบว่า หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนดังกล่าวมีความพยายามดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางตามที่ กสม. เสนอมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หน่วยงานบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญหรือให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของหน่วยงานของตนมากกว่า และไม่ได้แจ้งเหตุผลการดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ: เมื่อได้รับมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามที่ กสม. เสนอ รัฐมนตรีหรือหัวหน้าของหน่วยงานของรัฐนั้นหรือของหน่วยงานเอกชนควรให้ความสำคัญต่อมาตรการหรือแนวทางดังกล่าว และแจ้งผลการดำเนินการไปยัง กสม. หรือสำนักงาน กสม. ทั้งนี้ควรแจ้งผลกรณีที่ไม่อาจดำเนินการหรือต้องใช้เวลาดำเนินการด้วย รวมทั้งแจ้งให้ทราบถึงข้อจำกัด (หากมี)

๔.๒ การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

สภาพปัญหาและอุปสรรค ในปีที่ผ่านมา กสม. ได้ริเริ่มให้มีการปรึกษาหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีหนังสือขอข้อมูล สถิติ แผนงานและผลการดำเนินงานของหน่วยงานดังกล่าว เพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการศึกษาและประเมินผล โดยรวมพบว่า หน่วยงานหลายแห่งให้ความร่วมมือ อย่างไรก็ตาม บางแห่งมีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลสถิติ บางแห่งต้องใช้เวลาในการจัดส่งข้อมูลและไม่สามารถนำมาใช้ในการประเมินได้ภายในกำหนดระยะเวลา รวมถึงข้อมูลของหน่วยงานบางแห่ง กสม. และสำนักงาน กสม. ไม่อาจเข้าถึงข้อมูลทางช่องทางต่าง ๆ ที่เผยแพร่ได้

ข้อเสนอแนะ: คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือหัวหน้าของหน่วยงานของรัฐควรกำชับให้หน่วยงานในสังกัดมีการจัดเก็บข้อมูล สถิติการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการสืบค้น มีการเผยแพร่และมีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวแก่สาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกและประกอบด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ให้ความสำคัญและความร่วมมือจัดส่งข้อมูล สถิติ หรือผลการดำเนินงานตามที่ กสม. และสำนักงาน กสม. ขอความร่วมมือ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานทั้งของหน่วยงานของรัฐนั้นเองและการประเมินผลสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

๔.๓ การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สภาพปัญหาและอุปสรรค ในชั้นการติดตามผลการดำเนินการพบว่าคณะรัฐมนตรีได้แจ้งตอบข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามที่ กสม. เสนอทุกเรื่อง เป็นมิตรรับทราบ เช่นเดียวกันรัฐสภาจะแจ้งตอบเป็นมิตรรับทราบและส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ กสม. ไม่อาจทราบว่าคณะรัฐมนตรีและรัฐสภามีความเห็นต่อสาระของข้อเสนออย่างไร ส่วนใดสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมได้โดยเร็ว กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้ หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ รวมทั้งการแจ้งเหตุผลให้ กสม. ทราบโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะ: เมื่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีได้รับรายงานหรือข้อเสนอแนะจาก กสม. แล้ว ควรพิจารณาและแจ้งเหตุผลให้ กสม. ทราบโดยไม่ชักช้า โดยระบุลงในเนื้อหาของรายงานหรือข้อเสนอแนะว่ากรณีใดดำเนินการปรับปรุงแก้ไข กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ

๔.๔ ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

สภาพปัญหาและอุปสรรค ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ มีเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสม. หลายคนแสดงความสนใจสมัครเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก อันเป็นเรื่องที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของสำนักงาน เนื่องจากข้อจำกัดด้านการจัดการงบประมาณ สำนักงานฯ จึงไม่อาจดำเนินการให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้ารับการอบรมได้ทุกคน สำหรับการจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge management) ในการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานยังจำเป็นต้องได้รับการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ: สำนักงาน กสม. ควรพิจารณาจัดทำแผนงานการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสม. โดยจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นตามความต้องการของงานแต่ละด้าน รวมทั้งบรรจุเรื่องการจัดการองค์ความรู้ในองค์กรไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ชุดที่ ๓

นายวิศ ทังสมิตร

ประธานกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางฉัตรสุดา จันทรดียั้ง

กรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์

กรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางอังคณา นีละไพจิตร

กรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางเตือนใจ ดีเทศน์

กรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายชาติชาย สุกฤกลม

กรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายวัส ตังสมิตร

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประวัติการศึกษา

ปี ๒๕๑๘

นิติศาสตรบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี ๒๕๒๑

เนติบัณฑิตไทย

สำนักอบรมศึกษากฎหมาย

แห่งเนติบัณฑิตยสภา

ปี ๒๕๓๔

Master of Laws (LL.M.)

Southern Methodist

University (SMU) U.S.A.

ปี ๒๕๕๑

ประกาศนียบัตรบัณฑิต

ทางกฎหมายมหาชน

(กฎหมายมหาชน)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการทำงานที่สำคัญ

- นิติกร กรมแรงงาน (ก่อนจัดตั้งกระทรวงแรงงาน)
- นิติกร ธนาคารแห่งประเทศไทย
- ผู้พิพากษาศาลจังหวัดปากพนัง นครสวรรค์ ชลบุรี และศาลแขวงพระนครใต้
- ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงขอนแก่นและศาลจังหวัดสุพรรณบุรี
- ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง
- ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค ๓
- ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ ภาค ๒ และศาลอุทธรณ์ ภาค ๓
- รองประธานศาลอุทธรณ์ ภาค ๖
- ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา ทำหน้าที่ staff ของเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมกำกับงานด้านกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม
- ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
- ผู้พิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีปกครอง คดีทรัพย์สินทางปัญญาฯ และคดีเลือกตั้ง
- ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา
- ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา สังกัดศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม
- กรรมการวิสามัญในร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นเจ้าของร่าง
- กรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา
- อาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ฯลฯ
- อาจารย์พิเศษบรรยายวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- งานวิทยากรให้ความรู้ทางกฎหมายในการสัมมนาและทางวิทยุกระจายเสียง

นางจัตรสุดา จันทรดียิ่ง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประวัติการศึกษา

- อนุบาล โรงเรียนเฉลิมวิทยาบางเมือง
- ป. ๑ - ๗ โรงเรียนเซนต์จอห์น
- มศ. ๑ - ๕ โรงเรียนสตรีวิทยา

ปี ๒๕๒๖

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปี ๒๕๒๖

สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์การแพทย์และ
สาธารณสุข) มหาวิทยาลัยมหิดล

ปี ๒๕๓๖

ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปี ๒๕๓๓

ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ประถมศึกษา)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปี ๒๕๔๒

นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปี ๒๕๔๔

ศึกษาศาสตรบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปี ๒๕๕๔

หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นชป.) รุ่นที่ ๔
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

ปี ๒๕๖๐

หลักสูตร “วิทยาการพลังงานสำหรับนักบริหารระดับสูง”
(วพน.) รุ่นที่ ๙ สถาบันวิทยาพลังงาน กระทรวงพลังงาน

ประวัติการทำงานที่สำคัญ

- ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลจัตรสุดา
- ผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัว
จังหวัดสมุทรปราการ ๒๖ ปี
- ผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัด
สมุทรปราการ และศาลแขวงสมุทรปราการ
- อนุกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมประจำ
จังหวัดสมุทรปราการ
- กรรมการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพประจำ
จังหวัดสมุทรปราการ
- ผู้ทรงคุณวุฒิ สาขาผู้มีประสบการณ์ด้าน
สวัสดิการเด็กภาคเอกชน และสาขากฎหมาย
ภาคเอกชนในคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก
จังหวัดสมุทรปราการ
- อนุกรรมการด้านสตรีในคณะกรรมการ
การพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ
คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา
- กรรมการสมาคมสตรีแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชินูปถัมภ์
- กรรมการมูลนิธิช่วยการศึกษากรุงเทพมหานคร
- กรรมการมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของศาล
เยาวชนและครอบครัว จังหวัดสมุทรปราการ
ตำแหน่งอื่น ๆ และรางวัล
- รางวัลเกียรติยศ แม่ศรีเรือน ประจำปี ๒๕๔๔
- สตรีไทยดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๗ จากสภาสตรี
แห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์
- นารีศรีสตรีวิทยา จากสตรีวิทยาสมาคม
ปี ๒๕๕๗

นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประวัติการศึกษา

ปี ๒๕๑๙

นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม
อันดับ ๒) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปี ๒๕๕๖

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(สาขาการจัดการความขัดแย้ง
แบบบูรณาการ) มหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ปี ๒๕๕๓

ประกาศนียบัตรชั้นสูง
การเสริมสร้างสังคมสันติสุข
รุ่นที่ ๒ สถาบันพระปกเกล้า

ตำแหน่งอื่น ๆ และรางวัล

- ได้รับพระราชทานโล่เกียรตินิยม
จากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร ให้เป็น “บุคคล
ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเด็กและ
เยาวชน” ประจำปี ๒๕๕๓
- ได้รับพระราชทานโล่เกียรตินิยม
จากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร ให้เป็น
“ครอบครัวไทยมีสุข สภาสตรี
แห่งชาติ” ประจำปี ๒๕๕๓

ประวัติการทำงานที่สำคัญ

- สมาชิกสมัชชาแห่งชาติ
- ผู้พิพากษาศาลสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง/ศาลเยาวชน
และครอบครัวจังหวัดนนทบุรี
- รองประธานผู้พิพากษาศาลจังหวัดนนทบุรีแผนกคดีเยาวชน
และครอบครัว
- ประธานผู้ประนีประนอม ศาลจังหวัดนนทบุรี/ผู้ประนีประนอม
ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนนทบุรี ศาลอาญา
- นายกสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย ในพระบรม
ราชูปถัมภ์
- ประธานมูลนิธิสถาบันศึกษาและพัฒนากิจการความขัดแย้งด้วย
สันติวิธี (ส.พ.ส.)
- รองประธานมูลนิธิสตรีเพื่อสันติภาพ
- กรรมการวิสามัญพิจารณาพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ของสภาผู้แทน
ราษฎร
- ผู้อำนวยการหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการความขัดแย้ง
แบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- อาจารย์กำกับหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การเสริมสร้างสังคม
สันติสุข สถาบันพระปกเกล้า
- กรรมการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตร สัมฤทธิบัตร และวุฒิปัตร
ของสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า
- กรรมการจัดทำหลักสูตรการไกล่เกลี่ยและระงับข้อพิพาทในชุมชน
ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- กรรมการอำนวยการสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์
- กรรมการอำนวยการสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรม
ราชูปถัมภ์

นางอังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เกิดที่กรุงเทพมหานคร ได้รับการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนจบมัธยมศึกษาจากโรงเรียนช่างตาครู้สคอนแวนท์ธนบุรี ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และรับราชการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่โรงพยาบาลศิริราช ต่อมาได้เป็นประธานมูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ ซึ่งทำงานให้ความช่วยเหลือเหยื่อจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงเหยื่อการทรมาน การบังคับบุคคลสูญหาย และสนับสนุนส่งเสริมการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้หญิง

อังคณา นีละไพจิตร เคยดำรงตำแหน่งกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ เป็นกรรมาธิการการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ วุฒิสภา ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๗ ร่วมในคณะผู้เขียนรายงานประเทศไทยตามกติกาสากล ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ฉบับที่ ๒ (Thailand Country Reporter on the UN International Convention on Civil and Political Rights - 2nd Periodic Review), กรรมาธิการร่างพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ ปี ๒๕๕๘

ภารกิจ และการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ทำให้ อังคณา นีละไพจิตร ได้รับเกียรติยศ และรางวัลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น ได้รับการยกย่องจากสภาสหภาพยุโรปในฐานะ “นักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิง” (Women Human Rights Defender) และได้รับการยกย่องจากองค์การนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ให้เป็น “ผู้นำของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในภาคใต้ของประเทศไทย” รับรางวัล “รางวัลกวางจูเพื่อสิทธิมนุษยชน” (Gwangju Prize for Human Rights) จากประเทศเกาหลีใต้ เมื่อปี ๒๕๔๙ และรับพระราชทานรางวัล “ผู้หญิงอิสระ” จากพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรราชาทินัดดามาตุ เมื่อปี ๒๕๕๑

ในปี ๒๕๕๓ อังคณา นีละไพจิตร ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “De Chevalier De L’Ordre de la Légion d’Honneur” จากประธานาธิบดีของประเทศฝรั่งเศส ในฐานะ “นักสิทธิมนุษยชนแถวหน้าคนหนึ่งของประเทศไทย” และได้รับรางวัล “ผู้หญิงที่มีบทบาทปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย” จากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา เมื่อปี ๒๕๕๗

ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๗ อังคณา นีละไพจิตร ได้รับการยกย่องจากองค์การเพื่อความเสมอภาคระหว่างเพศและเสริมพลังของผู้หญิงแห่งสหประชาชาติ (UN WOMEN) ให้เป็นหนึ่งใน “สตรีผู้ประสบความสำเร็จของโลก” (Women of Achievement) และในเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ ได้รับพระราชทานปรีชญาคุณูปกิตติคุณสาขาสหประชาชาติ สาขาสิทธิมนุษยชนศึกษา จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประวัติการศึกษา

ปี ๒๕๑๗

รัฐศาสตรบัณฑิต (สังคมวิทยา-
มานุษยวิทยา) เกียรตินิยมอันดับสอง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี ๒๕๔๓

ปริญญาปรัชญาดุษฎีเกิตติมศักดิ์
สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปี ๒๕๕๓

ปริญญาปรัชญาดุษฎีเกิตติมศักดิ์
สาขาวิชาชาติพันธุ์ศึกษาอนุภูมิภาค
ลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงใหม่

ปี ๒๕๕๔

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
เกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาคติชนวิทยา
มหาวิทยาลัยนเรศวร

ปี ๒๕๕๔

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
เกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาชนบทศึกษา
และการพัฒนา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์

ประวัติการทำงานที่สำคัญ

- เลขานุการโครงการศูนย์การเรียนรู้เพื่อชุมชนในเขตภูเขา กรมการศึกษา
นอกโรงเรียน
- บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ครูอาสาในชุมชนลุ่มน้ำ
แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๙)
- วิทยากรโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ สำหรับชาวเขา
กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา (พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๒)
- คณะเลขานุการโครงการศูนย์การเรียนรู้เพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.)
(พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๗)
- ผู้ร่วมก่อตั้งมูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา (พชภ.) และเป็นเลขาธิการ
มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา (พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๔๓)
- สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดเชียงราย ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐
(ปี ๒๕๔๓-๒๕๔๔)
- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๑)
- กรรมการสมัชชาปฏิรูป (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕)
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ
(สสส.)

นายชาติชาย สุกฤกลม กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประวัติการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี ๒๕๒๐
- ประกาศนียบัตรนักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๓๕ วิทยาลัยการปกครอง
- ประกาศนียบัตรนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๓๖ วิทยาลัยนักบริหาร
- ประกาศนียบัตรการป้องกันราชอาณาจักรภาคีรัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๑๖ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- หลักสูตรผู้บริหารงานกระบวนการยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ ๙ วิทยาลัยการยุติธรรม
- ประกาศนียบัตรการเมืองการปกครองในระบบอบประชาธิปไตยขั้นสูง รุ่นที่ ๑๖ สถาบันพระปกเกล้า

ประวัติการทำงานที่สำคัญ

พ.ศ. ๒๕๒๐

เริ่มรับราชการที่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๓๖

ผู้อำนวยการกองตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้อำนวยการสำนักปราบปรามยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๔๓

รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๔๔

ที่ปรึกษาการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๕๒

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

พ.ศ. ๒๕๕๔

รองปลัดกระทรวงยุติธรรม

ก.พ. ๒๕๕๖ - ก.ย. ๒๕๕๗

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ครบเกษียณอายุราชการ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗)

ผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
(ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖)

นางกิริมย์ ศรีประเสริฐ

เลขาธิการคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายบุญเทื้อ สมนึก

รองเลขาธิการ
คณะกรรมการฯ

นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์

รองเลขาธิการ
คณะกรรมการฯ

นายโสพล จริงจิตร

รองเลขาธิการ
คณะกรรมการฯ

นางพรรษา บุญรัตน์

ที่ปรึกษาสำนักงานฯ

นางสาวอัจฉรา ฉายากุล

ที่ปรึกษาสำนักงานฯ

รูปทรงดอกบัว

คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์
อันเป็นจริยวัตรอันดีงามของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม

คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม
เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เป็นส่วนสำคัญ
ในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ

คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในระดับประเทศ
และระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ด้วยหลักแห่ง
ความเสมอภาคและภราดรภาพ

สีน้ำเงิน

คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม
คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน
คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่นจาก
ทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน
ในสังคมไทย

ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการและผู้สูงอายุ
เทศบาลตำบลบางสีทอง
(DAY CARE CENTER)

1st SEANF TWG Meeting 2018
15-16 February 2018
Best Western Plus Wanda Grand Hotel, Nonthaburi, Thailand

1st SEANF TWG Meeting 2018
15-16 February 2018
Best Western Plus Wanda Grand Hotel, Nonthaburi, Thailand

บทนำ

ที่มาของรายงาน
กฎหมาย กฎ ระเบียบ
ที่เกี่ยวข้อง

หน้าที่และอำนาจ และ
โครงสร้างของ กสม.

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ
ยุทธศาสตร์ของ กสม.

ความเชื่อมโยงกับ
ยุทธศาสตร์ชาติ
แผนการปฏิรูปประเทศ

ภาพรวมด้าน
ทรัพยากรบุคคลและ
งบประมาณ

๑. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

รายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จัดทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕ ที่กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่สิ้นปีงบประมาณ ให้ กสม. จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยอย่างน้อยให้ กสม. สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้วย และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

๒. หน้าที่และอำนาจ และโครงสร้างของ กสม.

การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ มีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมีผลให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับพ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

๒.๑ หน้าที่และอำนาจของ กสม.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ และ ๒๗ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน

๓) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือ คำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

๔) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

๕) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

๖) ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับบุคคล หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ในการศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้และพัฒนาความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงตลอดทั้งการให้ความช่วยเหลือหรือเยียวยาแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

๗) ส่งเสริมและเผยแพร่ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนของแต่ละบุคคลที่ทัดเทียมกัน และการเคารพในสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นซึ่งอาจแตกต่างกันในทาง วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และศาสนา

๘) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐองค์กรเอกชน และองค์การระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชน

๙) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีหรือการปฏิบัติ ตามหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒.๒ หน้าที่และอำนาจของสำนักงาน กสม.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๗ และ ๔๘ บัญญัติให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการและ มีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑) รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้ กสม. บรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎหมายอื่น

๒) อำนวยความสะดวกช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและกรรมการ

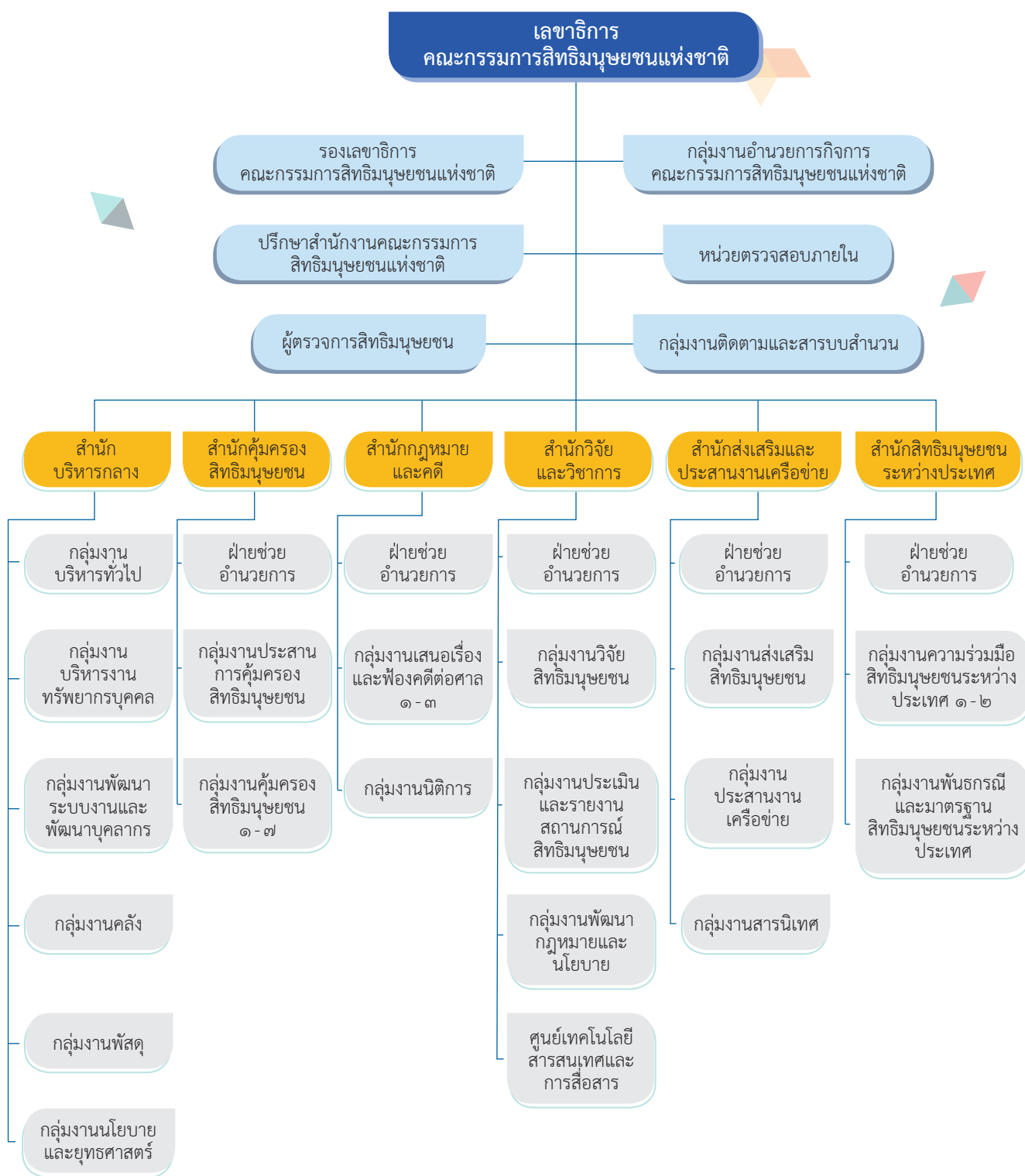
๓) ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของ กสม. รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใดในด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนภารกิจ และหน้าที่ของ กสม.

๒.๓ โครงสร้างองค์กร

การจัดโครงสร้างองค์กรของ กสม. และสำนักงาน กสม.เป็นไปตามประกาศ กสม. เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกอบด้วย ๖ สำนัก ๒ กลุ่มงาน ดังแสดงเป็นแผนภาพที่ ๒

แผนภาพที่ ๒ โครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ^๑

ที่มา : สำนักบริหารกลาง สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

^๑ โครงสร้างองค์กรตามประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖ นี้ ต่อมาถูกยกเลิกโดยประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

๓. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของ กสม.

ในการปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่และอำนาจข้างต้น และการกำหนดยุทธศาสตร์การทำงาน กสม. ได้ประกาศวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ไว้ในแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ต่อมา เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฯ มีผลใช้บังคับ กสม. ได้มีการทบทวนแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว รวมทั้งได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีความสอดคล้องกัน ดังมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์

“เป็นสถาบันอิสระ
ในการร่วมสร้างสังคม
ให้เคารพสิทธิมนุษยชน”

พันธกิจ

- ❖ **ดำเนินการให้เกิดการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ** กฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทย ต้องปฏิบัติตาม
- ❖ **ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนัก** ในหลัก สิทธิมนุษยชนแก่ทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมกัน
- ❖ **ทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนในลักษณะเครือข่ายอย่างเป็น ระบบ** ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐาน
- ❖ **ประสานความร่วมมือ** กับสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับนานาชาติ

เป้าประสงค์หลัก

ทุกภาคส่วนของสังคมมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน รวมทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค

เป้าประสงค์รอง

- ❖ **ข้อเสนอแนะของ กสม. เกิดผลให้มีและเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายของรัฐบาล** ตลอดจนการตรากฎหมายเพื่ออนุวัติการตาม พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามและการปรับปรุง กฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
- ❖ **กสม. มีประสิทธิภาพในการทำงาน** โดยเฉพาะ การทำงานเชิงรุกและเน้นประเด็นสำคัญที่มี ผลกระทบต่อสังคมทั้งด้านการส่งเสริมและ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- ❖ **กสม. มีความเข้มแข็งทางวิชาการ** เพื่อเป็น สถาบันหลักในด้านสิทธิมนุษยชน
- ❖ **การดำเนินงานของ กสม. ได้รับความเชื่อมั่น** จากประชาชนสูงยิ่งขึ้น
- ❖ **ยกสถานะ กสม. ให้เป็นที่ยอมรับ**ในระดับ นานาชาติ

ยุทธศาสตร์ของ กสม. ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ❖ **ยุทธศาสตร์ที่ ๑** ส่งเสริมและติดตามให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดการ เคารพสิทธิมนุษยชนตามที่ได้รับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายไทย และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยจะ ต้องปฏิบัติตาม
- ❖ **ยุทธศาสตร์ที่ ๒** เน้นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เชิงโครงสร้างของภาครัฐและภาคเอกชน โดยการขับเคลื่อนและผลักดัน อย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน
- ❖ **ยุทธศาสตร์ที่ ๓** มุ่งการทำงานร่วมกับเครือข่ายภายในประเทศและ พันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการสร้างพลังในการทำงาน ร่วมกัน
- ❖ **ยุทธศาสตร์ที่ ๔** ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนัก ในเรื่องสิทธิมนุษยชนสื่อสารเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ในประเทศไทย รวมทั้งผลงานสำคัญของ กสม. ต่อสาธารณชน อย่างถูกต้องและทั่วถึง
- ❖ **ยุทธศาสตร์ที่ ๕** เสริมสร้างและพัฒนาระบบการทำงานและ การบริหารจัดการองค์กรให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยยึดมั่นคุณธรรมและ ความโปร่งใส

๔. ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ

๔.๑ ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคล

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ สำนักงาน กสม. มีบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ จำนวน ๒๗๒ คน จำแนกเป็น ข้าราชการ ๑๕๓ คน พนักงานราชการ ๕๓ คน พนักงานจ้างเหมาบริการ ๔๙ คน ผู้อำนวยการประจำ กสม. และผู้ช่วยปฏิบัติงาน กสม. จำนวน ๑๗ คน รายละเอียดตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ จำนวนบุคลากรของสำนักงาน กสม. จำแนกตามสำนัก/กลุ่มงาน

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ	พนักงานราชการ	พนักงานจ้างเหมาบริการ	ลูกจ้าง	รวม
เลขาธิการ กสม./รองเลขาธิการ ที่ปรึกษาสำนักงานฯ ผู้ตรวจการสิทธิมนุษยชน	๑๐				๑๐
ผู้อำนวยการประจำ กสม./ผู้ช่วยปฏิบัติงาน กสม.				๑๗	๑๗
สำนักบริหารกลาง	๓๓	๑๖	๒๒		๗๑
สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๔๓	๑๗	๙		๖๙
สำนักกฎหมายและคดี	๑๓	๑	๓		๑๗
สำนักวิจัยและวิชาการ	๑๗	๖	๔		๒๗
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย	๑๙	๕	๙		๓๓
สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ	๙	๒	-		๑๑
กลุ่มงานอำนวยความสะดวก กสม.	๓	๓	-		๖
หน่วยตรวจสอบภายใน	๒	๑	-		๓
กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน	๔	๒	๒		๘
รวม	๑๕๓	๕๓	๔๙	๑๗	๒๗๒

หมายเหตุ : เป็นอัตราที่มีคนครอง

ที่มา : สำนักบริหารกลาง สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑).

จากตารางที่ ๑ แสดงให้เห็นว่าสำนักงาน กสม. มีข้าราชการ จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๕ และมีพนักงานราชการและพนักงานจ้างเหมาบริการในสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยสำนักหรือกลุ่มงานที่มีบุคลากรปฏิบัติงานมากที่สุด ได้แก่ สำนักบริหารกลาง (จำนวน ๗๑ คน หรือร้อยละ ๒๖.๑๐) และสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (จำนวน ๖๙ คน หรือร้อยละ ๒๕.๓๗) ตามลำดับ สำนักหรือกลุ่มงานที่มีบุคลากรมากเป็นลำดับรองลงมา คือ สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย (จำนวน ๓๓ คน หรือร้อยละ ๑๒.๑๓) และสำนักวิจัยและวิชาการ (จำนวน ๒๗ คน หรือร้อยละ ๙.๙๒)

๔.๒ ภาพรวมด้านงบประมาณ

สำนักงาน กสม. ได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๒๑๑.๘๗๗๙ ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณที่ผ่านมา ซึ่งได้รับจัดสรรจำนวน ๒๑๖.๔๕๕๙ ล้านบาท โดยได้รับจัดสรรงบประมาณใน ๓ แผนงานหลัก คือ แผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐาน และแผนงานบูรณาการ รายละเอียดตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ การเปรียบเทียบงบประมาณประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐ และ ๒๕๖๑

แผนงาน	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร		เพิ่ม/ลด
	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	
๑. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	๑๒๘.๖๖๙๘	๑๓๖.๐๓๔๕	๗.๓๖๔๗
๒. แผนงานพื้นฐาน	๘๐.๔๕๐๘	๗๒.๑๒๘๙	-๘.๓๒๑๙
๒.๑ ผลผลิต : การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน	๕๘.๐๓๒๒	๕๙.๑๖๓๔	-๘.๘๖๘๘
๒.๒ ผลผลิต : การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	๒๒.๔๑๘๖	๒๒.๙๖๕๕	๐.๕๔๖๙
๓. แผนงานบูรณาการ	๗.๓๓๕๓	๓.๗๑๔๕	-๓.๖๒๐๘
๓.๑ แผนงานบูรณาการ : ด้านการขับเคลื่อน การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๐.๘๕๐๐	๑.๘๔๐๙	๐.๙๙๐๙
๓.๒ แผนงานบูรณาการ : ด้านการจัดการปัญหา แรงงานต่างด้าวและการค้ามนุษย์	๓.๙๘๕๓	-	-๓.๙๘๕๓
๓.๓ แผนงานบูรณาการ : ด้านการส่งเสริมการวิจัย และพัฒนา	๒.๕๐๐๐	๑.๘๗๓๖	-๐.๖๒๖๔
รวมทั้งสิ้น	๒๑๖.๔๕๕๙	๒๑๑.๘๗๗๙	-๔.๕๗๘๐

ที่มา : สำนักบริหารกลาง สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

๕. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ การปฏิบัติหน้าที่ข้างต้น กสม. และสำนักงาน กสม. มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์จัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ดังรายละเอียดตามแผนภาพที่ ๓

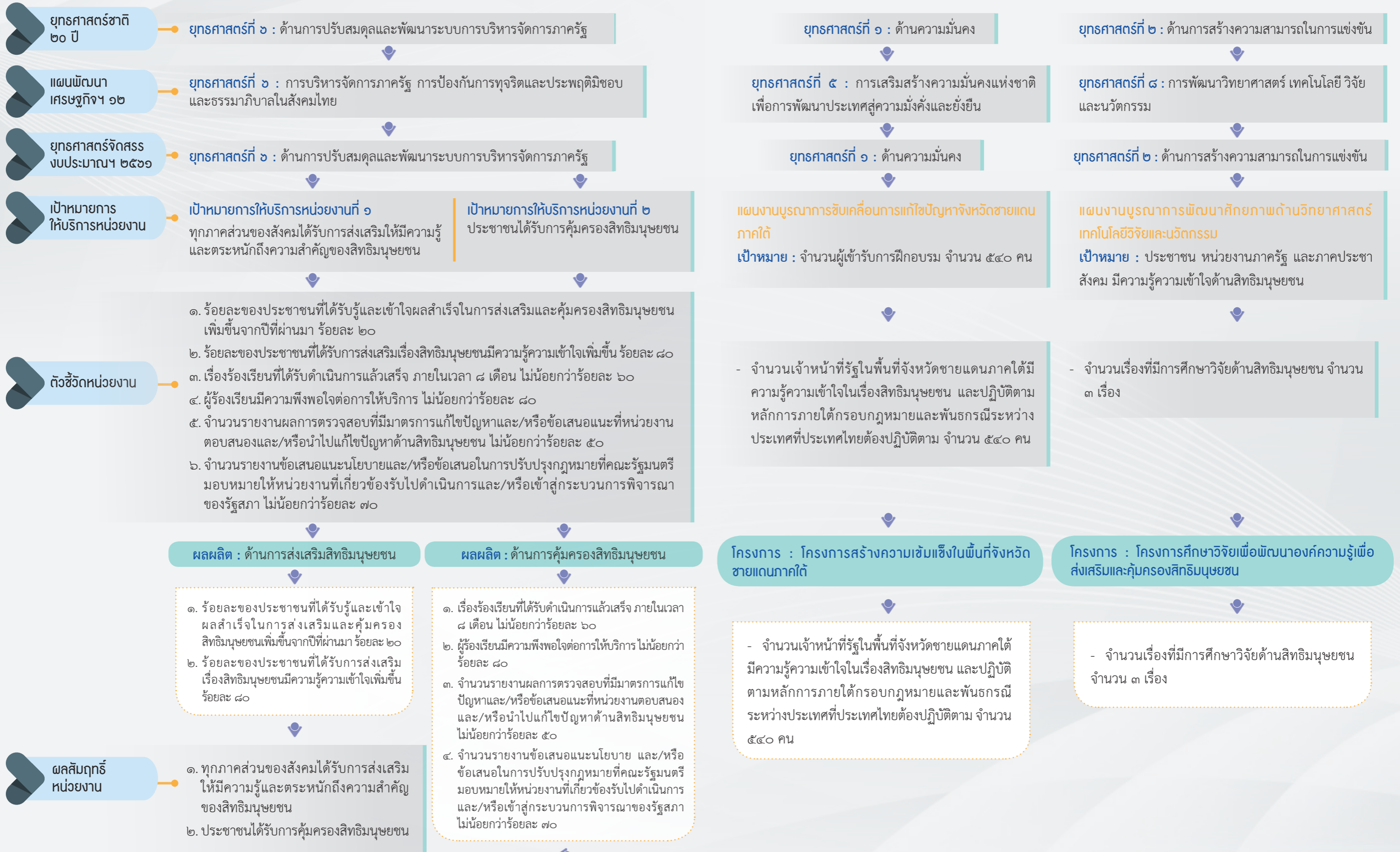
ผังความเชื่อมโยง

เป้าหมายการให้บริการหน่วยงาน

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

แผนภาพที่ ๓ ผังความเชื่อมโยงเป้าหมายการให้บริการหน่วยงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วาระแห่งชาติ
สิทธิมนุษยชน
ร่วมขับเคลื่อน THAILAND ๔.๐
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑
ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

โครงการประสานความร่วมมือกับองค์กรเอกชน
ด้านสิทธิมนุษยชน และสภาราชชีพในหัวข้อ
"ข้อเสนอแนะนโยบายในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ"

การแข่งขันโต้วาที และสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง การส่งเสริมความรู้สิทธิมนุษยชนสำหรับนิสิต นักศึกษา
เพื่อคัดเลือกเยาวชนเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการแข่งขัน
สิทธิมนุษยชนระดับเยาวชนในประชาคมอาเซียน ประจำปี ๒๐๑๙
ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๒ เมษายน ๒๕๖๑
ที่ โรงแรมอาร์เคดิส กรุงเทพมหานคร

การแข่งขันโต้วาที และสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง การส่งเสริมความรู้สิทธิมนุษยชนสำหรับนิสิต นักศึกษา
เพื่อคัดเลือกเยาวชนเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการแข่งขัน
สิทธิมนุษยชนระดับเยาวชนในประชาคมอาเซียน ประจำปี ๒๐๑๙
ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๒ เมษายน ๒๕๖๑
ที่ โรงแรมอาร์เคดิส กรุงเทพมหานคร

ผลการดำเนินงานของ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๖๐
มาตรา ๒๔๗

การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริง
เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

การจัดทำรายงานผลการประเมิน
สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของ
ประเทศ

การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทาง
ในการส่งเสริมและคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชน

การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่
ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงาน
เกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชน
ในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้อง
หรือไม่เป็นธรรม

การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคม
ให้ตระหนักถึงความสำคัญ
ของสิทธิมนุษยชน

การบริหารจัดการและการพัฒนา
องค์กร

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗

๒.๑ การตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. มีผลการดำเนินงานด้านการตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนี้

๒.๑.๑ สถิติการรับเรื่องร้องเรียน

ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียน กสม. ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ ส่วนที่ ๒ การตรวจเรื่องร้องเรียน และหมวด ๓ การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนี้

๑) มอบหมายเจ้าหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนตรวจเรื่องร้องเรียนดังนี้

๑.๑) แสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อพิจารณาว่าเรื่องร้องเรียนนั้นมีมูลและอยู่ในหน้าที่และอำนาจของ กสม. หรือไม่ รวมทั้งอาจใช้วิธีการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน หรือบุคคล เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ผู้ร้อง โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน และเหมาะสม และอย่างระมัดระวัง (ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๕)

๑.๒) จัดทำความเห็นเสนอต่อ กสม. เพื่อพิจารณาไม่รับไว้เป็นคำร้อง หากเป็นเรื่องที่ห้ามมิให้ กสม. รับไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙^๒ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗^๓ และข้อ ๑๘^๔

^๒ เรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว, เป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่นหรือที่องค์กรอิสระอื่นรับไว้ดำเนินการแล้ว, เป็นการร้องเรียนโดยใช้สิทธิไม่สุจริตและการพิจารณาจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม, เป็นเรื่องที่มีการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมแล้ว, เป็นเรื่องที่ กสม. เคยพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เว้นแต่จะปรากฏหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น.

^๓ เรื่องที่ข้อเท็จจริงไม่เพียงพอต่อการพิจารณาและไม่สามารถติดต่อผู้ร้องได้ ทั้งการพิจารณาต่อไปจะไม่ใช่ประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม, เรื่องที่ผู้ร้องประสงค์ขอลอนเรื่องร้องเรียน, เรื่องที่ กสม. เคยพิจารณาแล้วและไม่ปรากฏหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป, เรื่องที่ผู้ได้รับความเสียหายไม่ประสงค์ให้ กสม. ตรวจสอบ เป็นต้น.

^๔ เรื่องที่ กสม. เห็นว่าควรได้รับการดำเนินการแก้ไขโดยหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรง.

๒) มอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคำร้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบเสนอ กสม. พิจารณา โดยในการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบอาจดำเนินการ ดังนี้

๒.๑) เรื่องที่เห็นว่ามี การกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้เสนอมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

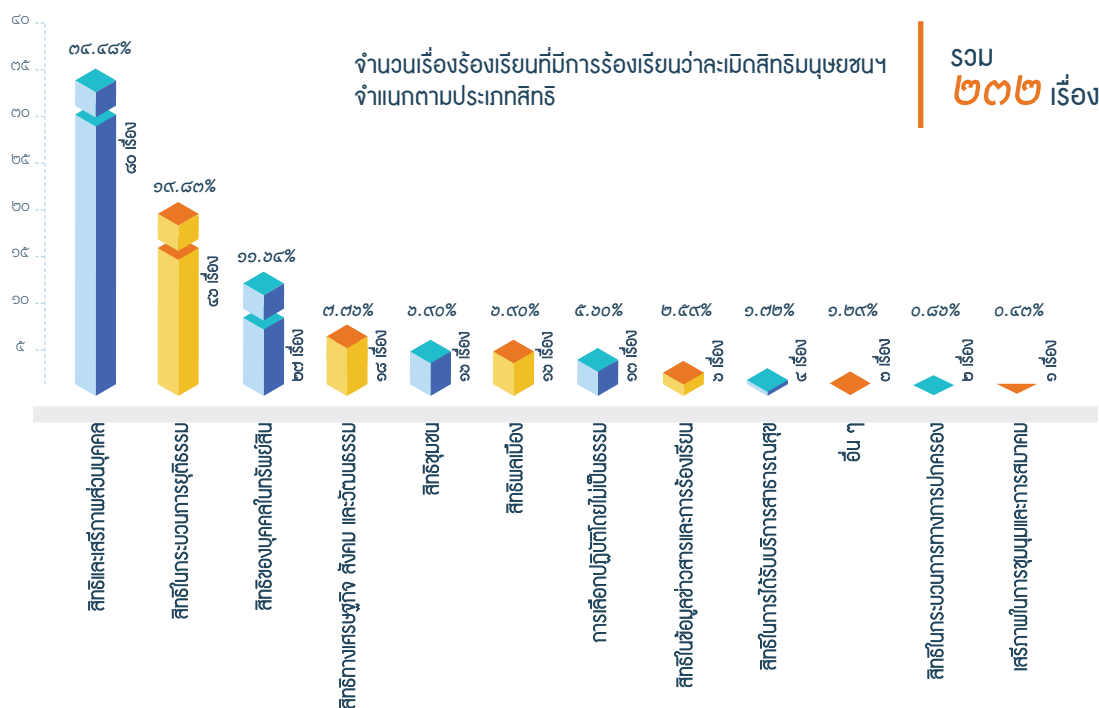
๒.๒) เรื่องที่เห็นว่าควรมีการป้องกันหรือแก้ไขมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องใดหรือลักษณะใดขึ้นอีก อาจจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง

๒.๓) เรื่องที่เห็นว่า การกระทำหรือละเลยการกระทำนั้นไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือมีเหตุให้ยุติเรื่องระหว่างการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ วรรคสาม ให้เสนอ กสม. ยุติเรื่องและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ ซึ่ง กสม. อาจมีข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะต่อบุคคลหรือหน่วยงานได้

๓) มอบหมายสำนักงาน กสม. แจงผลการพิจารณาของ กสม. ไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ร้อง และติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางตามข้อ ๒

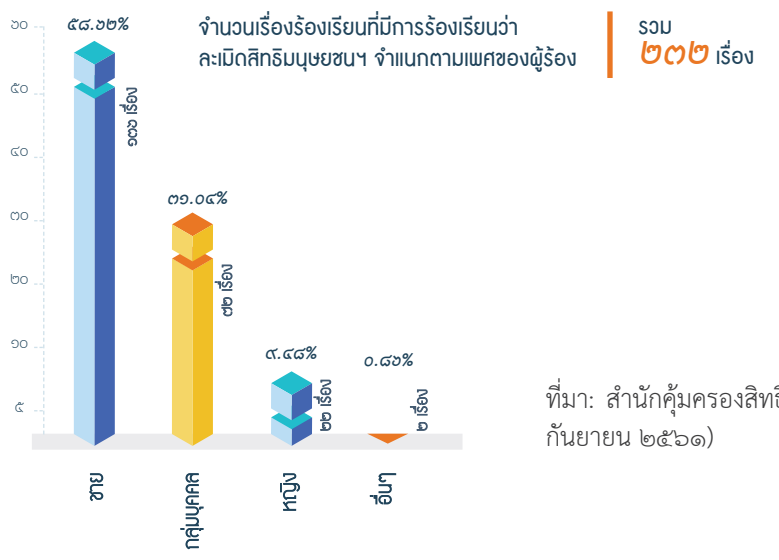
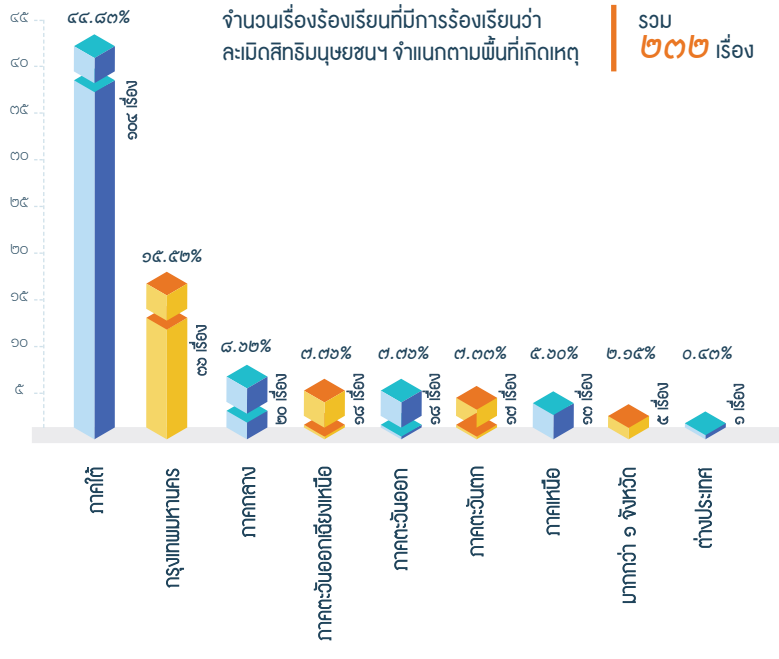
ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนทั้งจากผู้ร้องที่เป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้พบเห็นว่ามี การกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๒๓๒ เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล จำนวน ๘๐ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๘ รองลงมาเป็นเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๔๖ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๘๓ พื้นที่ที่มีคำร้องมากที่สุดคือภาคใต้ จำนวน ๑๐๔ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๓ รองลงมา คือ กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๖ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๒ ผู้ร้องส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย จำนวน ๑๓๖ คิดเป็น ร้อยละ ๕๘.๖๒ รายละเอียดตามแผนภาพที่ ๔

แผนภาพที่ ๔ จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ กสม. ได้รับในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำแนกตามประเภทสิทธิ พื้นที่เกิดเหตุหรือเพศของผู้ร้อง

SJU
๒๓๒ เรื่อง

ที่มา: สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

จากแผนภาพที่ ๓ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เรื่องร้องเรียนที่ กสม. ได้รับ ส่วนใหญ่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองคิดเป็นจำนวน ๑๔๙ เรื่อง ได้แก่สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลสิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิพลเมืองสิทธิในข้อมูลข่าวสาร และเสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม และเป็นสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จำนวน ๖๕ เรื่อง ได้แก่สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิทธิชุมชน และสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข ส่วนเรื่อง การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อาจเป็นได้ทั้งสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๒.๑.๒ ผลการพิจารณาและตรวจสอบคำร้องและการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. สามารถตรวจสอบคำร้องและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิ้น ๔๔๕ เรื่อง เป็นเรื่องร้องเรียนที่รับเป็นคำร้องก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และสามารถตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๓๙๕ เรื่องและเป็นเรื่องที่เป็คำร้องในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ แล้วสามารถตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบเสร็จในปีเดียวกันจำนวน ๕๐ เรื่อง รายละเอียดตามตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ ผลการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ กสม. ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑

ผลการตรวจสอบ และการจัดทำรายงาน	คำร้องก่อน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑	คำร้องใน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑	รวม	ร้อยละ
๑. มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็น ละเมิดสิทธิมนุษยชน	๔๓	๑	๔๔	๙.๘๙
- มีมาตรการหรือแนวทางป้องกันหรือแก้ไข การละเมิด	(๒๘)	-		
- เสนอมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	(๑๕)	(๑)		
๒. ไม่มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็น การละเมิดสิทธิมนุษยชน และมีข้อสังเกตหรือ ข้อเสนอแนะ	๕๖	๓	๕๙	๑๓.๒๖
๓. ยุติการตรวจสอบเนื่องจากมีลักษณะตาม ระเบียบฯ ข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘	๒๙๖	๔๖	๓๔๒	๗๖.๘๕
รวม	๓๙๕	๕๐	๔๔๕	๑๐๐

ที่มา : กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

จากตารางที่ ๓ เรื่องร้องเรียนที่ กสม. รับไว้เป็นคำร้องเพื่อตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่วนใหญ่หรือเกินกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ ๗๖.๘๕) เป็นเรื่องที่ กสม. พิจารณาแล้วเห็นควรให้ยุติการตรวจสอบ เนื่องจากเห็นว่าไม่มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและไม่ต้องมีข้อสังเกต และบางเรื่องมีลักษณะตามระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๗ และ ๑๘ ได้แก่ ผู้ร้องประสงค์ขอลอนเรื่องร้องเรียน กสม. เห็นว่าเป็นเรื่องที่ควรได้รับการแก้ไขโดยหน่วยงานอื่นของรัฐ เป็นต้น นอกจากนี้ เป็นเรื่องที่ กสม. เห็นว่าไม่มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่เห็นว่าควรมีข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะ และเรื่องที่ กสม. เห็นว่าเป็นเรื่องที่มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและให้มีมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือให้เสนอมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ ๑๓.๒๖ และร้อยละ ๙.๘๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ กรณีตัวอย่างผลการพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ กสม. รับเป็นคำร้องไว้ตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการพิจารณาและมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๒๑ เรื่อง

๑.

เรื่อง

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

กรณีกล่าวอ้างว่ากรมราชทัณฑ์ออกระเบียบและคำสั่งให้ผู้ต้องขังได้รับความเดือดร้อน (รายงานฯ ที่ ๒-๓/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องสองรายได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องทั้งสองเป็นผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ได้รับความเดือดร้อนจากการที่กรมราชทัณฑ์ได้ออกระเบียบและคำสั่งหลายประการมาใช้บังคับแก่ผู้ร้องทั้งสองและผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานต่าง ๆ ที่อยู่ในความดูแลของกรมราชทัณฑ์ อันส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตตามปกติของผู้ต้องขัง ทำให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังตกต่ำลง เช่น การออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่เรือนจำยึดและทำลายที่นอนของผู้ต้องขังซื้อจากเรือนจำ การกำหนดให้ผู้ต้องขังมีเครื่องนอนได้เฉพาะผ้าห่มที่เรือนจำหรือทัณฑสถานแจกให้เพียงจำนวน ๓ ผืน โดยให้เจ้าหน้าที่เรือนจำยึดที่นอน หมอน และผ้าห่มชุดเดิมของผู้ต้องขังไปทำลายทิ้ง การกำหนดให้ผู้ต้องขังมีเสื้อผ้าไว้สวมใส่ได้คนละไม่เกิน ๕ ชุด การงดให้บริการและไม่อนุญาตให้ผู้ต้องขังสั่งซื้อหนังสือพิมพ์ รวมถึงการอนุญาตให้ผู้ต้องขังแต่ละคนมีเงินฝากในบัญชีได้เพียงไม่เกินเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท และการกำหนดให้ญาติฝากเงินให้ผู้ต้องขังได้เพียงคราวละ ๓,๐๐๐ บาทเท่านั้น

กรมราชทัณฑ์ควรดำเนินการดังนี้

- ควรพิจารณาจัดทำแผนการประเมินผลกระทบของมาตรการการใช้เครื่องหลับนอนของผู้ต้องขัง หากพบว่ามาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ต้องขังกลุ่มเฉพาะ ควรพิจารณายกเลิก และแสวงหามาตรการทางเลือกอื่น ๆ แทน ทั้งนี้ ในช่วงระหว่างการประเมินผลกระทบ ควรพิจารณาผ่อนคลายความเคร่งครัด โดยกำหนดมาตรการเพิ่มเติมให้เรือนจำหรือทัณฑสถานแต่ละแห่งสามารถใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบทางสุขภาพ ส่วนกรณีที่มีการยึดเครื่องหลับนอนของผู้ต้องขังไปนั้น กรมราชทัณฑ์ควรพิจารณาให้มีมาตรการชดเชยหรือเยียวยาทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่ผู้ต้องขังด้วย

- ควรกำชับให้เรือนจำทุกแห่งตรวจคัดกรองเนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวัน โดยจำกัดการควบคุมเฉพาะแต่เนื้อหาที่สังเกตเห็นได้ว่าอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเรือนจำ หรืออาจเป็นการคุกคามมาตรการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังเท่านั้น นอกจากนี้ การกำหนดมาตรการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารใด ๆ ควรผ่อนปรนความเคร่งครัดในการนำมาใช้กับผู้ต้องขังประเภทที่อยู่ในระหว่างรอการพิจารณาของศาล เนื่องจากผู้ต้องขังประเภทดังกล่าว ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังประเภทนี้จึงต้องปฏิบัติให้แตกต่างจากผู้ต้องขังที่ศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว

- ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการรับ จ่าย ฝากเงินของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕/๑ โดยอาจเพิ่มจำนวนเงินฝากให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หากเห็นว่ามาตรการตามระเบียบปกติใด ๆ อาจไม่เป็นการเพียงพอ

ที่จะป้องกันการกระทำความผิดของผู้ต้องขังในกลุ่มหรือรายใด กรมราชทัณฑ์ควรกำหนด มาตรการมาบังคับใช้กับผู้ต้องขังเป็นกรณีเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะราย ไม่ควรเหมารวม ใช้บังคับกับผู้ต้องขังทุกประเภท ทั้งนี้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมที่ดี ได้รับความกดดัน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อมาตรการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังต่อไปได้

- ควรพิจารณาเปลี่ยนแปลงการจำกัดจำนวนเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มของผู้ต้องขัง ให้สอดคล้องกับความจำเป็นตามสภาพภูมิอากาศในแต่ละช่วง รวมถึงควรกำชับให้เรือนจำ แต่ละแห่งจัดหาเครื่องแต่งกายให้เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้ต้องขัง

- ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนเวลาในการรับประทานอาหาร รวมถึงเวลาในการเก็บขัง^๕ ให้มีความเหมาะสม รวมทั้งกำชับให้เรือนจำแต่ละแห่งกำหนดช่วงเวลาในการรับประทานอาหารของผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับสภาพการใช้ชีวิตปกติของบุคคลทั่วไป โดยคำนึงถึง ประโยชน์ด้านสุขภาพของผู้ต้องขังเป็นสำคัญ

- ควรพิจารณาแก้ไขข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อของบุคคล ภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการหรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๘ โดยการเพิ่มจำนวนบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาพบหรือติดต่อกับผู้ต้องขังในเรือนจำให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ต้องขังในการติดต่อ พบปะกับครอบครัว ญาติมิตร เพื่อนฝูง และบุคคลที่ผู้ต้องขังพึงปรารถนาให้เข้าพบตาม สิทธิของผู้ต้องขัง และเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความกดดันและความเครียดให้แก่ ผู้ต้องขัง อันจะส่งผลเสียต่อมาตรการปรับปรุงพฤตินิสัยของผู้ต้องขังต่อไปได้

๒.
เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่า มีบุคคลนำชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ไปแอบอ้างลงข้อความ หมิ่นประมาท ทำให้เสื่อมเสีย (รายงานฯ ที่ ๔/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเคยรับราชการที่สำนักงาน ประกันสังคมจังหวัด ก. มีบุคคลแอบอ้างนำชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ร้องลงข้อความ โฆษณาเชิญชวนให้มาเป็นคู่นอนในเว็บไซต์ www.GIGchat.com โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ข. เป็นเหตุให้ชายหลายคนโทรศัพท์มาขอซื้อบริการ ทางเพศจากผู้ร้อง ทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหายและเสื่อมเสียชื่อเสียง โดยผู้ร้องไม่เคย ไปและไม่เคยรู้จักผู้ใดที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ข. นอกจากนายเอ (นามสมมุติ) ตำแหน่งประกันสังคมจังหวัด ข. ซึ่งย้ายจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ก. ไปปฏิบัติราชการที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัด ข. ผู้ร้องได้ร้องทุกข์ดำเนินคดีตามกฎหมาย กับผู้กระทำความผิดต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองกำแพงเพชรแล้ว ต่อมา มีชาย โทรศัพท์หาผู้ร้องเพื่อขอหลับนอนด้วย ซึ่งชายดังกล่าวให้ข้อมูลว่ามีการแจ้งประกาศหา คู่หลับนอนลงในเว็บไซต์ “ไซด์ไลน์เซียงใหม่” ด้วยเช่นกัน ผู้ร้องจึงได้ร้องทุกข์ต่อพนักงาน สอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองลำปางอีกคดี ผู้ร้องประสงค์ให้ไต่สวนและดำเนินการ ทางวินัยกับข้าราชการผู้กระทำความผิดซึ่งอยู่ในสังกัดของสำนักงานประกันสังคม รวมทั้งติดตาม ผลคดี

^๕ การเก็บขัง คือ การนำผู้ต้องขังขึ้นเรือนนอน

สำนักงานประกันสังคม ควรดำเนินการดังนี้

- ควบคุมดูแลการเข้าใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตของสำนักงานประกันสังคมทุกพื้นที่ ทั้งระบบผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Proxy Server) และระบบไร้สาย (Wireless) โดยปรับปรุงระบบให้มีการยืนยันตัวบุคคลผู้ใช้งานทุกครั้ง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุที่บุคคลจะนำไปใช้ประโยชน์โดยมิชอบ อันก่อให้เกิดความเสียหาย และกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นดังเช่นกรณีตามคำร้องนี้ และหากในอนาคตเกิดกรณีเช่นนี้ขึ้นจะจะสามารถยืนยันตัวผู้กระทำผิดได้

- ควรมีการเยียวยาจิตใจเพื่อฟื้นคืนศักดิ์ศรีของผู้ร้องที่ได้รับผลกระทบจากการถูกนำชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ไปแอบอ้างลงข้อความหมิ่นประมาทในระบบคอมพิวเตอร์ผ่านการใช้งานของระบบอินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย (Wireless) ที่อยู่ภายใต้การรับผิดชอบดูแลของผู้ร้อง

กรณีกล่าวอ้างว่าคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๙ และที่ ๔/๒๕๕๙ เกี่ยวกับการยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายและกฎกระทรวงว่าด้วยการผังเมืองและการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและสำหรับการประกอบกิจการบางประเภทละเมิดสิทธิมนุษยชน (รายงานฯ ที่ ๖๗-๗๑/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องสี่สิบสี่รายซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายประชาชนที่ศึกษาและร่วมปกป้องสิทธิชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กล่าวอ้างว่าได้รับผลกระทบจากการที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นชอบให้ออกคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙ เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙ เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสำหรับการประกอบกิจการบางประเภทส่งผลกระทบต่อสิทธิชุมชน ทั้งในด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย และความสงบสุขของชุมชน สิทธิในที่ทำกิน สิทธิในที่อยู่อาศัยและสิทธิในการดำรงชีพ เนื่องจากคำสั่งทั้งสองฉบับมิได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เปิดโอกาสให้มีกิจการที่อาจเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะของประชาชนโดยไม่จำเป็น และเห็นว่าการแก้ไขปัญหามุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับผังเมือง รัฐควรปรับปรุงแก้ไขกระบวนการผังเมืองและอุปสรรคข้อกฎหมายแทนการใช้กลไกอำนาจรัฐที่เป็นการทำลายความเชื่อมั่นของต่างประเทศ

๑. คณะรัฐมนตรีและกระทรวงมหาดไทย ควรดำเนินการปฏิรูประบบการจัดทำผังเมืองให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และการออกกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๓/๒๕๕๙ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนการกระจายอำนาจด้านการผังเมืองแก่จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนสิทธิในการกำหนดการพัฒนาตามหลักการ

ที่ว่า ประชาชนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง

๒. คณะรัฐมนตรี ควรกำชับให้หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับกระบวนการอนุญาตให้ประกอบกิจการบางประเภท ตามคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ ๔/๒๕๕๙ พิจารณานำกระบวนการกำหนดแผนการพัฒนาและจำแนกการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ตามหลักการผังเมืองมาใช้บังคับเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา การเคารพสิทธิของบุคคลและชุมชน การคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อย่างเคร่งครัด

๔.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าถูกหลอกลวงไปทำงานที่ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ทำให้สูญเสียเงินจำนวนหนึ่ง (รายงานฯ ที่ ๑๐๐/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อต้นปี ๒๕๕๘ เพื่อนของผู้ร้องได้หลอกลวงเอาเงินจากผู้ร้อง จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน) โดยอ้างว่าเป็นค่าใช้จ่ายให้กับนายหน้าจัดหางานที่ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี โดยรับประกันรายได้ต่อเดือนประมาณ ๖๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาท และสามารถเปลี่ยนงานได้ถึง ๒ ครั้ง ผู้ร้องเชื่อใจจึงได้โอนเงินให้กับนายหน้าผ่านบัญชีของเพื่อนของผู้ร้อง แต่เมื่อเดินทางไปประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองปฏิเสธผู้ร้องไม่ให้เดินทางเข้าประเทศและส่งตัวผู้ร้องกลับประเทศไทยในเวลาต่อมา ผู้ร้องเห็นว่าตนได้รับความเสียหายจึงได้แจ้งความร้องทุกข์ต่อผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แต่ขณะร้องเรียนยังไม่ทราบผลการดำเนินการ

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

ให้เร่งรัดพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล ก. (ผู้ถูกร้อง) ดำเนินคดีที่ผู้ร้องได้ร้องทุกข์ไว้ให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมและคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

๕.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าหน่วยงานราชการมีคำสั่งให้กลุ่มผู้มีอาชีพเลี้ยงกระบือออกจากพื้นที่สาธารณประโยชน์ (รายงานฯ ที่ ๑๑๗/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องและราษฎรชุมชนบ้านเวียงเหนือได้ใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์ห้วยเกี้ยว ซึ่งขึ้นทะเบียนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) เลขที่ ๘๖๓๐ (แปลงหนองบัว) ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นที่เลี้ยงกระบือร่วมกัน ต่อมากองกำกับการ ๑๒ กองบังคับการตำรวจน้ำ มีความประสงค์ใช้พื้นที่ดังกล่าวเนื้อที่ ๒๕ ไร่ เพื่อก่อสร้างอาคารที่ทำการและบ้านพักข้าราชการตำรวจนายอำเภอเชียงแสนจึงมอบหมายให้ผู้ปกครองท้องที่จัดให้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับราษฎรและแจ้งให้ทราบว่าหน่วยงานราชการอีกหลายแห่งมีความประสงค์ขอใช้พื้นที่จึงขอให้ผู้ร้องและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปางควายเวียงเหนือย้ายออกจากพื้นที่ภายในระยะเวลา ๖ เดือน โดยไม่มีการจ่ายค่าชดเชยสำหรับการรื้อถอนใด ๆ

จังหวัดเชียงราย ควรดำเนินการ ดังนี้

- ควรตรวจสอบและดำเนินการแก้ไขปัญหา กรณีที่หน่วยงานราชการ นำที่ดินสาธารณประโยชน์ประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน ไปใช้ประโยชน์โดยไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

- ควรคุ้มครองที่ดินสาธารณประโยชน์ประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) เลขที่ ๘๖๓๐ ที่ดินเลขที่ ๒๒๑ (แปลงหนองบัว) ให้เป็นที่ดินที่ให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันตามวัตถุประสงค์ และตามสภาพการใช้ประโยชน์ โดยมีมาตรการป้องกันการบุกรุกที่ดินเพิ่มเติมเพื่อป้องกันมิให้มีการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวโดยมิชอบ

กรณีกล่าวอ้างว่าการอนุญาตให้ฝังกลบขยะมูลฝอยในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อชุมชน (รายงานฯ ที่ ๑๑๘/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อปี ๒๕๕๗ เทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรืออนุญาตให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ประกอบกิจการฝังกลบขยะมูลฝอยในพื้นที่ หมู่ที่ ๕ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง รวมเนื้อที่ ๕ ไร่ ๒ งาน ผู้ร้องเห็นว่าการจัดการขยะของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เนื่องจากไม่มีบ่อบำบัดน้ำเสีย ก่อให้เกิดกลิ่นเน่าเหม็น เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค น้ำเสียไหลลงคลองธรรมชาติและป่าชายเลนซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียง ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสุขภาพและความเป็นอยู่ของผู้ร้อง ทั้งนี้ ผู้ร้องได้ร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดระนอง ชุดเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ ๒๕ กองกำลังเทพสตรี แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข้ปัญหา

๑. เทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ควรตรวจสอบและแก้ไข้ปัญหาบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยของห้างหุ้นส่วนจำกัด ก. ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด และในการพิจารณาอนุญาตให้ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในคราวต่อไป ควรปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ตั้งสถานที่ฝังกลบกากของเสีย รวมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ได้รับผลกระทบหรือมีส่วนได้เสียตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ อย่างเคร่งครัด

๒. จังหวัดระนองร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดระนองเพื่อรองรับปริมาณขยะให้ถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาแนวทางตามคู่มือ เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ประกอบการจัดทำแผน และเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง เพื่อป้องกันปัญหาขยะมูลฝอยในเขตจังหวัดระนองในระยะยาวให้เกิดความยั่งยืน

๗.

เรื่อง

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

๓. **กระทรวงมหาดไทย** ควรกำกับให้จังหวัดระนองดูแลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามมาตรฐานและหลักวิชาการ รวมทั้งกำกับให้มีการกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาไว้ในข้อสัญญาเกี่ยวกับการประกอบกิจการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย

กรณีกล่าวอ้างว่าเอกชนล่อมรั้วเลี้ยงหอยในแม่น้ำปะเหลียนและทำการคราดหอยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย (รายงานฯ ที่ ๑๑๙/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อปี ๒๕๕๖ ได้มีผู้ประกอบการเอกชนเข้ามาทำการล่อมรั้วในแม่น้ำปะเหลียนช่วงรอยต่อกับทะเลเพื่อกั้นเป็นที่เพาะเลี้ยงหอย และทำการคราดหอยธรรมชาติด้วยเรือประกอบเครื่องยนต์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายจากสำนักงานประมงจังหวัดตรัง และสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาตรัง บริเวณพื้นที่บ้านท่าเรือ หมู่ที่ ๑ ตำบลวังวน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ ชาวบ้านได้ร้องเรียนไปยังอำเภอกันตัง สำนักงานประมงจังหวัดตรัง และจังหวัดตรังแล้ว แต่ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา

๑. **กรมประมง กรมเจ้าท่า และจังหวัดตรัง** ควรสั่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ทำการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ประกอบการได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

๒. **กรมประมงและกรมเจ้าท่า** ควรกำชับให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเฝ้าระวังไม่ให้มีการเพาะเลี้ยงหอย สร้างสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งกีดขวางทางเดินเรือในพื้นที่ที่ไม่ได้กำหนดให้เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามกฎหมายว่าด้วยการประมง และตรวจตราไม่ให้มีการคราดหอยธรรมชาติด้วยเรือยนต์อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘.

เรื่อง

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

กรณีกล่าวอ้างว่าชาวประมงพื้นบ้านได้รับผลกระทบจากผู้ประกอบการเลี้ยงหอยแครงบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ (รายงานฯ ที่ ๑๒๐/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ชาวประมงพื้นบ้านที่ประกอบอาชีพประมงในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับความเดือดร้อนจากกรณีกลุ่มนายทุนผู้ประกอบการขยายพื้นที่บุกรุกจับจองพื้นที่สาธารณประโยชน์ซึ่งประชาชนใช้ร่วมกันเพื่อประกอบกิจการเลี้ยงหอยแครงโดยผิดกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้านทำให้ไม่มีพื้นที่จับสัตว์น้ำ สำนักงานประมงจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสุราษฎร์ธานีเป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในพื้นที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

๑. **คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี** ควรบูรณาการความร่วมมือกับกรมประมง และกรมเจ้าท่า ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่อ่าวบ้านดอนเพื่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมต่อประชาชนผู้ใช้ประโยชน์ในที่สาธารณะอ่าวบ้านดอนกลุ่มอื่น ๆ

๒. กรมประมง กรมเจ้าท่า และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรสั่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการต่อผู้เพาะเลี้ยงหอยทะเลนอกเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต รวมทั้งเฝ้าระวังไม่ให้มีการเพาะเลี้ยงหอยหรือสร้างสิ่งปลูกสร้างนอกพื้นที่ที่คณะกรรมการประมงประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามกฎหมายว่าด้วยการประมง

๓. จังหวัดสุราษฎร์ธานีร่วมกับกรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง พิจารณาดำเนินการฟื้นฟูอ่าวบ้านดอนในส่วนที่จะมีการรีดลอนคอกหอยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายให้กลับคืนสู่สภาพเดิมตามธรรมชาติ และควรอนุรักษ์ บำรุงรักษา และจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน

๔. กรมประมงและกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนชายฝั่งรอบพื้นที่อ่าวบ้านดอนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแนวเขตเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และวางกฎกติกาการใช้ประโยชน์และมาตรการควบคุมดูแลในชุมชนเพื่อป้องกันไม่ให้มีการขยายพื้นที่เพาะเลี้ยงหอยทะเลโดยผิดกฎหมาย

๙.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในที่ดินทำกินจากการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (รายงานฯ ที่ ๑๒๑/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นตัวแทนกลุ่มชาวบ้านในตำบลไชยมังคผลและตำบลบ้านใหม่ (ตำบลสุรนารี ในปัจจุบัน) อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๐ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง ตั้งอยู่ที่ตำบลไชยมังคผลและตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เป็นการประกาศโดยไม่มี การสำรวจตรวจสอบ การถือครองสิทธิในที่ดินและการทำกินของประชาชนก่อน ทำให้พื้นที่ป่าสงวนทับพื้นที่ทำกินของประชาชนที่อยู่มาแต่ดั้งเดิม โดยมีเอกสารสิทธิในที่ดินและเอกสารแสดงการครอบครองในที่ดินที่ทำกินที่ทางราชการออกให้สืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เช่น หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) หลักฐานแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) หลักฐานการเสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภ.บ.ท.๔ ก.) และ (ภ.บ.ท.๕) ต่อมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อนุมัติให้กรมป่าไม้อนุญาตให้ทบวงมหาวิทยาลัย (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าอ่างเก็บน้ำห้วยบ้านยาง เนื้อที่ ๖,๙๑๑-๓-๖๔ ไร่ เพื่อจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตามประกาศกรมป่าไม้ ฉบับที่ ๓๒/๒๕๓๒ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๒ เป็นระยะเวลา ๓๐ ปี การส่งมอบพื้นที่ของกรมป่าไม้ให้กับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้ส่งมอบที่ดินที่ชาวบ้านทำกินอยู่ก่อนด้วย ทำให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีไม่สามารถเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ เนื้อที่ประมาณ ๘๘๗ ไร่ได้ ต่อมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีแจ้งให้ชาวบ้านออกจากพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน และยื่นเรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา ๒๖ ปีแล้ว แต่ก็ไม่มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

มาตรการ/
 แนวทางการแก้ไข

๑. กรมป่าไม้ ควรแสดงความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ เช่น ส่งคืนพื้นที่บริเวณที่พิพาทที่ไม่สามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้ จำนวน ๘๘๗ ไร่ แก่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเพื่อดำเนินการตามกฎหมายป่าไม้หรือกฎหมายปฏิรูปที่ดินในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผู้ร้องและกลุ่มชาวบ้านได้รับสิทธิทำประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ โดยระหว่างการดำเนินการแก้ไขปัญหาก็ให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีไม่ควรดำเนินการขับไล่หรือฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ผู้ร้องและกลุ่มชาวบ้าน และไม่ควรขอใช้พื้นที่ดังกล่าวในการต่อสัญญาการขอใช้ประโยชน์ใหม่ในปี ๒๕๖๒

๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ควรส่งภาพถ่ายทางอากาศหลังวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อส่งมอบให้คณะกรรมการเฉพาะกิจ อ่านแปลภาพถ่ายทางอากาศของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อ่านแปลเพื่อหารือการขอทำประโยชน์เพื่อพิสูจน์สิทธิในที่ดินของราษฎร เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบของสำนักงานรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคกรุกที่ดินของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบมาตรการของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาคกรุกที่ดินของรัฐ เรื่อง การพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของบุคคลในเขตที่ดินของรัฐ “ข้อ ๑ การพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินของบุคคลในเขตที่ดินของรัฐต้องมีพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับที่ดินแปลงนั้น ซึ่งแสดงว่าได้ครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนเป็นที่ดินของรัฐ ดังนี้ ... ๑.๓ พยานหลักฐานอื่นนอกจากข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ เช่น ส.ค. ๑ หรือพยานบุคคล เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานนั้นมีส่วนสนับสนุนคำกล่าวอ้างว่ามีการครอบครองทำประโยชน์มาก่อนเป็นที่ดินของรัฐ ให้ดำเนินการอ่านภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหารที่ถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังจากเป็นที่ดินของรัฐ หากปรากฏร่องรอยการทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ในภาพถ่ายทางอากาศ จึงจะเชื่อตามพยานหลักฐานอื่นนั้น”

๓. สำนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา ควรตรวจสอบเอกสาร ส.ค. ๑ ของราษฎรที่สูญหายจากทะเบียนการครอบครอง ส.ค. ๑ ตามรายชื่อที่ทำรายงานนี้ เพื่อให้ราษฎรสามารถพิสูจน์สิทธิตามกระบวนการทางกฎหมายได้ต่อไป

๑๐.
 เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่า ผู้บัญชาการและเจ้าหน้าที่เรือนจำปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ (รายงานฯ ที่ ๑๒๒/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ก. (ปกปิดชื่อ) ขณะปฏิบัติหน้าที่ภายในเรือนจำกลาง ก. ได้พบเห็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของผู้ถูกร้องทั้งห้า โดยผู้บัญชาการเรือนจำกลาง ก. (ผู้ถูกร้องที่ ๑) และเจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ก. (ผู้ถูกร้องที่ ๒) สั่งการให้เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ก. (ผู้ถูกร้องที่ ๓-๕) ทำร้ายร่างกายผู้ต้องขัง ประกอบด้วย (๑) นางสาวเอ (นามสมมุติ) ซึ่งถูกทำร้ายที่บริเวณอาคารควบคุมกลางด้วยการตบตี เตะ อย่างทารุณจนได้รับบาดเจ็บเลือดออกบริเวณปาก นอกจากนี้ ยังมีการซ่อนเร้นพยานหลักฐานรวมถึงข่มขู่นางสาวเอและนางบี (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นมารดาและถูกจำคุกอยู่ด้วยกันเพื่อไม่ให้เอาเรื่อง (๒) นายซี (นามสมมุติ) ถูกทำร้ายจนแผ่นหลังแตกบวมซ้ำ ต้องส่งตัวออกไปรักษาที่โรงพยาบาลระยอง (๓) นายดี (นามสมมุติ) ถูกทำร้ายจนกล่องเสียงแตก ต้องส่งตัวออกไปรักษาที่โรงพยาบาลราชวิถี และมีการพุดจา

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

๑๑.
เรื่อง

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

ข่มขู่ไม่ให้เอาเรื่อง นอกจากนี้ ผู้บัญชาการเรือนจำกลาง ก. และเจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ก. (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ยังมีการแสวงหาผลประโยชน์ที่มีชอบจากการขายสินค้าให้กับผู้ต้องขัง การประมูลอาหารดิบ และการรายงานจำนวนพื้นที่สวนยางพาราภายในเรือนจำชั่วคราว เขาไม้แก้วไม่ตรงกับความเป็นจริง

กรมราชทัณฑ์ ควรดำเนินการดังนี้

- ควรพิจารณาเยียวยาในการรักษาพยาบาล และชดเชยความเสียหายให้แก่ญาติอย่างเหมาะสม
- ควรกำชับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยให้ความเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะสิทธิในชีวิตและร่างกายซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีอาจล่วงละเมิดได้และลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างเคร่งครัด

กรณีกล่าวอ้างว่าชาวบ้านตำบลหนองนาคำ ได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากโรงงานยางพารา (รายงานฯ ที่ ๑๒๕/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อปี ๒๕๕๕ ผู้ร้องและชาวบ้านจำนวน ๑๕ หมู่บ้าน ที่อาศัยอยู่ที่ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ได้รับความเดือดร้อนจากกรณีการตั้งโรงงานประกอบกิจการแปรรูปยางพาราขนาดใหญ่ ต่อมาในปี ๒๕๕๗ ได้มีผู้ประกอบการเข้ามาตั้งโรงงานประกอบกิจการในลักษณะเดียวกัน หลังจากโรงงานทั้งสองแห่งดำเนินกิจการได้เพียงสองปี ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบได้รับผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย จึงทำการร้องเรียนไปยังจังหวัดอุดรธานีเพื่อขอให้ตรวจสอบและแก้ไขปัญหา แต่ไม่มีหน่วยงานใดในจังหวัดแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนให้กับชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านต้องการให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้น

๑. จังหวัดอุดรธานี ควรเป็นหน่วยบูรณาการการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง โดยต้องไม่ปล่อยให้ประชาชนและชุมชนได้รับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างยาวนานเหมือนที่ผ่านมาและเป็นอยู่ในปัจจุบัน และให้ผู้ได้รับผลกระทบมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

๒. กระทรวงอุตสาหกรรม ควรพิจารณาดำเนินการดังนี้

- ควรกำกับดูแลให้ผู้ประกอบการรายที่ ๒ ระงับการขยายกำลังการผลิตหรือการเดินเครื่องในกระบวนการผลิตของใบอนุญาตส่วนที่ขยายโรงงานไว้ก่อน จนกว่าจะมีการจัดทำระบบป้องกันมลพิษหรือมาตรการอื่นใดที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงและเป็นไปตามเงื่อนไขทำใบอนุญาตการประกอบกิจการ โดยให้ดำเนินการภายในระยะเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน
- ควรกำกับดูแลโรงงานของผู้ประกอบการทั้งสองให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของคนในชุมชน รวมทั้งให้มีระบบการบำบัดมลภาวะที่เกิดจากโรงงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน

- ควรจัดให้มีมาตรฐานยางดิบและมาตรฐานโรงงานแปรรูปยางพารา รวมถึงเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตที่เหมาะสมกับยางดิบของแต่ละท้องถิ่น การติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรฐานโรงงานอย่างเคร่งครัด ตลอดจนจัดทำนโยบายและมาตรการเร่งด่วนที่จะให้เกษตรกร ใช้กรดอินทรีย์ทดแทนกรดซัลฟิวริก

๓. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรจัดให้มีการตรวจสอบมลภาวะจากโรงงานยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามมาตรฐานการตรวจสอบมลพิษ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลิ่นเหม็น ไอร์เรทยาของกรดซัลฟิวริก ระบบบำบัดน้ำเสีย และมาตรฐานน้ำทิ้ง ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงปริมาณรวมของมลภาวะที่ปล่อยต่อหน่วยพื้นที่ด้วย กรณีโรงงานที่จังหวัดอุดรธานีต้องจัดทำแผนฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลกระทบจากน้ำทิ้ง และจัดงบประมาณเพื่อการดำเนินการดังกล่าว โดยประสานงานกับจังหวัดอุดรธานี และดำเนินการให้บริษัทผู้ก่อมลพิษต้องชดใช้ค่าเสียหายในการฟื้นฟู

๔. กระทรวงสาธารณสุข ควรจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพและบำบัดรักษาผู้ได้รับผลกระทบจากมลภาวะ ไอร์เรทยา และกลิ่นเหม็น อย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง

๕. การยางแห่งประเทศไทย ควรจัดให้มีมาตรการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรับซื้อยางจากเกษตรกรที่ใช้สารอินทรีย์ รวมถึงการดำเนินการสร้างความรับรู้และความตระหนักต่อเกษตรกรชาวสวนยางพารา ในการปรับเปลี่ยนการใช้สารอินทรีย์ทดแทนกรดซัลฟิวริก ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของเกษตรกรลดผลกระทบต่อมลพิษในกระบวนการแปรรูปยางพารา และช่วยให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตยางพาราที่มีคุณภาพไม่ปนเปื้อนกรดซัลฟิวริก

๖. ผู้ประกอบการทั้งสอง ควรปรับปรุงระบบธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงระงับการดำเนินการของโรงงานโดยสมัครใจและเปิดดำเนินการใหม่เมื่อมั่นใจว่าได้ปรับปรุงระบบการผลิต การกองยาง การบำบัดน้ำเสีย การกำจัดไอร์เรทยาจากกรดซัลฟิวริกในระดับที่ไม่ก่อผลกระทบต่อประชาชนและชุมชนรอบโรงงาน รวมถึงมีมาตรการชดใช้ค่าเสียหายหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของผู้ประกอบการทั้งสอง

๑๒.
 เรื่อง

เกษตรกรได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ (รายงานฯ ที่ ๑๗๑/๒๕๖๑)

ความเป็นมา : กลุ่มประชาชนขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องทั้งสิบและเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ ซึ่งเป็นสัตว์น้ำชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่กรมประมงได้อนุญาตให้เอกชนนำเข้าจากต่างประเทศ เนื่องจากปลาหมอสีคางดำได้กินสัตว์น้ำขนาดเล็กที่ผู้ร้องทั้งสิบและเกษตรกรที่ได้ทำการเพาะเลี้ยงเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อรายได้ในการประกอบอาชีพ ซึ่ง กสม.พิจารณาแล้วเห็นว่า การแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำย่อมมีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และกระทบต่อสิทธิทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพของเกษตรกรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีพของประชาชน อันได้รับการรับรองไว้ตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๑. **กรมประมง** ควรแต่งตั้งคณะทำงานในระดับกรมเพื่อร่วมแก้ไขปัญหากับจังหวัดที่มีการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำอย่างรุนแรง

๒. **กระทรวงเกษตรและสหกรณ์** ควรพิจารณาให้การช่วยเหลือเกษตรกร โดยสนับสนุนงบประมาณเร่งด่วนให้กับกรมประมง เพื่อใช้แก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของปลาหมอสีคางดำ

๓. **กรมประมง** ควรพิจารณาจัดให้มีกลไกหรือแผนปฏิบัติการป้องกันและควบคุมอย่างทันทั่วถึงเพื่อรองรับกรณีสัตว์น้ำที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้ามาในราชอาณาจักรนั้นเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานและก่อผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และกำหนดวิธีการหรือแนวปฏิบัติในการควบคุมดูแลให้ผู้ได้รับอนุญาตนำเข้าสัตว์น้ำปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตอย่างครบถ้วน

๑๓.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าพนักงานสอบสวนดำเนินคดีล่าช้า (รายงานฯ ที่ ๙๙๑/๒๕๖๐)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๙ พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล ก. มีหนังสือขออายัดตัวผู้ร้องตามหมายจับของศาลจังหวัดชลบุรี ซึ่งขณะนั้นผู้ร้องต้องขังอยู่ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร แต่ปัจจุบันพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมือง ข. (ผู้ถูกร้อง) ยังไม่มีการดำเนินคดีกับผู้ร้องแต่อย่างใด ทั้งนี้ การกระทำความผิดเกิดขึ้นในเขตพื้นที่การสอบสวนของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมือง ข. จึงขอให้เร่งรัดการดำเนินคดีตามหนังสือขออายัดตัวดังกล่าว

๑. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** ควรพิจารณาตรวจสอบการทำหน้าที่ของผู้ถูกร้องซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนในคดีของผู้ร้อง

๒. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** ควรพิจารณากำชับและกวดขันพนักงานสอบสวนให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติหน้าที่ใดที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้ถือปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด

๓. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** ควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ศึกษาคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามหลักสิทธิมนุษยชนที่ กสม. จัดทำและเผยแพร่ทาง www.nhrc.or.th

อนึ่ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อสังเกตว่า สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีหนังสือขอความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและขอทราบผลการดำเนินการไปยังสถานีตำรวจภูธรเมือง ข. จำนวน ๒ ฉบับ แต่สถานีตำรวจภูธรเมือง ข. ไม่ให้ความร่วมมือในการแจ้งข้อเท็จจริงและผลการดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด เห็นควรแจ้งข้อสังเกตไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อกำชับให้ผู้ถูกร้องให้ความร่วมมือต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบต่อไป

๑๔.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจข่มขู่และทำร้ายร่างกายเพื่อได้รับสารภาพ (รายงานฯ ที่ ๑๐๑๑/๒๕๖๐)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นพี่ชายของนายเอ (นามสมมุติ ผู้เสียหายที่ ๑) และเป็นญาติของนายบี (นามสมมุติ ผู้เสียหายที่ ๒) กับนางสาวซี (นามสมมุติ ผู้เสียหายที่ ๓) เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลาประมาณ ๐๗.๓๐

นาฬิกา ผู้เสียหายที่ ๒ ได้ชักชวนผู้เสียหายที่ ๑ ให้ขับรถยนต์เพื่อไปติดต่อซื้อขายทุเรียนกับผู้เสียหายที่ ๓ เมื่อถึงตำบลลำแก่น อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ได้มีรถยนต์ ๒ ถึง ๓ คัน ขับแข่งขึ้นมา มีชายวัยกลางคนลงมาจากรถยนต์และได้ใช้ปืนเล็งมาที่ผู้เสียหายที่ ๒ จากนั้นได้ควบคุมตัวผู้เสียหายที่ ๒ ไปที่ห้องพักโรงแรมแห่งหนึ่ง แล้วจับมัดมือไว้ด้านหลัง เอาถุงดำคลุมศีรษะ และทำร้ายร่างกายด้วยการเตะ ต่อย กระทุบ จนผู้เสียหายที่ ๒ หมดสติไป ต่อมากลุ่มชายเหล่านั้นได้จับกุมผู้เสียหายที่ ๑ และพามายังห้องพักที่โรงแรมดังกล่าว สังเกตพบว่าผู้เสียหายที่ ๑ ถูกทำร้ายเช่นเดียวกัน และจากการค้นตัวผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๒ ก็ไม่พบว่ามียาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมายแต่อย่างใด ต่อมากลุ่มชายดังกล่าวได้บังคับให้ผู้เสียหายที่ ๒ ติดต่อล่อซื้อยาเสพติดให้เพิ่มเติม แล้วนำตัวผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๒ ไปคุมขังที่สถานีตำรวจภูธร ก. (ผู้ถูกร้องที่ ๑) และได้ข่มขู่ข่มขืนเพื่อรับสารภาพ บังคับให้ลงลายมือชื่อในบันทึกการจับกุม ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองได้ไปที่บ้านของผู้เสียหายที่ ๓ เข้าค้นบ้านและเรียกรับเงินจากผู้เสียหายที่ ๓ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งทำร้ายร่างกายสามีของผู้เสียหายที่ ๓ ด้วย อีกทั้ง เมื่อตอนนำตัวผู้เสียหายทั้งสามไปคุมขังที่เรือนจำจังหวัดนั้น เจ้าหน้าที่เรือนจำแจ้งกับผู้ร้องว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม สถานีตำรวจภูธร ก. สั่งห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำตรวจบาดแผลของผู้เสียหายทั้งสาม ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม สถานีตำรวจภูธร ก. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย

มาตรการ/ แนวทางการแก้ไข

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ก. และสถานีตำรวจภูธร ข. (ผู้ถูกร้องที่ ๑ และ ๒) ซึ่งกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธร ข. ที่ละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามคำร้องนี้

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรกำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ปฏิบัติหน้าที่ไปตามกรอบของกฎหมายโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงเพิ่มมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะนี้เกิดขึ้นอีกในอนาคต

๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ควรดำเนินการตามอำนาจหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจตามคำร้องนี้ (ผู้ถูกร้องทั้งสอง) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ทำการควบคุมตัวผู้ถูกจับไม่เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. ๒๕๔๕

๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในฐานะเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ควรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๕ ในส่วนของอำนาจควบคุมผู้ถูกจับในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๒๔ โดยสมควรกำหนดให้ใช้สถานที่ของราชการเท่านั้นเป็นสถานที่ในการควบคุมผู้ถูกจับ และจะต้องมีการควบคุมการใช้อำนาจที่รัดกุมและตรวจสอบได้

๑๕.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าพนักงานสอบสวนไม่เร่งรัดดำเนินคดี ทำให้ได้รับความเดือดร้อน (รายงานฯ ที่ ๑๐๒๓/๒๕๖๐)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ เวลาประมาณ ๐๘.๓๐ นาฬิกา ขณะที่ผู้ร้องกำลังขับขีรถจักรยานยนต์ผ่านถนนบริเวณหน้ากองบัญชาการกองทัพไทย แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ได้ถูกรถยนต์หมายเลขทะเบียน ..... ฉี่ยวชนจนเสียหลักล้มลงทำให้ได้รับบาดเจ็บและถูกนำตัวส่งไปรักษาที่โรงพยาบาลพรตพระราชธานี กรุงเทพมหานคร ผู้ร้องได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล ก. ในวันเกิดเหตุ แต่ระยะเวลาผ่านไปจนถึงขณะที่ร้องเรียน พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล ก. (ผู้ถูกร้อง) มิได้ดำเนินการใด ๆ ในทางคดีผู้ร้องเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมถึงคำสั่งและแนวทางปฏิบัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรดำเนินการ ดังนี้

- ควรดำเนินการอำนวยความสะดวกในคดีอาญา และเร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา ให้เป็นไปตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ เรื่องการอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน

- ควรตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล ก. ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคนต่อมาในคดีของผู้ร้อง ให้ดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ เรื่องการอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะทำนองเดียวกันนี้อีก

๑๖.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ทหารตรวจค้นบ้านโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (รายงานฯ ที่ ๑๐๒๙/๒๕๖๐)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาล ก. (ผู้ถูกร้องที่ ๑) และเจ้าหน้าที่ทหาร กองร้อยชุดประสานงานประจำพื้นที่ ข. (ผู้ถูกร้องที่ ๒) รวมจำนวน ๒๐ นาย สนธิกำลังเข้าบุกตรวจค้นบ้านของผู้ร้อง โดยอ้างอำนาจตามมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กล่าวหาว่าผู้ร้องผลิตสินค้าไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จากนั้นได้ยึดสินค้าและอุปกรณ์ต่าง ๆ นำขึ้นรถยนต์กระบะไปยังสถานีตำรวจนครบาล ก. เจ้าหน้าที่ตำรวจขอตรวจสอบใบอนุญาตผลิตสินค้า ผู้ร้องจึงได้แสดงหลักฐานต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจว่ามีใบอนุญาต เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงไม่แจ้งข้อกล่าวหาและได้คืนสินค้าให้แก่ผู้ร้องต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้โทรศัพท์เรียกผู้ร้องทุกข์และทนายความผู้รับมอบอำนาจมาพบเจ้าหน้าที่ตำรวจ

มาตรการ/
 แนวทางการแก้ไข

๑๓.
 เรื่อง

จึงทราบจากนายความว่าได้รับมอบอำนาจจากบริษัทผลิตน้ำมัน เอ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัท
 คู่แข่งของผู้ร้องที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน แต่มีใช้ประชาชนทั่วไปที่ใช้สินค้าของผู้ร้องมา
 ร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่อย่างใด ผู้ร้องมีความกังวลว่าการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้อง
 ทั้งสองเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุและอาจได้รับผลประโยชน์จากบริษัทคู่แข่ง นอกจากนี้
 การตรวจค้นในวันดังกล่าว ไม่มีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือ
 กระทรวงสาธารณสุขมาร่วมตรวจสอบด้วย จะถือเป็นความผิดหรือไม่

๑. ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 สถานีตำรวจนครบาล ก. ที่กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามคำร้องนี้
๒. ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ปฏิบัติหน้าที่ไปตามกรอบของ
 กฎหมายโดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงเพิ่มมาตรการที่เหมาะสมเพื่อ
 ป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะนี้ขึ้นอีกในอนาคต
๓. ให้กองทัพบก ดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบกับเจ้าหน้าที่ทหาร กองร้อยชุด
 ประสานงานประจำพื้นที่ ข. ที่กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามคำร้องนี้

กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมตัวโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและทรมาน
 ให้รับสารภาพ (รายงานฯ ที่ ๑๐๓๐/๒๕๖๐)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นภรรยาของนาย ก.
 (ผู้เสียหาย) เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลาประมาณ ๑๐.๐๐ นาฬิกา เจ้าหน้าที่
 หน่วยงานของรัฐ (ผู้ถูกร้อง) ได้เข้าปิดล้อมบริเวณคลองบ้านต้นหยงเปาว์ ตำบลท่ากำชำ
 อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี และจับกุมตัวผู้เสียหายไปที่ค่ายทหารแห่งหนึ่ง
 (ไม่ทราบชื่อ) โดยอ้างว่าผู้เสียหายเป็นแนวร่วมผู้ก่อความไม่สงบ เมื่อผู้ร้องตามไปพบ
 ผู้เสียหายในตอนเย็นได้สังเกตเห็นรอยถลอกที่ข้อมือขวา และได้รับการบอกเล่าจาก
 ผู้เสียหายว่า ผู้ถูกร้องจับกุมผู้เสียหายขณะอยู่บนเรือพายที่ใช้ออกไปตกปู โดยผู้ถูกร้อง
 บอกให้ผู้เสียหายยอมรับว่าเป็นแนวร่วมและยอมรับเกี่ยวกับของกลางที่พบในกระท่อม
 ใกล้กับที่เกิดเหตุ พร้อมทั้งใช้ปืนจี้หัว ขยำอวัยวะเพศ และตบตี จนทำให้ผู้เสียหาย
 ต้องยอมรับสารภาพ ต่อมาวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ผู้ร้องไปเยี่ยมผู้เสียหาย
 ได้สังเกตเห็นว่าผู้เสียหายข้อมือบวม และมีพฤติกรรมหวาดกลัวเหมือนถูกกดดัน
 หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลาประมาณ ๐๙.๓๐ นาฬิกาผู้ถูกร้อง
 ได้เข้าตรวจค้นบ้านของผู้ร้องโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่มีผู้นำชุมชนเข้าร่วมตรวจค้น
 ใส่รองเท้าเข้าบ้านซึ่งถือเป็นการไม่ให้เกียรติเจ้าของบ้าน และยังทำตุ้กระจกภายในบ้าน
 แดกเสียหายด้วย จากการตรวจค้นไม่พบสิ่งผิดกฎหมาย และในช่วงบ่ายของวันเดียวกัน
 ผู้ร้องได้เข้าเยี่ยมผู้เสียหายซึ่งได้เล่าให้ผู้ร้องฟังว่าผู้ถูกร้องซักถามเรื่องการก่อเหตุ
 ความไม่สงบและให้ยอมรับตามข้อซักถามทั้งหมดมีการข่มขู่ และทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย
 ด้วยการตบหูทั้งสองข้าง ทำให้ผู้เสียหายได้รับความเจ็บปวดจนต้องยอมรับตามข้อกล่าวหา

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

๑๘.

เรื่อง

หน่วยงานของรัฐ (ผู้ถูกร้อง) ควรกำชับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคล และควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่ถูกจับหรือถูกควบคุมตัว เพื่อป้องกันมิให้มีกรณีการทรมานใด ๆ เกิดขึ้น รวมทั้งควรมีการติดตามให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment-CAT (1984))

กรณีเจ้าหน้าที่ทหารวิสามัญฆาตกรรมแกนนำเยาวชนชวลาหู่ (รายงานฯ ที่ ๑๐๓๓/๒๕๖๐)

ความเป็นมา : กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐ ได้พิจารณากรณีเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๐ เจ้าหน้าที่ทหารหน่วยเฉพาะกิจได้ทำการวิสามัญฆาตกรรม นาย ก. (นามสมมติ) อายุ ๑๗ ปี แกนนำเยาวชนชวลาหู่ และได้จับกุม นาย ข. (นามสมมติ) อายุ ๑๙ ปี พร้อมยาเสพติด (ยาบ้า) จำนวน ๒,๘๐๐ เม็ด บริเวณด้านตรวบ้านรินหลวง ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ แล้วเห็นว่าจากเหตุการณ์ดังกล่าว อาจมีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น จึงมีมติเห็นควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นคำร้องที่ ๑๕๓/๒๕๖๐ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

กองทัพบก ควรดำเนินการ ดังนี้

- ควรกำชับหน่วยงานในสังกัดที่มีภารกิจหน้าที่ในการจัดให้มีด้านตรวจประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านตรวจความมั่นคง ให้จัดนายทหารชั้นสัญญาบัตรอย่างน้อย ๑ นาย ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ประจำด้านตรวจและอยู่ปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่ อันหมายรวมไปถึงการสั่งการให้เจ้าหน้าที่ทหารใช้อาวุธและดำเนินการอื่นใดภายใต้อำนาจหน้าที่ โดยให้นำข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้ ซึ่งพบว่าในวันและเวลาที่เกิดเหตุ มีเพียงเจ้าหน้าที่ทหารชั้นประทวนและพลทหาร รวม ๓ นาย เท่านั้น ที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ประจำด้านตรวจบ้านรินหลวง ไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย

- ควรพิจารณาความเหมาะสมในข้อกำหนดเรื่องการใช้อาวุธของเจ้าหน้าที่ทหารขณะปฏิบัติการตามหน้าที่ และกำหนดมาตรการป้องกันการใช้อาวุธที่อาจจะก่อให้เกิดความผิดพลาดและเกิดความเสียหายต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลอื่น โดยให้นำข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย

- ควรเร่งดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องที่เกิดขึ้นให้แล้วเสร็จและเปิดเผยผลการสอบสวนต่อสาธารณชนโดยเร็ว เพื่อลดข้อเคลือบแคลงและสงสัยของประชาชน ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการปฏิบัติงานของกองทัพบก

๑๙.

เรื่อง

มาตรการ/
 แนวทางการแก้ไข

กรณีกล่าวอ้างว่ารองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลก้านกล้วยร้องเรียนทำให้
 ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง (รายงานฯ ที่ ๑๐๕๐/๒๕๖๐)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นข้าราชการองค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในอำเภอเมืองอุบลราชธานี
 จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ถูกร้องเป็นรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเดียวกันกับ
 ผู้ร้อง เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องได้ทำหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี
 และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผู้ร้องสังกัดให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการลาคลอด
 บุตรของผู้ร้อง โดยมีการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีเจตนาให้ผู้ร้อง
 ถูกดูหมิ่นเกลียดชังจากผู้ได้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ร้อง
 ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง เป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามสิทธิสตรีของผู้ร้องอย่างร้ายแรง

๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ก. (ผู้ถูกร้อง) ควรทำความเข้าใจและคำนึงถึงความละเอียดอ่อน
 ทางเพศสภาพในสิทธิมนุษยชนของสตรีและสิทธิความเป็นส่วนตัว รวมทั้งควรดำเนินการ
 ให้การเยียวยาจากผลกระทบอันเกิดจากการถูกร้องเรียนให้ตรวจสอบการลาคลอดบุตรของ
 ผู้ร้อง ซึ่งละเมิดสิทธิส่วนบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยสถานภาพการสมรสต่อบุคคลอื่น
 หรือต่อสาธารณะ รวมทั้งปกป้องและคุ้มครองที่จะไม่ให้มีการกลั่นแกล้งหรือกดดัน
 ในการทำงาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ร้อง

๒. อำเภอเมืองอุบลราชธานี ควรดำเนินการตรวจสอบเพื่อพิจารณาการกระทำของ
 ผู้ถูกร้องตามประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่น ระเบียบ หรือ
 กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓. จังหวัดอุบลราชธานี ควรพิจารณาดำเนินการกำชับให้นายอำเภอกำกับดูแลการปฏิบัติ
 หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อ
 บังคับของทางราชการอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม เพื่อป้องกันมิให้บุคคลอาศัยตำแหน่ง
 หน้าที่ หรือประเด็นเหตุแห่งสถานะส่วนบุคคล ความอ่อนไหวทางเพศภาวะ หรือเหตุอื่นใด
 เพื่อใช้เป็นเหตุร้องเรียนหรือกลั่นแกล้งเจ้าหน้าที่ในทุกระดับชั้น ที่เป็นการก้าวล่วงต่อสิทธิ
 ความเป็นส่วนตัวโดยแท้ อันจะส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ การปฏิบัติงานและศักดิ์ศรี
 ความเป็นมนุษย์

๒๐.

เรื่อง

มาตรการ/
 แนวทางการแก้ไข

กรณีขอให้เร่งรัดการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน (รายงานฯ ที่ ๑๑๔๑/๒๕๖๐)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นผู้ต้องขังเรือนจำกลาง
 ก. ในความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามคดีอาญาหมายเลขดำ ที่ .../... หมายเลขแดง ที่ .../...
 ของศาลอาญา นอกจากนี้ผู้ร้องยังมีคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการของผู้ถูกร้องอีก ๒ คดี คือ
 คดีอาญาที่ .../... และคดีอาญาที่ .../... โดยคดีอาญาทั้งสองดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้รับคำร้องทุกข์
 ไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ และ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ ตามลำดับ แต่ปัจจุบันคดียัง
 ไม่มีความคืบหน้า อันส่งผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ที่ผู้ร้องพึงได้รับในระหว่างถูกคุมขัง

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติและผู้ถูกร้อง ควรพิจารณาเร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา
 ที่ .../... ซึ่งปัจจุบันยังอยู่ระหว่างการสอบสวนของผู้ถูกร้อง

๒๑.

เรื่อง

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรพิจารณาตรวจสอบความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามคดีอาญา ที่ .../.... และคดีอาญา ที่ .../....

๓. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรพิจารณากำชับ และกวดขัน พนักงานสอบสวนให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติหน้าที่ใดที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้ถือปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด

กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำทำร้ายร่างกายบุตรชายจนได้รับบาดเจ็บ และเรือนจำลงโทษบุตรชายเกินกว่าเหตุ (รายงานฯ ที่ ๑๑๔๓/๒๕๖๐)

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. โดยกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ นายเอ (นามสมมติ) บุตรชายของผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังเรือนจำกลาง ก. ได้จับกลุ่มเล่นการพนัน (ไฮโล) ภายในเรือนจำกลาง ก. และถูกเจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ก. (ผู้ถูกร้องที่ ๑) จับได้ จึงสั่งการให้ผู้ต้องขังทุกคนที่อยู่ในเหตุการณ์นั่งลง แต่บุตรชายผู้ร้องไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ก. จึงถูกระงับการปล่อยตัวบุตรชายผู้ร้องไปที่บริเวณศาลาแดน ๔ และเพื่อนผู้ต้องขังได้ตามไปดูเหตุการณ์ ทำให้เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ก. เข้าใจว่ากลุ่มผู้ต้องขังจะเข้าไปรุมทำร้ายจนเกิดการโต้เถียงกัน ต่อมากลุ่มผู้ต้องขังยอมรับว่าเล่นการพนัน (ไฮโล) จริง เหตุการณ์จึงสงบลง จากเหตุการณ์ดังกล่าว เรือนจำกลาง ก. จึงลงโทษบุตรชายผู้ร้อง ด้วยการว่ากล่าวตักเตือน ใส้ตรวน และแยกการควบคุม ในขณะที่แยกการควบคุม เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ก. ได้ไปพบบุตรชายผู้ร้องที่ห้องแยกการควบคุมและมีการทำร้ายร่างกายบุตรชายของผู้ร้อง ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่เหมาะสม

กรมราชทัณฑ์ ควรพิจารณากำชับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ให้ดำเนินการโดยเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันเป็นสิทธิมนุษยชนและควรพิจารณากำหนดแนวทางในการจำตรวนที่เหมาะสม

ที่มา : กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐)

๒.๑.๓ การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๖ กำหนดให้กรณีที กสม. ตรวจสอบแล้วเห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายไปยังหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง และมาตรา ๔๒ ที่ให้ กสม. อาจเสนอมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่งต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ในการติดตามการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางนี้ กสม. ได้ออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยการติดตามผลการดำเนินการกำหนดไว้ในหมวด ๕

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้ติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจำนวนทั้งสิ้น ๑๔๔ เรื่อง จำแนกเป็นการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน จำนวน ๘๘ เรื่อง และการติดตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำนวน ๕๖ เรื่อง ดังนี้

๑) ผลการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

จากการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๘๘ เรื่อง สามารถจำแนกเป็นมาตรการหรือแนวทางที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ออกก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๒๗ เรื่อง และที่ออกภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๖๑ เรื่อง รายละเอียดตามตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ กสม. เสนอไปยังหน่วยงานของรัฐ จำแนกตามประเภทสิทธิ

ประเภทสิทธิ	มาตรการหรือแนวทาง ในรายงานฯ ก่อนปีงบฯ ๒๕๖๑ (เรื่อง)	มาตรการหรือแนวทาง ในรายงานฯ ในปีงบฯ ๒๕๖๑ (เรื่อง)	รวม (เรื่อง)
สิทธิชุมชน	๑๐	๑๗	๒๗
สิทธิในกระบวนการยุติธรรม	๗	๑๖	๒๓
สิทธิในการจัดการที่ดิน	๓	-	๓
สิทธิในกระบวนการทางปกครอง	๒	-	๒
สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย	๑	๖	๗
สิทธิพลเมือง	๑	๕	๖
การเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรม	๑	-	๑
สิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุข	๑	๑	๒
สิทธิสตรี	๑	๔	๕
สิทธิผู้สูงอายุ	-	๖	๖
สิทธิเด็ก	-	๓	๓
สิทธิในทรัพย์สิน	-	๒	๒
สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	-	๑	๑
รวม	๒๗	๖๑	๘๘

ที่มา : กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

จากตารางที่ ๕ มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ กสม. เสนอต่อหน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่เป็นมาตรการหรือแนวทางด้านสิทธิชุมชนจำนวน ๒๗ เรื่อง ตัวอย่างเช่น การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนในโครงการพัฒนาที่มีผลกระทบหรืออาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ฯลฯ และสิทธิในกระบวนการยุติธรรมจำนวน ๒๓ เรื่อง ตัวอย่างเช่น การให้แนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างเหมาะสมและคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การจัดสภาพห้องขังให้สอดคล้องตามข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขัง ฯลฯ

เมื่อพิจารณาผลการติดตามการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของหน่วยงานของรัฐตามที่ กสม. เสนอและปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ออกก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๒๗ เรื่อง พบว่า กสม. ได้พิจารณาและสั่งการให้สำนักงาน กสม. ยุติการติดตามทั้ง ๒๗ เรื่อง โดยสามารถจำแนกออกตามสาเหตุของการยุติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนฯ ข้อ ๔๒ รายละเอียดตามตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ ผลการติดตามการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบฯ ที่รับเป็นคำร้องก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑

เหตุแห่งการยุติการติดตาม	จำนวน (รายงาน)	ร้อยละ
กรณีบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นประเด็นสาระสำคัญในการบรรเทาปัญหา	๑๘	๖๖.๖๗
กรณีที่คู่กรณีได้มีการฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลหรือที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้วในประเด็นเดียวกันกับมาตรการการแก้ไขปัญหา	๑	๓.๗๐
กรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานมิได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จ โดยมีเหตุผลอันสมควร	๓	๑๑.๑๑
กรณีที่โดยสภาพของเรื่องไม่อาจดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาได้หรือการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาจะไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป	๕	๑๘.๕๒
รวม	๒๗	๑๐๐

ที่มา : กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

จากตารางที่ ๖ สาเหตุส่วนใหญ่ที่ กสม. ได้พิจารณาและสั่งการให้สำนักงาน กสม. ยุติการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ออกก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ได้แก่ กรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานได้ดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญ

แล้ว คิดเป็นจำนวน ๑๘ เรื่อง หรือร้อยละ ๖๖.๖๗ นอกนั้นเป็นการสั่งการให้ยุติการติดตามผล เนื่องจากเป็นกรณีที่ไม่เห็นว่าการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางนั้นจะไม่ใช่เป็นประโยชน์อีกต่อไป เป็นกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานมีอาจดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางได้โดยมิเหตุอันสมควร และเป็นกรณีที่คู่กรณีได้ฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาลหรือที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ตามลำดับ

ส่วนผลการติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามมาตรการหรือแนวทางที่ปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบฯ ที่ออกในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๔๔๕ เรื่อง (รายละเอียดตามข้อ ๒.๑.๒) กสม. สามารถติดตามผลการดำเนินการได้ ๖๑ เรื่อง ในจำนวนนี้เป็นเรื่องที่ กสม. ได้พิจารณาและสั่งการให้สำนักงาน กสม. ยุติการติดตามจำนวน ๕๑ เรื่อง ตามเหตุผลที่กำหนดไว้ในตามระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๔๒ ส่วนใหญ่ (จำนวน ๔๒ เรื่อง) เนื่องจากเป็นกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานได้ดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว

๒) ผลการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางของ กสม. ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่าเมื่อคณะรัฐมนตรีเมื่อรับทราบข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ กสม. เสนอแล้ว ให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาดำเนินการให้แจ้งเหตุผลให้ กสม. ทราบโดยไม่ชักช้า

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้ติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕๖ เรื่อง เป็นเรื่องที่ กสม. ได้มีข้อเสนอแนะก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๔๐ เรื่อง และภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๖ เรื่อง สามารถจำแนกตามประเภทสิทธิได้ตามตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗ ผลการติดตามการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำแนกตามประเภทสิทธิมนุษยชน

ประเภทสิทธิ	ข้อเสนอแนะฯ ที่จัดทำก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑	ข้อเสนอแนะฯ ที่จัดทำภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑
	จำนวน (รายงาน)	จำนวน (รายงาน)
สิทธิพลเมือง	๒๖	-
สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย	๕	๑
สิทธิชุมชน	๒	๔
สิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุข	๒	-
สิทธิทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม	๒	๒
สิทธิในกระบวนการยุติธรรม	๑	๗

ประเภทสิทธิ	ข้อเสนอแนะฯ ที่จัดทำก่อน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑	ข้อเสนอแนะฯ ที่จัดทำภายใน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑
สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ	๑	-
สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล	๑	-
สิทธิในการจัดการที่ดิน	-	๑
สิทธิเด็ก	-	๑
รวม	๔๐	๑๖

ที่มา : กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

จากตารางที่ ๗ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ กสม. เสนอไปยังคณะรัฐมนตรี รัฐสภา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ (จำนวน ๒๖ เรื่อง) เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง ตัวอย่างเช่น การไม่เปิดเผยประวัติการกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน แนวทางการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้มีภาวะเพศกำกวม ฯลฯ

จากการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ กสม. ได้มีข้อเสนอแนะก่อนปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๔๐ เรื่อง กสม. ได้พิจารณาและมีมติให้สำนักงาน กสม. ยุติการติดตามทั้ง ๔๐ เรื่อง เนื่องจากเป็นกรณีตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๔๒ ได้แก่ บุคคลหรือหน่วยงานได้ดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. ทั้งหมดหรือบางส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว รวมถึงเนื่องจากได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ และคณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แจ้งว่ารับทราบหรือแจ้งข้อพิจารณาให้ กสม. ทราบแล้วตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

ส่วนการติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ กสม. ได้มีข้อเสนอแนะภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๖ เรื่อง พบว่าเป็นเรื่องที่ กสม. ได้พิจารณาและมีมติให้สำนักงาน กสม. ยุติการติดตามจำนวน ๓ เรื่อง เป็นเรื่องที่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามมาตรการหรือข้อเสนอแนะของ กสม. แล้วบางส่วน จำนวน ๗ เรื่อง นอกนั้น (จำนวน ๖ เรื่อง) อยู่ระหว่างการติดตามผลการดำเนินการ

ตารางที่ ๘ กรณีตัวอย่างผลการดำเนินงานตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๔ เรื่อง

๑.

เรื่อง

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

ความเป็นมา : สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... ในวาระที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดระบบการบริหารพิเศษให้รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และสำนักงาน

มาตรการ/ แนวทางการแก้ไข

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยมีการยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการกระจายอำนาจ อีกทั้งกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขาดการรับฟังความคิดเห็นอย่างทั่วถึงและขาดการศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

๑. รัฐสภา ในชั้นคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... และการพิจารณาวาระ ๒ และ ๓ ควรดำเนินการ ดังนี้

- จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้อาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวและนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และผู้มีส่วนได้เสียในระดับพื้นที่เพิ่มเติม รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักวิชาการและภาคประชาชนได้เสนอความคิดเห็นและข้อห่วงกังวลในรายละเอียดในการประชุมของคณะกรรมการฯ อย่างกว้างขวางและทั่วถึงเพื่อประกอบการพิจารณาให้ครบถ้วนรอบด้าน

- พิจารณาให้มีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... มาตรา ๓๖ ว่าด้วยเรื่องการเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หากเป็นการเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ควรดำเนินการเท่าที่จำเป็น และจะต้องดำเนินการด้วยวิธีการเพิกถอนที่ดินบริเวณนั้นออกจากการเป็นเขตปฏิรูปที่ดินตามกระบวนการขั้นตอนของกฎหมาย รวมทั้งจะต้องชดเชยเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรม

- พิจารณาให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๓ แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุมัติอนุญาต หรือการอื่น จะไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพและกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๒. คณะรัฐมนตรี ควรกำชับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวมและแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการจัดทำผังเมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ เรื่อง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พิจารณาดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องไม่กระทบต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และสอดคล้องกับหลักการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ หลังปี ๒๕๕๘-๒๕๗๓ (Sustainable Development Goals-SDGs post-2015-2030)

การดำเนินการของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ รับทราบสรุปผลการพิจารณาดำเนินการตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมได้นำเสนอ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า กระทรวงอุตสาหกรรมได้ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง^๖ มีความเห็นต่อข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในประเด็นต่าง ๆ อาทิ

- คณะกรรมาธิการวิสามัญร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอไปปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๓๗ โดยตัดข้อความ “(๗) กฎหมายว่าด้วยการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา”^๗ และปรับปรุงร่างมาตรา ๔๓ โดยตัดข้อความ “(๘) กฎหมายว่าด้วยการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา”^๘

- คณะกรรมาธิการวิสามัญร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาประกอบการพิจารณาโดยได้ปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ มาตรา ๓๑ โดยตัดข้อความว่า “(๑) มีให้นำกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองมาใช้บังคับแก่การจัดทำแผนผังนั้น” และเพิ่มความว่า “(๑) ให้ดำเนินการตามหลักวิชาการผังเมือง”^๙ อีกทั้งให้นำข้อความตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๔๗/๒๕๖๐ โดยให้ยึดหลักการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตามหลักการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในบริบทของการประกอบธุรกิจ และสิทธิตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย” อีกทั้งในการจัดทำผังเมืองตามร่างพระราชบัญญัติฯ และตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๗/๒๕๖๐ กำหนดให้เชื่อมโยงกับแผนการใช้ประโยชน์ในที่ดินและแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคของพื้นที่ต่อเนื่องกับระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์สูงสุดและให้การใช้พื้นที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวคิดและหลักการในการจัดทำผังเมืองที่ดี

^๖ ประกอบด้วย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก.

^๗ เพื่อเป็นการจำกัดอำนาจการอนุมัติ อนุญาต ให้สิทธิ ให้สัมปทาน ออกใบอนุญาต ให้ความเห็นชอบ รับผิดชอบ เบียดเบียนหรือรับแจ้งของคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.

^๘ เพื่อเป็นการจำกัดอำนาจอนุมัติ อนุญาต ออกใบอนุญาต หรือให้ความเห็นชอบ หรือเป็นผู้มีอำนาจ ในการรับผิดชอบ เบียดเบียนหรือรับแจ้งตามกฎหมายของเลขาธิการ เพียงเท่าที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ....

^๙ เพื่อให้การจัดทำแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคเป็นไปโดยถูกต้องและสอดคล้องตามหลักวิชาการผังเมืองที่ดีและมีประสิทธิภาพ.

๒.

เรื่อง

มาตรการ/
 แนวทางการแก้ไข

การดำเนินการของ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรณีกล่าวอ้างว่าการระงับการก่อสร้างเส้นทางเชื่อมโยงอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ถึงอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ความเป็นมา : ประชาชนร้องเรียนต่อ กสม. เพื่อขอให้ตรวจสอบและเสนอเรื่องต่อ คณะรัฐมนตรีให้ทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๐ ที่มีผลเป็นการระงับโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข ๑๑๑๗ (คลองลาน-อุ้มผาง) โดยผู้ร้องเห็นว่าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้อ้างเหตุผลในประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมแต่เพียงด้านเดียว ไม่ให้ความสำคัญต่อประเด็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง โดยการระงับโครงการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดตาก ซึ่งขายผลผลิตได้ในราคาต่ำ ในขณะที่มีต้นทุนสูง เนื่องจากต้องขนส่งผลผลิตจากอำเภออุ้มผางไปขายยังอำเภอแม่สอดในระยะทางที่ไกล ทั้งยังทำให้ชุมชนชาวอำเภออุ้มผางไม่ได้รับความเป็นธรรม ทั้งด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมทางสังคม อันอาจเข้าข่ายเป็นการละเมิดสิทธิชุมชนต่อกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง และประชาชนชาวอำเภออุ้มผางที่พึงมีสิทธิจะได้รับการพัฒนาจากรัฐในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน

๑. คณะรัฐมนตรี ควรดำเนินการ ดังนี้

- ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่อำเภออุ้มผางจังหวัดตาก เป็นกรณีพิเศษ โดยจัดทำเป็นอำเภอนำร่องเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ด้านการศึกษา การสาธารณสุข โดยเน้นการพัฒนาบนฐานอัตลักษณ์วิถีชีวิตและวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมศาสตร์ และความโดดเด่นทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉพาะ

- ควรสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาในพื้นที่อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระหรืออำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยมีเป้าหมายในการสนับสนุนการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้ ศักยภาพ และทักษะในด้านการประกอบอาชีพ ให้ทันต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และจะช่วยแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรพิจารณาศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องนำมาตรการทางการเงินเพื่อสิ่งแวดล้อม เช่น ค่าบริการทางระบบนิเวศ (Payments for Ecosystem Services-PES) หรือการแบ่งปัน (Benefit sharing) เป็นต้น มาใช้เป็นมาตรการชดเชยและส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานหลักรับข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

๓.
เรื่อง

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าว และให้กระทรวงอุตสาหกรรมสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการในภาพรวม เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

กรณีได้รับผลกระทบโครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษหมายเลข ๘๑ สายบางใหญ่-กาญจนบุรี

ความเป็นมา : โครงการดังกล่าว ได้ว่าจ้างบริษัทในการสำรวจข้อมูลเพื่อออกแบบก่อสร้างและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและผ่านการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment-EIA) แล้วตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ โดยการดำเนินโครงการฯ ไม่เคยมีการจัดการประชุมเพื่อจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าว แต่อย่างใดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ต่อมาในปี ๒๕๕๒ มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นการออกแบบโครงการเพื่อดำเนินการ และเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙ มีการประชุมเพื่อทบทวนผลกระทบสิ่งแวดล้อม ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจำนวนมากไม่ได้รับแจ้งให้เข้าร่วมประชุม ทำให้ผู้ที่ถูกเวนคืนที่ดินไม่มีโอกาสได้รับข้อมูลและแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ โครงการดังกล่าวส่งผลให้ชาวบ้านไม่มีที่ดินเพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยและที่ดินเพื่อประกอบอาชีพ ผู้ร้องเห็นว่าโครงการส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมคุณภาพชีวิตและสังคม เป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชนในพื้นที่ กรมทางหลวงไม่มีมาตรการช่วยเหลือหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและมีการแจ้งเวนคืนที่ดินตามราคาประเมินที่ต่ำกว่าราคาท้องตลาด ทำให้ผู้ที่ถูกเวนคืนที่ดินไม่สามารถจัดซื้อที่ดินแปลงใหม่เพื่ออยู่อาศัย และที่ดินเพื่อประกอบอาชีพ

มาตรการ/ แนวทางการแก้ไข

๑. กระทรวงคมนาคม โดยกรมทางหลวง ควรดำเนินการ ดังนี้
  - ควรแต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของประชาชนผู้ถูกเวนคืน อสังหาริมทรัพย์และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณากำหนดค่าทดแทนการเวนคืนที่ดินให้เกิดความเป็นธรรม โดยทดแทนในราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด ความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน และประโยชน์ที่รัฐและผู้ถูกเวนคืนได้รับหรือสูญเสียไปจากการใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนมาประกอบการพิจารณากำหนดค่าทดแทนด้วย ในกรณีที่ไม่สามารถตกลงราคากันได้หรือเจ้าของที่ดินไม่ยินยอมรับราคาค่าทดแทนให้ตราเป็นร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างทางหลวงพิเศษหมายเลข ๘๑ สายบางใหญ่-กาญจนบุรี พ.ศ. .... ตามมาตรา ๑๕ แห่ง พ.ร.บ. ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ต่อไป
  - ควรพิจารณาทบทวนพื้นที่บริการทางหลวง (Service Area) บริเวณตำบลดอนแฝก อำเภอนครชัยศรี (กม.๑๙+๕๐๐) ซึ่งกำหนดพื้นที่ไว้ประมาณ ๑๔๐ ไร่ โดยควรเวนคืนเท่าที่จำเป็น (ประมาณ ๒๐-๕๐ ไร่) และหากมีความจำเป็นต้องขยายพื้นที่บริการทางหลวง (Service Area) เพื่อรองรับปริมาณรถที่เพิ่มขึ้นในอนาคต ให้ดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในภายหลัง ในกรณีที่ต้องพัฒนาพื้นที่ในเชิงพาณิชย์ควรใช้วิธีการส่งเสริมให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนโดยไม่ควรนำที่ดินที่ได้มาจากการเวนคืนไปให้เอกชนสัมปทานหรือประมูลเพราะอาจขัดต่อหลักกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

การดำเนินการของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ควบรวมกับหน่วยงานในท้องถิ่น และตัวแทนประชาชน จัดตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ร่วมในการออกแบบและก่อสร้างหน่วยงาน เช่น การทำทางบริการ (Local Road) การทำทางลอดหรือทางข้ามในจุดต่าง ๆ ช่องทางการระบายน้ำ ฯลฯ เพื่อแก้ไขปัญหา และบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนให้มากที่สุดและสอดคล้องกับการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) อาทิ เป้าหมายที่ ๙, ๑๕, ๑๖ และ ๑๗ เป็นต้น

๒. คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบพิจารณาปรับปรุง พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยเรื่องการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการหรือคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอายุไม่เกิน ๕ ปี ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

๓. คณะรัฐมนตรี ควบพิจารณาปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้สอดคล้องกับหลักการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เนื่องจากรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ มีหลักการว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในหลายประการ เช่น การจ่ายค่าทดแทน ซึ่งต้องพิจารณาถึงผลกระทบต่อผู้ถูกเวนคืน รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้ถูกเวนคืนอาจได้รับการกำหนดให้คืนอสังหาริมทรัพย์เหลือจากการใช้ประโยชน์และเจ้าของเดิมหรือทายาทประสงค์จะได้คืน ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท กระบวนการการเวนคืนเพื่อนำอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนไปชดเชยให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน เป็นต้น

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ รับทราบผลการพิจารณาและสรุปผลดำเนินการตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ โดยได้พิจารณาร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

- กระทรวงคมนาคม โดยกรมทางหลวงได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้นเพื่อกำหนดค่าทดแทนของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืน และจำนวนเงินค่าทดแทนและมีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แนวทางหลวงตัดผ่าน ผู้แทนสภาท้องถิ่นซึ่งผู้แทนของประชาชนผู้ถูกเวนคืนในท้องถิ่นนั้น ๆ มาร่วมพิจารณากำหนดค่าทดแทนตามมาตรา ๙^{๑๐} และการกำหนดค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ของทางหลวงหมายเลข ๘๑ สายบางใหญ่-กาญจนบุรี ได้กำหนดค่าทดแทนตามราคาที่มีการซื้อขายที่ดินกันจริงตามปกติในตลาดในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการกำหนดราคาอย่างเป็นธรรม ตามนัยมาตรา ๒๑๑๐ และมีพิจารณาทบทวนพื้นที่บริการทางหลวง (Service Area) บริเวณตำบลดอนแฝก

^{๑๐} พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐.

อำเภอนครชัยศรี (กม.๑๙+๕๐๐) โดยลดขนาดพื้นที่บริการทางหลวง (Service Area) ผังฯเข้าเหลือพื้นที่ก่อสร้าง ประมาณ ๓๘ ไร่ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างขั้นตอนติดต่อประสานงานกับผู้ได้รับผลกระทบเพื่อทำความเข้าใจเหตุผลความจำเป็นของขนาดพื้นที่บริเวณทางหลวง (Service Area) ให้เข้าใจและยอมรับกันในเหตุผลความจำเป็นของทั้งสองฝ่าย กรมทางหลวงก็ได้ดำเนินการแก้ไขขอบเขตที่ดินที่จะเวนคืน เพื่อจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินตามระเบียบต่อไป รวมทั้งได้ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและตัวแทนภาคประชาชน จัดตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ร่วมกันในการออกแบบและก่อสร้างหน้างาน เพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนให้มากที่สุด โดยปัจจุบันก่อนเข้าก่อสร้างโครงการของกรมทางหลวงนั้น กรมทางหลวงจะได้มีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

- กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม และกระทรวงมหาดไทย เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพราะจะทำให้กฎหมายทั้งสองฉบับมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในส่วนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แจ้งว่า การแก้ไขปรับปรุง พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยเรื่องการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการหรือคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอายุไม่เกิน ๕ ปี ปัจจุบันได้มีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่..) พ.ศ. .... โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบ และขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการให้มีผลใช้บังคับตามกฎหมายแล้ว ทั้งนี้ ปัจจุบันได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๑ โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ส่วนการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้สอดคล้องกับหลักการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น ขณะนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอยู่ระหว่างการดำเนินการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๔.

เรื่อง

กรณีคัดค้านโครงการก่อสร้างทางเลียบบำแม่น้ำเจ้าพระยา

ความเป็นมา : กลุ่มประชาชนร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นตัวแทนกลุ่ม Friends of the River และตัวแทนชุมชนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยามีความกังวลใจต่อการดำเนินโครงการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาของกรุงเทพมหานคร ตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่ให้ก่อสร้างทางเลียบบำแม่น้ำเจ้าพระยา ตั้งแต่บริเวณสะพานพระราม ๗ ถึงสะพานสมเด็จพระปิ่นเกล้ารวมระยะทาง ๑๔ กิโลเมตร โดยมีการสำรวจ ออกแบบ และจัดทำแผนแม่บท เป็นระยะเวลาทั้งสิ้น ๗ เดือน ผู้ร้องเห็นว่าโครงการดังกล่าวมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน ขาดการพิจารณาศึกษาอย่างรอบด้านจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย ทำลายวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ อีกทั้งยังลดทอนคุณค่าของแม่น้ำเจ้าพระยาในด้านประวัติศาสตร์ สังคม

มาตรการ/ แนวทางการแก้ไข

วัฒนธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ร่างขอบเขตข้อกำหนดการดำเนินงาน (TOR) ไม่เปิดช่องทางให้มีการปรับแก้ไขหากมีการศึกษาแล้วพบว่าโครงการฯ ไม่เกิดประโยชน์กับประชาชนหรือภาพลักษณ์ของประเทศ ไม่ตอบสนองความต้องการของสังคม อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิชุมชนอย่างรุนแรง

คณะรัฐมนตรีและกรุงเทพมหานคร ควรพิจารณาทบทวนโครงการพัฒนาริมฝั่งเจ้าพระยา โดยดำเนินการจัดทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment-SEA) ควบคู่กับการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อวางแผนการพัฒนาแม่น้ำเจ้าพระยา โดยการศึกษาควรประเมินว่า กิจกรรมที่ดำเนินการในเขตกรุงเทพมหานครจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ตั้งแต่ต้นน้ำ จนถึงปลายแม่น้ำเจ้าพระยาตลอดสาย

โดยการศึกษาควรให้มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

- ควรคำนึงถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การประเมินศักยภาพและข้อจำกัด ด้านสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ และการให้มีทางเลือกในการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบประกอบการตัดสินใจ

- ควรให้ประชาชน ชุมชนริมน้ำ ภาควิชาการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ประกอบอาชีพ เกี่ยวข้องกับแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร ธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งวัด โรงเรียน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน มีข้อมูลที่เพียงพอรอบด้าน ทั้งใน ทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี ข้อมูลด้านศาสตร์ที่เป็นข้อมูล ปฐมภูมิ ระดับความลาดเอียงของท้องน้ำ การสะสมของตะกอน

- เมื่อได้ทางเลือกการพัฒนาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นความเห็นร่วมของทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงจะนำไปสู่การกำหนดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชายฝั่งแม่น้ำ เจ้าพระยา ซึ่งคณะรัฐมนตรีและผู้ถูกร้องสามารถผสมผสานวัตถุประสงค์ของโครงการ ด้านการพัฒนาเป็นเส้นทางจักรยาน จุดชมทัศนียภาพริมแม่น้ำ การท่องเที่ยว การพักผ่อน กิจกรรมเพื่อสุขภาพและนันทนาการให้สอดคล้องกับระบบนิเวศของแม่น้ำ วิถีชีวิต และ วัฒนธรรมของชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา

การดำเนินการของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและ ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็น หน่วยงานหลักรับเรื่องไปพิจารณา ร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและ กีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าว และให้กระทรวง มหาดไทย สรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๕.

เรื่อง

กรณีชาวบ้านคัดค้านการก่อสร้างโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยชุมชน

ความเป็นมา : กสม. เห็นสมควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และกรณีได้รับทราบจากประชาชนในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบว่า การอนุญาตให้ดำเนินโครงการก่อสร้างโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยชุมชน ในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย อาจไม่มีความโปร่งใส ไม่ถูกต้องตามกระบวนการของกฎหมาย และอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน จิตใจ ทัศนียภาพ และความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ และการทำประชาคมในปี ๒๕๕๔ ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมและไม่เคยให้ความเห็นชอบแต่อย่างใด โดยมีการนำรายชื่อของประชาชนไปแอบอ้างในการสนับสนุนโครงการ

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ควรดำเนินการ ดังนี้

- ควรปฏิบัติตามข้อ ๑๖ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการให้เอกชนกระทำกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๑ ในเรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงาน เพื่อกำกับดูแลและติดตามให้บริษัทเอกชนที่จะเข้าทำสัญญาเกี่ยวกับการดำเนินกิจการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จังหวัดหนองคาย ดำเนินการตามที่กำหนดในสัญญาอย่างเคร่งครัด

- ควรกำกับบริษัทเอกชนที่จะเข้าทำสัญญาเกี่ยวกับการดำเนินกิจการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จังหวัดหนองคาย ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนให้กับประชาชนได้รับทราบ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ อย่างเคร่งครัด และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก

การดำเนินการของ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย แจ้งว่าได้ดำเนินการโดยแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจร จังหวัดหนองคาย ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการให้เอกชนกระทำกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อประสานงาน กำกับ ดูแล และติดตามบริษัทเอกชนดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจร จังหวัดหนองคาย ให้ดำเนินการตามที่กำหนดในสัญญาอย่างเคร่งครัดซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคายจะได้กำกับดูแลและติดตามให้เอกชนผู้รับสัญญาได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและให้ดำเนินการโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก

๖.

เรื่อง

กรณีนโยบายและแผนการดำเนินงานเพื่อลดความพิการแต่กำเนิด โดยการกำหนดให้กรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบในอาหาร

ความเป็นมา : กสม. เห็นสมควรให้มีการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย กรณีนโยบายและแผนการดำเนินงานเพื่อลดความพิการแต่กำเนิด โดยการกำหนดให้กรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบในอาหาร สืบเนื่องจากความพิการแต่กำเนิดของบุคคลได้ส่งผลกระทบต่อทั้งคนพิการและคนในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็ผลกระทบบ้านสุขภาพและจิตใจ ภาวะ

มาตรการ/ แนวทางการแก้ไข

ค่าใช้จ่ายเพื่อการได้รับบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมและมีมาตรฐาน ความยากลำบากในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะ การถูกเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน อีกทั้งทำให้สูญเสียงบประมาณ และทรัพยากรของประเทศเป็นจำนวนมาก สำหรับประเทศไทย พบว่าการเสียชีวิตในวัยทารกมีสาเหตุจากความพิการแต่กำเนิดประมาณร้อยละ ๒๐-๓๐ และพบทารกแรกเกิดมีชีพซึ่งมีความพิการแต่กำเนิดประมาณ ๒๔,๐๐๐-๔๐,๐๐๐ คนต่อปี

- ควรให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกันเป็นหน่วยงานหลักในการผลักดันนโยบายและแผนการดำเนินงานสำหรับการกำหนดให้กรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบในอาหาร

- ควรให้กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ส่งเสริมการให้โภชนศึกษาแก่หญิงวัยเจริญพันธุ์และคู่สมรสที่พร้อมจะมีบุตรให้ได้ รับทราบถึงประโยชน์ของกรดโฟลิกในการลดความพิการแต่กำเนิดของทารก และเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนานโยบายและแผนการดำเนินงานสำหรับการกำหนด ให้เติมกรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบในอาหาร โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังนี้

๑) พัฒนานโยบายและแผนการดำเนินงานสำหรับการกำหนดให้เติมกรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบในอาหาร โดยเร่งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน เช่น สภาอุตสาหกรรมอาหาร สถาบันเทคโนโลยีการอาหาร เป็นต้น

๒) เร่งประสานความร่วมมือกับสถาบันโภชนาการต่างๆ อาทิ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดปริมาณของกรดโฟลิกที่ควรได้รับต่อวัน เพื่อกำหนดชนิดของอาหารที่เหมาะสมสำหรับการเติมกรดโฟลิกลงไป โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมในการรับประทานอาหารของคนไทยซึ่งต้องสอดคล้องกับห่วงโซ่คุณค่าของอาหารและคุณภาพของอาหาร (สี กลิ่น รสชาติ) และต้นทุนในกระบวนการผลิต ตลอดจนความเสถียรคงรูปตามอายุของอาหารในการวางจำหน่าย

๓) ในระหว่างการดำเนินการตามข้อ ๑) และ ๒) ควรกำหนดมาตรการชั่วคราวให้หญิงวัยเจริญพันธุ์ต้องได้รับประทานกรดโฟลิกเสริมในปริมาณที่เหมาะสมตามความเห็นของนักวิชาการที่เชี่ยวชาญในระยะก่อนปฏิสนธิ ๓ เดือนต่อเนื่องจนถึงช่วงที่มีการปฏิสนธิแล้วควรบริโภค ๓ เดือน

- ควรให้ (๑) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (๒) สำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (๓) กระทรวงสาธารณสุข โดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สนับสนุนจัดสรรหรือหาแหล่งเงินทุนเพื่อการวิจัยสำหรับพัฒนานโยบายและแผนการดำเนินงานสำหรับการกำหนดเติมกรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบในอาหาร จนสามารถปฏิบัติได้จริง

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ รับทราบสรุปผลการพิจารณาการกำหนดให้กรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบในอาหาร ของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนี้

- กระทรวงสาธารณสุข มอบหมายกรมอนามัยจัดประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสตรีและเด็กทำแผนการดำเนินงานเพื่อลดความพิการแต่กำเนิด ส่งเสริมโภชนาการเน้นดำเนินการแก่หญิงวัยเจริญพันธุ์และคู่สมรสที่พร้อมมีบุตรให้ทราบถึงประโยชน์ของโฟเลตและกรดโฟลิก ร่วมกับองค์การเภสัชกรรมผลิตวิตามินเสริมธาตุเหล็กและโฟลิก ส่งเสริมให้หญิงวัยเจริญพันธุ์เข้าถึงยาและได้รับก่อนการตั้งครรภ์ทุกสัปดาห์อย่างน้อย ๑๒ สัปดาห์ และตลอดการตั้งครรภ์อย่างต่อเนื่อง ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาพัฒนานโยบายและแผนการดำเนินงานสำหรับการกำหนดให้เติมกรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบอาหาร และประสานความร่วมมือการวิจัยและทุนสนับสนุน การเติมกรดโฟลิกลงในอาหาร

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เห็นชอบต่อข้อเสนอแนวนโยบายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน มีฐานข้อมูลหญิงตั้งครรภ์ยากจนที่ลงทะเบียนในโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดซึ่งมีการเชื่อมต่อกับ Linkage center สามารถนำข้อมูลในการดำเนินการเพื่อดูแลเด็กได้

- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เห็นชอบต่อข้อเสนอแนวนโยบายส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยเฉพาะในเรื่องการสนับสนุนหรือจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อวิจัยสำหรับพัฒนานโยบายและแผนการดำเนินงานสำหรับการกำหนดเติมกรดโฟลิกเป็นส่วนประกอบในอาหาร โดยมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรพิจารณาให้สถานนโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติรับผิดชอบและสนับสนุนประเด็นดังกล่าว เพื่อตอบโจทย์ด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิตในมิติสังคม

๗.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ย้ายสิทธิหลักประกันสุขภาพโดยไม่ได้รับความยินยอมของผู้ร้อง

ความเป็นมา : ผู้ร้องได้ร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช (ผู้ถูกร้อง) มีหนังสือแจ้งเปลี่ยนสิทธิหลักประกันสุขภาพของผู้ร้องจากโรงพยาบาลวชิรพยาบาลให้ไปใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพที่ศูนย์บริการสาธารณสุข ๖ สโมสรวัฒนธรรมหญิง ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากบ้านของผู้ร้องเป็นระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร จากเดิมที่ผู้ร้องได้ใช้บริการที่โรงพยาบาลวชิรพยาบาล ซึ่งตั้งอยู่ใกล้บ้านของผู้ร้องเป็นระยะทางประมาณ ๒๐๐ เมตร โดยผู้ถูกร้องให้เหตุผลว่าเป็นโครงการลดความแออัดของผู้ป่วย และรักษาผู้ป่วยที่มีโรคซับซ้อน ผู้ร้องเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม และไม่ได้ได้รับความสะดวกในการใช้สิทธิรักษาพยาบาล เป็นการสร้างภาระเกินควร จึงขอให้ช่วยดำเนินการให้ผู้ถูกร้องยกเลิกการกระทำดังกล่าว และคืนสิทธิในการเข้ารับการรักษาพยาบาลกับโรงพยาบาลวชิรพยาบาลตามเดิม

มาตรการ/ แนวทางการแก้ไข

การดำเนินการของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. กรณีในเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต ๑๓ กรุงเทพมหานคร ผู้ถูกร้อง และสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ควรดำเนินการร่วมกันดังนี้

- ควรแก้ไขเยียวยาให้ผู้รับบริการสาธารณสุขที่ถูกเปลี่ยนสิทธิหลักประกันสุขภาพ ให้ได้รับการคืนสิทธิหลักประกันสุขภาพมารับบริการสาธารณสุขที่โรงพยาบาลวชิรพยาบาล เช่นเดิม

- หน่วยบริการควรมีหนังสือแจ้งผู้รับบริการสาธารณสุขที่ใช้สิทธิรับบริการที่โรงพยาบาลวชิรพยาบาล ให้ดำเนินการเปลี่ยนย้ายสิทธิหลักประกันสุขภาพไปยังศูนย์บริการสาธารณสุขใกล้บ้าน โดยอาจใช้กลไกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือผู้นำชุมชน ในการประชาสัมพันธ์และประสานทำความเข้าใจกับผู้รับบริการ

- ควรมีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิหลักประกันสังคมที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตบางซื่อ บางพลัด จตุจักร ราชเทวี พญาไท พระนคร และปทุมวัน ย้ายสิทธิหลักประกันสังคม ไปใช้บริการสาธารณสุขกับหน่วยบริการใกล้บ้าน

๒. กรณีในต่างจังหวัด กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขตที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการดังนี้

- ควรมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับบริการเปลี่ยนย้ายสิทธิหลักประกันสุขภาพไปยังหน่วยบริการสาธารณสุขที่ใกล้บ้าน โดยอาจใช้กลไกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือผู้นำชุมชนในการประชาสัมพันธ์และประสานทำความเข้าใจกับผู้รับบริการ

- การเปลี่ยนย้ายสิทธิหลักประกันสุขภาพ ควรนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาเป็นส่วนร่วมในการกำหนดหน่วยบริการสาธารณสุขใกล้บ้าน โดยให้คำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมารับบริการของผู้รับบริการ

- ควรพัฒนาหน่วยบริการ (โรงพยาบาลชุมชน หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) ให้มีความพร้อมรองรับผู้รับบริการสาธารณสุขทุกวัน เพื่อลดความแออัดของผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลศูนย์หรือโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ดังนี้

๑) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ที่จอดรถของหน่วยบริการ เก้าอี้นั่งตรวจ จำนวนห้องสุขาให้เพียงพอ

๒) ด้านบุคลากร จัดให้เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลให้บริการรวดเร็ว ทันใจ โดยเฉพาะแพทย์สามารถช่วยชีวิตคนได้ทันเวลา และมีศักยภาพที่จะช่วยรักษาโรคต่าง ๆ ให้หายขาดได้

๓) ด้านระบบเวชภัณฑ์ยา จัดให้มียาครบตามสภาพอาการของผู้รับบริการ

๑. คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช แจ้งว่าได้แก้ไขเยียวยาแก่ผู้ร้องเรียนแล้ว และชี้แจงว่า การดำเนินการย้ายสิทธิในครั้งนั้น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต ๑๓ ได้ประชาสัมพันธ์และแจ้งให้ผู้รับบริการทราบทั่วกันแล้ว ซึ่งผู้รับบริการส่วนใหญ่เข้าใจและยินยอม ยกเว้นบางรายที่ในช่วงแรกไม่เข้าใจ และไม่ยินยอม โรงพยาบาลก็ได้ทำความเข้าใจเพิ่มเติมและให้ทดลองปฏิบัติว่าจะได้ประโยชน์แก่ผู้รับบริการหรือไม่อย่างไร สุดท้ายในขณะนี้ซึ่งประมาณ ๑ ปี ครั้งหลังจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่พบปัญหาที่รุนแรงและผู้บริการพอใจต่อการเปลี่ยนแปลง ทางโรงพยาบาลจึงเห็นว่า

ไม่ควรดำเนินการอะไรที่ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายอีก ยกเว้นรายใดที่มีเหตุผลจำเป็น กรณีพิเศษจะพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

๒. สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร แจ้งว่าศูนย์บริการสาธารณสุข ๖๘ แห่ง เป็นหน่วยบริการปฐมภูมิ/หน่วยบริการประจำ ไม่สามารถย้ายสิทธิหลักประกันสุขภาพของผู้มีสิทธิได้ เนื่องจากการลงทะเบียนสิทธิหลักประกันสุขภาพ ถือเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่ต้องลงทะเบียนเพื่อขอรับการบริการในระดับปฐมภูมิ มีการประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงสิทธิผู้รับบริการร่วมกับคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ตามโครงการลดความแออัดผู้ป่วยนอก ผ่านการประชุมประจำเดือนของสำนักงานเขตที่เกี่ยวข้อง

๓. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต ๑๓ กรุงเทพมหานคร แจ้งว่า ได้ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเยียวยาผู้เสียหาย ให้กับประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงทุกราย และได้คืนสิทธิให้ผู้ร้องตามเดิมเรียบร้อยแล้วมีการใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการจัดหน่วยบริการสาธารณสุขใกล้บ้านให้กับประชาชนโดยมุ่งหวังให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก โดยพิจารณาจัดเครือข่ายหน่วยบริการให้ประชาชนที่อยู่ของประชาชนใกล้บ้าน “ระดับแขวง” ของพื้นที่กรุงเทพมหานคร และรับข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อนำไปพิจารณาดำเนินร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔. กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขแจ้งว่า กรณีให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับบริการเปลี่ยนย้ายสิทธิหลักประกันสุขภาพไปยังหน่วยบริการสาธารณสุขที่ใกล้บ้านและกรณีการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาเป็นส่วนร่วมในการกำหนดหน่วยบริการได้แจ้งสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อพิจารณาดำเนินการ และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว ส่วนกรณีพัฒนาหน่วยบริการให้มีความพร้อมรองรับผู้รับบริการสาธารณสุขทุกวัน ได้แจ้งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกำหนดแล้ว

๘.

เรื่อง

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

กรณีขอให้มีการตรวจสอบและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนสำหรับบุคคลที่มีภาวะเพศกำกวม
ความเป็นมา : กลุ่มประชาชนร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลที่มีภาวะเพศกำกวม มีความประสงค์ที่จะเข้ารับการตรวจพิสูจน์ว่าผู้ร้องเป็นเพศกำกวมหรือไม่ แต่ปัจจุบันแพทย์ยังไม่สามารถวินิจฉัยเพื่อยืนยันว่ามีภาวะเพศกำกวมหรือไม่ ทำให้ผู้ร้องไม่สามารถยื่นเรื่องเพื่อขอเปลี่ยนคำนำหน้านาม เนื่องจากไม่มีหลักฐานประกอบการพิจารณา

๑. ให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ผู้ร้องรับการตรวจวินิจฉัยอยู่แล้วพิจารณาตรวจวินิจฉัยว่าผู้ร้องเป็นบุคคลที่มีภาวะเพศกำกวมหรือไม่ ตามวิถีทางการแพทย์ตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้ผู้ร้องจะได้รับสิทธิในการเข้ารับบริการสาธารณสุข ซึ่งผู้ร้องได้อนุญาตให้เปิดเผยชื่อและนามสกุลเพื่อให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ดำเนินการตรวจวินิจฉัยแล้ว

การดำเนินการของ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

- ในกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTI) ที่เข้าข่ายเป็นบุคคลที่มีภาวะเพศกำกวม หรือกลุ่มบุคคลที่มีเพศสรีระมากกว่าหนึ่งเพศ (Intersex) ตามที่แพทย์ได้ให้การรับรองแล้ว สามารถดำเนินการผ่าตัดแปลงเพศของตนตามคำรับรองของแพทย์โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาตามสิทธิหลักประกันสุขภาพที่บุคคลดังกล่าวพึงมีตามกฎหมาย

- ในระยะยาว เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิของกลุ่มบุคคลที่ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศ หรือคนข้ามเพศ (Transgender) ซึ่งผ่านการตรวจของจิตแพทย์ แพทย์ต่อมไร้ท่อ การประเมินทางสังคม ตามแนวทางของแพทยสภาแล้ว อาจให้ได้รับสิทธิในการผ่าตัดเพื่อปรับเปลี่ยนร่างกายตามความรู้สึกของตนเองตรงตามเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศ โดยอาศัยสิทธิตามหลักประกันสุขภาพ

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แจ้งว่า ยินดีตรวจวินิจฉัยให้กับผู้ร้อง

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ แจ้งว่ากลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTI) จัดอยู่ในประเภทและขอบเขตของการบริการสาธารณสุขที่บุคคลมีสิทธิได้รับตามที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพประกาศกำหนดตามมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ และกลุ่มบุคคลที่ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศ หรือคนข้ามเพศ (Transgender) จะได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลนำเสนอต่อคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพื่อพิจารณาประกาศกำหนดให้เป็นประเภทและขอบเขตของการบริการสาธารณสุขที่บุคคลจะมีสิทธิได้รับตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ วรรคสามแห่ง พ.ร.บ. หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕

๙.

เรื่อง

กรณีการเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

ความเป็นมา : กสม. ได้พิจารณากรณีที่มีการอนุญาตให้เปิดเผยประวัติการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนหลายกรณี ทั้งที่เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น ได้รับการปกป้องคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อีกทั้งตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนดังกล่าวไว้ว่า “เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชน ห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นไม่ว่าในทางใด ๆ ...” แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีกระบวนการดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเก็บประวัติการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนมิให้เปิดเผย จึงมีมติให้มีการพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรพิจารณาทบทวนข้อบัญญัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยแก้ไขระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วย

การดำเนินการของ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยเฉพาะข้อ ๔.๓ เพื่อกำหนดเกี่ยวกับการคัดแยกประวัติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและบัญชีทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชนไว้ในหมวดใดหมวดหนึ่ง โดยเฉพาะ แยกจากกรณีการกระทำความผิดของบุคคลทั่วไป

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรกำชับหน่วยงานในสังกัดในเรื่องการพิจารณาอนุญาตให้เปิดเผยประวัติอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนนั้น จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิเด็กและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ออกระเบียบว่าด้วยประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ ๔) โดยระบุห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรรมที่คัดแยกออกจากสารบบไปแล้วตามที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น

๑๐.
เรื่อง

กรณีปัญหาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีกรอาชญา

ความเป็นมา : กลุ่มผู้ร้องที่เป็นผู้ต้องขังของเรือนจำที่มีความประสงค์ขอให้เร่งรัดการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนในคดีที่ตกเป็นผู้ต้องหาตามหมายจับของศาล เนื่องจากส่งผลให้ผู้ต้องขังที่มีคดีอาชญาไม่ได้รับสิทธิหรือประโยชน์ต่าง ๆ เพราะเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ (ปัจจุบันคือพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐) โดยเฉพาะการลดวันต้องโทษและการได้รับพระราชทานอภัยโทษในโอกาสสำคัญ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าเรื่องร้องเรียนกรณีดังกล่าวเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในอันที่จะได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม และเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงให้มีการพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อเท็จจริง วิเคราะห์ และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

๑. กรมราชทัณฑ์และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการสอบสวนคดีของผู้ต้องขังที่มีคดีอาชญา โดยในคดีที่ผู้ต้องหาได้หลบหนีในชั้นการสอบสวน หากต่อมาปรากฏว่า ผู้ต้องหารายนั้นได้กระทำความผิดในอีกคดีหนึ่งและหรือในท้องที่อื่น และศาลมีหมายให้ขังผู้ต้องหารายนั้นไว้ระหว่างการสอบสวน ให้เรือนจำหรือทัณฑสถานที่ยุ้คุมขังผู้ต้องหารายนั้น เร่งตรวจสอบข้อมูลทางคดีแล้วแจ้งไปยังพนักงานสอบสวนท้องที่ที่ผู้ต้องหารายนั้นหลบหนีเพื่อทราบ โดยหลังจากที่

การดำเนินการของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พนักงานสอบสวนทราบเหตุตั้งกล่าวแล้วจะต้องรีบสอบสวนตามกระบวนการให้เสร็จสิ้นแล้วส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการโดยเร็ว และหากปรากฏว่าคดีที่ผู้ต้องหา รายนั้นถูกคุมขังอยู่เสร็จสิ้นคดีในศาลชั้นต้นแล้ว ให้เรือนจำหรือทัณฑสถานนั้น ๆ แจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ พร้อมกับประสานกับกรมราชทัณฑ์ เพื่อขอโอนตัวผู้ต้องขังจากเรือนจำหรือทัณฑสถานที่ต้องขังรายนั้น ถูกคุมขังอยู่ ไปควบคุมยังเรือนจำที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่ความผิดเกิด เพื่อที่พนักงานอัยการจะได้ยื่นฟ้องต่อศาลต่อไป โดยไม่ต้องรอให้คดีใกล้จะขาดอายุความ

๒. คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ควรประสานงานกับสำนักงานศาลยุติธรรมให้นำระบบการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพ มาใช้กับกระบวนการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมที่ต้องรับฟังคำเบิกความของพยานที่ศาลอื่น หรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นให้มากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๓๐/๑ มีผลในทางปฏิบัติ อันจะสามารถแก้ไขข้อขัดข้องปัญหาในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีการอายัดตามรายงานฉบับนี้ และเพื่อให้การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

๓. คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ควรดำเนินการประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะกระทรวงยุติธรรมในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนากระบวนการยุติธรรมอิเล็กทรอนิกส์ (National Single Window on Justice-NSWJ) ให้เร่งรัดหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมดดำเนินการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำมาใช้สำหรับแก้ไขปัญหาการปฏิบัติกับผู้ต้องขังที่มีการอายัดในชั้นสอบสวนได้มากยิ่งขึ้น

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แจ้งว่าได้มีบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการย้ายผู้ต้องขังไปดำเนินคดีในเขตอำนาจศาลอื่นระหว่างกรมราชทัณฑ์กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ และมีหนังสือแจ้งเวียนกำชับไปยังหน่วยงานที่สังกัด ตามหนังสือที่ ตร ๐๐๑๑.๒๔/๑๗๔๗ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ให้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามบันทึกข้อตกลงดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

๒. สำนักงานกิจการยุติธรรม แจ้งว่า ได้นำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมไปพิจารณา และต่อมาสำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ได้นำเรียนประธาน กพยช. เพื่อเห็นชอบผลการดำเนินการ สรุปสาระสำคัญได้คือ ศาลยุติธรรมได้นำระบบสื่อสารทางไกลผ่านภาพ มาใช้ในการสืบพยาน โดยสำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดสรรระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ ให้แก่ศาลยุติธรรมครบทุกศาลทั่วประเทศแล้ว ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๓ เพื่อสนับสนุนภารกิจการสืบพยานทางไกลผ่านจอภาพ การผิดฟ้องฝากขัง การอ่านคำพิพากษา และอื่น ๆ พร้อมทั้งได้มีการออกข้อกำหนดและข้อบังคับประธานศาลฎีกาเพื่อรองรับการใช้งานตามภารกิจดังกล่าว สถิติการใช้งานระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพในส่วนของการสืบพยาน ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๙-กรกฎาคม ๒๕๖๐

จำนวน ๔,๗๓๓ ครั้ง ทั้งนี้ การสืบพยานทางไกลผ่านจอภาพในแต่ละคดีศาลไม่สามารถ
สั่งให้ดำเนินการเองได้ จำเป็นต้องมีการร้องขอจากคู่ความในคดีและได้รับความยินยอม
จากคู่ความคดีทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา
๑๐๓/๑ และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยแนวทางการนำสืบพยานหลักฐาน
และการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. ๒๕๕๖
หมวด ๓ การสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบประชุมทางจอภาพ ส่วนกรณี
การปล่อยตัวชั่วคราว ได้มีการจัดทำโครงการพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยงและการ
กำกับดูแลในชั้นปล่อยตัวชั่วคราว และโครงการเช่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้สำหรับ
ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของบุคคลไปใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราว และโครงการ
จัดหาระบบบันทึกคำพยานด้วยภาพและเสียงในห้องพิจารณาคดี โดยเริ่มดำเนินการติดตั้ง
ในห้องพิจารณาคดีภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๓๘ ศาล ๒๖๘ ห้อง และจะ
ประเมินผลเพื่อขยายโครงการให้ครบทุกศาลทั่วประเทศ สำหรับประเด็นการเชื่อมโยง
แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อยู่ระหว่างการดำเนินโครงการ
เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างศาลทุกจังหวัดและศาลแขวงทั่วประเทศ ซึ่งคาดว่าจะ
แล้วเสร็จในปีงบประมาณ ๒๕๖๒

๑๑.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ความเป็นมา : ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าบุตรชายของผู้ร้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธร ก.
(ผู้ถูกร้อง) จับกุมเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ ในข้อหาเมียเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไว้ใน
ความครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยผิดกฎหมาย ระหว่างการจับกุมได้เกิดอุบัติเหตุเป็นเหตุให้
บุตรชายของผู้ร้องได้รับบาดเจ็บ โดยในขั้นตอนการจับกุมและการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่
ตำรวจ พบว่า มีการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่ ผู้ถูกร้องไม่ส่งตัวบุตรของผู้ร้องที่
ได้รับบาดเจ็บไปยังโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งรายงานผลการจับกุมและการดำเนินคดี
ไปยังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดล่าช้า ประกอบกับผู้ร้อง
มีข้อสงสัยในขั้นตอนการจับกุมเหตุใดผู้ถูกร้องไม่จับกุมบุตรชายของผู้ร้องทันที
กลับปล่อยเวลาให้ล่วงเลยกว่า ๒ เดือน และลายมือชื่อที่ปรากฏในพยานหลักฐานอาจไม่ใช่
ลายมือชื่อของบุตรชายของผู้ร้อง

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมและพนักงานสอบสวน
ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาตามที่ประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ โดยเฉพาะการส่งตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไปรับการรักษา
พยาบาลทันทีเมื่อพบว่าผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บ

การดำเนินการของ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีหนังสือไปยังผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑ ให้กำชับ
เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมและพนักงานสอบสวนให้ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงสิทธิของ
ผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเฉพาะการส่งตัวผู้ถูกจับหรือ
ผู้ต้องหาไปรับการรักษาพยาบาลทันทีเมื่อได้รับบาดเจ็บ

๑๒.

เรื่อง

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

การดำเนินการของ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจข่มขู่และทำร้ายร่างกายเพื่อให้รับสารภาพ

ความเป็นมา : ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม สถานีตำรวจภูธร ก. (ผู้ถูกร้องที่ ๑) และสถานีตำรวจภูธร ข. (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ได้จับกุมผู้เสียหาย จำนวน ๓ คน ได้แก่ นายเอ (นามสมมุติ) นายบี (นามสมมุติ) และนางซี (นามสมมุติ) โดยกล่าวหาว่าร่วมกันมียาเสพติด ให้โทษในประเภท ๑ ไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายและพยายามจำหน่ายโดย ผิดกฎหมาย ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมได้นำตัวนายเอและนายบี ไปซ่อมทรามา นเพื่อให้รับสารภาพที่โรงแรมแห่งหนึ่ง ส่วนนางซี ถูกนำตัวไปสอบสวนที่สถานีตำรวจภูธร ก. โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวนหนึ่งเดินทางไปยังบ้านพักของนางซี เพื่อตรวจค้นและได้ ทำร้ายร่างกายสามีของนางซี หลังจากนั้นผู้เสียหายทั้งสามคนได้ถูกส่งตัวไปคุมขังที่เรือนจำ จังหวัดโดยไม่มี การตรวจร่างกายก่อนถูกคุมขังในเรือนจำ

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบกับเจ้าหน้าที่ ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร ก. และสถานีตำรวจภูธร ข. (ผู้ถูกร้องที่ ๑ และ ๒) ซึ่งกระทำการ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธร ข. ที่ละเลย การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามคำร้องนี้

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรกำชับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย โดยคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงเพิ่มมาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกัน มิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะเช่นเดียวกันนี้เกิดขึ้นอีกในอนาคต

๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ควรดำเนินการตามอำนาจหน้าที่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจตามคำร้องนี้ (ผู้ถูกร้อง) ในฐานะ เป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ทำการควบคุมตัวผู้ถูกจับไม่เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแล การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. ๒๕๔๕

๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในฐานะเป็นผู้รักษาการตาม พ.ร.บ. ป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ควรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาแก้ไข พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๕ ในส่วนของอำนาจควบคุม ผู้ถูกจับในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๒๔ โดยสมควรกำหนดให้ใช้สถานที่ของราชการ เท่านั้นเป็นสถานที่ในการควบคุมผู้ถูกจับ และจะต้องมีการควบคุมการใช้อำนาจที่รัดกุม และตรวจสอบได้

๑. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) แจ้งว่า เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง จะต้องถูกยกเลิกการเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทันที และขอทราบข้อมูลเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ถูกร้อง ว่า ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่งและสังกัดใด เพื่อจะได้ตรวจสอบและดำเนินการในส่วน ที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม แจ้งผลการดำเนินการว่า อำนาจในการควบคุมผู้ถูกจับในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ไว้ ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ให้ใช้สถานที่ทำการของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นสถานที่ราชการที่ปฏิบัติงานของข้าราชการตามปกติ รวมถึงสถานที่อื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการเป็นผู้เช่าเพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของข้าราชการ ไม่สามารถใช้สถานที่อื่นที่ไม่ใช่สถานที่ราชการปฏิบัติงานของข้าราชการเป็นสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องหาได้โดย สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีนโยบายดำเนินการกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติทางกฎหมายและระเบียบฯ ปฏิบัติต่าง ๆ ที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด หากพบว่ามีเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. กระทำผิดกฎหมายหรือฝ่าฝืนระเบียบฯ จะดำเนินการยกเลิกการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทุกรายและสำหรับกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามที่ได้มีการร้องเรียนนั้น สำนักงาน ป.ป.ส. ได้ดำเนินการตรวจสอบรายงานข้อเท็จจริง บันทึกการจับกุมประกอบกับรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนแล้ว และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้มีคำสั่งยกเลิกการเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. แล้ว โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๑ ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สั่งการให้มีการพิจารณาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการป้องกัน หรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีที่กล่าวอ้างว่ามีการซ้อมทรมานผู้ต้องหาเพื่อให้รับสารภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้นำกรณีดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาในคราวการประชุมคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบกรณีถูกกระทำทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๑ โดยที่ประชุมได้มีมติมอบหมายให้กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาดำเนินการติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

๑๓.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าคนกริดยางรายย่อยไม่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรชาวสวนยางตามพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘

ความเป็นมา : ผู้ร้องเป็นคนกริดยางรายย่อยในพื้นที่จังหวัดภาคใต้กล่าวอ้างว่าได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากได้ไปติดต่อแจ้งความจำนงขอขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางที่สำนักงานของการยางแห่งประเทศไทยสาขาต่าง ๆ แต่ปรากฏว่าการยางแห่งประเทศไทยไม่รับขึ้นทะเบียน โดยให้เหตุผลว่าผู้ร้องไม่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือเอกสารรับรองเกี่ยวกับที่ดินมายื่นประกอบการพิจารณาตามที่ประกาศคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยาง พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนด ผู้ร้องเห็นว่าประกาศดังกล่าวกำหนดคุณสมบัติที่จำกัดสิทธิเกษตรกรไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ ทำให้ผู้ร้องต้องเสียสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ

มาตรการ/ แนวทางการแก้ไข

การดำเนินการของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑๔.

เรื่อง

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งรักษาการตามนัยมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. การยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ และคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย ควรร่วมกันดำเนินการทบทวนและแก้ไขกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความใน พ.ร.บ. การยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ คือ ประกาศคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยาง พ.ศ. ๒๕๕๘ ในส่วนที่เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางของกลุ่มคนกรีดยางรายย่อยซึ่ง มีสิทธิได้รับผลผลิตจากต้นยางในสวนยางนั้น ให้สอดคล้องกับเหตุผลและเจตนารมณ์ ในการตรา พ.ร.บ. การยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. ในการดำเนินการตามข้อ ๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ คณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย ควรคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ชาวสวนยาง โดยเฉพาะข้อเสนอของคนกรีดยางรายย่อยที่มีสาระสำคัญกำหนดให้ผู้ที่มี เอกสารรับรองเกี่ยวกับที่ดิน ซึ่งเป็นสวนยางที่ตั้งอยู่บนที่ดินที่มีหนังสือรับรองของ คณะกรรมการชุมชนที่ตนเองเป็นสมาชิก และชุมชนนั้นได้รับการรับรองการมีอยู่ของชุมชน โดยคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสภาองค์กรชุมชน หรือคณะกรรมการประสานเพื่อจัดให้มีโฉนดชุมชน สามารถมีสิทธิยื่นขอขึ้นทะเบียน เกษตรกรชาวสวนยางได้ โดยไม่ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องในที่ดินดังกล่าวแต่อย่างใด

๓. เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของกลุ่มคนกรีดยางรายย่อย ในระหว่างที่ดำเนินการ ตามข้อ ๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการการยางแห่ง ประเทศไทย ควรพิจารณาให้ผู้ถูกร้องช่วยเหลือเยียวยาคนกรีดยางรายย่อยที่ถูกปฏิเสธ ไม่รับขึ้นทะเบียน และ/หรือที่ยังไม่ได้ขอขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรชาวสวนยาง ตาม พ.ร.บ. การยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ ไปพลางก่อน เพื่อให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวสามารถ เข้าถึงสิทธิและประโยชน์ของเกษตรกรชาวสวนยางได้ตามกฎหมายจนกว่าจะมีการประกาศ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวสวนยางขึ้นมาใหม่

๑. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แจ้งว่า ได้ส่งเรื่องให้การยางแห่งประเทศไทยเร่งรัดการพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้ว

๒. การยางแห่งประเทศไทย (กยท.) แจ้งว่า อยู่ระหว่างรวบรวมรายละเอียดข้อมูล ของเกษตรกรชาวสวนยางที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทาง ปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลซึ่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติได้ติดตามผลการดำเนินการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อย่างต่อเนื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่า หญิงต่างด้าวที่ทำงานในสถานบริการถูกกักตัวที่สำนักงานตรวจคน เข้าเมือง ทำให้ได้รับความเดือดร้อน

ความเป็นมา : ผู้ร้องเป็นตัวแทนและญาติผู้เสียหายได้ร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณี กล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการพิเศษกรมการปกครองและสมาชิกกองอาสา รักษาดินแดน (สมาชิก อส.) กระทรวงมหาดไทย ได้จับกุมหญิงต่างด้าวและหญิง

ที่ถือบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูง จำนวน ๒๑ คน ที่ทำงานอยู่ในสถานบริการ อาบอบนวดแห่งหนึ่ง และส่งฟ้องต่อศาลแขวงพระนครเหนือในฐานความผิดเป็นคนต่างด้าว ไม่ทำงานตามประเภทหรือลักษณะงานที่ได้รับอนุญาต และฐานความผิดเข้าไปมั่วสุม ในสถานการค้าประเวณี เพื่อประโยชน์ในการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่น หญิงทั้งหมด ให้การรับสารภาพ ศาลจึงมีคำพิพากษาลงโทษปรับคนละ ๔,๕๐๐ บาท และหญิงทั้งหมด ได้ชำระค่าปรับแล้ว จากนั้นผู้ร้องพร้อมญาติของหญิงต่างด้าวและหญิงที่ถือบัตรประจำตัว บุคคลบนพื้นที่สูงรายอื่น ๆ ได้ไปขอรับตัวจากสถานกักตัวคนต่างด้าวของสำนักงาน ตรวจคนเข้าเมือง (ผู้ถูกร้องที่ ๒) แต่เจ้าหน้าที่แจ้งว่าไม่สามารถปล่อยตัวได้เนื่องจาก พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล ก. (ผู้ถูกร้องที่ ๑) ได้ขอให้กักตัวไว้ก่อน ต่อมาญาติ ของหญิงต่างด้าวและหญิงที่ถือบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูงบางคน ได้ยื่นหลักทรัพย์ ขอลปล่อยชั่วคราวต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่จนถึงวันที่ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ (เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙) ก็ยังไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว รวมถึงไม่ได้รับ คำชี้แจงถึงเหตุผลในการกักตัวไว้แต่อย่างใด ผู้ร้องจึงขอให้ช่วยเหลือหญิงต่างด้าวและ หญิงที่ถือบัตรประจำตัวบุคคลบนพื้นที่สูงทั้งหมด ให้ได้รับการปล่อยตัวเป็นการเร่งด่วน และขอให้เยียวยาความเสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

มาตรการ/
แนวทางการแก้ไข

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรดำเนินการดังนี้

- ควรพิจารณาจัดทำมาตรการในการดูแลคนต่างด้าวที่จะมาเป็นพยานในคดีค้ามนุษย์ ให้มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสมในสถานะพยาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่เป็นผู้หญิง โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะต้องจัดให้มีมาตรการพิเศษเพื่อรองรับบุคคลต่างด้าว ดังกล่าว เช่น การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงทั้งจากสถานีตำรวจนครบาลและสำนักงาน ตรวจคนเข้าเมือง รวมถึงการจัดให้มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ในการให้คำแนะนำ แก่ผู้เป็นพยานในคดีการค้ามนุษย์ รวมถึงควรจัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ เจ้าหน้าที่ทั้งชายและหญิงในประเด็นเรื่องความอ่อนไหวทางเพศสภาพด้วย

- ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องเกี่ยวกับ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ตระหนักถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริง ของกฎหมายฉบับนี้ และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้มีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง อันจะส่งผล เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ของเจ้าหน้าที่มากยิ่งขึ้น

๒. ในระหว่างรอการให้การในฐานะพยาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม หรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรพิจารณานำประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้ คนต่างด้าวซึ่งเป็นพยานที่สืบพยานก่อนการฟ้องคดีหรือระหว่างการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อยู่ในราชอาณาจักร เป็นกรณีพิเศษมาใช้บังคับ เพื่ออำนวยความสะดวกให้คนต่างด้าวที่ประสงค์จะทำงาน ได้มีอาชีพ ในระหว่างที่เป็นพยาน ซึ่งจะถือเป็นการตอบแทนคนต่างด้าวที่ได้ช่วยเหลือให้การ ดำเนินการจัดปัญหาการค้ามนุษย์ประสบผลสำเร็จลงได้อีกทางหนึ่งด้วย

๓. หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานอัยการ

การดำเนินการของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สูงสุด ควรมุ่งดำเนินการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นลำดับแรก โดยงดเว้น การเอาผิดบุคคลดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เสียหายจากกระบวนการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลืออย่างแท้จริง สมดังเจตนารมณ์ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นสำคัญ ทั้งยังเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกันกับบทบัญญัติของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ที่กำหนดให้รัฐภาคี ใช้มาตรการที่เหมาะสมทุกประการ เพื่อปราบปรามการค้าสตรีและการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของสตรีในทุกรูปแบบด้วย

๑. สำนักงานอัยการสูงสุด แจ้งผลดำเนินการว่า การดำเนินคดีของพนักงานอัยการยึดหลักกฎหมายและพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนเป็นสำคัญ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ เพราะเหตุแห่งเพศ หรืออาชีพแต่ประการใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หญิงที่ปรากฏตามกรณี ร้องเรียนนี้ ได้ผ่านกระบวนการสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ทีมสหวิชาชีพและการสอบสวนของพนักงานสอบสวนแล้ว ไม่พบว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์แต่อย่างใด สำนักงานอัยการได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์ โดยได้มีการกำชับให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลทำการสืบพยานล่วงหน้า เร่งรัดให้มีการนำพยานเข้าสืบเพื่อให้คดีเสร็จสิ้นโดยเร็ว และการดำเนินคดีโดยถือเอาผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ตามหนังสือสำนักงานอัยการ ที่ อส ๐๐๐๗ (พก) /ว ๓๗ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ซึ่งพนักงานอัยการทั่วประเทศยังคงถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๒. กรมสอบสวนคดีพิเศษ แจ้งผลดำเนินการว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษในฐานะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ได้มีมาตรการดำเนินการในคดีค้ามนุษย์ ดังนี้

- ปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑
- มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานอัยการสูงสุด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ให้พนักงานสอบสวนหญิงดำเนินการสอบสวนหากพยานผู้เสียหายเป็นผู้หญิง
- ดำเนินการสืบพยานล่วงหน้ากับคนต่างด้าว ก่อนฟ้องคดีหรือระหว่างดำเนินคดีตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้ผู้เสียหายได้กลับไปภูมิลำเนาโดยเร็ว
- อำนวยความสะดวกจัดหาที่พักให้กับคนต่างด้าวอยู่ในความดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระหว่างที่เป็นพยาน
- มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินการเกี่ยวกับการค้ามนุษย์กับหน่วยงานต่างประเทศ
- มีการเรียกร้อยค่าชดเชยค่าจ้างสำหรับผู้เสียหายจากสถานประกอบการโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าผู้เสียหายนั้นเป็นคนไทยหรือคนต่างด้าว

๓. กระทรวงยุติธรรม แจ้งผลดำเนินการว่า กระทรวงฯ มีแนวทางกระบวนการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ คือ หากพยานมีพฤติการณ์ที่มีความปลอดภัยจะให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์คุ้มครอง แต่หากพยานมีพฤติการณ์ที่ไม่ปลอดภัยจะให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดส่งบัญชีพยานและคำร้องขอคุ้มครองพยาน

ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพพิจารณาดำเนินการตาม พ.ร.บ. คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ ทั้งนี้ หากพยานในคดีค้ำมนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวมีความประสงค์จะทำงาน กรมคุ้มครองสิทธิฯ จะให้ความช่วยเหลือ ดูแล หรือคุ้มครอง โดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม และพิจารณาความเหมาะสมแล้วนำหลักฐานการตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพดังกล่าวไปรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวเพื่อขอรับใบอนุญาตทำงานตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมการจัดหางานกำหนด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นพยานที่สืบพยานก่อนการฟ้องคดี หรือระหว่างการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ และกรมคุ้มครองสิทธิฯ จะดำเนินการติดตามสภาพความเป็นอยู่ สภาพการทำงานของพยานในคดีค้ำมนุษย์ต่อไป

๔. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แจ้งผลดำเนินการว่า ได้จัดนักสังคมสงเคราะห์ร่วมสัมภาษณ์เพื่อการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เบื้องต้นร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ณ กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ผลการคัดแยกหญิงทั้งหมด ๑๒๑ ราย พบว่าเป็นผู้เสียหายจากคดีค้ามนุษย์ จำนวน ๑๕ ราย (ชาวไทย ๓ ราย และเมียนมา ๑๒ ราย) ส่วนอีก ๑๐๖ ราย ไม่ใช่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจห้วยขวาง และกรมการปกครองได้นำส่งผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์ทั้ง ๑๕ ราย เข้ารับการคุ้มครองที่สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านเกร็ดตระการ) จังหวัดนนทบุรี และกระทรวงฯ ได้ให้การช่วยเหลือ คุ้มครอง ฟันฟู เยียวยาด้านร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งฝึกอาชีพให้กับผู้เสียหายกลุ่มดังกล่าว โดยไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชน และเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ ได้ประสานกับประเทศต้นทางเพื่อส่งผู้เสียหายชาวเมียนมา ส่วนผู้เสียหายชาวไทยได้ดำเนินการส่งกลับภูมิลำเนาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำหรับการขออนุญาตให้ผู้เสียหายอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้เสียหายจากการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ (ฉบับที่ ๓) กระทรวงฯ ได้มีการประสานไปยังกรมการปกครองแทนผู้เสียหายทุกรายที่เข้ามาอยู่ในความคุ้มครองของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภายใต้สังกัดของกระทรวงฯ รวมถึงผู้เสียหายทั้ง ๑๕ รายจากคดีตามคำร้องเรียนด้วย กรณีพยานที่ไม่ใช่ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นพยานก่อนการฟ้องคดีหรือระหว่างการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้วางหลักว่า การขออยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษให้เป็นอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้พิจารณา และประสานไปยังกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เพื่อขออนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรครั้งละไม่เกิน ๑ ปี และหากประสงค์จะทำงานให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือกระทรวงยุติธรรมแล้วแต่กรณีประสานไปยังกรมการจัดหางาน เพื่ออนุญาตให้บุคคลดังกล่าวสามารถทำงานได้

ที่มา : กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

๒.๒ การจัดทำรายงานผลการประเมิน สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

การจัดทำรายงานผลการประเมิน
สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนเป็นหน้าที่
และอำนาจของ กสม. ตามบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๔๗ (๒)
และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา
๒๖ (๒) และมาตรา ๔๐ ซึ่งให้ กสม. จัดทำ
รายงานดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน
นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินเพื่อเสนอต่อรัฐสภาและ
คณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ให้แก่ประชาชนทราบ
เป็นการทั่วไป รวมทั้งให้กรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติมาแถลงรายงานนี้ต่อรัฐสภาด้วย ส่วนการเสนอความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๒๗ (๔)

สำหรับผลการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีดังนี้

การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศประจำปี

ในการจัดทำรายงานนี้ กสม. ได้ริเริ่มให้มีการพัฒนากระบวนการและกลไกการติดตามสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศ โดยได้ศึกษาข้อคิดเห็นของคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐที่มีต่อรายงานผลการประเมินสถานการณ์ในปีที่ผ่านมา ได้มีการศึกษา สืบค้น รวบรวมข้อมูลและสถิติจากหน่วยงานของรัฐเท่าที่สามารถทำได้หรือที่ได้รับการตอบกลับจากหน่วยงานนั้น มีการปรึกษาหารือร่วมกับศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงาน กสม. นำหลักการสิทธิมนุษยชนตามที่รับรองในรัฐธรรมนูญ กฎหมายไทยและกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ รวมทั้งได้พยายามพัฒนาวิธีจัดเก็บข้อมูลในรูปฐานข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการภายใน ทั้งนี้ เพื่อให้รายงานดังกล่าวมีการจัดทำอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่อง และมีความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ประจำปี ๒๕๖๐ และได้เสนอรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๑ ประกอบด้วย การประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (การทรมานและการบังคับสูญหาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น) ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (สิทธิทางการศึกษา สิทธิด้านสุขภาพ สิทธิในการทำงาน) สิทธิมนุษยชนของบุคคล ๖ กลุ่ม (กลุ่มเด็ก กลุ่มสตรี กลุ่มวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ และกลุ่มชาติพันธุ์/คนไร้รัฐ) และสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ๕ ประเด็น (การค้ามนุษย์ สถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ธุรกิจและสิทธิมนุษยชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)

การเสนอความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน : การจัดทำรายงานคู่ขนานตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคี

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. อยู่ระหว่างการจัดทำรายงานคู่ขนานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วย

การจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination-CERD) ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

๑) พัฒนาการเชิงบวกที่สำคัญของไทยเกี่ยวกับมาตรการทั่วไปในการปฏิบัติตามอนุสัญญา CERD เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๗๐ ที่บัญญัติถึงความเสมอกันของบุคคล และการส่งเสริมรวมถึงให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๑ ที่ได้กำหนดแผนของกลุ่มผู้ไร้รัฐ กลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบไว้เป็นการเฉพาะ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๙ ที่ได้อนุมัติแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลและคนไร้รัฐในประเทศไทย และการถอนข้อสงวนข้อ ๔ ของอนุสัญญา CERD เรื่องการประณามการโฆษณาชวนเชื่อ การเผยแพร่ความคิดและการกระทำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับความเหนือกว่าทางเชื้อชาติ

๒) สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนไร้รัฐ/ไร้สัญชาติ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุไร้สัญชาติและกลุ่มคนไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในราชอาณาจักรแต่มีความกลมกลืนกับสังคมไทย ปัญหาการถูกจำหน่ายรายชื่อและรายการบุคคลทางทะเบียนราษฎรของชาวบ้านในอำเภอแม่แตงและอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

๓) สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมบนพื้นที่สูงของประเทศโดยเฉพาะทางภาคเหนือและภาคกลาง ที่ได้รับผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมอันเป็นผลจากการประกาศเขตป่าสงวนและเขตอุทยานทับซ้อนที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน กลุ่มชนเผ่ามานิในจังหวัดตรัง พัทลุง และสตูลที่ประสบปัญหาการใช้ชีวิตและความเป็นอยู่หลายด้าน เช่น แหล่งอาหารไม่เพียงพอต่อการยังชีพและการไม่มีสถานะทางทะเบียนจึงทำให้ไม่ได้รับสวัสดิการจากภาครัฐ

๔) สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของกลุ่มคนไทยเชื้อสายมลายู เช่น การถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งข้อสงสัยว่าให้การสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่ ปัญหาการถูกทรมานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปัญหาการไร้สัญชาติในพื้นที่ดังกล่าวอันเนื่องมาจากการตรวจสอบของทางราชการ การไม่แจ้งเกิดการถูกทอดทิ้ง และการขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการรับรองสถานะทางทะเบียน

๕) สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ เช่น ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาเด็กที่เป็นบุตรของแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยไม่ถูกกฎหมายที่อาจมีความเสี่ยงจะกลายเป็นเด็กไร้รัฐ/ไร้สัญชาติ

๖) สถานการณ์สิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้อพยพ/ผู้แสวงหาที่พักพิง เช่น ผลกระทบจากการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของชาวโรฮิงจาจากเมียนมาและบังกลาเทศที่เข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ปัญหาความแออัดของชาวโรฮิงจาที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.) และปัญหาเด็กผู้อพยพที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเนื่องจากเดินทางมากับบิดามารดา

๗) ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ กสม. มีต่อรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น เช่น การพิจารณาสำรวจจำนวนผู้สูงอายุไร้สัญชาติและคนไร้สัญชาติที่ไม่ได้เกิดในราชอาณาจักรแต่มีความกลมกลืนกับสังคมไทย การเร่งตรวจสอบสาเหตุของการจำหน่ายรายชื่อบุคคลออกจากทะเบียนราษฎร การทำความเข้าใจกับคนไทยพลัดถิ่นเกี่ยวกับกระบวนการยื่นคำขอคืนสัญชาติตามพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕ การแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยาน

แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยเพิ่มหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติและศึกษาความเป็นไปได้ในการจำแนกการจัดการสำหรับพื้นที่คุ้มครอง การเร่งรัดดำเนินการเพื่อให้ชาวมานิโต้เข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ตามแนวทางของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๕๓ เรื่องการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงและเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่องการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล การติดตามตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐต่อคนไทยเชื้อสายมลายูให้อยู่ในกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด การทบทวนการประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยควรบังคับใช้เท่าที่จำเป็นและในระยะเวลาที่จำกัดเท่านั้น การส่งเสริมให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่ป้องกันการลักลอบนำแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างไม่ถูกต้อง การเร่งพิจารณาระบบคัดกรองคนเข้าเมืองผิดกฎหมายตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐ และการพิจารณาแก้ไขปัญหาความแออัดของห้องกักและจัดให้มีระบบการรักษาพยาบาลผู้ต้องกักที่เจ็บป่วยอย่างเหมาะสม

๒.๓ การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนี้เป็นหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฯ มาตรา ๒๖ (๓) ซึ่งให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน และตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๔๗ วรรคสอง ที่บัญญัติให้เมื่อรับทราบข้อเสนอแนะดังกล่าว ให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว หากไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลา ให้แจ้งเหตุผลให้ กสม. ทราบโดยไม่ชักช้า

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้มีข้อเสนอแนะ ทั้งที่เป็นเอกสารข้อเสนอแนะในเรื่องนั้นโดยเฉพาะและที่เป็นข้อเสนอแนะปรากฏในรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเสนอไปยังรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๔ ฉบับ สามารถสรุปรายละเอียดข้อเสนอแนะและผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามตารางที่ ๙

ตารางที่ ๙ รายงานข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และรายงานที่มีทั้งข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งในรายงานเดียวกัน จำแนกตามประเภทสิทธิ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๔ ฉบับ

๑.

เรื่อง

กรณีขอให้ตรวจสอบและคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในการเข้าถึงกองทุนยุติธรรม (รายงานฯ ที่ ๓๐-๓๑/๒๕๖๑)

กรณี ผู้ร้องกับพวก จำนวน ๑๒ คน ซึ่งเป็นกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่คัดค้านการทำเหมืองแร่ถ่านหิน ในพื้นที่ตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง ได้ถูกกำหนดตำบลบ้านแหง แรงความดำเนินคดีในฐานความผิดร่วมกันทำให้เสียทรัพย์ ร่วมกันพยายามทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป และร่วมกันหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ต่อมาผู้ร้องกับพวก จำนวน ๑๒ คน ได้ยื่นคำร้องขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนยุติธรรมเพื่อขอหลักทรัพย์เป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวต่อสำนักงานยุติธรรมจังหวัดลำปาง

ผู้ถูกร้องมีมติไม่อนุมัติตามคำขอ เนื่องจากมีมูลน่าเชื่อว่าผู้ร้องกับพวกรา เป็นผู้กระทำความผิด ผู้ร้องกับพวกรา ได้ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำวินิจฉัยของผู้ถูกร้อง คณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรมได้พิจารณาอุทธรณ์และมีมติอนุมัติเงินกองทุนยุติธรรมเพื่อใช้เป็นหลักประกันการปล่อยชั่วคราวให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ กับพวกรา

กรณีตัวแทนขององค์กร Protection International (PI) ประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนในระดับระหว่างประเทศ ได้รับแจ้งจากนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายรายที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยว่าไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมภายในประเทศได้ เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมประจำจังหวัดปฏิเสธคำร้องขออนุมัติหลักทรัพย์เพื่อใช้เป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว และยังพบว่าคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมประจำจังหวัดก้าวล่วงวินิจฉัยข้อเท็จจริงแทนศาล อันถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของกองทุนยุติธรรม

จากข้อเท็จจริงทั้ง ๒ กรณี กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า การวินิจฉัยของผู้ถูกร้องที่ปฏิเสธคำร้องขอรับความช่วยเหลือของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้น ยังไม่ปรากฏว่าเป็นการใช้หน้าที่และอำนาจนอกเหนือไปจากองค์ประกอบที่ระเบียบหลักเกณฑ์กำหนดไว้ ดังนั้น จึงยังไม่ปรากฏการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างใดก็ตาม ปัจจุบันกลุ่มผู้เสียหายประโยชน์ได้กระทำการตอบโต้การทำงานเพื่อปกป้องประโยชน์สาธารณะของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defenders) ด้วยการใช้ช่องทางการฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา หรือที่เรียกว่า “การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation-SLAPPs)” มากขึ้น ทั้งนี้ กสม. มีข้อสังเกตถึงความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติหลักทรัพย์เป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ซึ่งปรากฏอยู่ในระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการสนับสนุนหลักทรัพย์เป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่กำหนดให้คณะกรรมการบริหารกองทุนยุติธรรม คณะอนุกรรมการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สามารถที่จะใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าผู้ยื่นคำขอให้มีการปล่อยชั่วคราวเป็นผู้ที่น่าจะกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ โดย กสม. เห็นว่า การกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เช่นนี้ถือเป็นการให้อำนาจวินิจฉัยความผิดของผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือล่วงหน้าแทนศาล ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงความช่วยเหลือของประชาชนในการต่อสู้คดีเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ เนื่องจากการให้ข้อวินิจฉัยล่วงหน้าดังกล่าวอาจขัดแย้งกับคำพิพากษาของศาลที่ออกมาในภายหลัง อีกทั้งการกำหนดให้อำนาจวินิจฉัยไว้เช่นนี้ ยังอาจขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีต่าง ๆ เป็นอำนาจของศาล และยังไม่สอดคล้องกับหลักการที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด กสม. จึงเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

ควรเร่งหามาตรการแก้ไขปัญหาการใช้กระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อตอบโต้การทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมถึงอาจหารือร่วมกับองค์กรอื่น ๆ โดยเฉพาะ คณะรัฐมนตรี และองค์กรนิติบัญญัติในการผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันปัญหาการฟ้องคดีโดยไม่สุจริต หรือการบัญญัติกฎหมายฉบับใหม่ที่มีเนื้อหาในการป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะของประชาชน

กระทรวงยุติธรรม

ควรดำเนินการแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการขอลดจ่ายชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยการยกเลิกข้อความที่ให้อำนาจคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือค้ำประกันถึงสาเหตุหรือพฤติการณ์ของผู้ยื่นคำร้องว่าเป็นผู้ที่น่าเชื่อว่ามีได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่

กองทุนยุติธรรม การกำหนดนโยบายหรือแผนงานการออกระเบียบหรือประกาศ และการพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของกองทุนฯ ควรคำนึงถึงความเดือดร้อนของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ต้องรับภาระในการต่อสู้คดีประกอบด้วยเสมอ เพื่อยังผลให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถเข้าถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างแท้จริง

๒. เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าถูกดำเนินคดีและถอนประกันโดยไม่เป็นธรรม (รายงานฯ ที่ ๓๒/๒๕๖๑) ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. กล่าวอ้างว่า นาย ก. บุตรของผู้ร้อง ซึ่งเป็นผู้ต้องหาในคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

- ๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้จับกุมบุตรของผู้ร้อง และยึดโทรศัพท์มือถือของบุตรผู้ร้อง โดยไม่ได้แจ้งสถานที่ที่ใช้ในการควบคุมตัวเพื่อการสอบสวน รวมถึงได้พยายามแต่งตั้งทนายความให้แก่บุตรของผู้ร้องทั้งที่บุตรของผู้ร้องมีทนายความส่วนตัวอยู่แล้ว
- ๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีคำสั่งเพิกถอนสัญญาประกันตัวบุตรของผู้ร้อง ด้วยเหตุผลที่ไม่ต้องตามเงื่อนไขของกฎหมาย และได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคำร้องขอฝากขังบุตรของผู้ร้องโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงได้ยกคำร้องขอลดจ่ายชั่วคราวโดยอ้างเหตุผลที่ไม่สัมพันธ์กับข้อเท็จจริง
- ๓) ในการเบิกตัวบุตรของผู้ร้องไปศาลแต่ละครั้ง บุตรของผู้ร้องต้องถูกพันธนาการด้วยโซ่ตรวน ที่มีระบบการล็อคอสองชั้น ในขณะที่การนำตัวกลับเข้าเรือนจำจะต้องถูกเจ้าหน้าที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ตรวจค้นร่างกาย ด้วยการให้บุตรของผู้ร้องถอดเสื้อผ้า กางแขน และโค้งคำนับลำตัวเพื่อให้ตรวจภายในช่องทวารหนัก ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ตรวจสอบ ทั้งนี้ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๓ ใช้เครื่องพันธนาการประเภทกุญแจเท้ากับบุตร

ของผู้ร้อง เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงมีมติให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรกำชับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานทั้งในขั้นตอนของการจับกุมและการสอบสวน ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ดุลพินิจที่จะส่งผลกระทบต่อผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหาไม่ว่าจะเป็นการแจ้งและการจัดให้ผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหาได้รับสิทธิต่าง ๆ อันรวมถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว ดังที่ระบุไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกจับกุม อันจะส่งผลเสียหายต่อหน้าที่ของรัฐในการอำนวยความยุติธรรม

กรมราชทัณฑ์และทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น

(๑) ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น ต้องกำชับเจ้าหน้าที่ในสังกัดในการพิจารณาใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะเช่นนี้ขึ้นอีก

(๒) กรมราชทัณฑ์ควรกำชับให้เรือนจำและทัณฑสถานทุกแห่งดำเนินการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และควรแสวงหามาตรการอื่นที่เหมาะสม เช่น การใช้เครื่องตรวจค้นร่างกาย หรือ Body Scan มาใช้แทนการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังในลักษณะเช่นเดิม

การดำเนินการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น แจ้งว่า ได้กำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนเรียบร้อยแล้ว โดยได้ออกคำสั่ง เรื่อง กำหนดพัสติผู้มีอำนาจสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการและสั่งเพิกถอนคำสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง และแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการใช้เครื่องพันธนาการและถอดถอนเครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง

๓.

เรื่อง

กรณีบุตรชาย เสียชีวิตในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (รายงานฯ ที่ ๑๔๕/๒๕๖๑) ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อ กสม. กล่าวอ้างว่า นาย ข. บุตรชายของผู้ร้องเป็นจำเลยในคดีร่วมกันก่อการร้าย อั้งยี่ ซ่องโจร และร่วมกันฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่โดยไตร่ตรองไว้ก่อน และถูกขังไว้ระหว่างฎีกาที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ ผู้ร้องได้รับแจ้งจากผู้ถูกร้องว่าบุตรชายของผู้ร้องเสียชีวิตเนื่องจากอาการเจ็บหน้าอก ผู้ร้องจึงติดใจการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องในการควบคุมดูแลบุตรชายของผู้ร้อง โดยเฉพาะกรณีการรักษาพยาบาลแก่บุตรชายของผู้ร้องขณะอยู่ในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

โดยเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ได้รับตัวไว้คุมขังไว้ที่แดน ๖/๒ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ บุตรชายของผู้ร้องมีอาการบวมที่แขนและขา ได้ขออนุญาตออกจากแดนเพื่อไปพบแพทย์ที่สถานพยาบาลของเรือนจำ ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ บุตรชายของผู้ร้องได้มีบันทึกขออนุญาตออกไปสถานพยาบาลเรือนจำอีกครั้งเพื่อขอพบแพทย์ เจ้าหน้าที่ได้อนุญาตให้ออกไปตรวจดูอาการ และสถานพยาบาลได้รับตัวไว้เพื่อดูอาการ จากนั้นเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องขังป่วยเห็นว่าบุตรชายของผู้ร้องมีอาการปวดศีรษะ ปวดเกร็งช่องท้อง หายใจติดขัด แน่นหน้าอก อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร จึงได้รับแจ้งให้พยาบาลเรือนจำมาตรวจดูอาการ ในระหว่างรอพยาบาลเรือนจำมาตรวจดูอาการ บุตรชายของผู้ร้องได้เสียชีวิตในเวลาประมาณ ๐๕.๔๕ นาฬิกา หลังจากบุตรชายของผู้ร้องเสียชีวิต เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชได้แจ้งพนักงานสอบสวนมาทำการชันสูตรศพ โดยพนักงานสอบสวนได้นำคณะกรรมการเข้าทำการชันสูตรศพและได้นำญาติของผู้เสียชีวิตเข้าร่วมในการชันสูตรศพ จำนวน ๒ คน ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชได้แต่งตั้งคณะกรรมการทำการสอบข้อเท็จจริงการเสียชีวิตของบุตรชายของผู้ร้อง กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า กสม. สามารถใช้อำนาจในการตรวจสอบกรณีบุตรชายของผู้ร้องเสียชีวิตที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชหรือไม่ โดยเป็นคำร้องที่ประสงค์ให้ กสม. ตรวจสอบเหตุแห่งการเสียชีวิตของบุตรชายของผู้ร้องในขณะที่อยู่ในความควบคุมของผู้ถูกร้อง อันเป็นหน้าที่ของศาลยุติธรรมซึ่งมีกระบวนการพิจารณาและตรวจสอบข้อเท็จจริง อันเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่เสียชีวิตในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ วรรคห้า อยู่แล้ว กสม. จึงไม่อาจใช้อำนาจในการพิจารณาปัญหานี้แทนศาลยุติธรรมได้ เห็นควรยุติเรื่อง อย่างไรก็ตาม จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า บุตรชายของผู้ร้องเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ แต่จนถึงวันที่จัดทำรายงานผลการตรวจสอบนี้ พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรพระพรหม ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบในพื้นที่เกิดเหตุ ยังจัดทำสำนวนชันสูตรพลิกศพไม่แล้วเสร็จ อันถือว่าเป็นการใช้ระยะเวลาเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติและคำสั่งได้กำหนดไว้ การใช้ระยะเวลาการสอบสวนสำนวนชันสูตรพลิกศพที่นานเกินสมควรนี้ ย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อการพิจารณาของศาลในการไต่สวนเพื่อให้ทราบถึงเหตุและพฤติการณ์ที่บุตรชายของผู้ร้องเสียชีวิต จึงมีมติให้ยุติเรื่องและมีข้อเสนอแนะไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุดต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุด

ให้พิจารณาเร่งรัดการดำเนินการของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในเรื่องนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายและคำสั่งที่เกี่ยวข้องให้รวดเร็ว ตลอดจนให้พิจารณากำหนดมาตรการในการเร่งรัดหรือป้องกันการเกิดกรณีพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ใช้ระยะเวลาเกินสมควรในการทำสำนวนชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ ต่อไป

๔.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ตรวจค้นบ้านพักและนำตัวไปควบคุมเพื่อซักถามข้อเท็จจริง โดยมีขอบ รวมทั้งมีการข่มขู่และทำร้ายร่างกายในระหว่างการซักถาม (รายงานฯ ที่ ๒๒๐/๒๕๖๑) ผู้ร้องทั้งสี่ได้ร้องเรียนต่อ กสม. กล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เวลากลางวันจนถึงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ขณะที่ผู้ร้องทั้งสี่ บิดาเลี้ยงและมารดา น้องชาย และน้องสาว และญาติของผู้ร้องที่ ๑ รวม ๑๐ คน กำลังพักผ่อนอยู่ภายในบ้านพัก ผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่งกายนอกเครื่องแบบไม่ทราบจำนวน และผู้ถูกร้องที่ ๓ ประมาณ ๕ นาย เข้าตรวจค้นและจับกุมบุคคลภายในบ้าน โดยกล่าวหาว่าบิดาเลี้ยงและมารดาของผู้ร้องที่ ๑ ร่วมกันฆ่าและอำพรางศพนาย ค ผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ได้ควบคุมตัวบุคคลทั้งสอง พร้อมด้วยบุคคลภายในบ้านอีกจำนวน ๕ คน ไปยังกองบังคับการตำรวจนครบาล ๓ ซึ่งเป็น ที่ทำการของผู้ถูกร้องที่ ๑ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ยังได้ยึดโทรศัพท์มือถือ และเอกสารสำคัญหลายอย่างของกลุ่มผู้ร้องและบุคคลภายในบ้านไว้ด้วย เมื่อไปถึง กองบังคับการตำรวจนครบาล ๓ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ควบคุมตัวบุคคลทั้งเจ็ดไว้ในห้องทึบ และในคืนดังกล่าวผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ได้เรียกแต่ละคนมาทำการสอบสวนผลัดเปลี่ยนกันไป ในระหว่างการสอบสวน ผู้ถูกร้องที่ ๒ ข่มขู่และทำร้ายร่างกายผู้ถูกสอบสวนเพื่อกล่าวหา บิดาเลี้ยงและมารดาของผู้ร้องที่ ๑ ว่าร่วมกันฆ่าและอำพรางศพนาย ค ต่อมาในช่วงเช้า ของวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ผู้ร้องที่ ๑ และญาติได้ขอเข้าเยี่ยมบุคคลที่ถูกควบคุมตัว ทั้งหมด แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ อนุญาตให้เข้าเยี่ยมได้เฉพาะมารดาของผู้ร้องที่ ๑ จากการ สอบถามมารดา แจ้งว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ทำร้ายร่างกายบิดาเลี้ยงของผู้ร้องที่ ๑ และบุคคลอื่น ในระหว่างการสอบสวนเพื่อข่มขู่ให้ยอมรับสารภาพ หลังจากนั้นวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ผู้ร้องที่ ๑ พร้อมญาติได้เข้าเยี่ยมบุคคลทั้งหมดอีกครั้ง ซึ่งครั้งนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ อนุญาตให้พบทั้งบิดาเลี้ยงและมารดาของผู้ร้องที่ ๑ โดยมารดายังคงยืนยันว่าบิดาเลี้ยง ของผู้ร้องที่ ๑ ถูกทำร้ายร่างกาย ผู้ร้องที่ ๑ สังเกตเห็นบิดาเลี้ยงมีอาการซึมเศร้าและบวม ที่บริเวณใบหน้า ในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ ได้ย้ายบิดาเลี้ยงและมารดาของ ผู้ร้องที่ ๑ ไปควบคุมตัวที่สถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี จากนั้นบิดาและมารดาของ ผู้ร้องที่ ๒ ได้เดินทางมาเยี่ยมและเจรจากับผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อขอให้ปล่อยตัวผู้ร้องที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ เนื่องจากผู้ร้องทั้งสามเป็นเยาวชน และเห็นว่าการควบคุมดังกล่าวเป็นการกระทำ ที่มีขอบด้วยกฎหมาย ทั้งยังไม่มีการออกหมายจับโดยศาล ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงยินยอมปล่อยตัว ผู้ร้องที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ พร้อมด้วยนายหนึ่ง รวม ๔ คน ผู้ร้องทั้งสี่เห็นว่าผู้ถูกร้องทั้งสามกระทำการโดยมิชอบ จึงขอให้ตรวจสอบ ทั้งนี้ กสม. พิจารณาแล้วมีมติว่าการกระทำของผู้ถูกร้อง ทั้งสามเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสม ในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือ แนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒

ข้อเสนอแนะ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบังคับการตำรวจนครบาล ๓ สถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี / กองทัพบก และกองทัพภาคที่ ๑ ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓

(๑) ควรมีมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกองทัพบก ควรดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ถูกร้องทั้งสามซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดที่กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีตรวจค้นบ้านพักของบิดาเลี้ยงของผู้ร้องที่ ๑ และนำตัวบิดาเลี้ยงและพวก รวม ๗ คน ไปควบคุมตัว โดยให้ดำเนินการภายในระยะเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้

(๒) กองบังคับการตำรวจนครบาล ๓ สถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี และกองทัพอากาศที่ ๑ ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ควรกำชับเจ้าหน้าที่ในสังกัดให้ตระหนักว่า การใช้อำนาจใดๆ ที่อาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะการตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยในคดีอาญา จะต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการและขั้นตอนตามกฎหมาย รวมทั้งคำนึงถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นอีก โดยให้ดำเนินการภายในระยะเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานนี้

(๓) ควรพิจารณาจัดหลักสูตรอบรมแก่เจ้าหน้าที่ ในสังกัดซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการใช้อำนาจ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และไม่กระทำการใด ๆ ที่อาจเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชน โดยปลูกฝังความตระหนักเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนหรือการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ อันจะทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

๕.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าผู้ต้องขังชาวต่างประเทศถูกจำกัดสิทธิในการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวในต่างประเทศและไม่ได้รับการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม รวมทั้งขอให้มีการโอนตัวไปรับโทษต่อในประเทศภูมิลำเนา (รายงานฯ ที่ ๒๒๑/๒๕๖๑) กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่าผู้ร้องเป็นผู้ต้องขังชาย สัญชาติปากีสถาน ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ๕๐ ปี ในคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและรับโทษมาแล้ว ๘ ปี เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ ถูกย้ายจากเรือนจำกลางบางขวางไปคุมขังอยู่ที่เรือนจำกลางคลองเปรม ถูกจำกัดสิทธิในการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวในต่างประเทศ และไม่ได้รับการตรวจวินิจฉัยและรักษาอาการป่วยตามคำร้องขอ รวมทั้งขอให้ช่วยติดตามเรื่องการขอโอนตัวไปรับโทษต่อ ณ สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน ซึ่งเป็นประเทศภูมิลำเนาของผู้ร้อง

กสม. พิจารณากรณีการร้องเรียนข้างต้นแล้ว มีมติให้ยุติเรื่อง และให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓)

ข้อเสนอแนะ

กรมราชทัณฑ์ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับกรณีปัญหาข้อจำกัดในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังกับครอบครัว ภายนอกเรือนจำ

กรมราชทัณฑ์ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารมาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น ควบคู่ไปกับระบบการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังกับบุคคล ภายนอกเรือนจำแบบเดิม อาทิ การมีนโยบายอนุญาตให้เรือนจำทุกแห่งรับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ให้แก่ผู้ต้องขังได้นั้น ถือเป็นตัวอย่างวิธีการที่ดีช่องทางหนึ่ง ซึ่งควรประชาสัมพันธ์ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับผู้ต้องขังทาง e-mail นี้ให้มากขึ้น รวมทั้งนอกจากการรับ-ส่ง e-mail ในรูปแบบของข้อมูลตัวอักษร (text file) แล้ว อาจพิจารณาอนุญาตนโยบายสนับสนุนให้เรือนจำทุกแห่งสามารถรับ-ส่ง e-mail ให้แก่ผู้ต้องขังในรูปแบบของข้อมูลรูปภาพ (graphic file) เช่น ภาพจดหมายที่เขียนด้วยลายมือ ภาพถ่ายของครอบครัว ญาติ หรือเพื่อนที่ส่งมาให้ผู้ต้องขัง เป็นต้น ดังตัวอย่างจากการดำเนินการของทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ทั้งนี้ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ ช่วยสร้างความสะดวกในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำด้วย อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดผลกระทบทางจิตใจที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ต้องขังบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกในเรือนจำที่ห่างไกลจากภูมิลำเนาดั้งเดิมของตน หรือในกรณีที่ญาติหรือเพื่อนของผู้ต้องขังมีความยากลำบากในการเดินทางไปเยี่ยมเรือนจำที่ผู้ต้องขังดังกล่าวถูกจำคุกอยู่

๖.

เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาถูกครูใช้ไม้เรียวทำโทษเกินกว่าเหตุ (รายงานฯ ที่ ๒๒๘/๒๕๖๑) กรณีเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาถูกครูใช้ไม้เรียวทำโทษตามที่ปรากฏเป็นข่าว มี ๒ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ มารดาของเด็กหญิง ข (นามสมมติ) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี โพสต์ภาพในสื่อสังคมออนไลน์ว่า บุตรของตนถูกครูใช้ไม้เรียวตีที่ก้นจนเกิดการเขียวช้ำอย่างเห็นได้ชัด มีอาการปวดระบม หวาดกลัว และร้องไห้ตลอดเวลา เนื่องจากลืมอ่านหนังสือ จึงอ่านไม่ทันเพื่อน ครูจึงเรียกออกมาหน้าชั้นเรียนและตีโดยใช้ไม้เรียวขนาดใหญ่พันผ้าเทป ซึ่งเด็กหญิง ข ยืนยันว่าไม่ยอมกลับไปเรียนที่โรงเรียนเดิมอีก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑ ได้สอบถามข้อเท็จจริงจากโรงเรียนที่เกิดเหตุทราบว่า ครูคนดังกล่าวเป็นข้าราชการครูชำนาญและมาช่วยสอนที่โรงเรียนเป็นเวลาหลายปี โดยครูคนดังกล่าวให้การว่าขณะครูทำการสอน เด็กยังเล่นอยู่ เมื่อห้ามไม่ฟังจึงลงโทษด้วยการใช้ไม้เรียวตี โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ได้กำชับโรงเรียนว่าห้ามลงโทษเด็กด้วยการเขี่ยนตีโดยเด็ดขาด ให้เพียงว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนน หรือให้ทำกิจกรรมเท่านั้น

กรณีที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ มารดาของเด็กชาย ก (นามสมมติ) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสุรินทร์ โพสต์ภาพในสื่อสังคมออนไลน์ว่า บุตรของตนถูกครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ใช้ก้านไม้ลำดวนทำโทษโดยการตีที่ด้านหลังและแขนจนเป็นรอยฟกช้ำอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากเด็กชาย ก หยิบปากกาจากโต๊ะครูไป โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เดินทางไปเยี่ยมเด็กชาย ก และผู้ปกครองเพื่อประเมินสภาพจิตใจของเด็ก เบื้องต้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ ได้มอบเงินทำขวัญ จำนวน ๓,๐๐๐ บาท บ้านพักเด็กฯ มอบเงินสงเคราะห์เด็ก จำนวน ๑,๐๐๐ บาท และสำนักงานพัฒนาสังคมฯ ได้มอบเครื่องอุปโภคบริโภค จำนวน ๑ ชุด และจะพิจารณาช่วยเหลือเงิน

สงเคราะห์ครอบครัวเนื่องจากบ้านเด็กมีฐานะยากจน นอกจากนี้ ผู้ปกครองของเด็กชาย ก. ยังได้ไปแจ้งความดำเนินคดีกรณีดังกล่าวต่อสถานีตำรวจภูธรสังขะ ทั้งนี้ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุการณ์ทั้งสองกรณีเป็นประเด็นเดียวกันในเรื่องของการถูกรุทำโทษด้วยการตีจนเกิดเป็นรอยแผลอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งขัดกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๕ และข้อ ๖ ที่ห้ามมิให้มีการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาด้วยวิธีการรุนแรง อันเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๑๙ ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ ซึ่งถือเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมแล้ว จึงมีมติให้ยุติเรื่อง และให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ข้อเสนอแนะ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- (๑) ติดตามผลการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองแห่งนี้ พร้อมทั้งกระตุ้นให้โรงเรียนสร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง อาทิ แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖
- (๒) จัดการนิเทศงานในการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุดจากกิจกรรมทางการศึกษา

๗.

เรื่อง

กรณีผู้ต้องขังเรือนจำกลางปัตตานีซึ่งถูกย้ายไปคุมขังที่เรือนจำกลางสงขลาถึงแก่ความตายในระหว่างการควบคุม (รายงานฯ ที่ ๒๔๙/๒๕๖๑) กรณีที่ปรากฏจากสื่อมวลชนว่า เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เกิดเหตุการณ์ผู้ต้องขังของเรือนจำกลางปัตตานีก่อเหตุจลาจลภายในเรือนจำและรวมกลุ่มทำร้ายผู้ต้องขังด้วยกันจนมีผู้เสียชีวิต หลังเกิดเหตุเรือนจำกลางปัตตานีได้ย้ายผู้ต้องขังที่เชื่อว่าเป็นผู้ก่อเหตุไปควบคุมที่เรือนจำกลางสงขลา ทัณฑสถานบำบัดพิเศษสงขลา และเรือนจำอำเภอนาทวี เพื่อความสงบเรียบร้อยในการดำเนินงานของเรือนจำ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙ พบว่า นาย ง ซึ่งเป็นผู้ต้องขังที่ถูกย้ายไปควบคุมที่เรือนจำกลางสงขลา ได้ถึงแก่ความตายในสถานพยาบาลของเรือนจำ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำและการละเลยการกระทำของเรือนจำกลางปัตตานี เรือนจำกลางสงขลา และพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองสงขลา เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงมีมติเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ข้อเสนอแนะ

กรมราชทัณฑ์

- (๑) ควรตรวจสอบให้ได้ข้อเท็จจริงกรณีที่นาย ง และผู้ต้องขังอื่นได้รับบาดเจ็บและถึงแก่ความตายจากเหตุจลาจลที่เกิดขึ้นในเรือนจำกลางปัตตานี เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ รวมทั้งหาแนวทางในการป้องกันมิให้เกิดกรณีเช่นนี้อีก และหากพบว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ หรือเป็นการกระทำเกินสมควรแก่เหตุจนเป็นเหตุให้ผู้ต้องขังได้รับบาดเจ็บและถึงแก่ความตายอันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน ก็ควรพิจารณาดำเนินการแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำการดังกล่าวให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

(๒) ควรกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ เพื่อเป็นหลักประกันว่า ในกรณีฉุกเฉินหรือกรณีที่มีความจำเป็น ผู้ต้องขังจะต้องได้รับการพยาบาลโดยเร็ว ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๕ และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ข้อที่ ๒๗ (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners : Mandela Rules)

(๓) กรมราชทัณฑ์ควรให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรื่องมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนและส่งเสริมการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘ และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Mandela Rules) โดยเฉพาะในประเด็นการต่อต้านการทรมานตามอนุสัญญาการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และสิทธิในการได้รับการรักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วยอย่างทันที่และเหมาะสมกับสภาพอาการ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรเร่งรัดพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองสงขลา ให้ดำเนินการจัดทำและสรุปสำนวนการชันสูตรพลิกศพเสนอต่อพนักงานอัยการจังหวัดสงขลา

๘.

เรื่อง

กรณีการขายฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๑/๒๕๖๑) กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้อง กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมในการเรียกดอกเบี้ย และการบังคับคดี โดยกล่าวอ้างว่าสถานการณ์การเป็นหนี้ของประชาชนเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการการเงินและหนี้สิน สัญญาที่ไม่เป็นธรรม การเข้าถึงแหล่งเงินในระบบ การกู้ยืมเงินนอกระบบที่มีการเก็บดอกเบี้ยสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด การขายฝากที่ดินและบ้าน เมื่อหาเงินมาชำระหนี้ไม่ได้ก็จะถูกยึดบ้านและที่ดิน การที่เกษตรกรประสบปัญหาจากการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน จึงต้องอาศัยช่องทางที่ง่ายและรวดเร็ว อาทิ การกู้ยืมเงินนอกระบบ การให้สินเชื่อโดยไม่มีหลักประกัน ส่งผลให้เกิดการติดตามทวงหนี้ย่างไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้สัญญาขายฝากแทนสัญญาจำนองทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อทำสัญญาขายฝากแล้ว ผู้ซื้อฝากมักกำหนดค่าตอบแทนอื่น ๆ หรือกำหนดค่าธรรมเนียมการไถ่ทรัพย์สินสูงกว่าดอกเบี้ย หรือกำหนดข้อตกลงพิเศษที่ผู้ขายฝากต้องจ่ายให้ผู้ซื้อฝากเกินกว่าอัตราอันสมควร หรือการหลบเลี่ยงไม่ให้ไถ่ทรัพย์สิน หรือการไถ่ทรัพย์สินที่พ้นกำหนดเวลาต้องเสียค่าธรรมเนียม

เท่ากับการขายปกติประกอบกับการที่คู่สัญญากำหนดระยะเวลาไถ่ทรัพย์สินที่สั้นจนเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเงิน แม้จะเป็นการกระทำตามกฎหมายแต่อาจไม่สอดคล้องกับหลักพอสมควรแก่เหตุ เนื่องจากผู้ซื้อฝากมีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ผู้ขายฝากต้องจำยอมให้ผู้ขายฝากต้องเสียที่ดินไปโดยง่าย ดังนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่ว่าด้วยการขายฝาก ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันจึงยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และเป็นช่องทางให้ฝ่ายที่ได้เปรียบใช้กฎหมายดังกล่าวแสวงหาประโยชน์จากลูกหนี้ กสม. จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย กรณีการขายฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อเสนอแนะ

คณะรัฐมนตรีและกระทรวงยุติธรรม

- (๑) คณะรัฐมนตรีและกระทรวงยุติธรรม ควรพิจารณากำหนดมาตรการหรือกลไกให้ความช่วยเหลือโดยให้สถาบันการเงินของรัฐเข้ามาช่วยเหลือลูกหนี้ผู้ขายฝากในกรณีที่ไม่สามารถหาทรัพย์สินมาไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากภายในกำหนดระยะเวลา
- (๒) ควรร่วมกันพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๑ ข้อขาย หมวด ๔ การซื้อขายเฉพาะบางอย่าง ส่วนที่ ๑ ขายฝาก เพื่อให้กฎหมายทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันและเกิดความเป็นธรรมต่อลูกหนี้ผู้ขายฝากซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีอำนาจต่อรองกับเจ้าหนี้ผู้ซื้อฝาก

การดำเนินการ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบผลการพิจารณาและผลดำเนินการเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย กรณีการขายฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของกระทรวงยุติธรรม ตามที่เสนอ และให้แจ้งมายัง กสม. เพิ่มเติมว่า คณะกรรมการดำเนินการการปฏิรูปกฎหมาย ในระยะเร่งด่วนได้จัดร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. .... เสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมบังคับคดี สำนักงานกองทุนยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กรมสอบสวนคดีพิเศษ มูลนิธิชีวิตไท (Local Act) และสภาเกษตรกรแห่งชาติ และได้จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการของคณะกรรมการศึกษาสถานการณ์ปัญหาขายฝากไม่เป็นธรรมฉบับสมบูรณ์ เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นชอบรายงานดังกล่าว และส่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณา

๙.

เรื่อง

กรณีการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights-NAP) (ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๒/๒๕๖๑) กสม. ได้พิจารณาคำร้องเรียนขอให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรอบเกือบสองทศวรรษที่ผ่านมาพบว่า การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่ดำเนินการโดยภาครัฐ

หรือภาคเอกชนมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนมากขึ้นจากสถิติการร้องเรียน ต่อ กสม. ระหว่างปี ๒๕๕๔-๒๕๖๐ ปรากฏว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจการ เช่น การบริหารจัดการพลังงาน การประกอบกิจการเหมืองแร่ โครงการพัฒนาหรือการลงทุนขนาดใหญ่ เป็นต้น ทั้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และจากโครงการลงทุนหรือการพัฒนาทั้งของรัฐและเอกชนสัญชาติไทยในประเทศเพื่อนบ้าน และปัญหาสิทธิแรงงาน แรงงานข้ามชาติ และสิทธิมนุษยชนของผู้มีส่วนได้เสียและกลุ่มเปราะบาง ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทวีความซับซ้อนมากขึ้น เมื่อประเทศไทย มีนโยบายเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ การค้า การเงิน และการลงทุนระหว่างประเทศ ส่งผลให้ บริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยจำนวนมาก ในขณะที่การส่งออกสินค้า ของประเทศไทยก็เผชิญหน้ากับการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีของประเทศ คู่ค้าเพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น กรณีการให้ใบแดงของสหภาพยุโรปต่อการทำประมงของไทย เนื่องจากถูกมองว่าการทำประมงของไทยนั้นมีลักษณะเป็นการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing หรือ IUU Fishing) มาตรการเหล่านี้ถือว่าเป็นมาตรการทางการค้าที่มีใช่ภาษีอย่างหนึ่ง ที่นำมาบังคับใช้ต่อประเทศที่มีการส่งออกสินค้าประมงไปยังสหภาพยุโรป ส่งผลกระทบต่อรัฐบาลไทยตลอดจนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมประมง รวมทั้งกลุ่ม แรงงานไทยและกลุ่มแรงงานต่างด้าวหลายหมื่นคนในอุตสาหกรรมประมง หรือการจัดระดับ สถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในรายงาน สถานการณ์ค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report-TIP Report) ส่งผลกระทบต่อภาคการค้าและอุตสาหกรรมส่งออก ทำให้สินค้าและผลิตผลทางการเกษตรและ การประมงของประเทศไทย ถูกห้ามนำเข้า และอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสินค้าไทย ในสายตาผู้บริโภคชาวต่างชาติ รวมถึงทำให้ประเทศไทยอาจถูกตัดสิทธิพิเศษทางการค้า และมาตรการการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากประเทศคู่ค้ารายสำคัญอีกด้วย กสม. พิจารณา แล้วเห็นว่าคำร้องเรียนประเด็นดังกล่าวมีลักษณะที่ไม่อาจดำเนินการแก้ไขปัญหาให้เสร็จสิ้น ได้เฉพาะตัวเป็นรายกรณี แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแก้ไขกฎหมาย นโยบาย และ แนวปฏิบัติที่ต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เพื่อแก้ไขปัญหา และป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องนั้นหรือลักษณะเดียวกันนั้นขึ้นอีก และด้วยเหตุที่ในปี ๒๕๕๔ (ค.ศ. ๒๐๑๑) องค์การสหประชาชาติได้ให้ความเห็นชอบ กับหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights-UNGPs) และในปี ๒๕๕๗ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Human Rights Council) ได้มีข้อมติ ให้ประเทศสมาชิกดำเนินการจัดให้มีแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights-NAP) ซึ่งเป็นเอกสาร ยุทธศาสตร์ทางนโยบายที่ได้รับการพัฒนาโดยรัฐเพื่อคุ้มครองผลกระทบสิทธิมนุษยชน อย่างร้ายแรงที่เกิดจากกิจกรรมทางธุรกิจ โดยมีความสอดคล้องไปกับหลักการชี้แนะ แห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็น ที่จะต้องปรับปรุงกฎหมายภายใน กฎระเบียบ และสภาพแวดล้อมให้ตอบสนองต่อประเด็น

ข้อเสนอแนะ

ด้านสิทธิมนุษยชนโดยสอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น กสม. จึงมีมติให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights-NAP) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี

(๑) ควรระบุการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและมาตรการแก้ไขปัญหาด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

(๒) ควรกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นที่องค์กรธุรกิจที่ตั้งอยู่ในดินแดน หรือเขตอำนาจอธิปไตยของไทยต้องปฏิบัติตามหลักการชี้แนะแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน สัญชาติไทยให้เคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน

(๓) ควรมีการจัดทำรายงานการประเมินสภาพแวดล้อม สถานการณ์สำคัญด้านธุรกิจและกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย (National Baseline Assessment-NBA) รวมทั้งการศึกษาประเด็นปัญหาและช่องว่าง และการประเมินแนวโน้มสถานการณ์ด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนและปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นภายในประเทศ (National Baseline Assessment)

(๔) ควรระบุถึงการนำนโยบายว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

(๕) ควรระบุหลักประกันที่จะทำให้รัฐวิสาหกิจเป็นผู้นำในการเคารพและส่งเสริมการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน โดยอาจกำหนดแผนการบรรจวบัพัญญูติให้มีกลไกการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจโดยการคำนึงถึงหลักการด้านสิทธิมนุษยชนไว้ในกฎหมายการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ รวมถึงการกำกับดูแลให้รัฐวิสาหกิจดำเนินประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน และการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) ในการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจด้วย

(๖) ควรระบุถึงการรับประกันให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนในกิจกรรมทางธุรกิจ โดยควรระบุให้มีการศึกษาความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในการจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าวโดยบริษัทเอกชนหรือกรณีที่มีการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อจัดทำโครงการ โครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะที่เป็นหน้าที่ของรัฐ โดยรัฐมอบหมายหน้าที่ ให้ภาคเอกชนดำเนินการจัดทำโครงการดังกล่าวแทนผ่านสัญญา ร่วมลงทุน (Public-Private Partnership) มาตรการและกลไกการกำกับดูแลเพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบดังกล่าว

(๗) ควรระบุหลักประกันการเคารพสิทธิมนุษยชนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

(๘) ควรระบุถึงแผนการบูรณาการ และประกันความสอดคล้องประสานด้านนโยบายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนภายในหน่วยงานของรัฐ รวมไปถึงการระบุแนวนโยบายและเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ฉบับต่าง ๆ อาทิ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แผนการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชน

การดำเนินการ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- (๙) ควบคุมหลักการสำคัญที่จะประกันว่าการลงนามในสนธิสัญญาด้านการค้าระหว่างประเทศของไทยจะไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน
- (๑๐) ควบคุมแผนงานและรายละเอียดในการเพิ่มศักยภาพ ความรู้ การแก้ไขปัญหา ความไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมทางธุรกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเปราะบาง
- (๑๑) ควบคุมถึงแผนการ มาตรการ แนวทาง และวิธีการการแก้ไขปัญหาช่องว่างทางกฎหมายและกระบวนการทางปกครองที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
- (๑๒) ควบคุมถึงกลไกการเยียวยานอกกระบวนการยุติธรรมของรัฐ และกฎหมายว่าด้วยการเยียวยานอกกระบวนการยุติธรรม กลไกการร้องทุกข์นอกกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

คณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑ รับทราบสรุปผลการพิจารณาดำเนินการตามที่กระทรวงพาณิชย์ได้นำเสนอ ซึ่งกระทรวงพาณิชย์โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นหน่วยงานหลักในการจัดประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของ กสม. มีมติเห็นชอบกับข้อเสนอของ กสม. ทั้ง ๑๒ ประเด็น ซึ่งครอบคลุมการจัดทำนโยบายว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยคำนึงถึงปัญหาอุปสรรคและข้อท้าทายการกำหนดให้รัฐวิสาหกิจเป็นผู้นำในการส่งเสริมการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน รวมถึงแนวทางมาตรการแก้ไขปัญหาช่องว่างทางกฎหมายและกระบวนการปกครองที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การมีกลไกเยียวยาและร้องทุกข์นอกกระบวนการยุติธรรมของรัฐที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอให้ส่งรายงานสรุปผลการพิจารณาข้างต้นให้กระทรวงยุติธรรมเพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของประเทศต่อไป

๑๐.
เรื่อง

กรณีการกำหนดเขตพื้นที่ในการทำกิน การอยู่อาศัย และการดำเนินวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติ (ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๓/๒๕๖๑) กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนจำนวนมาก กรณีกล่าวอ้างว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมซึ่งอยู่อาศัยบนพื้นที่สูงของประเทศไทยในหลายพื้นที่มาก่อน ได้รับผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน และประสบปัญหาขาดแคลนพื้นที่ทำกิน สืบเนื่องจากการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติทับซ้อนกับที่อยู่อาศัยและที่ทำกินของชุมชน จนนำไปสู่การจับกุม ไล่รื้อ ทำลายทรัพย์สิน และดำเนินคดีในชั้นศาล โดยเจ้าหน้าที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายและหลักปฏิบัติในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นนโยบายในการประกันสิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมดังกล่าว นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ไม่มีการดำเนินการเพื่อพิสูจน์สิทธิการครอบครองที่ดินก่อน ทั้งนี้ กสม.

ได้พิจารณากรณีตามคำร้องที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติของกฎหมาย หลักการสิทธิมนุษยชน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและพยานผู้เชี่ยวชาญแล้ว มีสาระสำคัญและประเด็นปัญหาที่ควรพิจารณาเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓(๒) ในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

คณะรัฐมนตรี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๑) หน่วยงานของรัฐควรยุติการจับกุมชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมซึ่งยังประสงค์ให้มีการพิสูจน์สิทธิว่าเป็นผู้อยู่มาก่อนการประกาศเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะการใช้วิธีการรุนแรงโดยขับไล่ เผาทำลายพืชผลอาสินหรือทรัพย์สิน และหน่วยงานของรัฐจะดำเนินการขับไล่หรือไล่อพยพผู้บุกรุกได้หลังจากที่มีการดำเนินการพิสูจน์สิทธิและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจนคดีถึงที่สุดแล้วเท่านั้น

(๒) รัฐจะต้องพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีดุลยภาพระหว่างการใช้อำนาจของรัฐกับสิทธิของประชาชนหรือชุมชนที่อยู่ในป่า ตลอดจนเชื่อมโยงแนวทางการแก้ไขปัญหาเข้ากับประโยชน์ส่วนรวม โดยควรเลือกใช้มาตรการทางปกครองที่เหมาะสม แทนการใช้มาตรการทางอาญา

(๓) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรพิจารณาทบทวนและปรับปรุงขั้นตอนก่อนการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติหรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตลอดจนแนวทางลำดับแรกในการจัดการปัญหาข้อพิพาทในการใช้ประโยชน์หรือการถือครองพื้นที่ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมกับหน่วยงานของรัฐในเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Dialogue) โดยจัดตั้งคณะกรรมการหรือกลไกกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งมีส่วนได้เสียโดยตรง

การดำเนินการ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่ารองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลัก รับข้อเสนอของ กสม. ไปพิจารณาร่วมกับ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าว และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๑๑.

เรื่อง

กรณีแก้ไขปัญหาค้าขายออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ทับที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชน (ข้อเสนอแนะที่ ๔/๒๕๖๑) กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนในกรณีปัญหาเกี่ยวกับหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) จากประชาชนในหลายพื้นที่ ประเด็นเรื่องร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นกรณีที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนโดยกล่าวอ้างว่า ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล. โดยรังวัดที่ดินผิดพลาดคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกับทะเบียนที่ดินสาธารณะ บัญชีสำรวจ ประกาศหรือหลักฐานการสงวนหวงห้าม ทำให้ นสล. ทับที่ดินทำกินของประชาชนที่ได้ครอบครองทำประโยชน์มาก่อน ทำให้เกิดกรณีพิพาทระหว่างรัฐกับประชาชนมาอย่างยาวนาน แม้ว่าจะมีกระบวนการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่หน่วยงานภาครัฐยังไม่สามารถแก้ไขปัญหามาให้ประชาชนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการถูกกระทบสิทธิในการมีที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความสำคัญและประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ทับที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชน แม้ปัจจุบันภาครัฐจะมีบทบัญญัติของกฎหมายและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ในการดำเนินการออก นสล. และมาตรการในการแก้ไขปัญหามาให้แล้วเสร็จแล้ว แต่ยังมีปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ซึ่งมีมาอย่างยาวนาน และมีแนวโน้มที่จะยังคงวนเวียนอยู่เรื่อยไป ภาครัฐจึงควรมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมถึงการคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งสิทธิของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในพื้นที่ดังกล่าวโดยสุจริตให้ได้รับความเป็นธรรม จึงมีมติให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย กสม. พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) และข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

กระทรวงมหาดไทย

ควรพิจารณาดำเนินการเพื่อให้เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่สาธารณประโยชน์ ได้แก่ นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้

- (๑) สำรวจตรวจสอบแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยคำนึงถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการใช้ที่ดินของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยกระบวนการสำรวจตรวจสอบควรให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมด้วย
- (๒) ควรสำรวจตรวจสอบพื้นที่ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาอยู่เสมอ
- (๓) การรังวัดที่ดินเพื่อออก นสล. และการรังวัดที่ดินเพื่อออกเอกสารสิทธิในที่ดินหรือเอกสารแสดงสิทธิทำกิน ควรใช้มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ในการรังวัด เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันกับแนวทางการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ (One Map) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘

- (๔) การดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์ ควรใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่
- (๕) กรณีมีข้อโต้แย้งเรื่องแนวเขต หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาควรดำเนินการพิสูจน์สิทธิในที่ดินของประชาชนในพื้นที่ซึ่งอ้างว่ามีสิทธิในที่ดินเหนือรัฐให้แล้วเสร็จก่อนที่จะดำเนินการตามมาตรการทางปกครองกับประชาชน
- (๖) ก่อนจะดำเนินคดีอาญาแก่ประชาชน เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐควรพิจารณาการกระทำของประชาชนว่าเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดกฎหมายอย่างร้ายแรงหรือไม่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐควรพิจารณาการดำเนินมาตรการบังคับแก่ประชาชนอย่างรอบคอบเพื่อป้องกันการกระทำที่อาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิของประชาชน
- (๗) ในกรณีที่ต้องมีการชดเชยเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ ควรดำเนินการด้วยความรวดเร็ว โดยคำนึงถึงหลักความเหมาะสมและเป็นธรรม
- (๘) ในกรณีหน่วยงานราชการต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ในที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน ต้องดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้องก่อน และควรให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าสมควรเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นหรือไม่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

- (๑) ควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๑๖) และควรพิจารณามอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้กำกับดูแลกรมที่ดิน แก้ไขเพิ่มเติมข้อ ๑๒ แห่งระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยเพิ่มเติมสถานที่ปิดประกาศการออก นสล. อีกหนึ่งแห่งคือ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ๑ ฉบับ และเห็นควรเพิ่มเติมขั้นตอนการประชุมประชาคมของประชาชนในพื้นที่ประกาศออก นสล. เพื่อให้การประกาศออก นสล. เป็นที่รับทราบโดยทั่วกันและยังเป็นการรับฟังความเห็นของประชาชนในพื้นที่ด้วย (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยควรพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการมอบหมายให้สภาตำบลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือในการดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๙ โดยเพิ่มเติมกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการของสภาตำบลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เกี่ยวกับการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

การดำเนินการ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงมหาดไทย

แจ้งให้กรมที่ดินพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ กสม. แล้ว

๑๒.

เรื่อง

กรณีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน (ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๖/๒๕๖๐) ด้วยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ... ในวาระที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดระบบการบริหารพิเศษให้รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีการยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อีกทั้งกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขาดการรับฟังความคิดเห็นอย่างทั่วถึงและขาดการศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ทั้งนี้ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า การเปิดให้รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้อาจได้รับผลกระทบจากกฎหมายผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเว็บไซต์ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในระหว่างวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งมีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็นเพียง ๔ คนเท่านั้น อาจจะไม่กว้างขวางเพียงพอที่จะให้ผู้อาจได้รับผลกระทบรับทราบข้อมูลเพื่อแสดงความคิดเห็น การที่ร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. .... มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๓ มีลักษณะเป็นการเปิดช่องในการโอนอำนาจตามกฎหมายอื่น และมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุมัติ อนุญาต อาจขัดหรือแย้งกับความเห็นขององค์กรตามกฎหมายเฉพาะอันอาจเป็นการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เท่าเทียมกัน การที่ร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. .... มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ มีลักษณะเป็นการยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง อาจกระทบต่อหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ และการที่ร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. .... กำหนดให้การเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สามารถดำเนินการอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยไม่ต้องเพิกถอนเขตปฏิรูปที่ดิน อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาชีพและการดำรงชีวิตของเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิในการใช้ประโยชน์อันขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ (๑) และ (๒) กสม. จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ข้อเสนอแนะ

รัฐสภา

- (๑) รัฐสภา ในชั้นคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. .... และการพิจารณาวาระ ๒ และ ๓ ควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้อาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวและนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และผู้มีส่วนได้เสียในระดับพื้นที่เพิ่มเติม รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักวิชาการและภาคประชาชนได้เสนอความคิดเห็นและข้อห่วงกังวลในรายมาตราในการประชุมของคณะกรรมการฯ อย่างกว้างขวางและทั่วถึง เพื่อประกอบการพิจารณาให้ครบถ้วนรอบด้าน
- (๒) รัฐสภา ในชั้นคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. .... และการพิจารณาวาระ ๒ และ ๓ ควรพิจารณาให้มีการแก้ไข

การดำเนินการ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... มาตรา ๓๖ ว่าด้วยเรื่องการเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หากเป็นการเข้าใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ควรดำเนินการเท่าที่จำเป็น และจะต้องดำเนินการด้วยวิธีการเพิกถอนที่ดินบริเวณนั้นออกจากการเป็นเขตปฏิรูปที่ดินตามกระบวนการขั้นตอนของกฎหมาย รวมทั้งจะต้องชดเชยเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรม

(๓) รัฐสภา ในชั้นคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... และการพิจารณาวาระ ๒ และ ๓ ควรพิจารณาให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๓ แห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการอนุมัติ อนุญาต หรือการอื่นจะไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพและกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการนั้น

คณะรัฐมนตรี

(๑) ควรกำชับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวม และแผนผังการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการจัดทำผังเมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๔๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ เรื่อง ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งข้อมูลเพิ่มเติม โดยได้นำส่งความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อกรณีข้อเสนอแนะมาตราการฯ เรื่อง การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. .... โดยกระทรวงเกษตรฯ มีความเห็นต่อข้อเสนอของ กสม. ว่า เห็นชอบกับข้อเสนอของ กสม. เนื่องจากสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของกระทรวง ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรกระทรวงทรัพยากรฯ มีความเห็นต่อข้อเสนอของ กสม. ว่า ไม่ขัดข้องต่อข้อเสนอของ กสม. และเห็นว่าการจัดทำผังเมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกควรคำนึงถึงเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

๑๓.
เรื่อง

กรณีกล่าวอ้างว่าการระงับการก่อสร้างเส้นทางเชื่อมโยงอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ถึงอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน (รายงานฯ ที่ ๑๐๒๖/๒๕๖๐) ผู้ร้องได้ร้องเรียน กสม. โดยผู้ร้องเป็นประธานคณะกรรมการรณรงค์เร่งรัดโครงการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินสายคลองลาน-อุ้มผาง ภาคประชาชน (ครคอป.) ได้ผลักดันให้ผู้ถูกร้องทบทวนมติของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๐ ที่มีผลเป็นการระงับโครงการก่อสร้างทางหลวงหมายเลข ๑๑๑๗ ซึ่งจะเป็นเส้นทางเชื่อมจากอำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ไปยังอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผู้ร้องเห็นว่าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้อ้างเหตุผลในประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อม แต่เพียงด้านเดียวโดยไม่ให้ความสำคัญต่อประเด็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง โดยการระงับโครงการก่อสร้างทางหลวง สายคลองลาน-อุ้มผาง ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูก

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดตาก ซึ่งขายผลผลิตได้ในราคาต่ำในขณะที่มีต้นทุนสูง เนื่องจากต้องขนส่งผลผลิตจากอำเภออุ้มผางไปขายยังอำเภอแม่สอด ในระยะทางที่ไกลทั้งยังทำให้ชุมชนชาวอำเภออุ้มผางไม่ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมทางสังคม อันอาจเข้าข่ายเป็นการละเมิดสิทธิชุมชน ต่อกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง และประชาชนชาวอำเภออุ้มผาง ที่พึงมีสิทธิจะได้รับการพัฒนาจากรัฐในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่าที่ผ่านมารัฐได้ใช้มาตรการทางกฎหมายกำหนดให้พื้นที่เขตอำเภออุ้มผางเป็นเขตอนุรักษ์เพื่อประโยชน์ในด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของส่วนรวม โดยมีผลอันเป็นการจำกัดสิทธิหลายประการของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนในอำเภออุ้มผาง รัฐบาลควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมของประชาชนคนอำเภออุ้มผางควบคู่ไปกับการบำรุงรักษา ดูแลและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืนภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน จึงมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

คณะรัฐมนตรี

(๑) คณะรัฐมนตรีควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นกรณีพิเศษโดยจัดทำเป็นอำเภอนำร่อง เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเข้าถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อาทิ ด้านการศึกษา การสาธารณสุข โดยเน้นการพัฒนาบนฐานอัตลักษณ์ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมศาสตร์ และความโดดเด่นทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉพาะ

(๒) คณะรัฐมนตรีควรสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาในพื้นที่อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ หรืออำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยมีเป้าหมายในการสนับสนุนการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้ ศักยภาพและทักษะในด้านการประกอบอาชีพ ให้ทันต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และจะช่วยแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ควรพิจารณาศึกษาและจัดทำโครงการนำร่องนำมาตรการทางการเงินเพื่อสิ่งแวดล้อม เช่น ค่าบริการทางระบบนิเวศ (Payments for ecosystem services-PES) หรือการแบ่งปัน (Benefit sharing) เป็นต้น มาใช้เป็นมาตรการชดเชยและส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

การดำเนินการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานหลักกับเรื่องไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง

๑๔.

เรื่อง

สาธารณสุข สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอดังกล่าว และให้กระทรวงคมนาคมสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

กรณีกล่าวอ้างว่าการขาดลอกคลองส่งผลกระทบต่อพลับพลึงธาร (รายงานฯ ที่ ๑๑๐๐-๑๑๐๑/๒๕๖๐)

กรณีที่ ๑ ผู้ร้องที่ ๑ ร้องเรียนต่อ กสม. (ชุดที่ ๒) กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ดำเนินการขาดลอกคลองนาคา ตำบลนาคา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดระนอง ส่งผลกระทบต่อพลับพลึงธารซึ่งเป็นพืชน้ำเฉาะถิ่นในจังหวัดระนอง มีจำนวนลดลงจนเกือบใกล้สูญพันธุ์ จึงขอให้ตรวจสอบ

กรณีที่ ๒ ผู้ร้องที่ ๒ ได้ร้องเรียนต่อ กสม. (ชุดที่ ๓) กล่าวอ้างว่า การขาดลอกคลองกะเปอร์ ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง โดยการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในความดูแลของผู้ถูกร้องที่ ๒ ขาดกระบวนการมีส่วนร่วม ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและพลับพลึงธาร กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาแล้ว เห็นควรยุติเรื่อง อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินการตรวจสอบโดยการจัดประชุมรับฟังคำชี้แจงของคณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากร ได้มีข้อสังเกตว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ควรกำหนดแผนงานต่าง ๆ ของจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแนวทางการคุ้มครองพลับพลึงธาร ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนรวมทั้งการอนุรักษ์พลับพลึงธารในระยะยาว เห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

จังหวัดระนอง

ควรพิจารณาจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดเพื่อกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการอนุรักษ์และคุ้มครองระบบนิเวศของแหล่งกำเนิดและแหล่งที่อยู่อาศัยของพลับพลึงธาร โดยให้ชุมชนและหน่วยงานในระดับพื้นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ควรพิจารณาเร่งรัดการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมบริเวณแหล่งกำเนิดและที่อยู่อาศัยของพลับพลึงธาร เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

ที่มา : กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน สำนักงาน กสม. (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑)

๒.๔ การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องฯ นี้ เป็นหน้าที่และอำนาจใหม่ของ กสม. ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๔๗ (๔) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๒๖ (๔) ที่ให้ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๔๔ กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อ กสม. ว่ามีรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ให้ กสม. ตรวจสอบและชี้แจงหรือจัดทำรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้า เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจประการนี้ และในระหว่างการศึกษาและรอประกาศการแบ่งส่วนราชการภายในและขอบเขตหน้าที่และอำนาจของส่วนราชการในสังกัดสำนักงาน กสม. ที่สอดคล้องตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กสม. ได้แต่งตั้งคณะทำงานภายในประกอบด้วยผู้ชำนาญการประจำ กสม. ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม. รับผิดชอบศึกษาเตรียมการทำงานตามหน้าที่นี้ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้มีการชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและเผยแพร่ให้แก่ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

(๑) รายงานสรุปสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทั่วโลก ครั้งที่ ๒๘ ประจำปี ค.ศ. ๒๐๑๘ (World Report 2018) และรายงาน “โซ่ที่ซ่อนไว้ : การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิและแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงไทย” (Hidden Chains : Forced Labor and Rights Abuses in Thailand’s Fishing Industry) ขององค์กรฮิวแมน ไรท์ส วอทช์ (Human Rights Watch-HRW)

(๒) รายงานการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับประเทศไทยที่ยังไม่พบข้อห่วงกังวลที่จะต้องมีการตรวจสอบและชี้แจงหรือจัดทำรายงานแต่อย่างใดจำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ (๑) รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก ประจำปี ๒๕๖๐/๒๕๖๑ ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประจำปีประเทศไทย ซึ่งรายงานดังกล่าวเป็นรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภาพรวม ๕ ภูมิภาค เป็นข้อมูลของแต่ละประเทศจากทั้งหมด ๑๕๕ ประเทศ (๒) รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน นิตริรัฐที่พังทลาย : รายงาน ๔ ปี ภายใต้ คสช. สิทธิมนุษยชนและผลพวงรัฐประหารต่อสังคมไทย โดยศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน (iLaw) (๓) รายงาน Statement ของคณะผู้เชี่ยวชาญสหประชาชาติประเมินการใช้กฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (นายอานดี ฮอลล์) ซึ่ง กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารดังกล่าวมีลักษณะเป็นเพียงบทความไม่ใช่การรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเป็นการให้สัมภาษณ์ความเห็นส่วนตัวของผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน

สำหรับรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่ามีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตรวจสอบและชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องของสถานการณ์นั้น จำนวน ๒ เรื่อง มีรายละเอียดดังนี้

(๑) รายงานสรุปสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนทั่วโลก ครั้งที่ ๒๘ ประจำปี ค.ศ. ๒๐๑๘ (World Report ๒๐๑๘) และรายงาน “โซ่ที่ซ่อนไว้ : การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิและแรงงานบังคับในอุตสาหกรรมประมงไทย” (Hidden Chains : Forced Labor and Rights Abuses in Thailand’s Fishing Industry) ขององค์กร

ฮิวแมน ไรท์ส วอทช์ (Human Rights Watch-HRW) เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ ฮิวแมน ไรท์ส วอทช์ ซึ่งเป็นองค์กรสิทธิมนุษยชนต่างประเทศ ได้เปิดเผยรายงานดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่ารายงานทั้ง ๒ ฉบับ ได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยบางส่วนไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม กสม. จึงแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณารายงานทั้ง ๒ ฉบับ โดยวางหลักให้คณะทำงานนำรายงานการตรวจสอบและข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายของ กสม. ที่เสนอต่อรัฐบาล รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ ที่สอดคล้องกับรายงานทั้ง ๒ เรื่องดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย มาพิจารณาควบคู่ไปกับผลการดำเนินการของรัฐบาลตามรายงานหรือข้อเสนอแนะของ กสม. เพื่อตรวจสอบโดยให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ภายหลังการตรวจสอบ กสม. ได้มีคำชี้แจง ที่ ๑/๒๕๖๑ กรณี การรายงานสรุปสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยขององค์กรฮิวแมนไรท์วอทช์ ในประเด็นต่อไปนี้

(๑.๑) กรณีกล่าวอ้างว่าการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับ กสม. ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) จะทำให้ กสม. อ่อนแอลงอย่างมาก ขาดความเป็นอิสระ และเปลี่ยนให้หน่วยงานนี้เป็นเพียงกระบอกเสียงของรัฐบาล กสม. ชี้แจงว่าสถานะของ กสม. เป็นองค์กรอิสระตามหมวด ๑๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และยึดโยงกับหลักการปารีส (Paris Principles) ที่กำหนดรูปแบบของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ องค์ประกอบ และแนวทางการดำเนินงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ต้องมีหลักประกันความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ส่งเสริม ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชนให้มีผลปรากฏเป็นจริง แม้ว่ามาตรา ๒๔๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๔) และมาตรา ๔๔ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจในการชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม แต่อย่างไรก็ดี มาตรา ๒๑๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรององค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นซึ่งรวมถึง กสม. มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยที่การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์กรอิสระต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ ดังนั้น กสม. ย่อมต้องชี้แจงรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องซึ่งเป็นอยู่หรือเคยเกิดขึ้นในประเทศไทย โดยมิได้ขาดความเป็นอิสระหรือสูญเสียความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด

(๑.๒) กรณีกล่าวอ้างว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ระวังการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. .... โดยรัฐบาลยังไม่มี การชี้แจงว่าจะบรรจุร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้าสู่การพิจารณาหรือไม่ และประมวลกฎหมายอาญายังไม่กำหนดฐานความผิดสำหรับการบังคับบุคคลให้สูญหาย กสม. ตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงว่า กสม. ได้มีข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. .... ไปยังรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๕๘ ในประเด็นต่าง ๆ อาทิ การกำหนดโทษแก่ผู้บังคับบัญชาที่ทราบและจงใจเพิกเฉยต่อการกระทำผิดของผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงการกำหนดบทบาทของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ชัดเจนในการสืบสวนสอบสวนคดีทรมานและบังคับบุคคลให้สูญหาย การกำหนดนิยามที่ชัดเจนของการกระทำหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงยุติธรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการพิจารณาต่อร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. .... ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำประชาพิจารณ์และการประเมินผลกระทบของกฎหมาย ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อย่างไรก็ตาม ในระหว่างการอนุวัติการกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครอง

บุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (ICPPED) และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) แม้ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะใช้บังคับแก่กรณีการบังคับบุคคลให้สูญหายหรือการซ้อมทรมานโดยตรง รัฐบาลไทยได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๓๑/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ กรณีถูกระงับทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ ซึ่งมีหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ ตรวจสอบข้อเท็จจริง ติดตามช่วยเหลือเยียวยา และคุ้มครองสิทธิให้แก่ประชาชนในกรณีถูกระงับทรมานและบังคับให้หายสาบสูญ นอกจากนี้ หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการบังคับบุคคลให้สูญหายหรือกระทำการทรมาน ก็อาจใช้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้กับกรณีการกระทำที่ครอบคลุมความผิดที่เกี่ยวข้องได้ ทั้งนี้ กสม. หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารัฐบาลไทยจะได้กำหนดให้การกระทำการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายเป็นความผิดอาญา โดยการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. .... อันเป็นกฎหมายเฉพาะออกมาใช้บังคับโดยเร็ว

(๑.๓) กรณีกล่าวอ้างว่ายังไม่มีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ทหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการสังหารและการทำให้พลเรือนบาดเจ็บในช่วงการประท้วงทางการเมืองในปี ๒๕๕๓ และการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองในช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ ไม่มีความคืบหน้าอย่างชัดเจน กสม. ตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้มีรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงทางการเมืองเมื่อปี ๒๕๕๓ โดยมีข้อเสนอแนะนโยบายไปยังคณะรัฐมนตรีในประเด็นเกี่ยวกับการใช้กฎหมายพิเศษ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ชุมนุม หรือบุคคลอื่นใดมาดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น และกรณีเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงทางการเมืองเมื่อปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ ได้มีข้อเสนอแนะไปยังคณะรัฐมนตรีเช่นเดียวกัน ซึ่งต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ทหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการสังหารและการทำให้พลเรือนบาดเจ็บในช่วงการประท้วงทางการเมืองเมื่อปี ๒๕๕๓ รวมทั้งมีการดำเนินคดีกับแกนนำกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงทางการเมืองเมื่อปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ โดยมีการฟ้องคดีต่อศาลอาญาแล้ว

(๑.๔) กรณีกล่าวอ้างว่ารัฐบาลไม่ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบต่อการสังหารและการทรมานอย่างผิดกฎหมายโดยมีเหยื่อเป็นมุสลิมเชื้อสายมลายูซึ่งเกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในหลายกรณี ทางกรมไทยได้จ่ายค่าตอบแทนให้กับเหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อโดยแลกกับข้อตกลงที่จะไม่ดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดย กสม. ได้ให้ความสำคัญและตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการซ้อมทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในหลายกรณี โดยได้มีมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ให้พิจารณาตรวจสอบเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจในการเชิญตัวและควบคุมตัวจนทำให้เกิดการบาดเจ็บ ให้เป็นไปตามหลักการแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ให้พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการทางวินัยตามอำนาจหน้าที่กับเจ้าหน้าที่และหน่วยบังคับบัญชาที่มีได้ควบคุมกำกับปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนด เป็นต้น

สำหรับกรณีการกล่าวอ้างว่าทางกรมไทยได้จ่ายค่าตอบแทนให้กับเหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อ โดยแลกกับข้อตกลงที่จะไม่ดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เป็นการจ่ายเงินให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและผู้เสียหายจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยคณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดหลักเกณฑ์การช่วยเหลือ วงเงินการช่วยเหลือ และหน่วยงานรับผิดชอบไว้แล้ว ทั้งนี้ การจ่ายเงินให้ความช่วยเหลือเยียวยา ดังกล่าวไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อไปแต่อย่างใด

(๑.๕) กรณีกล่าวอ้างว่ารัฐบาลไม่ได้สอบสวนทางอาญาต่อกรณีการสังหารนอกกระบวนการกฎหมายระหว่างปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กสม. ตรวจสอบแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่า กสม. ได้มีรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเหตุการณ์การสังหารนอกกระบวนการกฎหมายระหว่างปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร โดยมีมาตรการการแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังรัฐบาล ให้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อสอบสวนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้ได้ถูกนำไปใช้ดำเนินคดีในชั้นศาลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ กสม. ได้ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนในทำนองเดียวกันอีกหลายคำร้อง และมีข้อเสนอแนะไปยังรัฐบาลในประเด็นคืบความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายโดยให้นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งรัฐบาลได้แจ้งว่าการดำเนินคดีอาญาทั่วไปกับผู้เกี่ยวข้องหรือความผิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ สามารถดำเนินการได้หากมีพยานหลักฐานเพียงพอ สำหรับการพิจารณาให้หรือฟื้นการสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นในคดีที่พนักงานสอบสวนได้สรุปสำนวนคดีเสนอให้งดการสอบสวน หากมีพยานหลักฐานใหม่ก็สามารถหรือฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดเช่นกัน

(๑.๖) กรณีกล่าวอ้างว่าหน่วยงานของรัฐยังใช้วิธีการบังคับให้ผู้เสียหายเสด็จเข้ารับการบำบัดแบบทหาร กสม. ตรวจสอบแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่า พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดวิธีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดของประเทศไทย ไว้ ๓ รูปแบบ ได้แก่ (๑) ระบบสมัครใจ (Voluntary System) คือ ระบบที่ผู้ติดยาเสพติดขอเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลที่กำหนดด้วยความสมัครใจ (๒) ระบบบังคับบำบัด (Compulsory System) คือ ระบบที่ผู้ติดยาเสพติดถูกจับกุมและพิสูจน์แล้วว่าเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดในสถานพยาบาลสำหรับผู้ติดยาเสพติด และ (๓) ระบบต้องโทษ (Correction System) คือ ระบบที่ผู้ติดยาเสพติดได้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดและถูกคุมขัง ซึ่งต้องได้รับการรักษาพยาบาลในสถานบำบัดรักษาเสด็จในระบอบต้องโทษ ทั้งนี้ สถานที่สำหรับฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดบางแห่งอาจกำหนดไว้ในเขตทหาร โดยที่ใช้วิธีการบำบัดในหลายรูปแบบ เช่น ชุมชนบำบัด แบบเข้มข้น ทางสายใหม่ แบบจิตสังคมบำบัด แบบวิถีเชิงพุทธ ซึ่งไม่ใช่เป็นการใช้วิธีการบำบัดแบบทหารแต่อย่างใด

(๑.๗) กรณีกล่าวอ้างว่ารัฐบาลประกาศให้การแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์เป็นเรื่องเร่งด่วนระดับชาติ แต่ความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์โดยเฉพาะในภาคประมงเป็นไปอย่างจำกัด กสม. ตรวจสอบแล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่า ประเทศไทยมีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์และการใช้แรงงานบังคับอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อปี ๒๕๕๘ รัฐบาลได้ประกาศเจตนารมณ์และนโยบายเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ของประเทศไทยให้เป็นวาระแห่งชาติ และในปีเดียวกัน กสม. ได้ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนประเด็นแรงงานในอุตสาหกรรมประมงโดยมีข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายไปยังรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงแรงงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาในเรื่องแรงงานบังคับและการค้ำมนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงมาอย่างต่อเนื่อง โดยปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ มีการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองและป้องกันการค้ำมนุษย์ที่สำคัญ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ออกกฎหมายลำดับรอง ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์โดยเฉพาะในภาคประมงทะเลมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้แรงงานเป็นเรื่องที่ยังอาจเกิดขึ้นเป็นรายกรณี โดยหากปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำความผิดดังกล่าว กสม. จะพิจารณาตรวจสอบเพื่อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อไป

(๒) กรณีการรายงานการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๑ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่เอกสารรายงานการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ ประจำปี ค.ศ. ๒๐๑๗ (Country Reports on Human Rights Practices for 2017) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยด้วยนั้น กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่ารายงานฉบับดังกล่าวได้ระบุข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย บางส่วนที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม กสม. จึงดำเนินการตรวจสอบและชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องของสถานการณ์นั้นเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ในประเด็นต่อไปนี้

(๒.๑) กรณีที่มีการกล่าวอ้างว่า กลุ่มสิทธิมนุษยชนรายงานว่าไม่มีการตรวจสอบเรือนจำในเชิงระบบ ซึ่งรวมถึงเรือนจำในมณฑลทหารบกที่ ๑๑ กสม. ชี้แจงว่าเมื่อ กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำหรือญาติของผู้ต้องขัง ก็ได้เข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรือนจำหลายกรณี รวมไปถึงกรณีการร้องเรียนกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ทหารคุกคามทนายความในระหว่างการทำคำปรึกษาแก่ลูกความที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี ตั้งอยู่ในมณฑลทหารบกที่ ๑๑ แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งกรณีดังกล่าว กสม. ได้รับหนังสือชี้แจงข้อมูลจากกองทัพบกและกรมราชทัณฑ์ว่า เรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรี เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับกรมราชทัณฑ์ สังกัดเรือนจำพิเศษกรุงเทพ ตั้งขึ้นเพื่อควบคุมผู้ต้องขังในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงและคดีที่เกี่ยวข้องเนื่อง ญาติของผู้ต้องขังสามารถเยี่ยมได้ตามปกติและผู้ต้องขังมีสิทธิอื่น ๆ ตามระเบียบของกรมราชทัณฑ์ โดย กสม. สามารถประสานงานกับกรมราชทัณฑ์เพื่อเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามปกติ ทั้งนี้ สำหรับการตรวจสอบเรือนจำในเชิงระบบนั้น ในปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ กสม. ได้ดำเนินโครงการตรวจเยี่ยมสถานที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งห้องขังของสถานitäรรวจและเรือนจำของกรมราชทัณฑ์ ซึ่งรวมถึงเรือนจำชั่วคราวแขวงถนนนครไชยศรีด้วย โดยข้อมูลจากการตรวจเยี่ยมทั้งหมดจะถูกนำไปวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากสถานที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๒.๒) กรณีที่มีการกล่าวอ้างว่าตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับคำร้องจำนวน ๔๐๔ เรื่อง ในจำนวนนี้ปรากฏว่ามีจำนวน ๙๔ เรื่อง ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำละเมิด ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี ๒๕๕๙ กสม. ชี้แจงว่า เนื่องจากรายงานการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาในหัวข้อนี้ ไม่ได้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูล และช่วงเวลาเริ่มต้นของการจัดเก็บสถิติเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องไปยัง กสม. จึงไม่อาจตรวจสอบข้อมูลเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงได้ แต่อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบฐานข้อมูลเรื่องร้องเรียนของสำนักงาน กสม. พบว่าตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๐ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๐ กสม. ได้รับคำร้องจำนวน ๔๖๙ เรื่อง ในจำนวนนี้ปรากฏว่ามี ๗๐ เรื่อง ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำละเมิด โดยเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี ๒๕๕๙ พบว่า กสม. ได้รับคำร้องจำนวน ๖๔๕ เรื่อง ในจำนวนนี้ปรากฏว่ามี ๙๔ เรื่อง ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำละเมิด จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๐ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๐ จำนวนเรื่องร้องเรียนทั้งหมดและเรื่องร้องเรียนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำละเมิดนั้น มีจำนวนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี ๒๕๕๙

(๒.๓) กรณีที่มีการกล่าวอ้างว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่สามารถฟ้องคดีเมื่อมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น กสม. ชี้แจงว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจในการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและ

มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีให้เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม แต่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติที่ให้อำนาจ กสม. ในการเสนอเรื่องและฟ้องคดีต่อศาล ดังนั้น การที่ กสม. ไม่ฟ้องคดีต่อศาลเมื่อมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นนั้น จึงเป็นผลมาจากกฎหมายปัจจุบันที่ไม่ได้ให้อำนาจไว้อย่างไรก็ตาม มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ กสม. สามารถร้องทุกข์หรือกล่าวโทษแทนผู้เสียหายได้ในกรณีที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องใดเป็นความผิดอาญาและผู้เสียหายไม่อยู่ในฐานะที่จะร้องทุกข์หรือกล่าวโทษด้วยตนเองได้

(๒.๔) กรณีที่มีการกล่าวอ้างว่า องค์กรพัฒนาเอกชนระบุว่าข้อกำหนดนิยามของการคุกคามทางเพศที่คลุมเครือ ส่งผลให้การฟ้องร้องเป็นไปได้ยากและนำไปสู่การใช้บังคับกฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ กสม. ชี้แจงว่าประเทศไทยได้ให้ความคุ้มครองผู้ถูกระทำส่อไปในเรื่องเพศกวางขวางและครอบครัวมากขึ้น โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับคือ การละเมิดต่อจริยธรรม และการกระทำที่เป็นความผิดต่อกฎหมายอาญา ในส่วนของการละเมิดต่อจริยธรรมเป็นกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับผู้ที่มิใช่สถานะเป็นข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐ อาทิ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. ๒๕๕๓ รวมถึงคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ เห็นชอบและให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติตามมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระยังได้ร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำหรับการกระทำที่เป็นความผิดต่อกฎหมายอาญา ในประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติว่า หากเป็นการกระทำที่มีลักษณะที่ส่อไปในทางล่วงละเมิดทางเพศซึ่งเป็นนิยามที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศก็จะเป็นความผิดลหุโทษ แต่หากเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการอนาจารหรือข่มขืนกระทำชำเรา ประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ ๔ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ได้บัญญัติโทษสำหรับความผิดหนักขึ้นตามระดับความร้ายแรงของความผิดที่ได้กระทำ

๒.๕ การสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

มาตรา ๒๖ (๕) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติหน้าที่และอำนาจให้ กสม. ดำเนินงานเพื่อการสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคม ตลอดจนประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ การดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้ดำเนินงานหลายประการเพื่อให้บรรลุซึ่งหน้าที่และอำนาจดังกล่าวข้างต้น อาทิ งานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา โครงการสัมมนาเพื่อส่งเสริมงานด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนงานความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศทั้งตามกรอบความร่วมมือและนอกเหนือจากกรอบความร่วมมือ โดยมีผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีรายละเอียดดังนี้

(๑) งานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีคำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ ๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะกรรมการด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยให้ภารกิจสำคัญในการดำเนินการพัฒนางานส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและจัดให้มีแผนในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ

“หลักการต่าง ๆ ที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรม โอกาสที่เท่าเทียมโดยปราศจากการแบ่งแยก และการได้รับความคุ้มครอง โดยหลักนิติธรรมนั้น ล้วนเป็นหลักการสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงมี”

นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งานสัมมนาวิชาการ

เรื่อง “สิทธิมนุษยชนศึกษาที่ขยายวงความร่วมมือนะระดับชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ณ ห้องออดิทอเรียม (ชั้น 2 อาคารทรงกลด)

โรงแรมเซ็นทารา นายเข้มหาธา ศูนย์ราชการและคอนเวนชั่นเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

วันที่ 10 กันยายน 2561

เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ครอบคลุมเนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย และกระบวนการที่หลากหลายและเหมาะสม ตลอดจน การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การฝึกอบรมด้านสิทธิมนุษยชน การศึกษา การสำรวจ การวิจัย การประเมินผล และการพัฒนาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนศึกษา การส่งเสริมและเสริมสร้างเครือข่ายสิทธิมนุษยชน ศึกษา การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนศึกษา และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาเพื่อให้ ความรู้ความเข้าใจและสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

คณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนได้ดำเนินการจัดทำแผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ที่ครอบคลุมเนื้อหา กลุ่มเป้าหมาย และมีกระบวนการที่หลากหลายเหมาะสม ตลอดจนสอดคล้องกับมาตรฐาน ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องและเป็นไปตามยุทธศาสตร์คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ และได้เสนอแผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนต่อที่ประชุมคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านบริหาร ครั้งที่ ๒๖/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบ ตามแผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนดังกล่าว

ต่อมาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลให้คณะกรรมการในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทุกชุดซึ่งแต่งตั้งก่อนวันบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวรวมถึงคณะอนุกรรมการด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน แห่งชาติต้องสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ลง แต่เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติบรรลุ ภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงดำเนินการแต่งตั้ง คณะทำงานด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนซึ่งมีหน้าที่และอำนาจสำคัญในการดำเนินการพัฒนางานส่งเสริม สิทธิมนุษยชนตามแผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ตลอดจนดำเนินการส่งเสริมการศึกษา และการเผยแพร่ความรู้ด้าน สิทธิมนุษยชน เพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคม ให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ซึ่งคณะทำงานด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ได้ดำเนินการ ตามแผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยมีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้แทนสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และผู้แทนหน่วยงานใน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา สรุปได้ดังต่อไปนี้

(๑.๑) แผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตามยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ จัดทำโดยมีการรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ชำนาญการประจำ คณะกรรมการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในหลากหลายด้าน ได้แก่ ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา ด้านการสื่อสารสาธารณะ ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้ร่วมพิจารณาข้อมูลด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและสิทธิมนุษยชนศึกษาที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายและมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การประมวลสถานการณ์ และผลการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และสิทธิมนุษยชนศึกษาที่ผ่านมา และข้อสังเกตจากหน่วยงานด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนรวมทั้งข้อเสนอแนะ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังได้มีการจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการ จัดทำแผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยแผนส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตามยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ประกอบด้วย ๘ กลยุทธ์ ได้แก่

- ๑ กลยุทธ์ที่ ๑ ให้มีหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย (การสร้างความรู้ความเข้าใจ)
- ๒ กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเครื่องมือเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนและสร้างแหล่งเรียนรู้ (การสร้างความตระหนัก)
- ๓ กลยุทธ์ที่ ๓ กระตุ้นและสร้างบุคคลต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights IDOL) (การสร้าง ความตระหนัก)
- ๔ กลยุทธ์ที่ ๔ การสื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน (การสื่อสารสาธารณะ)
- ๕ กลยุทธ์ที่ ๕ ติดตาม วิเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะ และเข้าไปมีส่วนร่วมในแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานต่าง ๆ และจัดทำแผน ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ (การสร้างความรู้ความเข้าใจ)
- ๖ กลยุทธ์ที่ ๖ ขยายประเด็นสิทธิมนุษยชนจากวาระโลกเพื่อสร้างความรับรู้และผลักดันให้เกิดการดำเนินการ ให้สอดคล้องตามวาระโลก (การสื่อสารสาธารณะ)
- ๗ กลยุทธ์ที่ ๗ จัดให้มีศูนย์กลางการบูรณาการและการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education & Learning Hub) (การสร้างความรู้ความเข้าใจ)
- ๘ กลยุทธ์ที่ ๘ สร้างดัชนี Thailand Human Rights Index : Thailand HRI ในรัฐกิจ ธุรกิจ ประชากิจ (การสร้างความตระหนัก)

(๑.๒) การประชุมหารือแนวทางการบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน

เป็นการประชุมร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินงานระหว่างองค์กร เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และแลกเปลี่ยนเครื่องมือหรือหลักสูตรการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องหารือแนวทางการบูรณาการความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อดำเนินการส่งเสริมและเสริมสร้างเครือข่ายสิทธิมนุษยชนและพัฒนางานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ตลอดจน การเสริมสร้างสิทธิมนุษยชนศึกษาและการฝึกอบรมด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีรายชื่อหน่วยงานที่เข้าร่วมการประชุม หารือแนวทางการบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน จำนวน ๓ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๓๐ หน่วยงาน ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- ๑) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม
- ๒) ผู้แทนปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๓) ผู้แทนปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
- ๔) ผู้แทนปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ๕) ผู้แทนเลขาธิการสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ
- ๖) ผู้แทนอธิบดีอัยการ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ
- ๗) ผู้แทนอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
- ๘) ผู้แทนอธิบดีกรมราชทัณฑ์
- ๙) ผู้แทนผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- ๑๐) ผู้แทนโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษา ได้แก่

- ๑) ผู้แทนปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ๒) ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๓) ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- ๔) ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- ๕) ผู้แทนปลัดกรุงเทพมหานคร
- ๖) ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา
- ๗) ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ๘) ผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมและหน่วยงาน ด้านการฝึกอบรม ได้แก่

- ๑) ผู้แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย
- ๒) ผู้แทนปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- ๓) ผู้แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
- ๔) ผู้แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์
- ๕) ผู้แทนปลัดกระทรวงแรงงาน
- ๖) ผู้แทนอธิบดีกรมการปกครอง
- ๗) ผู้แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ๘) ผู้แทนอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- ๙) ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม
- ๑๐) ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ
- ๑๑) ผู้แทนเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
- ๑๒) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรที่พัฒนศักดิ์

ทั้งนี้ การประชุมทั้ง ๓ ครั้งที่ประชุมได้เห็นชอบร่วมกันในแนวทางการบูรณาการความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น ดังนี้

๑) ที่ประชุมเห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรกลางด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาเพื่อใช้ในการฝึกอบรม และสามารถนำไปประยุกต์ให้เข้ากับบริบทตามภารกิจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้สามารถวิเคราะห์แผนงานโครงการต่าง ๆ อย่างมีมุมมองสิทธิมนุษยชน

๒) ที่ประชุมเห็นความสำคัญในการเร่งดำเนินการสร้างหลักสูตรสำหรับระดับผู้บริหารขององค์กรเพื่อหวังกระตุ้นให้ผู้ที่มีอำนาจในองค์กรเห็นความสำคัญและความจำเป็นของสิทธิมนุษยชนในกระบวนการทำงานและเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายอย่างรวดเร็ว

๓) ที่ประชุมเห็นความสำคัญของการสร้างเครือข่ายในพื้นที่อย่างบูรณาการ โดยเฉพาะการบูรณาการผู้เข้าร่วมฝึกอบรมให้มีความหลากหลายครอบคลุมทุกภาคส่วน เนื่องจากในประเด็นสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ล้วนมีผู้ทำงานเกี่ยวข้องจากหลากหลายภาคส่วน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็งในระดับพื้นที่ต่อไปในอนาคต

(๑.๓) การจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย สืบเนื่องจากการดำเนินการตาม ข้อ (๑.๑) และ (๑.๒) คณะทำงานด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนและสำนักงาน กสม. จึงได้ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้แทนสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาที่ควรต้องเร่งเผยแพร่ให้เกิดการเรียนรู้อย่างถูกต้อง คำนึงถึงการมีส่วนร่วม ตลอดจนบริบทและวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนศึกษาอย่างเป็นระบบและครอบคลุมโดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน (Knowledge หรือ K) เกิดทักษะด้านสิทธิมนุษยชน (Skill หรือ S) และทัศนคติด้านสิทธิมนุษยชน (Attitude หรือ A) ที่จะช่วยส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้ครอบคลุมแก่กลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วนในสังคม และเป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนให้เกิดแก่พลเมืองได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน นำมาซึ่งความผาสุกของสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย จำนวน ๕ หลักสูตร ได้แก่

(๑.๓.๑) หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษารายวิชาพื้นฐาน มีกลุ่มเป้าหมายครอบคลุม ภาคภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน รวมทั้งกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย ๕ รายวิชา ได้แก่ (๑) วิชาพัฒนาการและความรู้พื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน (๒) วิชากฎหมายพันธกรณี มาตรฐานและกลไกระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน (๓) วิชากฎหมายภายในประเทศและกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (๔) วิชาการประยุกต์ใช้แนวทางฐานสิทธิมนุษยชน (Human Rights-based approach) (๕) วิชาทัศนคติและค่านิยมด้านสิทธิมนุษยชน

(๑.๓.๒) หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษารายวิชาเฉพาะในกระบวนการยุติธรรม มีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่าง ๆ ได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ทหาร ตำรวจ ราชทัณฑ์ ทนายความ ตลอดจนนักเรียนทหาร นักเรียนตำรวจ และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ๕ รายวิชา ได้แก่ (๑) วิชาสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (๒) วิชาสิทธิในกระบวนการยุติธรรมเฉพาะทาง (๓) วิชาทักษะการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมเฉพาะทาง (๔) วิชาวิเคราะห์และสัมมนาปัญหาพิเศษและกรณีศึกษาในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมเฉพาะทาง (๕) วิชาเทคนิคการเป็นวิทยากรกระบวนการด้านสิทธิมนุษยชน

(๑.๓.๓) หลักสูตรสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูง (Human Rights Executive Program) มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักบริหารระดับสูงทุกภาคส่วน เพื่อมุ่งให้นักบริหารระดับสูงเกิดความรู้ความเข้าใจในหลักการสิทธิมนุษยชน เกิดการตระหนักถึงผลดีของการเคารพสิทธิมนุษยชนและผลเสียของการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดทักษะและความสามารถในการนำความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนไปขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ขององค์กร ตลอดจนสร้างแนวปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนแก่บุคคลในองค์กร และผู้มีส่วนได้เสียในสังคม และเกิดเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูงในทุกภาคส่วน อันจะเป็นผลดีในการสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยได้ร่วมมือกับสถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นสถาบันทางวิชาการอยู่ในกำกับดูแลของประธานรัฐสภา มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ผสมผสานกับองค์ความรู้แห่งศาสตร์วิชาการด้านสิทธิมนุษยชน ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูง ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ได้แก่ (๑) สถาบันพระปกเกล้ามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูง (Human Rights Executive Program) ตามคำสั่งที่ ๗๖/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ โดยประกอบด้วยผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้าและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (๒) จัดประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสิทธิมนุษยชนสำหรับนักบริหารระดับสูง (Human Rights Executive Program) จำนวน ๓ ครั้ง

(๑.๓.๔) หลักสูตรฝึกอบรมธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสำหรับผู้บริหาร มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเจ้าของสถานประกอบการหรือผู้ที่ดำเนินงานด้านนโยบายขององค์กรธุรกิจและประชาชนผู้สนใจ โดยคณะทำงานด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนร่วมกับคณะทำงานขับเคลื่อนธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ กำลังดำเนินการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสำหรับผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนหลักการชี้แนะเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจ : ตามกรอบงานองค์การสหประชาชาติในการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยา ตลอดจนมุ่งให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของประโยชน์และผลกระทบที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติใช้ในองค์กร เช่น การประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Policy) และการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) รวมไปถึงการจัดทำรายงานด้านสิทธิมนุษยชนและกลไกกระบวนการเยียวยาแก่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ

(๑.๓.๕) หลักสูตรธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสำหรับรัฐวิสาหกิจ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้แทนจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสาขาต่าง ๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เสริมสร้างและพัฒนากระบวนการเรียนรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนให้แก่บุคลากรของรัฐวิสาหกิจไทย

(๑.๔) การจัดทำบันทึกความร่วมมือการส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย
สำนักงาน กสม. ได้ลงนามบันทึกความร่วมมือการส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างสำนักงาน กสม. กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

(๑.๔.๑) การลงนามบันทึกความร่วมมือการส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างสำนักงาน กสม. กับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงาน กสม.

(๑.๔.๒) การลงนามบันทึกความร่วมมือการส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างสำนักงาน กสม. กับสำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงศึกษาธิการ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๑ ณ ห้องออติทอเรียม โรงแรมเซ็นทาราบายเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ

(๒) โครงการ/กิจกรรมด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตระหนักถึงความสำคัญในหน้าที่และอำนาจที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๒๔๗ (๕) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. จึงได้จัดโครงการสัมมนาตลอดจนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๒.๑) การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

กสม. ได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชน ภายใต้แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งแผนงานพื้นฐาน โดยมีโครงการสำคัญ ดังนี้

(๒.๑.๑) โครงการสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ภายใต้แผนบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้) ผ่านกิจกรรมการฝึกอบรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจหลักการสิทธิมนุษยชน

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การฝึกอบรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน ๖๑๓ คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ฝ่ายตำรวจ ฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจัดขึ้น จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ หลักสูตรสำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ระดับผู้บังคับบัญชา จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๙-๓๐ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๖๕ คน ณ โรงแรมบุรีศรีภู บูติก โฮเต็ล หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ครั้งที่ ๒ หลักสูตรสำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ระดับผู้ปฏิบัติงาน ระหว่างวันที่ ๑-๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๘๒ คน ณ โรงแรมไดอิชิ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ครั้งที่ ๓ หลักสูตรสำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ระดับผู้ปฏิบัติงาน ระหว่างวันที่ ๕-๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๘๒ คน ณ โรงแรมไดอิชิ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ครั้งที่ ๔ หลักสูตรสำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ระดับผู้ปฏิบัติงาน ระหว่างวันที่ ๘-๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๘๔ คน ณ โรงแรมไดอิชิ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การฝึกอบรมดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิในหลากหลายสาขามาเป็นวิทยากรให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักการสิทธิมนุษยชนสากล ข้อผูกพันของประเทศไทยต่อพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งกฎหมายและวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน อีกทั้งยังมีกิจกรรมการแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็นเพื่อถอดบทเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและจัดทำข้อเสนอในการพัฒนางานที่สามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีข้อเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจให้กับทุกภาคส่วน อาทิ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ประชาชน องค์กรไม่แสวงหากำไร เพื่อให้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนที่มุ่งประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลักสำคัญ และควรจัดกิจกรรมให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามหลักการสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง

(๒.๑.๒) โครงการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การลงโทษทางอาญากับหลักสิทธิมนุษยชน”

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จพระดำเนินไปทรงเปิดงานสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การลงโทษทางอาญากับหลักสิทธิมนุษยชน” ซึ่งการจัดสัมมนาวิชาการในครั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย กระทรวงยุติธรรม สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา โดยจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรมราม่า การ์เดนส์ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนให้หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ตระหนักถึงความสำคัญของหลักสิทธิมนุษยชน และเพื่อผลักดันข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการลงโทษอาญากับหลักสิทธิมนุษยชน

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การจัดงานสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การลงโทษทางอาญากับหลักสิทธิมนุษยชน” ได้รับความสนใจจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๒๔๙ คน ประกอบด้วย บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงานนิติบัญญัติ ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และองค์กรระหว่างประเทศ โดยการสัมมนาครั้งนี้ทำให้ได้ข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนาในประเด็นปัญหาการลงโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และผู้เกี่ยวข้อง โดยกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด ๕ สถาน ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ซึ่งมีการอภิปรายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาว่าควรเป็นไปเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดีคืนสู่สังคม เพื่อยับยั้งผู้กระทำความผิดและป้องกันสังคมให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเพื่อสร้างความสมานฉันท์และปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคม อันเป็นวิธีการที่ใช้ทฤษฎีอาชญาวิทยาแนวสันติวิธี รวมถึงการไม่ใช้ความรุนแรง ถือเป็นกรนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในคดีอาญาให้สอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการพัฒนากระบวนการทำงานเพื่อสร้างความร่วมมือกับองค์กรตุลาการในการคุ้มครองและป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับการลงโทษทางอาญากับหลักสิทธิมนุษยชน และความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในการผลักดันเพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญาที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมต่อไป

(๒.๑.๓) โครงการเสวนาวิชาการ “การดำเนินการตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน : กรณีศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการเยียวยาและระงับข้อพิพาทโดยภาคธุรกิจไทย” (Implementing the UN Guiding Principles on Business and Human Rights-UNDP : Good Practices on Remediation and Conflict Resolution by Thai Businesses)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ผู้แทนไทยในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Inter-governmental Commission on Human Rights-AICHR) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กประเทศไทย (Global Compact Network Thailand) จัดงานเสวนาวิชาการฯ ขึ้น เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาและการระงับข้อพิพาทด้านสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจไทย รวมทั้งเพื่อให้ภาคประชาสังคมและบุคคลทั่วไป ทราบถึงบทบาทการเยียวยาและระงับข้อพิพาทโดยภาคธุรกิจไทย

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การจัดงานเสวนาวิชาการ “การดำเนินการตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน : กรณีศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการเยียวยาและระงับข้อพิพาทโดยภาคธุรกิจไทย” มีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๑๓๐ คน ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ องค์กรอิสระ รัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบการเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการในประเทศ และผู้แทนจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน การเสวนาครั้งนี้ผู้เข้าร่วมต่างเห็นพ้องกันว่า การขับเคลื่อนหลักการชี้แนะฯ ซึ่งมี ๓ เสาหลัก ประกอบด้วย เสาหลักที่ ๑ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Protect) เสาหลักที่ ๒ การเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect) และเสาหลักที่ ๓ การเยียวยา (Remedy) ทั้งนี้ การส่งเสริมภาคธุรกิจให้เคารพสิทธิมนุษยชน จะไม่ประสบความสำเร็จ หากปราศจากการดำเนินการตามเสาหลักที่ ๓ “การเข้าถึงกระบวนการเยียวยา” (Access to Remedy) โดยภาครัฐ ต้องมีกระบวนการที่ทำให้แน่ใจได้ว่าผู้เสียหายสามารถเข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นกลไกทางศาลหรือกลไกที่นอกเหนือจากศาล และเมื่อปรากฏว่าธุรกิจกระทำหรือมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสิทธิมนุษยชน ภาคธุรกิจก็ถูกคาดหวังให้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการบรรเทาผลกระทบต่อบุคคล/ชุมชน

ในประเทศไทย องค์กรที่เกี่ยวข้องกับเสาหลักที่ ๓ การเข้าถึงการเยียวยาในปัจจุบัน มีดังนี้

(๑) กลไกทางกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ได้แก่ องค์กรในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรอัยการและองค์กรศาล

(๒) กลไกการร้องทุกข์ของรัฐที่ไม่ใช่กระบวนการยุติธรรม รวมถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งข้อ ๒๗ ของหลักการชี้แนะฯ ได้กล่าวถึงความสำคัญของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะกลไกการร้องทุกข์ของรัฐที่ไม่ใช่กระบวนการยุติธรรม (หรือ Non-Judicial Mechanisms-NJM) สอดคล้องกับมาตรา ๒๔๗ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรา ๒๖ (๑) นอกจากนี้ กลไกการร้องทุกข์โดยรัฐที่ไม่ใช่กระบวนการยุติธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นเนื่องจากกิจกรรมทางธุรกิจ ยังอาจรวมถึงคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ องค์กรอิสระทางปกครองที่ทำหน้าที่กำกับกิจการทางเศรษฐกิจในระบบกฎหมายไทย (Regulators) ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจรายสาขาด้วย

(๓) กลไกการร้องทุกข์ที่ไม่ใช่รัฐ เช่น หน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนภายในบริษัทหรือกลไกการร้องทุกข์ในภาคอุตสาหกรรม (sectors)

จากการเสวนาแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานของภาคธุรกิจบางประการก่อให้เกิดความขัดแย้งกับหลักสิทธิมนุษยชนและไม่มุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ความท้าทายสำคัญสำหรับประเด็นนี้คือทำอย่างไรจึงจะสร้างความสมดุลในการประกอบธุรกิจที่ได้ทั้งผลกำไรโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและประชาชนไม่ถูกละเมิดสิทธิอย่างไรก็ดี ปัญหาสำคัญอีกประการที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ การดำเนินคดีหมิ่นประมาทเพื่อระงับในการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (strategic litigation against public participation-SLAPP) อันเป็นกลยุทธ์ที่ภาคธุรกิจมักใช้เพื่อไม่ให้ผู้ได้รับความเสียหาย หรือผู้สื่อข่าวแสดงความคิดเห็นที่ทำให้ธุรกิจเสียหายโดยการฟ้องหมิ่นประมาทเป็นผลให้ความจริงไม่ปรากฏ เกิดความเสียหายกับสาธารณะ หากไม่มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในระยะยาวอาจทำให้ขาดกระบวนการแสดงออกแบบมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากภาคส่วนต่าง ๆ ประชาชนถูกปิดกั้นการแสดงออกทางความคิดเห็นแบบเสรีและอาจทำให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนมีเพิ่มมากขึ้นในการพิจารณาว่าการฟ้องคดีของบริษัทแบบใดเป็นการฟ้องหมิ่นประมาทเพื่อ “ปิดปาก” (Anti-SLAPP Law) นั้น มีกรอบแนวคิดทางกฎหมายที่จะต้องพิจารณา ดังนี้

(๑) ความสัมพันธ์ระหว่างเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิด กับสิทธิในชื่อเสียงเกียรติยศ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน

(๒) กฎหมายหมิ่นประมาทในต่างประเทศ

(๓) กฎหมายหมิ่นประมาทในประเทศไทย

(๔) การฟ้องคดีเพื่อปิดปากการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (SLAPP)

(๕) กฎหมายป้องกันการฟ้องคดีเพื่อปิดปาก (Anti-SLAPP Law)

(๖) SLAPP ในประเทศไทยและข้อเสนอแนะในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นกับสิทธิในชื่อเสียงเกียรติยศ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน

นอกจากนี้ ในการเสวนามีความเห็นที่น่าสนใจ คือ กรณีของประเทศไทย ผู้ถูกฟ้องยังมีความเสี่ยงที่จะถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีหมิ่นประมาททางอาญาของพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ อีกด้วย เพราะทำให้คดีหมิ่นประมาทเป็นเรื่องยอมความไม่ได้ ซึ่งทุกฝ่ายเห็นว่าบทลงโทษตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ต้องมีโทษไม่หนักเกินกว่ากฎหมายทั่วไป และประเทศไทยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อป้องกันการฟ้องร้องหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากเพราะกฎหมายที่มีอยู่สามารถใช้แก้ปัญหาได้ โดยเฉพาะกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ เปิดช่องให้แสดงความเห็นในกิจการสาธารณะ อีกทั้งยังใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕ ให้ศาลชี้ขาดยุติคดีได้ หากศาลเห็นว่าไม่ได้หมิ่นประมาท และให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนคนถูกฟ้อง และเห็นควรให้มีการปรับแก้ไขมาตรา ๔๒๓ คดีแพ่ง เป็นว่า “เมื่อบุคคลใดถูกดำเนินคดีทางแพ่งเพราะเหตุ SLAPP ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นข้อกฎหมายเบื้องต้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๕ โดยไม่ต้องพิจารณาสืบพยาน เพื่อให้คดีเสร็จสิ้นไปจากศาลโดยไม่เนิ่นช้า ซึ่งหากข้อความที่แสดงความคิดเห็นในเรื่องสาธารณะ ไม่ต้องรับผิดเสียค่าสินไหมทดแทน” ส่วนข้อเสนอแนะทางคดีอาญา เห็นว่า ศาลที่ทำการไต่สวนมูลฟ้องข้อหาหมิ่นประมาท ควรตั้งประเด็นเรื่อง “การตีความด้วยความเป็นธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ (๓) ว่า “หากเป็นเรื่องการใช้เสรีภาพในการติดตามตรวจสอบกิจการสาธารณะศาลน่าจะยกฟ้องในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง”

(๒.๑.๔) โครงการเผยแพร่และขับเคลื่อนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ใน ๒ กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ การสัมมนาเพื่อเผยแพร่และขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในประเทศไทย จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

(๑) การสัมมนาวิชาการ เรื่อง “Leading by Example : รัฐวิสาหกิจไทยสู่ต้นแบบการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน” โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UN Development Programme-UNDP) และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) จัดขึ้นเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมเซ็นทาราบายเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้รัฐวิสาหกิจของไทยได้รับรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ รวมทั้งให้ผู้บริหารระดับสูงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินกิจการที่ไม่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนและคำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญจากคณะทำงานว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่น ๆ ของสหประชาชาติเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิมนุษยชนกับการประกอบกิจการของรัฐ ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสดีที่ผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจของไทยจะได้รับทราบแนวทางปฏิบัติในการนำหลักการชี้แนะฯ ไปปรับใช้ในการบริหารกิจการอันนำไปสู่การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อไป

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การจัดงานสัมมนาวิชาการ เรื่อง “Leading by Example : รัฐวิสาหกิจไทยสู่ต้นแบบการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน” มีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๒๕๘ คน และได้รับเกียรติจากรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาและกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “รัฐวิสาหกิจไทยสู่ต้นแบบการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน” นอกจากนี้ Mr. Dante Pesce คณะทำงานว่าด้วยสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและการประกอบธุรกิจอื่น ๆ ของสหประชาชาติ ได้กล่าวปาฐกถาในหัวข้อ “The State, State-owned enterprises, and Human Rights” ทั้งนี้ การสัมมนาในครั้งนี้ ทุกฝ่ายเห็นว่าประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเป็นข้อท้าทายของประเทศไทย โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ของรัฐ ทั้งในเรื่องของการประสานหลักการสิทธิมนุษยชนเข้ากับกฎหมายและนโยบายด้านเศรษฐกิจและการที่รัฐวิสาหกิจจะสามารถแสดงความเป็นผู้นำในการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชนได้ ดังนั้นสิ่งที่หน่วยงานรัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนควรดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามหลักการชี้แนะฯ ได้แก่ ๑) การประกาศนโยบายหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นการยืนยันความตั้งใจจริงของหน่วยงาน ๒) การเคารพหลักการสิทธิมนุษยชน ๓) การดำเนินการประเมินผลกระทบสิทธิมนุษยชน ที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจ ตลอดจนบูรณาการมาตรการในการเคารพและปกป้องผลกระทบไว้ในทุกขั้นตอน ๔) การทบทวนและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานให้สอดคล้องกับหลักการชี้แนะฯ และแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ๕) การอบรมเผยแพร่ จัดทำคู่มือการดำเนินงานตามหลักการชี้แนะฯ และแผนปฏิบัติการระดับชาติให้กับเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการในทุกระดับ ๖) กำหนดมาตรการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงาน และ ๗) สร้างกลไกการรับเรื่องร้องเรียนภายในหน่วยงาน กรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน

การสัมมนาฯ ในครั้งนี้ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจยังได้นำเสนอผลการดำเนินการและแนวทางกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พร้อมกันนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังนำเสนอรายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การประเมินผลกระทบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) ซึ่งได้ให้ความรู้แก่หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ โดยชี้ให้เห็นว่าการประเมินผลกระทบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน

มีองค์ประกอบสำคัญ ๕ ประการ คือ (๑) การประกาศนโยบาย เป็นการประกาศเจตนารมณ์ของบริษัทในระดับสูง (๒) การประเมินผลกระทบ หรือความเสี่ยงว่าจะเกิดปัญหาสิทธิมนุษยชนที่ใดบ้าง (๓) การกำหนดวิธีจัดการกับผลกระทบและความเสี่ยง โดยมีมาตรการในเชิงป้องกันหากเป็นความเสี่ยง และมีมาตรการในการแก้ไขและเยียวยา ในกรณีที่ เป็นผลกระทบ (๔) การติดตามผลมาตรการที่ได้ดำเนินการว่าสิ่งที่ได้ทำสามารถแก้ไขปัญหา หรือสามารถป้องกันความเสี่ยงได้จริงหรือไม่ (๕) การเยียวยา แม้ว่าจะได้มีความพยายามป้องกันแล้ว แต่ก็อาจเกิดปัญหาได้จึงต้องพิจารณาว่าจะเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างไร

การจัดสัมมนาฯ ได้ผลสรุปว่า การกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ ในการดำเนินธุรกิจโดยมีความรับผิดชอบต่อและเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่ใช่อุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายในทางเศรษฐกิจ แต่อย่างใด หากแต่การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจในลักษณะเดิม อาจนำไปสู่ความเสี่ยงด้านชื่อเสียงและภาพลักษณ์ รวมถึงค่าใช้จ่ายและค่าเสียโอกาสในการดำเนินธุรกิจ ในขณะที่การดำเนินธุรกิจโดยมีความรับผิดชอบต่อและเคารพสิทธิมนุษยชนจะนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าอย่างยั่งยืน

(๒) การสัมมนาวิชาการระดับชาติ “การขับเคลื่อนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” (Doing Business for Sustainable Growth : a Forum to follow-up on Implementation of UNGPs in Thailand) โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนไทยในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Inter-governmental Commission on Human Rights-AICHR) เครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กในประเทศไทย โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UN Development Programme-UNDP) และคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.) จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับรู้ถึงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจและหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ และเห็นถึงความสำคัญของการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อความยั่งยืนของประเทศชาติและธุรกิจบนพื้นฐานของการเคารพสิทธิมนุษยชน ติดตามการดำเนินการตาม “ปฏิญญาความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในประเทศไทย” ที่ภาครัฐภาคเอกชน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมลงนามให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสร้างความรับรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจ และการประสานความร่วมมือเพื่อส่งเสริมให้มีการนำคู่มือ “การประเมินผลกระทบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน” (Human Rights Due Diligence) ไปปรับใช้ในการประกอบธุรกิจเพื่อความยั่งยืน

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การจัดงานสัมมนาวิชาการระดับชาติ “การขับเคลื่อนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” (Doing Business for Sustainable Growth : a Forum to follow-up on Implementation of UNGPs in Thailand) มีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๔๐๙ คน ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลการประกอบกิจการของภาคเอกชน องค์กรอิสระ รัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบการเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการในประเทศ และผู้แทนจากองค์กรต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และผู้แทนคณะทูตต่างประเทศในประเทศไทย ตลอดจนสื่อมวลชน

ในการติดตามการดำเนินการตาม “ปฏิญญาความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในประเทศไทย” ที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมลงนามไว้ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ในการสัมมนาวิชาการเรื่อง “การเผยแพร่และการขับเคลื่อน

หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในประเทศไทย” (Seminar on Driving Forward the United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights in Thailand) ณ ศูนย์ประชุม สหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร ผู้แทนจากหน่วยงานที่ลงนามในปฏิญญาฯ ได้นำเสนอความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามปฏิญญาฯ อาทิ การจัดทำคู่มือประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน การดำเนินธุรกิจในมิติสิทธิมนุษยชน ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติด้านธุรกิจและสิทธิมนุษยชนของ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นต้น โดยมีตัวแทนจากภาคธุรกิจร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การนำหลักการ ชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติไปใช้ในภาคธุรกิจ อาทิ นำปฏิญญาฯ ไปบรรจุในนโยบาย ของคณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน (กกร.) การนำร่องปฏิบัติตามหลักการชี้แนะฯ และคู่มือการประเมิน ผลกระทบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านของธุรกิจการโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น การสัมมนาข้างต้นเป็นเวที ในการเพื่อสร้างความรับรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคธุรกิจ และส่งเสริมให้มีการนำคู่มือ “การประเมินผลสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน” ไปปรับใช้ในการ ประกอบธุรกิจ

กิจกรรมที่ ๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่คู่มือประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน อย่างรอบด้านของธุรกิจการโรงแรม รวมทั้งรายการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรม โดยคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เห็นถึงความสำคัญของการนำหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของ สหประชาชาติ มาเผยแพร่ในประเทศไทยและนำไปสู่การปฏิบัติโดยรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจอย่างจริงจัง ซึ่งนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ริเริ่มดำเนินโครงการนำร่อง (Pilot Project) ในการ เผยแพร่หลักการชี้แนะฯ แก่ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรมในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตมาอย่างต่อเนื่อง จึงให้มี การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การประเมินผลสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านและรายการตรวจสอบ CHECKLIST ของธุรกิจการโรงแรม” ในระหว่างวันที่ ๑๙-๒๐ เมษายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมดิวาน่า พลาซ่า ภูเก็ต ป่าตอง จังหวัด ภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่คู่มือประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านของธุรกิจการโรงแรม รวมทั้งรายงานการตรวจสอบของ กสม. ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรม

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่คู่มือประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน ของธุรกิจการโรงแรม รวมทั้งรายการตรวจสอบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรม ได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการ ธุรกิจการโรงแรมเข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๗ คน และได้รับเกียรติจากนายกสมาคมโรงแรมไทยภาคใต้กล่าว สรุปลสถานการณ์การประกอบธุรกิจที่เชื่อมโยงกับประเด็นสิทธิมนุษยชน โดยมองว่าเรื่อง “สิทธิมนุษยชน” เป็นเรื่องที่ ภาคธุรกิจต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับหลายประเด็น เช่น ประเด็นการจ้างงาน ซึ่งจังหวัดภูเก็ตมีทั้ง แรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ หรือประเด็นสิ่งแวดล้อมและการจัดสรรทรัพยากรระหว่างประชาชนกับภาคธุรกิจ ที่ปรากฏความขัดแย้งตามสื่อต่าง ๆ นำมาสู่ภาพลักษณ์ที่เสียหายของภาคธุรกิจ เป็นต้น ภาคธุรกิจจึงควรให้ความสนใจและต้องเรียนรู้สร้างความเข้าใจเพื่อเป็นรากฐานให้ธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยวได้รับความเชื่อมั่นจาก นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ คุณสฤณี อาชวานันทกุล หัวหน้าโครงการ ศึกษาวิจัย เรื่อง “การประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) และการจัดทำคู่มือ ประเมินผลด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence Handbook) ของธุรกิจการโรงแรม รวมทั้งรายการตรวจสอบ (Checklist) ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการโรงแรม” ได้เป็นวิทยากรบรรยายและฝึกปฏิบัติการ ในการตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและการโรงแรมได้รับทราบ

รายละเอียดเกี่ยวกับคู่มือฯ และรายการตรวจสอบของธุรกิจการโรงแรม อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งได้ลงพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำแก่โรงแรมที่จะเข้าร่วมโครงการนำร่อง เพื่อเป็นต้นแบบให้กับโรงแรมอื่น ๆ จำนวน ๓ แห่ง ประกอบด้วย (๑) โรงแรมดีวาน่า พลาซ่า ภูเก็ต ป่าตอง (๒) โรงแรม อังดารา รีสอร์ท ภูเก็ต ภูเก็ต และ (๓) โรงแรมไฉยปางปาร์ค

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้กำหนดให้มีการติดตามกระบวนการฝึกปฏิบัติงานของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรม ตามคู่มือกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน โดยมีรายการตรวจสอบประเด็นความเสี่ยงสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับกิจการโรงแรม ๘ หัวข้อ ประกอบด้วย (๑) การก่อสร้างโรงแรมใหม่ หรือการขยายโรงแรมเดิม (๒) การใช้แรงงานข้ามชาติ (๓) การใช้ลูกจ้างรับเหมาค่าแรง (๔) องค์กรอื่นที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจ (๕) ลูกจ้าง (๖) ลูกจ้างชั่วคราว (๗) ลูกค้า และ (๘) ผู้พิการ เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ การดำเนินโครงการดังกล่าวจะส่งผลดีต่อภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรมในประเทศไทย ภาพลักษณ์ในการประกอบธุรกิจและการท่องเที่ยว รวมถึงเป็นการลดความเสี่ยงของกิจกรรมต่าง ๆ ต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ ซึ่งหากนักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและเลือกประเทศไทยเป็นสถานที่พักผ่อนในวันหยุดหรือโอกาสพิเศษ จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจและธุรกิจด้านการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

(๒.๑.๕) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “บทบาทของภาคประชาสังคมต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานข้าหลวงใหญ่แห่งสหประชาชาติเพื่อสิทธิมนุษยชนประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (UN High Commissioner for Human Rights Regional Office for Southeast Asia-OHCHR) และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme-UNDP) จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “บทบาทของภาคประชาสังคมต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน” เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมไมด้า ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพฯ

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “บทบาทของภาคประชาสังคมต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน” ได้รับความสนใจจากภาคประชาสังคมจากภูมิภาคต่าง ๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐและองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมกว่า ๒๗๐ คน โดยในการประชุมได้เชิญ Professor Surya Deva รองประธานคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่น ๆ ของสหประชาชาติ เป็นผู้บรรยายพิเศษ เพื่อให้ภาคประชาสังคมได้รับรู้ถึงความสำคัญของหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ซึ่งสิ่งที่จะทำให้หลักการนี้สามารถนำมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมคือ การจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน และการจัดประชุมดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติฯ อย่างแท้จริง

(๒.๑.๖) การสัมมนาวิชาการ เรื่อง “ธุรกิจการโรงแรมไทยและท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตสู่ต้นแบบการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน ตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) จัดการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “ธุรกิจการโรงแรมไทยและท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตสู่ต้นแบบการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน ตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน” เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมรอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรมในพื้นที่กลุ่มทะเลอันดามันและอ่าวไทย ได้เรียนรู้และเป็นตัวอย่างที่ดีของการผนวกเอาหลักการชี้แนะฯ เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของบริษัทอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อช่วยลดปัญหาสังคมทั้งในเรื่องของปัญหาแรงงาน ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่กระทบต่อวิถีของชุมชนในพื้นที่ ช่วยให้เห็นในสังคมก็จะอยู่ร่วมกันได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง สามารถสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจควบคู่กับการพัฒนาสังคมได้อย่างยั่งยืน

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การจัดสัมมนาวิชาการ เรื่อง “ธุรกิจการโรงแรมไทยและท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตสู่ต้นแบบการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน ตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน” ได้รับความสนใจจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคการศึกษา ผู้บริหารธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตและกลุ่มจังหวัดทะเลอันดามัน โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนามากกว่า ๒๐๐ คน ทั้งนี้ กสม. ได้กำหนดให้ธุรกิจท่องเที่ยวและการโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเป็นโครงการนำร่องในการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชนมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ในขั้นต้นมีโรงแรมที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการจำนวน ๕ กลุ่มโรงแรม โดยแต่ละแห่งได้มีการดำเนินกิจการตามคู่มือประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human rights due diligence handbook) และรายการตรวจสอบ (Checklist) ของธุรกิจการโรงแรมที่ กสม. จัดทำขึ้น โดยในขั้นต่อไป กสม. จะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อขยายผลโครงการนำร่องไปยังโรงแรมและธุรกิจการท่องเที่ยวทั่วประเทศ ตลอดจนทั้งผู้ประกอบการธุรกิจ ในสาขาต่าง ๆ ให้นำหลักการชี้แนะฯ และคู่มือประเมินผลฯ มาปรับใช้ เพื่อช่วยสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างแท้จริง

(๒.๑.๗) โครงการจัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากล ๑๐ ธันวาคม ประจำปี ๒๕๖๑

การจัดโครงการจัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากล ๑๐ ธันวาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมรำลึกถึงความสำคัญของวันสิทธิมนุษยชนสากล ซึ่งเป็นวันที่สหประชาชาติมีมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลก โดยมีกิจกรรมณรงค์เสริมสร้างแนวคิดและหลักการด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างความตระหนักแก่สังคมและกระตุ้นให้เกิดกระแสสังคม สร้างความสนใจและการรับรู้ของประชาชน ซึ่งกิจกรรมในงานประกอบด้วย การปาฐกถาพิเศษ โดย ศาสตราจารย์ กิตติคุณวิทิต มันทาภรณ์ อดีตผู้รายงานพิเศษและผู้เชี่ยวชาญอิสระของสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชน การมอบรางวัลเพื่อยกย่องเชิดชูบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเชิดชูเกียรติแก่บุคคลผู้พิชิตเพื่อสิทธิมนุษยชนและทำคุณประโยชน์ให้สังคมอย่างต่อเนื่อง การมอบรางวัลผู้ชนะการแข่งขันโต้วาทีสิทธิมนุษยชนภาษาอังกฤษระดับอุดมศึกษา และได้เป็นผู้แทนประเทศไทยเข้าร่วมการแข่งขันโต้วาทีสิทธิมนุษยชนระดับเยาวชนในประชาคมอาเซียน ประจำปี ๒๕๖๐ นอกจากนี้ มีการจัดนิทรรศการเพื่อแสดงประวัติและผลงานของผู้ได้รับรางวัลดังกล่าว และนิทรรศการของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเครือข่าย เพื่อเผยแพร่ความรู้สิทธิมนุษยชนสู่สังคมอย่างกว้างขวาง

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากล ภายใต้หัวข้อ “ร่วมสร้างสังคมไทยให้เคารพสิทธิมนุษยชน” ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับความสนใจจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยมีผู้เข้าร่วมงาน จำนวน ๖๒๓ คน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไป และองค์กรภาคี เครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชนเข้าร่วมจัดนิทรรศการ จำนวน ๑๑ องค์กร ทำให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ ด้านสิทธิมนุษยชนและข้อมูลของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อย่างกว้างขวาง ประชาชนได้รับรู้ เรียนรู้ และเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น นอกจากนี้ยังเกิดกระแสสังคม จากการนำเสนอข่าวผ่านทางสื่อมวลชนและสื่ออื่น ๆ ส่งผลให้ประชาชนให้ความสนใจงานในการกิจของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพิ่มขึ้น

ในงานมีการมอบรางวัลให้แก่บุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจแก่บุคคลและองค์กรในการที่จะปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นในฐานะ เป็นบุคคลและองค์กรที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้ที่อุทิศตนและมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทำให้ส่งผลดีทั้งต่อตนเองและผลประโยชน์ของประเทศโดยรวม อีกทั้ง การเผยแพร่ประวัติและผลงานของบุคคลและองค์กรที่ได้รับรางวัลดังกล่าว ทำให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเห็นตัวอย่างการทำงานของผู้ได้รับรางวัลที่สามารถนำไปเป็น แบบอย่างและเป็นแรงบันดาลใจ เพื่อร่วมกันทำให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลงและสังคมเป็นปกติสุข โดยมีผู้ได้รับรางวัล ดังนี้

(๑) รางวัลเกียรติยศ “ผู้อุทิศตนเพื่อสิทธิมนุษยชน” จำนวน ๓ ราย ได้แก่

- (๑.๑) นายโคอิ มีมิ
- (๑.๒) นางสาวศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์
- (๑.๓) นายสุแก้ว ฟุงฟู

(๒) รางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๑ ราย แบ่งเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

- (๒.๑) ประเภทบุคคลทั่วไป จำนวน ๓ ราย ได้แก่
  - (๒.๑.๑) นายสมพงศ์ สระแก้ว
  - (๒.๑.๒) นางสาวสมลักษณ์ หุตานวัตร
  - (๒.๑.๓) นางอรนุช ผลภิญโญ
- (๒.๒) ประเภทเด็กและเยาวชน (อายุไม่เกิน ๒๕ ปี) จำนวน ๒ ราย ได้แก่
  - (๒.๒.๑) กลุ่มสองล้อรักษ์บ้านเกิด อาสาสมัครชุมชนด้านทรัพยากร จังหวัดสตูล
  - (๒.๒.๒) เครือข่ายเยาวชนต้นกล้าชนเผ่าพื้นเมือง
- (๒.๓) ประเภทสื่อมวลชน จำนวน ๓ ราย ได้แก่
  - (๒.๓.๑) นางสาวมณีนิตา (ณัฐฐา) โกมลวาทิน บรรณาธิการ/ผู้ดำเนินรายการ “ที่นี่ Thai PBS”

(๒.๓.๒) นายปกรณ์ พึ่งเนตร

(๒.๓.๓) รายการคนเคาะข่าว สถานีโทรทัศน์นิวส์วัน (NEWS1)

(๒.๔) ประเภทองค์กรภาคเอกชน จำนวน ๓ ราย ได้แก่

(๒.๔.๑) คณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย

(๒.๔.๒) เครือข่ายสิทธิคนจนพัฒนาภูเก็ต (กรณีที่ดินชาวเลาไวย)

(๒.๔.๓) มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินงานร่วมกับบุคคลและองค์กรที่ได้รับรางวัลอย่างต่อเนื่อง โดยเชิญผู้ที่ได้รับรางวัลเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนในโครงการต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพื่อร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการส่งเสริม สิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

(๒.๑.๘) การจัดแข่งขันโต้วาทีสิทธิมนุษยชนภาษาอังกฤษระดับอุดมศึกษา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และผู้แทนไทยในคณะกรรมการอิทธระหว่างรัฐบาลอาเซียน ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดำเนินการจัดแข่งขันโต้วาทีสิทธิมนุษยชนภาษาอังกฤษ ระดับอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และปลูกฝังให้มีความตระหนักและรู้คุณค่าของการเคารพสิทธิมนุษยชน กระตุ้นให้เกิดความสนใจเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนในสถาบันการศึกษา ตลอดจนพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้มีทักษะด้านการฟัง การคิด การพูด การใช้ภาษา และการนำเสนอโดยผ่านการเรียนรู้จากการแข่งขันโต้วาที นอกจากนี้ยังเป็นการคัดเลือกผู้แทนเยาวชนไทย จำนวน ๓ คน เข้าร่วมการแข่งขันโต้วาทีสิทธิมนุษยชนระดับเยาวชนในประชาคมอาเซียน ประจำปี ๒๕๖๑ ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา โดยมีการดำเนินการประกอบด้วย

(๑) การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การส่งเสริมความรู้สิทธิมนุษยชนสำหรับนิสิต นักศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและลงพื้นที่ทำกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน

(๒) การแข่งขันโต้วาทีในประเด็นสิทธิมนุษยชน

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การได้สาระวาที่เป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อปลูกฝังแนวคิดและหลักการสิทธิมนุษยชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และจัดการปัญหาต่าง ๆ ให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นการได้สาระวาที่ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่มีแก่นสาระสำคัญและมีประโยชน์ บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริง มีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยเยาวชน นิสิต นักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

(๒.๒) การประสานงานเครือข่าย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีการดำเนินการที่สำคัญในการประสานงานเครือข่ายเพื่อให้ประชาชนเข้าใจ เข้าถึงและได้รับการส่งเสริม ปกป้อง ค้ำครองสิทธิมนุษยชน และระดมพลังภาคีเครือข่าย โดยมีการส่งเสริม สนับสนุน ประสานความร่วมมือ และสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทั้งในและระหว่างประเทศจากการดำเนินการ ดังนี้

(๒.๒.๑) การประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ประชาชน และองค์การเอกชน ด้านสิทธิมนุษยชน มีการดำเนินการ ดังนี้

- โครงการส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ : รวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล ครั้งที่ ๘ ในหัวข้อ รัฐธรรมนูญกับเขตการคุ้มครองทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นโครงการที่ดำเนินกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มูลนิธิชุมชนไท จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดสตูล จังหวัดระนอง และจังหวัดกระบี่ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มชาวเลและกลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูงสามารถดำรงวิถีชีวิตตามแบบแผนและวัฒนธรรมของตน และให้มีการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการฟื้นฟูวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ สนับสนุนการปฏิบัติตามพันธกรณีซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีและให้เป็นไปตามภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการประสานงานเครือข่าย

การส่งเสริมสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ : รวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล ครั้งที่ ๘ ในหัวข้อ รัฐธรรมนูญกับเขตการคุ้มครองทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ ชุมชนชาวเลบ้านทับตะวัน อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๕๐๐ คน จากชุมชนชาวเล ๑๖ ชุมชน โดยมีการร่วมหารือระหว่างเครือข่ายชาติพันธุ์ชาวเลซึ่งนางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีข้อเสนอว่าต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยเน้นการแก้ไขปัญหาที่ดิน ที่ทำกิน และที่อยู่อาศัยอย่างเร่งด่วน อีกทั้งสนับสนุนให้มีเขตคุ้มครองทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ ควรขยายขอบเขตหรือสร้างความชัดเจนหรือการตีความเรื่อง “ชนพื้นเมือง” เพื่อให้เกิดแนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองที่เป็นจริง สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและนำมาตรการที่ชัดเจน อาทิ การกำหนดพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... มาใช้ในการแก้ไขปัญหา

ผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่อง เขตการคุ้มครองทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวเลกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ครอบคลุมในส่วนของการดูแลกลุ่มชาติพันธุ์และการใช้วิถีวัฒนธรรมในการดูแล ทั้งนี้ ประเด็นที่เห็นโอกาสในการแก้ไขหรือคุ้มครอง ได้แก่ การขับเคลื่อนร่างข้อเสนอนโยบายหรือทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ (การคุ้มครองเขตทางวัฒนธรรม) การกำหนดนิยามความหมายของชนพื้นเมือง

(๒.๒.๒) การส่งเสริมการทำงานและร่วมกิจกรรมกับองค์กรที่ได้ทำความตกลงร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นการดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยที่ได้ทำความตกลงกับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการคุ้มครอง ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยในวันพฤหัสบดีที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้กำหนดแผนในการเปิดศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนระดับภาค เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชนในพื้นที่ จำนวน ๑ แห่ง คือ ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนภาคตะวันตก ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการประสานงานเครือข่าย

การจัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ง่าย โดยจัดให้มีกลไกการทำงานระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ การรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และทันต่อสถานการณ์ อีกทั้งเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชน และขยายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งภายหลังการเปิดศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนแล้ว ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อกำกับ ติดตาม และวางแผนการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

(๒.๓) การประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารสิทธิมนุษยชน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีการดำเนินโครงการที่สำคัญในการประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารสิทธิมนุษยชน ดังนี้

(๒.๓.๑) โครงการผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอยู่ระหว่างการจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน เรื่อง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ผ่านรูปแบบ Viral Video ความยาวไม่เกิน ๕ นาที เผยแพร่ทางเว็บไซต์ Facebook ช่อง Youtube ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่สาธารณชนได้รับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชน โดยมีรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย อีกทั้งสามารถเผยแพร่ไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน ผ่านสื่ออินโฟกราฟิก อาทิ อินโฟกราฟิก “๑๐ ประเด็นใกล้ตัวประชาชนในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐” เป็นต้น

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรเครือข่าย สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไป เข้าถึงสื่อความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนได้สะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการเรียนรู้ ทำให้ได้รับความรู้ สร้างความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้ทั่วถึง อันจะนำไปสู่การสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของการเคารพสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยให้มากขึ้น

(๒.๓.๒) โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารสิทธิมนุษยชน

การผลิตสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารสิทธิมนุษยชนผ่านสื่อวิทยุเพื่อเผยแพร่ให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์และกิจกรรมขององค์กร ในรายการ “คุยกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” ออกอากาศสดทางสถานีวิทยุรัฐสภา คลื่น FM 87.5 MHz ทุกวันพุธของสัปดาห์ เวลา ๒๑.๐๐-๒๑.๓๐ น. และรายการ “หยิบมาถก ยกมาคุย” ออกอากาศสดทางสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คลื่น FM 101.5 MHz ทุกวันพฤหัสบดีของสัปดาห์ เวลา ๑๖.๐๐-๑๖.๓๐ น. รวมทั้งการจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ โดยมีการประสานความร่วมมือในการจัดนิทรรศการสัญจรร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง อาทิ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นต้น

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

(๑) ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน รับรู้ถึงสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ ยังเป็นการกระตุ้นให้สังคมเกิดการตระหนักและเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนผ่านสื่อวิทยุเป็นการส่งเสริมความรู้ให้กับทุกภาคส่วน ในสังคมได้อย่างทั่วถึง

(๒) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรเครือข่าย สถาบันการศึกษา และประชาชนทั่วไป ได้รับรู้ มีความเข้าใจถึงหลักการสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม และผลการดำเนินงาน ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และยังเป็น การส่งเสริมให้สังคมเกิดความตระหนักรู้ในสิทธิของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งเป็นการสร้างให้เกิดสังคมแห่งการเคารพสิทธิมนุษยชน

(๒.๓.๓) งานสื่อสารสิทธิมนุษยชนโดยผ่านกลไกคณะทำงานสื่อสารองค์กรของ กสม.

การสื่อสารองค์กรของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบถึงข้อเท็จจริง ข้อตระหนักรู้ในหลักสิทธิมนุษยชนต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

สร้างการรับรู้ให้สังคมเกิดความตระหนักถึงการไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ผ่านการสื่อสาร โดยสื่อมวลชนไปยังสาธารณชนอย่างกว้างขวาง ผ่านเว็บไซต์ www.nhrc.or.th อาทิ

(๑) แดลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง กรณีการสลายการชุมนุมและจับกุม กลุ่มแกนนำคัดค้านโรงไฟฟ้าเทพา (เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐)

(๒) แดลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง ประณามคนร้ายลอบวางระเบิดที่ ตลาดสดพิมลชัย จังหวัดยะลา (เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑)

(๓) แดลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง รัฐบาลและเครือข่ายประชาชน ร่วมหาทางออกกรณีโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่-เทพา (เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

(๔) แดลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง คำชี้แจงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๖๑ กรณีการรายงานสรุปสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยขององค์กรฮิวแมนไรท์ วอทช์ (เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๑)

(๕) แดลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง คำชี้แจงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ที่ ๒/๒๕๖๑ กรณีการรายงานการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๑)

(๖) แดลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง กรณีการจัดให้เด็กแต่งงานก่อนวัย อันควร (เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑)

(๗) แดลงการณ์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง ประณามการวางระเบิดในพื้นที่ สวนยางพาราจังหวัดยะลา (เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑)

(๒.๓.๔) โครงการจัดงานวันสตรีสากล ๘ มีนาคม “การประกาศเกียรติยศสตรีนักรบปกป้อง สิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๖๑” ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

เนื่องในวันที่ ๘ มีนาคม ของทุกปี มีการกำหนดให้เป็นวันสตรีสากล ซึ่งสตรีทุกคนได้ให้ความสำคัญของบทบาทสตรีที่เพิ่มมากขึ้นในกระแสโลกาภิวัตน์ และสถานการณ์โลกในปัจจุบัน โดยกลุ่มสตรีในทุกทวีป

มีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่ต่างต่างกันจะมาร่วมตัวกัน เพื่อระลึกถึงการต่อสู้ของสตรีที่มีมาอย่างยาวนาน และร่วมกันผลักดันเพื่อให้เกิดความเสมอภาค ความยุติธรรม ความมีสันติภาพ และการพัฒนาบทบาทของสตรีที่มากขึ้น

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การจัดงานวันสตรีสากล ๘ มีนาคม “การประกาศเกียรติยศสตรีนักรบปกป้องสิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๖๑” มีวัตถุประสงค์เพื่อการเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจในการเสียสละอุทิศตนในการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน แก่ผู้หญิงนักรบปกป้องสิทธิมนุษยชน และส่งเสริมให้เกิดแบบอย่างที่ดีของสังคม รวมถึงส่งเสริมให้สังคมเกิดการเรียนรู้ และตระหนักถึงบทบาทของผู้หญิงนักรบปกป้องสิทธิมนุษยชน จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๑ มีผู้เข้าร่วมงาน จำนวน ๒๔๖ คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน สื่อมวลชน และองค์กรระหว่างประเทศ โดยมีการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล/องค์กร ผู้หญิงนักรบปกป้องสิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๖๑ ประกอบด้วย

(๑) มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานส่งเสริมโอกาสให้แก่ผู้หญิงที่ทำงานในสถานบริการอย่างเข้มแข็ง สู่การสร้างมาตรฐานประเทศแรกในโลกต่ออนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกๆรูปแบบ หรือ CEDAW ในประเด็นยุติการใช้กำลังรุนแรงในการตรวจค้นสถานบริการโดยให้เจ้าหน้าที่รัฐยุติการล่อซื้อและการรีดไถ และให้ประกันว่าจะมีการบังคับใช้กฎหมายแรงงานและสวัสดิการสังคมกับสถานบันเทิง

(๒) ทีมฟุตบอล BUKU FC ปัตตานี ทีมฟุตบอลเพื่อสันติภาพและความเท่าเทียม โดยการเปิดพื้นที่ให้สังคมได้ตระหนักถึงปัญหาที่กำลังทับซ้อนกันอยู่ในจังหวัดชายแดนใต้ พื้นที่สาธารณะในการแสดงออกของผู้หญิง และการแสดงออกถึงเพศวิถีของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ

(๓) คุณสุภาภรณ์ มาลัยลอย ผู้หญิงนักรบปกป้องสิทธิที่ทำงานบริหารองค์กรมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (ENLAW) ผู้ขับเคลื่อนสิทธิชุมชน หลักนิติธรรม การเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิทางสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิพลเมือง

(๔) คุณนุชนารถ แทนทอง ผู้นำหญิงที่ทำงานสิทธิด้านที่อยู่อาศัย สิทธิในที่ดินของคนจน เรียกร้องเรื่องคุณภาพชีวิต รัฐสวัสดิการอย่างถ้วนหน้ารัฐควรจัดให้ทุกคนเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม

(๕) คุณดารารัตน์ สุเทศ หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดพังงา ผู้หญิงที่ทำงานอย่างทุ่มเทในหน่วยงานราชการเพื่อปกป้องสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่โดยปราศจากความกลัวและความรุนแรงของผู้หญิงและเด็ก การทำงานที่ก้าวข้ามผ่านพรมแดนของเชื้อชาติ ศาสนา และการแบ่งแยก

(๖) คุณหทัยรัตน์ พหลทัฬห ผู้สื่อข่าวอาวุโส ผู้หญิงที่ทำหน้าที่ในบทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน ทำงานอย่างรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมผ่านการเผยแพร่ข่าวสาร

การจัดงานวันสตรีสากลฯ มีการปาฐกถาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรระหว่างประเทศ และการร่วมอภิปรายของผู้หญิงนักรบปกป้องสิทธิมนุษยชน ประจำปี ๒๕๖๑ โดยมีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา

และการพัฒนากลไกในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ รัฐบาลควรแสดงเจตจำนงในการแสวงหา
มาตรการที่จำเป็นเพื่อยุติการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
ควรเคารพเสรีภาพสื่อมวลชน ควรปรับปรุงหรือยกเลิกคำสั่งหรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการใช้เสรีภาพในการ
แสดงความคิดเห็น หรือการชุมนุมสาธารณะเพื่อปกป้องประโยชน์ส่วนรวม ควรพิจารณานำปฏิญญาสหประชาชาติ
ว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ (UN Declaration on Human Rights Defenders)
มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รวมทั้งควรสร้างจิตสำนึก ทักษะ
ความรู้และความเข้าใจในเรื่องความเสมอภาคทางเพศแก่เด็กและเยาวชน เพื่อสร้างความตระหนักในการสร้างสังคม
ที่เคารพความเท่าเทียมทางเพศ

(๒.๓.๕) งานประกาศผลรางวัล “อรรธนารีศวร ครั้งที่ ๑ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมกับสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรภาคี
เครือข่ายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยจัดกิจกรรมทางด้านสุขภาพ
สุขภาวะทางเพศ และสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เมื่อวันอังคารที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐
ณ ห้องออติทอเรีย ชั้น ๕ หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพ
ชีวิตของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศให้ดีขึ้น ส่งเสริม สนับสนุนบุคคลและองค์กรที่ดำเนินงานกับกลุ่มผู้
มีความหลากหลายทางเพศ และให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อประเด็นความหลากหลายทางเพศ โดยมีการ
ประกาศผลรางวัล และประกาศเกียรติคุณต่อบุคคลและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการทำงานของบุคคลที่มีความ
หลากหลายทางเพศโดยปราศจากอคติและไม่เลือกปฏิบัติ ใช้ชื่อรางวัลว่า “รางวัลอรรธนารีศวร” มีประเภทรางวัล
ดังนี้

- (๑) รางวัลด้านการส่งเสริมสุขภาพของชุมชนหลากหลายทางเพศ
- (๒) รางวัลด้านส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของชุมชนหลากหลายทางเพศ
- (๓) รางวัลด้านส่งเสริมความเข้มแข็ง และพัฒนาศักยภาพชุมชนหลากหลายทางเพศ
- (๔) รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

งานประกาศผลรางวัล “รางวัลอรรธนารีศวร ครั้งที่ ๑ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐” ได้รับความสนใจ
จากภาคส่วนต่าง ๆ โดยมีผู้เข้าร่วมงาน จำนวน ๒๕๐ คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม
ภาคเอกชน สื่อมวลชน และองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีการเผยแพร่ข่าวสารในสื่อสาธารณะ
ทำให้สังคมเกิดการรับรู้และตระหนักถึงสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ การอยู่ร่วมกันโดยปราศจาก
การเลือกปฏิบัติและอคติ เกิดการประสานการทำงานและการสนับสนุนการร่วมดำเนินกิจกรรมระหว่างสำนักงาน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มผู้มีความ
หลากหลายทางเพศ และองค์กรที่มีผลงานดีเด่นในการสร้างเสริมสุขภาพชุมชนที่มีความหลากหลายทางเพศ
ที่ได้รับการยกย่องเชิดชู และประกาศเกียรติคุณเป็นที่ยอมรับของสังคม อีกทั้งเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาคี
เครือข่าย ซึ่งเป็นภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการประสานการทำงานร่วมกับเครือข่าย
ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาสังคม นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และชุมชน ในการส่งเสริมและคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชน

(๒.๓.๖) งานรำลึก วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ : ๑๐ ปีที่จากไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ร่วมกับสมาชิกราชมนตรี และองค์กรภาคีเครือข่าย จัดกิจกรรม “รำลึก วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ : ๑๐ ปีที่จากไป” อันเป็นการส่งเสริมและสืบสานเจตนารมณ์ ในการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน และการต่อสู้รักษาสีทิวของคณาจารย์ในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ลานประติมากรรมอนุสรณ์ ๖ ตุลา และพื้นที่บริเวณหน้าหอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน เผยแพร่และ วิเคราะห์สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนปัญหาความทุกข์ของคณาจารย์ อีกทั้ง เพื่อสร้างความร่วมมือ กับภาคีเครือข่ายด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งภาคประชาสังคม นักวิชาการ และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ การจัดกิจกรรม เพื่อยกย่อง เชิดชูเกียรติ และสืบสานเจตนารมณ์ของวนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ ซึ่งเป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิของคณาจารย์ ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน

ผลสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

การจัดงานรำลึก วนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ : ๑๐ ปีที่จากไป ได้รับความสนใจจากภาคส่วนต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยมีผู้เข้าร่วมงาน ประมาณ ๑,๐๐๐ คน ประกอบด้วย สมาชิกเครือข่ายสมาชิกราชมนตรี ผู้แทนจาก ภาคีเครือข่าย นักวิชาการ สื่อมวลชน และประชาชนที่สนใจ ซึ่งจากการจัดกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ได้ทราบถึง ปัญหาสถานการณ์จากกลุ่มภาคีเครือข่ายต่าง ๆ และเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาคีเครือข่าย ซึ่งเป็นภารกิจของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการประสานการทำงานร่วมกับเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม นักปกป้องสิทธิมนุษยชนและชุมชน ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๓) งานความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศทั้งตามกรอบความร่วมมือและนอกเหนือจากกรอบความร่วมมือ

กสม. ได้ดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ หน่วยงานของสหประชาชาติ และองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ ตลอดจนหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของต่างประเทศ สรุปลงสาระสำคัญ ดังนี้

(๓.๑) ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับต่าง ๆ

(๓.๑.๑) ความร่วมมือในระดับสากลภายใต้กรอบพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (GANHRI)

- การเข้าร่วมประชุมประจำปีของ GANHRI ครั้งที่ ๓๑ ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ สำนักงานสหประชาชาติ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส มีกิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย

(๑) การเข้าร่วมประชุมเตรียมการของเครือข่ายความร่วมมือระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Asia-Pacific Forum-APF) เพื่อทบทวนการทำงานของ APF ในช่วงครึ่งปีที่ผ่านมาและแลกเปลี่ยนในประเด็นสำคัญต่าง ๆ อาทิ การดำเนินงานของ GANHRI และงานใหญ่ที่สำคัญ ๓ งาน ได้แก่ งานครบรอบ ๗๐ ปีของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights-UDHR) ที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติตั้งแต่ปี ๒๔๙๑ งานการประชุม International Conference ครั้งที่ ๑๓ ในหัวข้อ “การเพิ่มพื้นที่ทางการเมือง การคุ้มครองและการส่งเสริมสตรีผู้เป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Expanding the civic space and promoting and protecting human rights defenders, with a specific focus on women : The role of national human rights institutions) ในระหว่างวันที่ ๑๐-๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ที่เมืองมาร์ราเคช ประเทศโมร็อกโก และงานเฉลิมฉลองครบรอบ ๒๕ ปีของ GANHRI นอกจากนี้ ที่ประชุมได้พิจารณารับรองให้สถาบันสิทธิฯ อินเดีย และฟิลิปปินส์ เป็นผู้แทน APF ในคณะกรรมการด้านการเงินและคณะทำงานว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของ

GANHRI ตามลำดับ รวมทั้งให้การรับรองเอกสารแสดงสถานะทางการเงินของ APF ในช่วงระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑-๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ และแผนปฏิบัติการของ APF ประจำปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้าง ศักยภาพของสถาบันสิทธิฯ ที่เป็นสมาชิก

(๒) การเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติที่ดีในหัวข้อสิทธิของผู้สูงอายุและ บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (NHRI Cooperation : Knowledge exchange on good practice- Rights of older persons and NHRI functions) เป็นการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ แนวปฏิบัติ และข้อคิดเห็น ของสมาชิกเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุและบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อรวบรวมจัดเตรียมเป็น หน้าที่ของ GANHRI ต่อที่ประชุม Open-ended Working group (OEWG) on Ageing ของสหประชาชาติ สมัยที่ ๙ ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดทำตราสารระหว่างประเทศที่มีผลทางกฎหมาย ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ มีหัวข้อสำคัญ ได้แก่ การมีอิสระภาพในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุ (Autonomy and independence) และการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว (Long-term and Palliative Care)

(๓) การเข้าร่วมประชุม GANHRI General Meeting เป็นการประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงาน ของ GANHRI ประจำปี ๒๐๑๘ ซึ่งมีสาระสำคัญ ได้แก่ การรับรองสมาชิกใหม่ การรับรองข้อเสนอขอแก้ไข ธรรมนูญของ GANHRI ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้จัดทำบัญชีและการแต่งตั้งตัวแทนจากเครือข่ายระดับภูมิภาคเข้าเป็น สมาชิก Bureau ของ GANHRI ในลักษณะชั่วคราวแทนสมาชิก Bureau ที่อยู่ในช่วงการพิจารณาทบทวนสถานะ (re-accreditation) และท้าทาย (challenge) ข้อตัดสินใจของ SCA นอกจากนี้ ที่ประชุมได้ให้การรับรองรายงาน ของคณะกรรมการว่าด้วยการเงิน แผนปฏิบัติการของ GANHRI ประจำปี ๒๕๖๑ และเอกสารงบประมาณ ประจำปี ๒๐๑๘ ของ GANHRI ตลอดจนผลการดำเนินงานของคณะทำงานชุดต่าง ๆ ได้แก่ คณะทำงานเรื่อง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะทำงานเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน และคณะทำงานเรื่องผู้สูงอายุ

(๔) การเข้าร่วมประชุม GANHRI Annual Conference ภายใต้หัวข้อสิทธิมนุษยชนกับคนพิการ หัวข้อหลักของการประชุม มีดังต่อไปนี้

- บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะเป็นกลไกในการติดตามสิทธิของคนพิการ (Monitoring the rights of persons with disabilities and ensuring their participation-The role of National Human Rights Institutions) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในฐานะเป็นกลไกอิสระในการติดตามอนุสัญญา CRPD (ข้อ ๓๓) การเก็บรวบรวมและใช้ประโยชน์จากข้อมูล สถิติต่าง ๆ (ข้อ ๓๑) และการทำให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตได้อย่างอิสระและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (ข้อ ๑๙) ผู้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว ประกอบด้วย สถาบันสิทธิฯ ที่เป็นสมาชิกของ GANHRI คณะทำงาน CRPD Committee และตัวแทนองค์กรคนพิการ ตลอดจนหน่วยงานของ UN อาทิ UNDP UNICEF และ UN Women ได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานด้านคนพิการ โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลและสถิติเป็นเครื่องมือในการ ติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (CRPD) รวมถึงเป้าหมายว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) การทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันสิทธิฯ กับหน่วยงานทางด้านสถิติแห่งชาติที่เน้นการรวบรวมข้อมูลและสถิติ แห่งชาติที่เกี่ยวกับคนพิการที่แยกตามประเภทของคนพิการ เพศ สถานะทางสังคม รายได้ และระดับการศึกษา จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนให้การทำหน้าที่เป็นกลไกติดตามที่เป็นอิสระ (independent monitoring mechanism) ของสถาบันสิทธิฯ ตามข้อ ๓๓ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- การรับรองการแก้ไขธรรมนูญ (Statute) ของ GANHRI โดยเฉพาะมาตรา ๑๒.๑ ว่าด้วย ข้อโต้แย้งของสถาบันสมาชิกที่มีต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินสถานะ (Accreditation recommendation and challenge) ของคณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation หรือ SCA)

ของ GANHRI ที่เปิดโอกาสให้สถาบันสิทธิฯ มีเวลา ๒๘ วันในการแสดงความเห็นต่อผลการพิจารณาประเมินสถานะ รวมทั้งขั้นตอนและระยะเวลาในการโต้แย้งก่อนที่ SCA จะส่งผลการพิจารณาให้แก่ GANHRI Bureau ให้การรับรองผลเป็นครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้ให้การรับรองรายงานด้านการเงิน รายงานผลการดำเนินงานในรอบปี ๒๕๖๐ และงบประมาณของ GANHRI สำหรับปี ๒๕๖๑ การนำเสนอเอกสาร The Implementation Plan 2018 รายงานผลการดำเนินงานของคณะทำงานภายใต้ GANHRI รายงานผลการประเมินสถานะของ SCA ในรอบปี ๒๕๖๐ และการรับรองกำหนดการจัดประชุม International Conference ของ GANHRI ซึ่งมีกำหนดจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๐-๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ที่ประเทศโมร็อกโก ภายใต้หัวข้อเรื่อง “Expanding the civic space and promoting and protecting the human rights defenders, with a specific focus on women : The role of national human rights institutions”

- การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและตัวอย่างผลการปฏิบัติที่ดีในเรื่องของสิทธิของผู้สูงอายุ กับบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อรวบรวมเป็นท่าทีของ GANHRI ที่จะนำเสนอต่อที่ประชุม UN Open-ended Working Group on Ageing (OEWGA) สมัยที่ ๙ ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑ ที่นครนิวยอร์ก ในประเด็นด้าน Autonomy and Independence และ Long-Term and Palliative Care ในบริบทของผู้สูงอายุ

(๓.๑.๒) ความร่วมมือในระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APF)

- การเข้าร่วมประชุมประจำปีของ APF ครั้งที่ ๒๒ และการประชุมใหญ่ทุก ๒ ปี ของ APF ระหว่างวันที่ ๒๙-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ที่กรุงเทพมหานคร มีกิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย

(๑) การประชุม APF-NGO Dialogue เป็นการหารือระหว่างสมาชิก APF กับเครือข่าย NGO ในภูมิภาคเอเชียที่ติดตามการดำเนินงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งมีชื่อว่า Asian NGO Network on National Human Rights Institutions หรือ ANNI ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกครั้งก่อนเริ่มการประชุมประจำปีของ APF เพื่อสะท้อนมุมมองของเครือข่าย NGO ต่อการดำเนินงานของ APF รวมทั้งเพื่อแสวงหาแนวทางการร่วมมือระหว่างกันในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคต่อไป โดยในปีนี้ประเด็นที่เครือข่ายให้ความสนใจเป็นพิเศษคือ สถานการณ์การทำหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defenders) ในภูมิภาคที่กำลังประสบความยากลำบาก เนื่องจากการถูกข่มขู่ คุกคาม จากหน่วยงานของรัฐและผู้มีอิทธิพล

(๒) การประชุม Forum Councilors Meeting เป็นการประชุมกลไกบริหารและระดับการตัดสินใจของ APF ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสามัญ (full members) จำนวน ๑๕ สถาบัน และสมาชิกสมทบ (associate members) จำนวน ๙ สถาบัน รวมทั้ง กสม. ของไทย ผลการประชุมที่สำคัญ ได้แก่ การรับรองการแต่งตั้งประธาน APF คนใหม่จากเดิมคือประธานสถาบันสิทธิฯ ของมองโกเลียเป็น Dr.Sima Samar ประธานสถาบันสิทธิฯ ของอัฟกานิสถาน การแก้ไข APF Constitution การรับรองรายงาน APF Performance Report และรายงานประจำปี (Annual Report) รายงานผลการตรวจสอบสถานะทางการเงิน (Audited Accounts) รวมทั้งการรายงานผลการดำเนินงานที่สำคัญของสถาบันที่เป็นสมาชิก

(๓) การประชุม Biennial Conference มีหัวข้อหลักของการประชุม ได้แก่ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในช่วงสถานการณ์ความขัดแย้ง (Protecting human rights in times of conflict) สืบเนื่องจากความขัดแย้งและความไม่ปลอดภัยในหลายพื้นที่ในภูมิภาคเอเชีย อาทิ อัฟกานิสถาน อิรัก ซีเรีย ศรีลังกา และเมียนมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนได้รับผลกระทบโดยเฉพาะกลุ่มคนที่เปราะบาง ตลอดจนการแสวงหาวิธีการในการนำมาซึ่งการยุติข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำมาซึ่งความสงบสุขและความมั่นคง

ที่ประชุมได้แบ่งหัวข้อการประชุมออกเป็น ๓ หัวข้อย่อย ได้แก่ ๑) ผลกระทบของความขัดแย้งที่มีต่อสตรีและเด็ก ๒) ผลกระทบต่อบุคคลย้ายถิ่นฐานภายในประเทศ ซึ่งรวมถึงผู้อพยพ และ ๓) บทบาทของสถาบันสิทธิฯ ในกระบวนการสันติภาพ โดยที่ประชุมได้สรุปบทบาทที่สำคัญของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ครอบคลุมทั้งสามประเด็นข้างต้น ดังนี้

- บทบาทในการแจ้งเตือนล่วงหน้า (early warning) เพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง
- บทบาทในการประกันให้เกิดการปฏิบัติตามข้อตกลงสันติภาพ (peace accords)
- บทบาทในการติดตามสถานการณ์สิทธิมนุษยชนหลังความขัดแย้งและข้อตกลงสันติภาพ
- บทบาทในกระบวนการยุติธรรมในช่วงเปลี่ยนผ่าน (transitional justice)
- การให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนของผู้พลัดถิ่นและผู้อพยพ
- การสนับสนุนการดำเนินงานของภาคประชาสังคมและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- การเข้าร่วมประชุมประจำปีของ APF ครั้งที่ ๒๓ และการประชุมนานาชาติว่าด้วยเรื่องความเสมอภาค ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๑ กันยายน ๒๕๖๑ ณ เขตบริหารพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีน มีกิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย

(๑) การประชุม APF Forum Councilors และ Annual General Meeting เป็นการประชุมกลไกบริหารและระดับการตัดสินใจของ APF ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสามัญ (full members) และสมาชิกสมทบ (associate members) ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้ทบทวนการปฏิบัติงานของ APF ในรอบปีที่ผ่านมา โดยมีสรุปผลการประชุมที่สำคัญ ดังนี้

- การรับรองรายงานผลการปฏิบัติงานของ APF (APF Performance Report) รายงานประจำปีของ APF และรายงานผลการตรวจสอบสถานะทางการเงิน (Audited Accounts)
- การรับรองการเข้าเป็นสมาชิก APF ในสถานะบี (B Status) ของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สาธารณรัฐคีร์กีซ (Ombudsman of Kyrgyz Republic)
- การรับรองคณะกรรมการบริหาร APF (APF Governance Committee) โดยที่ประชุมได้ลงมติเลือกสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของออสเตรเลีย มองโกเลีย อินเดีย จอร์แดน และกาตาร์ เป็นคณะกรรมการบริหารของ APF โดยสถาบันสิทธิฯ ของออสเตรเลียได้รับเลือกเป็นประธานในสมัยถัดไป และสถาบันสิทธิฯ ของมองโกเลียได้รับเลือกเป็นรองประธาน
- การรับรองผู้แทน APF เพื่อดำรงตำแหน่งฝ่ายเลขานุการของกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติระดับโลก (Global Alliance of National Human Rights Institutions-GANHRI) ที่ประชุมได้ลงมติเลือกสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกาตาร์ ให้เป็นตัวแทนของ APF ปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของ GANHRI โดยจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
- การรับรองผู้แทนจาก APF เพื่อดำรงตำแหน่งองค์กรบริหารสูงสุดของ GANHRI (GANHRI Bureau) โดยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของออสเตรเลีย จอร์แดน และกาตาร์ ได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งองค์กรบริหารสูงสุด GANHRI ในฐานะตัวแทนสถาบันสิทธิฯ จากภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกร่วมกับสถาบันสิทธิฯ ของอินเดีย โดยจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

- การรับรองรักษาการอนุกรรมการประเมินสถานะจากภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia Pacific region's 'alternate' member on the GANHRI Subcommittee on Accreditation-SCA) โดยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของนิวซีแลนด์ได้รับเลือกเป็นรักษาการ SCA จากภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

- การรับรองการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปีของ APF ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมใหญ่ทุก ๒ ปี ของ APF ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของสาธารณรัฐเกาหลีได้รับเลือกจากที่ประชุมให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปีของ APF ครั้งที่ ๒๔ และการประชุมใหญ่ทุก ๒ ปี ของ APF ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒

- การรายงานผลการดำเนินงานที่สำคัญของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิกของ APF และผู้สังเกตการณ์ ซึ่งเป็นช่วงการประชุมภายใต้ระเบียบวาระว่าด้วยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่สำคัญที่ผ่านมาของสมาชิก APF โดยประธาน กสม. ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบเกี่ยวกับกรอบอำนาจหน้าที่ของ กสม. ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมทั้งความคืบหน้าของการดำเนินการเพื่อขอเข้ารับการทบทวนสถานะของ กสม. โดย SCA นอกจากนี้ ประธาน กสม. ได้ขอบคุณ APF ที่ให้การสนับสนุนและความร่วมมือกับสำนักงาน กสม. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพ (Working on Undertaking Effective Investigation on Human Rights Violations) เมื่อวันที่ ๑๕-๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ และการเป็นเจ้าภาพร่วมจัดประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยเครือข่ายวิทยากรกระบวนการ (the APF Facilitators' Network-AFN) ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๖ กันยายน ๒๕๖๑ ที่กรุงเทพฯ

(๒) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในประเด็นการดำเนินการด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (Business and Human Rights) Dr.Surya Deva คณะทำงานสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ได้นำเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมเพื่อให้สถาบันสิทธิฯ ในฐานะสมาชิกของ APF ได้นำประเด็นบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนต่อการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิจากการดำเนินงานของภาคธุรกิจไปพิจารณาต่อยอดและยกระดับความสำคัญในการดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยเน้นย้ำประเด็นความท้าทายให้สถาบันสิทธิมนุษยชนกระตุ้นเตือนให้รัฐบาลตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่ต้องจัดให้มีกลไกการให้ความช่วยเหลือเยียวยาที่เหมาะสมต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการประกอบธุรกิจ รวมทั้งต้องแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคทำให้ผู้ได้รับผลกระทบไม่สามารถเข้าถึงการเยียวยาได้ นอกจากนี้ กลไกการเยียวยาของรัฐที่ไม่ใช่กระบวนการทางศาลจำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และต้องมีการสร้างมาตรการในการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ได้รับผลกระทบที่ยื่นเรื่องขอรับการเยียวยาจากการถูกข่มขู่คุกคามด้วย

(๓) การประชุม APF-NGO Dialogue เป็นเวทีการหารือระหว่างสมาชิก APF กับเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน (non-governmental organizations-NGOs) ในภูมิภาคเอเชียที่ติดตามการดำเนินงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคหรือ ANNI เพื่อสะท้อนมุมมองของเครือข่าย NGOs ต่อการดำเนินงานของ APF รวมทั้งเพื่อแสวงหาแนวทางการร่วมมือระหว่างกันในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคต่อไป

ในปี ๒๕๖๑ ประเด็นที่เครือข่ายฯ ให้ความสนใจเป็นพิเศษคือ ประเด็นความท้าทายของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในเกือบทุกภูมิภาค โดยเฉพาะในประเทศที่มีได้มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้พลเมืองในประเทศเหล่านั้นขาดพื้นที่หรือสิทธิในการแสดงออก การคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนข้ามพรมแดน ได้แก่ ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน และผู้อพยพ โดยเฉพาะผู้อพยพชาวโรฮีนจา โดย ANNI ได้เรียกร้องให้สถาบันสิทธิฯ ที่เป็นสมาชิกของ APF ในฐานะที่มีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

(๔) การประชุมนานาชาติว่าด้วยเรื่องความเสมอภาค ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๑ กันยายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมฮาเบอร์วิว การประชุมดังกล่าวเป็นกิจกรรมความร่วมมือระหว่าง Equal Opportunity Commission ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามกฎหมายของฮ่องกง (มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในฮ่องกง) และ APF โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนของสถาบันสิทธิฯ ที่เข้าร่วมการประชุมประจำปี ครั้งที่ ๒๓ ของ APF และตัวแทนจากหน่วยงาน องค์กร สถาบันการศึกษา ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับคนพิการ การส่งเสริมความเสมอภาค ด้านเพศ การศึกษา สาธารณสุข ครอบครัว เชื้อชาติและชนกลุ่มน้อย การประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างผู้แทนสถาบันสิทธิฯ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องด้านความเสมอภาคและความเท่าเทียมของฮ่องกง สาระสำคัญของการประชุมมุ่งเน้นในประเด็นท้าทายด้านพัฒนาการและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) ของหน่วยงาน องค์กรที่ทำงานในด้านการส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมและความเสมอภาคในการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สิทธิในการเข้าถึงระบบการศึกษา สาธารณสุข การจ้างงาน ของกลุ่มบุคคลที่มีความเปราะบาง เช่น ผู้หญิง คนพิการ และชนกลุ่มน้อย รวมทั้งกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น

(๓.๑.๓) กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEANF)

กสม. ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum-SEANF) เนื่องด้วยตระหนักว่า ความร่วมมือดังกล่าวจะเป็นช่องทางในการเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานระหว่างกัน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เข้มแข็ง เพื่อแก้ไขปัญหาที่อยู่ในความสนใจหรือมีผลกระทบร่วมกัน อันจะทำให้การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ในปี ๒๕๖๑ กสม. ของไทยได้ทำหน้าที่เป็นประธานกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum-SEANF) โดยได้ทำหน้าที่จัดการประชุมที่สำคัญของ SEANF รวม ๓ ครั้ง และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับสถาบัน Raoul Wallenberg Institute of International Human Rights and Humanitarian Law (RWI) ๑ ครั้ง ดังนี้

(๑) การประชุมระดับเจ้าหน้าที่ (Technical Working Group-TWG) ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑๕-๑๖ กุมภาพันธ์ และ ๑๒-๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมเบสต์ เวสเทิร์น พลัส แวนดา แกรนด์ ถนนแจ้งวัฒนะ จังหวัดนนทบุรี สำนักงาน กสม. เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม TWG ทั้ง ๒ ครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนผลการดำเนินงานของสมาชิก SEANF และการดำเนินกิจกรรม/โครงการร่วมกันตามแผนยุทธศาสตร์ของ SEANF ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยมีประเด็นการประชุมหารือกันที่สำคัญ ประกอบด้วย ความคืบหน้าของกระบวนการในการจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบและปกติ (Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration-GCM) ความคืบหน้าของการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวรของ SEANF แผนการจัดกิจกรรมของ SEANF ในปี ๒๕๖๑ การจัดทำรายงานข้อมูลพื้นฐานว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Baseline Paper on the Rights of Older Persons in South East Asia) แผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์ของ SEANF ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ความคืบหน้าของการจัดกิจกรรมร่วมกับสถาบัน Raoul Wallenberg Institute of Human Rights and Humanitarian Law (RWI) และสมาคมป้องกันการทรมาน (Association for

the Prevention of Torture-APT) การจัดกิจกรรมในโอกาสครบรอบ ๗๐ ปีของการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights-UDHR) และการเตรียมการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๕ ในเดือนกันยายน ๒๕๖๑

(๒) การประชุมเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลกระทบข้ามพรมแดน : การแก้ไขปัญหาช่องว่างของการคุ้มครองโดยผ่านกลไกความรับผิดชอบนอกอาณาเขต” เมื่อวันที่ ๑๖-๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมโนโวเทล เฟลลินจิต ถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ เป็นการจัดประชุมร่วมกันระหว่างสำนักงาน กสม. ในฐานะประธาน SEANF กับสถาบัน Raoul Wallenberg Institute of Human Rights and Humanitarian Law (RWI) มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตราสารทางกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน ความรับผิดชอบนอกอาณาเขตอันเกิดจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน ความท้าทายทางกฎหมาย และข้อจำกัดทางกฎหมายของความรับผิดชอบนอกอาณาเขต (๒) สร้างความมั่นใจในกลไกการบังคับใช้กฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน (๓) เพิ่มความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน (๔) เสริมสร้างบทบาทและความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรทางการค้า/องค์กรภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในบริบทที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และ (๕) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวทางการปฏิบัติที่ดี และความท้าทายในการจัดการกับกรณีผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน โดยมีสาระสำคัญของการประชุมประกอบด้วย การกำหนดความหมายและความเข้าใจของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน การสำรวจตราสารและกลไกทางกฎหมายที่เกี่ยวกับประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ข้ามพรมแดน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในระดับภูมิภาคในประเด็นความรับผิดชอบนอกอาณาเขตโดยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานและมุมมองทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการได้ส่วนระดับชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของฟิลิปปินส์ มุมมองขององค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวกับประเด็นความรับผิดชอบนอกอาณาเขต การอภิปรายกลุ่มย่อยในประเด็นว่าด้วยมุมมองทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน รวมทั้งแนวทางในอนาคต (The Way Forward)

(๓) การจัดประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๕ เมื่อวันที่ ๑๓-๑๔ กันยายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมอนันตรา ริเวอร์ไซด์ กรุงเทพฯ รีสอร์ท ในการประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๕ กสม. ในฐานะประธาน SEANF ได้ร่วมกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดกิจกรรมพิเศษในโอกาสครบรอบ ๗๐ ปี ของการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๑ โดยมีการอภิปรายในหัวข้อ “สิทธิมนุษยชนในฐานะที่เป็นปัจจัยเพื่อ

การบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Human Rights as an Enabling Factor to Achieving SDGs) ประธาน กสม. ได้กล่าวเปิดการประชุมในฐานะประธาน SEANF ร่วมกับ Ms. Katia Chirizzi รองผู้แทนประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) มีวิทยากรที่ร่วมการอภิปรายจำนวน ๕ คน ประกอบด้วย (๑) Tan Sri Razali Ismail ประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมาเลเซีย (SUHAKAM) (๒) นาง Sandrayati Moniaga รองประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของอินโดนีเซีย (Komnas HAM) (๓) นาย Roberto Eugenio T. Cadiz กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของฟิลิปปินส์ (CHRP)

(๔) ศาสตราจารย์กิตติคุณ วิฑิต มันทาภรณ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ (๕) นาย Juan Santander รองผู้แทนประจำประเทศไทย องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ในการอภิปรายครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมรับฟัง การอภิปรายรวมประมาณ ๑๐๐ คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ/กรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ/ผู้อำนวยการ ประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิกของ SEANF และคณะผู้แทนของ SEANF ผู้บริหารและบุคลากรของสำนักงาน กสม. ผู้แทนสถานเอกอัครราชทูตและองค์การระหว่างประเทศที่มีที่ตั้ง ในประเทศไทย ผู้แทนหน่วยงานและองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม

การประชุมประจำปีของ SEANF ครั้งที่ ๑๕ มีสาระสำคัญของการประชุมโดยสรุป ประกอบด้วย การนำเสนอผลงานที่สำคัญของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิกของ SEANF เพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และการปฏิบัติระหว่างกัน โดยประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิกของ SEANF เป็นผู้นำเสนอ ความคืบหน้าของการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการถาวรของ SEANF การรับรองแผนปฏิบัติการของ SEANF (SEANF Action Plan) ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ของ SEANF พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ความคืบหน้าของการ จัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบ และปกติ (Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration-GCM) และแนวทางในการทำงานในอนาคต ความคืบหน้าของ การประชุมคณะทำงานของสหประชาชาติว่าด้วยผู้สูงอายุ (UN Open-ended Working Group on Ageing) สมัยที่ ๙ และแนวทางในการทำงานในอนาคต และการรับรองรายงานพื้นฐานว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (Baseline Paper on the Rights of Older Persons in South East Asia) ผลการจัดกิจกรรม ร่วมกับสถาบัน RWI และความคืบหน้าของการดำเนินกิจกรรมร่วมกับสมาคม APT การให้การรับรองแถลงการณ์ ของ SEANF ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SEANF Statement on Human Rights and SDGs) และการส่งมอบตำแหน่งประธาน SEANF ให้กับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของติมอร์ - เลสเต

(๓.๒) ความร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนของอาเซียน ได้แก่ คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights-AICHR) อย่างสม่ำเสมอ ดังนี้

(๓.๒.๑) การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการของ AICHR ว่าด้วยการนำแนวทางสิทธิมนุษยชน มาจัดทำยุทธศาสตร์ระดับภูมิภาคเพื่อการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ (AICHR Workshop on Rights-based Approach to Regional Management Strategy for an Effective Environmental Impact Assessment) เมื่อวันที่ ๒๙-๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ ณ กรุงย่างกุ้ง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) รวบรวมแนวทางการปฏิบัติในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) ที่มีการปฏิบัติอยู่ในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่ดีและข้อท้าทายที่มีอยู่ระหว่างกัน (๒) แสวงหาลักษณะร่วมกันของขั้นตอนในการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศสมาชิกอาเซียน และแสวงหาวิธีการที่จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าจะมีการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเป็นมุมมองในระดับภูมิภาค (๓)หารือเกี่ยวกับการเสริมสร้างนโยบายและการปฏิบัติในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การพิจารณา เกี่ยวกับรูปแบบการประเมินด้วยวิธีการอื่นหรือวิธีใหม่ ๆ การนำหลักการด้านสิทธิมนุษยชนมาปรับใช้ในการคุ้มครอง สิ่งแวดล้อม และ (๔) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะมีแนวทางในการประเมินด้านสิ่งแวดล้อมในระดับภูมิภาค ที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และสิทธิมนุษยชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียน

(๓.๒.๒) การประชุมหารือระดับสูงของ AICHR ว่าด้วยการจัดการเสรีภาพในการแสดงออกในยุคข้อมูลข่าวสาร (AICHR High Level Dialogue on the Managing Freedom of Expression in the Information Age) เมื่อวันที่ ๑๑-๑๒ เมษายน ๒๕๖๑ ณ เมืองเมดาน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการออกแบบ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ความเห็นในการจัดทำนโยบาย รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจากประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศมาร่วมให้ความเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการแสดงออกที่กำลังได้รับความท้าทายในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่เรียกว่า “ยุคข้อมูลข่าวสาร” เช่น การเผยแพร่ข่าว/ข้อมูลที่เป็นเท็จ ซึ่งรวมไปถึงข่าวลวงที่ได้รับการเผยแพร่อย่างรวดเร็วโดยผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ในขณะที่ประเด็นการปิดกั้นการใช้เสรีภาพในทางศาสนาและการคุ้มครองกลุ่มเสี่ยง เช่น ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์เฉพาะ ผู้หญิง เด็ก คนพิการ ฯลฯ ได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่เกี่ยวกับการมีความเห็นหรือการแสดงออกที่เป็นการสร้างความเกลียดชัง (hate speech) และข่าวลวง (hoax) ที่เกิดขึ้นโดยกลุ่มหรือบุคคลที่ไม่ได้ระบุตัวตนและไม่มีความรับผิดชอบใด ๆ ในทางกฎหมายซึ่งได้กลายมาเป็นภัยต่อเสรีภาพในการแสดงออก ทั้งนี้ เพราะมีความยากในการป้องกันและหยุดยั้งได้ ในขณะที่รัฐบาลของบางประเทศยังคงตอบสนองต่อประเด็นเหล่านี้ช้าเกินไปด้วยเหตุผลที่หลากหลายแตกต่างกันไป ที่ประชุมเห็นว่าปัญหานี้ควรจะได้รับการแก้ไขร่วมกันจากหลายภาคส่วน ทั้งโดยวิธีการบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบ และการให้ความรู้ต่อสาธารณะที่หลีกเลี่ยงการเชื่อข้อมูลเท็จและข้อมูลที่มีลักษณะเป็นการสร้างความเกลียดชัง

(๓.๒.๓) การประชุมหารือระหว่างภูมิภาคของ AICHR ว่าด้วยการแลกเปลี่ยนตัวอย่างการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (AICHR Interregional Dialogue-Sharing Good Practice on Business and Human Rights) เมื่อวันที่ ๔-๖ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ เป็นการประชุมเพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจว่าการดำเนินธุรกิจอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง การแสวงหาวิถีทางและวิธีการในการลดหรือป้องกันผลกระทบดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ของอาเซียน ๒๐๒๕ (พ.ศ. ๒๕๖๘) และแผนแม่บทที่มุ่งเน้นให้เกิดการบูรณาการหลักการสิทธิมนุษยชนเข้าสู่การดำเนินการทั้ง ๓ เสาหลักของประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น การประชุมหารือในครั้งนี้ได้นำเสนอประเด็นต่าง ๆ ที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้รวมไว้ในวาระการประชุมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว รวมทั้งประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการดำเนินธุรกิจที่สร้างประโยชน์ที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม ตลอดจนการมุ่งสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในประเด็นว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนระหว่างผู้แทน ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เชี่ยวชาญจากกลไกสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาค หน่วยงานของอาเซียน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคประชาคมสังคมที่ได้รับการรับรองสถานะจาก AICHR ซึ่งมีความเข้าใจร่วมกันมากขึ้นในประเด็นที่ธุรกิจและสิทธิมนุษยชนจะเป็นปัจจัยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ครอบคลุมรอบด้านและถือว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด

(๓.๒.๔) AICHR Interregional Dialogue : Sharing Good Practices on Business and Human Rights and associated NHRI side events วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑ ที่โรงแรมอนันตรา สยาม กรุงเทพฯ นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยผู้แทนจากสำนักงาน กสม. เข้าร่วมประชุมดังกล่าวซึ่งมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติของกลุ่มสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ในการนี้ นางประกายรัตน์ฯ ได้ร่วมบรรยายเรื่องบทบาทด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของ กสม. และพัฒนาการของแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

(๓.๓) ความร่วมมือกับกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

(๓.๓.๑) การประชุม UN Forum on Business and Human Rights สมัยที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๒๗-๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ สำนักงานสหประชาชาติ นครเจนีวา มีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

(๑) นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้กำกับดูแลงานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พร้อมคณะเจ้าหน้าที่ กสม. ได้พบกับ Mr. Michael Addo ประธานคณะทำงาน UN Working Group และ Mr. Dante Pesce อดีตประธานและคณะทำงาน UN Working Group และรายงานถึงความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UN Guiding Principle on Business and Human Rights-UNGPs) ในประเทศไทย และการริเริ่มผลักดันให้ภาครัฐประกอบด้วยกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงพาณิชย์ และภาคธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วยสภาหอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม สมาคมการธนาคาร และเครือข่าย UNGC ประเทศไทย และ กสม. ร่วมกันแสดงเจตนารมณ์โดยลงนามในปฏิญญาขับเคลื่อนหลักการชี้แนะเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของ กสม. ไทย เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ ประเทศไทย และได้มอบเอกสารข้อมูลการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนให้กับประธานคณะทำงานฯ ด้วย

(๒) นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประธานอนุกรรมการด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เข้าร่วมการประชุมในหัวข้อ “แผนปฏิบัติการชาติกับการเข้าถึงการเยียวยา” (National Action Plans (NAPs) and Access to Remedy) ซึ่งมีการนำเสนอความเห็นของผู้แทนรัฐบาลหลายประเทศที่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการชาติว่าด้วยเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs) ซึ่งในส่วนของประเทศไทย อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นผู้นำเสนอ ทั้งนี้ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ร่วมกล่าวถ้อยแถลงในที่ประชุมว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไทยได้มีบทบาทในการผลักดันให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคมได้รับรู้และตระหนักถึงการนำหลักการชี้แนะฯ มาสู่การปฏิบัติใช้โดยทุกภาคส่วนอย่างสมัครใจ โดยได้ริเริ่มและประสานให้เกิดปฏิญญาการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะฯ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย ซึ่งทุกหน่วยงานที่ร่วมลงนามได้แถลงคำมั่นว่าจะดำเนินการตามบทบาทของตนที่กำหนดไว้ในปฏิญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของภาครัฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้แถลงยืนยันจะเร่งจัดทำแผนปฏิบัติการชาติว่าด้วยเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เป็นแนวทางหลักของประเทศเพื่อให้เกิดรูปธรรมในการนำหลักการชี้แนะฯ ของสหประชาชาติ มาสู่การปฏิบัติในประเทศไทย นอกจากนี้ หน่วยงานที่ร่วมลงนามในปฏิญญาดังกล่าว ยังได้ตกลงกันที่จะดำเนินงานตามปฏิญญาฯ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเฝ้าระวังและติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานต่อไปเพื่อให้มั่นใจว่าทุกภาคส่วนในประเทศไทยได้นำหลักการชี้แนะฯ ไปสู่การปฏิบัติจริง และต่อมา กสม. ได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับกระบวนการยกร่างแผนปฏิบัติการชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan-NAP) โดยมีหลักการสำคัญตาม ๓ เสาหลักของหลักการชี้แนะฯ กล่าวคือ ภาครัฐมีหน้าที่คุ้มครองภาคธุรกิจมีหน้าที่เคารพและทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจมีหน้าที่เยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรมเมื่อเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งหลักการหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกภาคส่วนดังกล่าวนี้จะต้องกำหนดอยู่ในแผน NAP โดยหนึ่งในข้อเสนอแนะที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอต่อรัฐบาลคือต้องบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่ไม่ใช่

กลไกของศาล (Non-state-based judicial mechanisms) ออกมาบังคับใช้ด้วย เพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้เข้าถึงกระบวนการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม

Mr. Michael Addo ประธานคณะทำงาน UN Working Group on Business and Human Rights ได้แสดงความขอบคุณ กสม. และชื่นชมการแลกเปลี่ยนข้อมูลเรื่องความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย พร้อมชมเชย กสม. ว่าได้แสดงบทบาทอย่างดีเยี่ยมในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญของการบรรจุกระบวนการเยียวยาที่ไม่ใช่กลไกของศาล ไว้ในแผน NAP กระบวนการเฝ้าระวังดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญในลำดับต้น ๆ ของแผน NAP และของการปฏิบัติตามหลักการชี้แนะฯ อย่างมาก โดยประธานคณะทำงานเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ คาดหวังว่า กสม. ไทย จะทำหน้าที่ติดตามการปฏิบัติตามปฏิญญาการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะฯ และจะรอการประกาศใช้แผน NAP ของไทยอย่างเป็นทางการในอนาคตอันใกล้

(๓.๓.๒) การเข้าร่วมประชุมเรื่อง Gender Lens to the UN Guiding Principles on Business and Human Rights ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ที่มหาวิทยาลัย Ashoka เมือง Sonipat ประเทศอินเดีย

นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าว ซึ่งเป็นการหารือในประเด็นเรื่องการส่งเสริมมิติทางเพศในการขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม รวมถึงนักวิชาการและสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การประชุมดังกล่าวจัดโดยคณะทำงานของสหประชาชาติ ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่น ๆ ร่วมกับ UNDP และองค์การเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิงของสหประชาชาติ (UN Women) ในการประชุม Professor Surya Deva สมาชิกคณะทำงานฯ ได้กล่าวว่าการประชุมมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับภาครัฐและเอกชนในการใช้มุมมองเพศภาวะกับหลักการชี้แนะฯ เพื่อขจัดอุปสรรคและสานพลังผู้หญิงในบริบทของธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

นางประกายรัตน์ ฯ ได้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนและให้ความเห็นในเรื่องการขจัดอุปสรรคของผู้หญิงในการเข้าถึงกระบวนการเยียวยาทั้งที่เป็นกลไกของศาลและกลไกที่มีใช้ศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจให้ได้รับการเยียวยาและการใช้มุมมองทางเพศภาวะในการทำงานของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งนี้ คณะทำงานของสหประชาชาติจะได้รวบรวมความเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมเพื่อนำไปจัดทำข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลภาคธุรกิจเพื่อให้มีการคำนึงถึงเพศภาวะในการปฏิบัติตามหลักการชี้แนะฯ

(๓.๓.๓) การประชุมร่วมกับสมาชิกคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่น ๆ ของสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ ที่สำนักงาน กสม.

Mr. Dante Pesce และ Mr. Surya Deva สมาชิกคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนกับบริษัทข้ามชาติและองค์กรธุรกิจอื่น ๆ ของสหประชาชาติ พร้อมด้วยผู้แทน OHCHR และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ได้เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในโอกาสการเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ โดยมีนายวัส ติงสมิตร ประธาน กสม. และ กสม. ที่เกี่ยวข้อง พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม. ให้การต้อนรับ การเยือนไทยของคณะทำงานฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าในการดำเนินการของภาคส่วนต่าง ๆ

ตามหลักการชี้แนะเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติและจัดทำรายงานผลพร้อมข้อเสนอแนะ กสม. ได้นำเสนอบทบาทการทำงานด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ อาทิ การจัดทำคำแปลของหลักการชี้แนะฯ เป็นภาษาไทย การจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักการชี้แนะให้กับหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจเอกชน

การกำหนดให้เรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นหลักในยุทธศาสตร์ กสม. ระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕ การจัดทำข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน การจัดทำคู่มือให้ภาคธุรกิจทำการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน (Human Rights Due Diligence : HRDD) และสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของ กสม. จากกรณีเรื่องร้องเรียนด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากการประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเมิดสิทธิชุมชน สิทธิแรงงาน และสิทธิในการทำงาน

คณะทำงานฯ ได้แสดงความสนใจสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมและขอให้ กสม. จัดส่งรายละเอียดให้คณะทำงานฯ ในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ (๑) ระบบการรับเรื่องร้องเรียน ระยะเวลาในการดำเนินการ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ผลการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน และการเผยแพร่รายงานการตรวจสอบดังกล่าวต่อสาธารณชน (๒) บทบาทของ กสม. ในการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบธุรกิจ และการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการและแนวทางในการเข้าถึงการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ และ (๓) องค์ประกอบ คุณสมบัติ การสรรหา และอำนาจหน้าที่ของ กสม. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

(๓.๔) ความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนและหน่วยงานภาครัฐของต่างประเทศ

(๓.๔.๑) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมัลดีฟส์ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้นายชาติชาย สุทธิกลม กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้การต้อนรับและหารือข้อราชการกับ Ms. Aminath Eenas ประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของมัลดีฟส์และคณะ โดยได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเรื่องของการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน การตรวจสอบสถานที่คุมขัง การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และแนวทางความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิฯ ทั้งสองแห่งต่อไปในอนาคต

(๓.๔.๒) กระทรวงการต่างประเทศเดนมาร์ก วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยผู้แทนสำนักงาน กสม. ได้เข้าหารือกับ Ms. Liesbeth Unger ที่ปรึกษาของกระทรวงการต่างประเทศเดนมาร์ก เพื่อติดตามภาพรวมการทำงานของ กสม. ในการนำองค์ความรู้และเครื่องมือเกี่ยวกับธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่พัฒนาโดยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของเดนมาร์กมาปฏิบัติใช้ รวมทั้งหารือแนวทางความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของเดนมาร์กและสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทยต่อไปในอนาคต

(๓.๕) ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและองค์กรภาคประชาสังคมต่างประเทศ

(๓.๕.๑) กระทรวงการต่างประเทศของสหภาพยุโรป วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ และนายชาติชาย สุทธิกลม กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยผู้แทนสำนักงาน กสม. เข้าหารือกับคณะผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศของสหภาพยุโรป (European External Action Service-EEAS)

เพื่อหารือเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ในประเด็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ภาพรวมสถานการณ์ของประเทศไทยภายหลังจากการนำกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) มาปฏิบัติ และภาพรวมการทำงานของ กสม. กับภาคประชาสังคม

สำนักงาน กสม. ได้รับแจ้งผลการเยือนประเทศไทยของคณะผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศของสหภาพยุโรปว่า ที่ประชุมคณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปด้านการต่างประเทศ (Foreign Affairs Council-FAC) ได้มติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบการกลับมาปฏิสัมพันธ์การเมืองกับไทยอย่างค่อยเป็นค่อยไป (A gradual political re-engagement) โดยเริ่มจากเปิดให้มีการติดต่อทางการเมืองในทุกระดับ (Political contact at all levels) เพื่อให้มีการหารือในประเด็นที่สนใจร่วมกัน ซึ่งรวมถึงสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย โดยข้อมติฯ ระบุถึงการยอมรับในความคืบหน้าของไทยเพื่อกลับคืนสู่ประชาธิปไตย นอกจากนี้ สำนักงาน กสม. ได้รับหนังสือขอบคุณจากกระทรวงการต่างประเทศในโอกาสที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ให้ผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศของสหภาพยุโรปเข้าพบหารือในประเด็นพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิทางพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยการเข้าพบหารือดังกล่าวทำให้สหภาพยุโรปได้รับทราบข้อมูลของไทยในเชิงลึกและน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อคณะฯ ในการนำไปรายงานแก่ที่ประชุม FAC ของสหภาพยุโรปในการพิจารณาทบทวนข้อมติเกี่ยวกับประเทศไทย

(๓.๕.๒) องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development-OECD) นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้าร่วมการประชุม Global Forum on Responsible Business Conduct ประจำปี ๒๕๖๑ ของ OECD ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เพื่อรับทราบแนวทางการดำเนินการของ OECD ในการส่งเสริมการประกอบธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมในประเทศสมาชิก และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับ OECD เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ การจัดทำแนวทางการประกอบธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม ความสำคัญของการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน และการทำงานร่วมกันระหว่างกลไกของ OECD กับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นอกจากนี้ ยังได้เข้าร่วมการประชุมระหว่างผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศของไทยกับผู้แทน OECD เกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือระหว่างกันประเด็นเรื่องการค้าเงินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมภายใต้แผนงาน Country Programme ระหว่าง OECD กับไทย

(๓.๕.๓) สถาบันยุทธศาสตร์และการบริหารประเทศจีน วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ต้อนรับนาย Xi Ming Long ผู้ช่วยประธานสถาบันยุทธศาสตร์และการบริหารประเทศจีน (China Institute of Strategy and Management-CISM) และคณะในการเข้าพบเพื่อหารือแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นด้านวัฒนธรรมและประเด็นสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยและประเทศจีน

(๓.๕.๔) มูลนิธิ ANFREL วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑ นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าร่วมหารือกับคณะผู้แทนเครือข่ายเอเชียเพื่อการเลือกตั้งเสรี (ANFREL) ในประเด็นแผนและกิจกรรมขององค์กร ANFREL ด้านการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในเอเชีย รวมถึงความร่วมมือในอนาคตระหว่าง กสม. และ ANFREL

(๓.๕.๕) ธนาकारโลก วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ ผู้แทนจากธนาकारโลกขอเข้าพบนางอังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อหารือเกี่ยวกับความร่วมมือในการปกป้องคุ้มครองบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และกระบวนการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลที่มี

ความหลากหลายทางเพศ โดย Mr. Clifton John Cortez ที่ปรึกษา SOGI Global ของธนาคารโลกสำนักงานใหญ่ ได้นำเสนอรายงานเรื่อง International Lessons Learn – Complaints Mechanisms and Legal Redress Procedures Available to Address Discrimination Based on SOGI อันมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องการเลือกปฏิบัติ ด้วยเหตุแห่งเพศ การพิจารณาคดีและการฟ้องร้อง กระบวนการชดเชยความเสียหาย และระบบตรวจสอบและรายงานคำร้องเรียน นอกจากนี้ ผู้แทนของธนาคารโลกได้เข้าเยี่ยมชมศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชนของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๓.๖) ผลงานสำคัญอื่น ๆ ในการดำเนินงานด้านต่างประเทศ

กสม. ชุดที่ ๓ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเร่งปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อขอทบทวนสถานะ (re-accreditation) ของ กสม. ในเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (GANHRI) สืบเนื่องจากการที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่ง กสม. เห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (SCA) ของ GANHRI โดยเฉพาะในมาตรฐานว่าด้วยองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา กสม. ความคุ้มกันในการปฏิบัติหน้าที่ และกระบวนการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศ ทั้งนี้ กสม. ได้จัดทำเอกสาร Statement of Compliance ซึ่งมีสาระสำคัญครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่ SCA ได้ตั้งเป็นโจทย์เพื่อสอบถามสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ขอเข้ารับการประเมิน/ทบทวนสถานะ ได้แก่ การจัดตั้ง (establishment) ความเป็นอิสระ (independence) องค์ประกอบ กระบวนการแต่งตั้ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (composition, appointment process, tenure) โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (organizational infrastructure) วิธีการทำงาน (working method) อำนาจในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (mandate to promote and protect human rights) บทบาทหน้าที่ที่กึ่งตุลาการ (quasi-judicial functions) และความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านสิทธิมนุษยชนและองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง (relationship with relevant human rights stakeholders and other bodies) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ส่งหนังสือดังกล่าว พร้อมเอกสาร Statement of Compliance รวมทั้งเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีการจัดทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ จำนวน ๔ รายการ ได้แก่

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๓) บทสรุปผู้บริหารของรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๐
- ๔) บทสรุปผู้บริหารของรายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐

ไปยังสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ในฐานะฝ่ายเลขานุการของ SCA แล้ว เพื่อขอให้เสนอคำขอทบทวนสถานะของ กสม. เข้าสู่การพิจารณาของคณะอนุกรรมการ SCA ในการประชุมในเดือนตุลาคม ๒๕๖๑ และต่อมาได้รับแจ้งจากฝ่ายเลขานุการฯ ว่า SCA จะพิจารณาคำขอของ กสม. ในปี ๒๕๖๓

๒.๒ การบริหารจัดการการพัฒนาองค์กร

๒.๒.๑ งานสนับสนุนภารกิจหลักตามหน้าที่และอำนาจ

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ในภารกิจหลักของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหน้าที่และอำนาจที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ สำนักงาน กสม. มีการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ดังนี้

(๑) การออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจในการออกระเบียบหรือประกาศ เพื่อให้การปฏิบัติการตามหน้าที่และอำนาจของ กสม. เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. มีการตรวจสอบ ทบทวนกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อ กสม. และสำนักงาน กสม. อย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุง แก้ไข ในการอำนวยให้ กสม. สามารถปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง ทั้งนี้ นับแต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ กสม. พิจารณาให้ความเห็นชอบระเบียบและประกาศต่าง ๆ จำนวน ๒๖ ฉบับ โดยประกาศให้มีผลบังคับใช้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๒๑ ฉบับ ดังนี้

- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคลการงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินและการดำเนินการอื่นของสำนักงาน กสม. พ.ศ. ๒๕๖๐
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการรับจดแจ้งและการเลือกกันเองขององค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนและสภาวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของอนุกรรมการ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการจ่ายค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคล และคณะอนุกรรมการข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าเดินทางของพยานซึ่งมาให้ความเห็นหรือถ้อยคำ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการจ้างและการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการประจำประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ข้อกำหนดทางจริยธรรม ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการกำหนดคุณสมบัติ วิธีการสรรหา และการคัดเลือก เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยเงินค่าตอบแทนพิเศษของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทน พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นทะเบียนผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการลาของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยลูกจ้างสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยพนักงานราชการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง เทียบตำแหน่งข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ทั้งนี้ นอกจากระเบียบและประกาศที่มีผลบังคับใช้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ แล้ว ยังมีระเบียบและประกาศที่ กสม. ให้ความเห็นชอบในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และมีผลบังคับใช้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ จำนวน ๕ ฉบับ ดังนี้

- ๑) ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยเครื่องแบบและการแต่งเครื่องแบบของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑
- ๒) ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ๓) ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑
- ๔) ประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดประเภทตำแหน่งและระดับตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๖๑
- ๕) ประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การย้ายและการเลื่อนข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือการโอนข้าราชการตามกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑

(๒) การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗ (๑) ได้บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกับบุคคล หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนในการศึกษาวิจัย และเผยแพร่ความรู้ และพัฒนาความเข้มแข็งด้านสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งในการให้ความช่วยเหลือหรือเยียวยาแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กสม. ได้สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในหลายด้าน ดังนี้

- เพื่อสนับสนุนการจัดทำรายงานการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน
- เพื่อสนับสนุนการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
- เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศประจำปี
- เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สังคม/ภาคส่วนต่าง ๆ เคารพสิทธิมนุษยชน
- เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร

โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชนแล้วเสร็จรวม ๓ เรื่อง และอยู่ระหว่างการดำเนินการศึกษาวิจัย อีกจำนวน ๒ เรื่อง นอกจากนี้ สำนักงานฯ ได้ดำเนินการนำผลงาน การศึกษาวิจัยที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว เผยแพร่ผลงานการศึกษาวิจัยสู่สาธารณะ เพื่อให้ผลการศึกษาวิจัย ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่

๑. โครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) เพื่อการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ เรื่อง “การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิชุมชนของชุมชนประมง บ้านอ่าวปัตตานี”

๒. โครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่อง สิทธิของชุมชนชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) กับการดำเนินเขตวัฒนธรรมพิเศษไทรโยคในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทกรณีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ป่าภาคเหนือ

๓. โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”

ทั้งนี้ การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน ๓ เรื่องข้างต้น มีเนื้อหาโดยสรุปดังต่อไปนี้

๑. โครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) เพื่อการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ เรื่อง “การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิชุมชนของชุมชนประมง บ้านอ่าวปัตตานี”

ผู้ศึกษาวิจัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ดร.วารุณี ณ นคร)

สาระสำคัญของการศึกษาวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาสิทธิชุมชนที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการทรัพยากรและการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลในการประกอบอาชีพของคนในพื้นที่

อ่าวปัตตานี การรวมกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชน และการมีส่วนร่วมในการเข้าถึงสิทธิชุมชนของชุมชนของชาวประมงพื้นบ้านอ่าวปัตตานี และหาแนวทางการเข้าถึงสิทธิชุมชนของชาวประมงพื้นบ้านอ่าวปัตตานีที่ยั่งยืน เป็นธรรม และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและ/หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนให้มีความสอดคล้องบริบทของชุมชนต่อไป

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือ Participatory Action Research (PAR) โดยอาศัยความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ที่จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน (MOU) ร่วมกับสำนักงานฯ และได้ออกแบบการวิจัยโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่ประสบปัญหา หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม รวมถึงนักศึกษาในการทำวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยมีสาระสำคัญจากผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มคนที่แตกต่างกันในอ่าวปัตตานี มีความเข้าใจและตีความคำว่า สิทธิชุมชนแตกต่างกันตามประสบการณ์และการรับรู้ รวมถึงการเรียนรู้เพิ่มเติมจากการทำงาน จากการศึกษาหรือแม้กระทั่งจากนโยบายหรือข้อกฎหมายที่บังคับใช้หรือเป็นกรอบหรือแนวทางให้ตนเองถือปฏิบัติ ซึ่งระดับความเข้าใจเรื่องสิทธิชุมชนมีความสัมพันธ์กับความใกล้ชิดในการใช้ทรัพยากร หรือการผูกโยงตนเอง ครอบครัว การทำมาหากิน การดูแลปากท้อง ที่จำเป็นต้องพึ่งพิงทรัพยากรในอ่าวปัตตานี กล่าวคือ ระดับความเข้มข้น ในความเข้าใจเรื่องสิทธิชุมชนของชาวประมงพื้นบ้านในอ่าวปัตตานีจะมีในระดับที่สูง เนื่องจากอ่าวปัตตานีถือเป็นแหล่งทำกินมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และสัมพันธ์กับวิถีการจับสัตว์น้ำหรืออนุรักษ์เพื่อความยั่งยืน โดยถือว่าไม่มีใครเป็นเจ้าของแต่ควรต้องร่วมกันอนุรักษ์ไว้ และถือเป็นการเข้าใจสิทธิชุมชนในเชิงซ้อนคือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอ่าวปัตตานี มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต หลักปฏิบัติ คำสอนทางศาสนาและธรรมชาติ ในขณะที่ความเข้าใจเรื่องสิทธิชุมชนในแง่ของภาคส่วนที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐจะยึดโยงอยู่กับหลักการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย หรือนโยบาย หรือระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน จึงทำให้เห็นได้ว่า ชาวประมงพื้นบ้านมองสิทธิชุมชนในลักษณะองค์รวม แต่ทางหน่วยงานภาครัฐมองสิทธิชุมชนแบบแยกส่วนตามลักษณะอำนาจหน้าที่และการบริหารจัดการภายในอำนาจหน้าที่ของตนที่ได้รับการจัดสรรมา ซึ่งความเข้าใจและหลักปฏิบัตินี้เองที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการทรัพยากรและการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ความเข้าใจเรื่องสิทธิชุมชนดังกล่าว นำมาสู่เงื่อนไขที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวเรื่องการเข้าถึงสิทธิชุมชน โดยเงื่อนไขที่ส่งเสริมการเคลื่อนไหว คือ มีการรวมกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน ชาวบ้าน และกลุ่มคนที่มีความตระหนักถึงสิทธิชุมชนและการจัดการทรัพยากรในพื้นที่โดยชุมชน รวมถึงมีกลุ่มอาชีพและมีหน่วยงานภายนอกสนับสนุนด้วยความจริงใจ รวมทั้งมีสถาบันทางศาสนาของชุมชนที่เป็นแหล่งยึดเหนี่ยวความรู้สึกร่วมของคนในชุมชน

ส่วนเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวเพื่อเข้าถึงสิทธิชุมชน พบว่า การที่เจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างจริงจัง อาจเป็นเพราะผู้กระทำผิดไม่เคารพกฎหมาย หรือความทับซ้อนกันของหน่วยงานหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ในด้านต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งอาจเป็นเพราะความไม่ชัดเจนของการกระทำผิดที่ทำให้เจ้าหน้าที่อาจเสี่ยงที่จะมีความผิด เป็นต้น ประกอบกับอุปสรรคด้านการสื่อสารระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่อุปสรรคเหล่านี้มีส่วนทำให้เกิดความสับสนในการสร้างความเข้าใจระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งอาจบานปลายกลายเป็นความเข้าใจผิดในเจตนาของผู้กระทำแต่ละฝ่าย จนเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น และส่งผลให้ลดทอนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในเวลาต่อมาทำให้การเคลื่อนไหวของชาวประมงพื้นบ้านอ่าวปัตตานีประสบความสำเร็จแตกต่างกันในแต่ละประเด็น

คณะวิจัยได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาและสถานการณ์การเข้าถึงสิทธิชุมชนในอ่าวปัตตานี จากภาคส่วนต่าง ๆ และประมวลเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย สำหรับการแก้ไขปัญหาด้านการเข้าถึงสิทธิชุมชนในอ่าวปัตตานี โดยแต่ละนโยบายจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการตอบสนองต่อการเข้าถึงสิทธิชุมชนของคนในพื้นที่ และการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนและเป็นธรรมในระยะยาว แบ่งเป็นนโยบายหลัก ๆ ๗ ด้าน ดังนี้

๑.๑ ด้านการจัดสรรพื้นที่อ่าวปัตตานีเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน พื้นที่อ่าวปัตตานีโดยเฉพาะในน้ำและบริเวณชายฝั่ง มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำหลายชนิด ซึ่งชาวประมงพื้นบ้านเห็นว่า เป็นพื้นที่ที่สัตว์น้ำมีรสชาติดี หวาน นอกจากนี้ จากข้อมูลที่มีการทำแหล่งเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่าวปัตตานีจึงอาจกล่าวได้ว่า อ่าวปัตตานีเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิตสัตว์น้ำสูง เช่น สามารถเลี้ยงหอยแครงได้อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจนก่อให้เกิดข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการเลี้ยงหอยแครงกับชาวประมงพื้นบ้านนั้น แนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมกับทุกฝ่ายภายใต้หลักการเคารพต่อสิทธิชุมชนและความยั่งยืนของทรัพยากร จึงควรมีการกำหนดโซนนิ่งสำหรับเขตพื้นที่การจัดสรรการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมกับพื้นที่ และผู้ใช้ทรัพยากร โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยหน่วยงานรัฐเป็นเจ้าภาพ ผ่านคณะกรรมการประมงจังหวัดที่มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ซึ่งกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายมาตรา ๒๖ ของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ (ฉบับแก้ไข) ควรมีการเร่งรัดดำเนินการตามแนวทางเบื้องต้น ดังนี้

(๑) กำหนดให้มีการวิจัยเพื่อศึกษาระบบนิเวศที่จะกำหนดเป็นเขตต่าง ๆ เนื่องจากอ่าวปัตตานีในแต่ละพื้นที่มีศักยภาพแตกต่างกัน ทั้งพื้นที่ความลึก ดิน กระแสน้ำ ร่องทราย สภาพพื้นโคลน ทราย และระดับความเค็ม เป็นต้น ดังนั้นการเลี้ยงสัตว์น้ำแต่ละประเภทจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกับประชาชนและชาวประมงรอบอ่าวเป็นผู้ร่วมศึกษาวิจัย

(๒) กำหนดเขตการใช้พื้นที่ ทั้งเขตอนุรักษ์ เขตอนุบาล เขตเพาะเลี้ยงสัตว์แต่ละประเภท ให้ครอบคลุมความต้องการและไม่ละเมิดสิทธิในการใช้พื้นที่ของคนในชุมชน

(๓) กำหนดเงื่อนไข คุณสมบัติของผู้จะขอใช้พื้นที่ตามที่กำหนดโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการ และกำหนดให้มีการลงทะเบียนและบังคับใช้เขตพื้นที่จัดสรรอย่างเคร่งครัด โดยยึดหลักในการไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

๑.๒ ด้านการเสริมสร้างจิตสำนึก/ความรู้ด้านกฎหมายและหลักสิทธิชุมชน ให้แก่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งข้าราชการของหน่วยงานภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชาวประมงพื้นบ้าน ชาวบ้านรอบอ่าว และเยาวชนในพื้นที่ เพื่อให้มีความรู้และจิตสำนึกที่ตรงกันและร่วมมือกันดำเนินการตามหลักสิทธิชุมชนในทิศทางที่สอดคล้องกัน รวมถึงสามารถบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติรอบอ่าวปัตตานีในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือได้มากยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่า ควรให้สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนาในพื้นที่มีบทบาทในการสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้แก่เยาวชนในพื้นที่ในการเคารพกฎหมาย และให้ตระหนักถึงผลกระทบในระยะยาวและระยะสั้นที่จะเกิดขึ้นจากการละเมิดกฎหมายและการใช้เครื่องมือทำการประมงทำลายล้าง เช่น วิธีการใช้สื่อบุหรี่ที่เป็นภาษามลายู เผยแพร่ในโรงเรียนตาดีกาหรือให้ผู้นำศาสนาประกาศประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในมัสยิด หรือการรณรงค์ให้ผู้นำส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนของตนทำตามหลักกฎหมาย ส่งเสริมให้เยาวชนผลิตสื่อ หรือทำกิจกรรมเพื่อรณรงค์อย่างสร้างสรรค์ในพื้นที่ นอกจากนี้ยังควรให้เรื่องสิทธิชุมชนและการสร้างความรู้ความเข้าใจในท้องถิ่นมีการบรรจุไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนในพื้นที่ เป็นต้น

๑.๓ ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนในพื้นที่รอบอ่าวปัตตานีกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนในพื้นที่รอบอ่าวกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการสำรวจติดตามการกระทำผิดกฎหมาย ประมงหรือการละเมิดรุกล้ำพื้นที่อ่าวเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน สนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ (ฉบับแก้ไข) หมวด ๙ พนักงานเจ้าหน้าที่ มาตรา ๑๐๖ ที่มีข้อความระบุว่า “ให้อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งสมาชิกองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๒๕ (๒) เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้...” โดยการบูรณาการทรัพยากรและกำลังคน ในรูปคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่แจ้งข้อมูลข่าวสาร และ/หรือร่วมจับกุมการทำการประมงที่ผิดกฎหมายหรือการประมงทำลายล้างที่ไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสิทธิชุมชนได้อย่างทันการ เนื่องจากการศึกษาพบว่า สาเหตุหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อราษฎรกล่าวหาว่าละเลยการปฏิบัติ หากการกระทำผิดนั้นหมิ่นเหม่ต่อการทำความผิดเจ้าหน้าที่ก็อาจถูกฟ้องร้องจากเจ้าของเรือประมงพาณิชย์ได้หากเกิดข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะประเด็นข้อถกเถียงเรื่องการใช้อวนรุนในเขตไมล์ทะเลที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น การสนับสนุนให้ปฏิบัติหน้าที่ในรูปของคณะกรรมการอาจเป็นแนวทางหนึ่งในการลดปัญหาเหล่านี้ได้

๑.๔ ด้านการนำหลักกฎหมายที่กำหนดมาปฏิบัติในเชิงรุก ควรนำพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ (ฉบับแก้ไข) มาบังคับใช้อย่างจริงจังกับเจ้าหน้าที่ทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับท้องที่และท้องถิ่น โดยเน้นการใช้กฎหมายแก้ปัญหการทำผิดกฎหมายของชาวบ้านผู้ใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย แต่ไม่ยอมรับให้มีการจับกุม หรือในบางกรณีผู้ที่มีอำนาจหรือคนที่ชาวบ้านเชื่อฟังไม่ได้แจ้งข้อมูลที่ถูกต้องให้แก่ชาวบ้านเรื่องการใช้อวนรุนผิดกฎหมาย เนื่องจากเกรงจะกระทบต่อฐานเสียงหรือฐานอำนาจทางการเมือง เป็นต้น ดังนั้น การสื่อสารและสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย จึงต้องมีการกระทำในเชิงรุกและจริงจังจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับสังคมและชุมชน

๑.๕ ด้านการเสริมสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม การสร้างทัศนคติทางบวกแก่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับผู้กระทำผิดในกรณีข้อพิพาทระหว่างชาวประมงพื้นบ้าน หรือชาวบ้านกับผู้ประกอบการที่มีส่วนในการใช้ช่องว่างทางกฎหมายในการดำเนินการเพื่อทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ และ/หรือทำการประมงที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรยึดถือผลประโยชน์ของพื้นที่และสิทธิของชุมชนเป็นหลัก และป้องกันการเข้ามาบุกรุกที่ทำกินหรือทำลายทรัพยากรจากคนนอกพื้นที่ เช่นกรณีตัวอย่างเรื่องการทำนาุ้งและโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียโดยที่ยังไม่ผ่านการบำบัด ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในอ่าวปัตตานี ทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำและแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำถูกทำลาย การปล่อยน้ำเสียยังส่งผลกระทบต่อหอยนางรม โดยทำให้เกิดการสะสมของเสียในตัวหอยและก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคหอยนางรม อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเกลือหวานที่ชาวบ้านทำในบริเวณเขตอุตสาหกรรมหรือในกรณีชาวบ้านมีความขัดแย้งกับกลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ที่สนับสนุนการใช้อุปกรณ์จับสัตว์น้ำ (อั้ง) โดยผู้มีอิทธิพลใช้กำลังข่มขู่แกนนำชาวประมงพื้นบ้านและเจ้าหน้าที่ลาดตระเวน ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

๑.๖ ด้านการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน ประชาชนที่อยู่รอบอ่าวในช่วงมรสุมหรือช่วงที่ไม่สามารถจับสัตว์ทะเลได้ ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มหรือส่งเสริมองค์ความรู้ด้านอาชีพ ขบประมง

หรือจัดหาพันธุ์สัตว์น้ำที่เหมาะสมสำหรับสร้างกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มถักอวน กลุ่มเลี้ยงแพะ แกะ ไก่ในที่แคบ กลุ่มเลี้ยงปศุสัตว์ เป็นต้น โดยให้หน่วยงานรัฐหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นร่วมติดตามและประเมินผลของกลุ่มเพื่อความยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการอย่างแท้จริง รวมถึงมีสถาบันการศึกษาในพื้นที่สนับสนุนองค์ความรู้และกระบวนการกิจกรรม เป็นต้น

๑.๗ ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยคำนึงถึงสิทธิชุมชน หน่วยงานที่มีความประสงค์จะดำเนินการโครงการในพื้นที่ โดยเฉพาะโครงการเฉพาะกิจที่มุ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีกระบวนการที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริงในการรับฟังเสียงจากชุมชนเพื่อสำรวจความต้องการและผลกระทบอย่างรอบด้าน เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิทธิชุมชนในวงกว้างในระยะยาว มากกว่าการมุ่งเน้นเพื่อการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างรีบเร่งจนกระทบต่อสิทธิชุมชน เช่น โครงการสร้างเขื่อนกั้นปากอ่าวทำให้น้ำลึกเพื่อใช้เป็นทางเดินเรือพาณิชย์ ส่งผลกระทบทำให้กระแสน้ำไหลผิดปกติ จำนวนของสัตว์น้ำลดลงอย่างรวดเร็ว หรือโครงการสร้างเขื่อน (๑๐๐ เมตร) ที่ทำให้กุ่มเคย (เขย) ไม่เข้ามาในอ่าวจากที่แต่เดิมจะมีกุ่มเข้ามาในอ่าวสร้างรายได้ให้ชาวประมงพื้นบ้าน วันละ ๓๐๐-๑,๐๐๐ บาท ดังนั้น จึงกระทบต่อรายได้ของชาวประมงพื้นบ้านในการทำมาหากินเลี้ยงครอบครัวที่มีมาตั้งแต่อดีตหรือแม้กระทั่งโครงการซื้อคืนเครื่องมือประมงผิดกฎหมายจากชาวประมง หน่วยงานก็ควรมีการศึกษาประเมินผลสำเร็จของโครงการดังกล่าวว่าเป็นโครงการที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริงหรือไม่

การนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ อาทิ นำผลงานวิจัยไปตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ/นานาชาติ นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์แก่สังคม/องค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอน นำผลงานไปพัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง เผยแพร่สู่สาธารณะผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและเว็บไซต์ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน

๒. โครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่อง สิทธิของชุมชนชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) กับการดำเนินเขตวัฒนธรรมพิเศษไทรโยคในพื้นที่ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทกรณีที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัยของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ป่าภาคเหนือ

ผู้ศึกษาวิจัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพสิฐ พาณิชยกุล และคณะ)

สาระสำคัญของการศึกษาวิจัย

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับวิถีไร่หมุนเวียนของคนกะเหรี่ยง เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน/ชาติพันธุ์ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทศนคติของสังคม นโยบายของรัฐ รวมถึงกระแสด้านสิ่งแวดล้อมระดับสากล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเด็นปัญหากรณีพิพาทเรื่องที่ดินและความขัดแย้งระหว่างชุมชนและเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งสะท้อนมายาคติด้านลบที่มีต่อการทำไร่หมุนเวียน ปัญหาดังกล่าวได้กระจายอยู่ในพื้นที่ที่ยังคงมีระบบไร่หมุนเวียนโดยเฉพาะเขตภาคเหนือ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีมติคณะรัฐมนตรีเพื่อเป็นเครื่องมือระดับนโยบายที่คาดว่าจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ แต่การดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิในวิถีไร่หมุนเวียนยังคงประสบปัญหาประเด็นข้อกฎหมาย ประกอบกับกระบวนการแก้ไขปัญหาเชิงขาดข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น อาทิ จำนวนชุมชนชาวกะเหรี่ยง ขอบเขตพื้นที่การทำไร่หมุนเวียน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในเชิงนโยบายได้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชน ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสำรวจข้อมูลจำนวนชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ขอบเขตพื้นที่และรูปแบบ การทำและสถานภาพไร่หมุนเวียนในพื้นที่ ๕ จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก และลำปาง

รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลในเชิงพื้นที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ รวมถึงรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพพื้นที่ชุมชนตามกฎหมาย และนโยบายหรือกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และพื้นที่เกษตรกรรมในระบบไร่หมุนเวียนในพื้นที่ดังกล่าว โดยนำผลการศึกษาที่ได้ไปจัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย และ/หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับเป็นมาตรการในการคุ้มครองฟื้นฟูระบบการทำไร่หมุนเวียน ตลอดจนสนับสนุนการผลักดันกลไกการขับเคลื่อนเพื่อคุ้มครองสิทธิและแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องไร่หมุนเวียนของชนพื้นเมืองเผ่าปกากะญออย่างสันติวิธี

ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า เนื่องจากนโยบายรัฐที่ยังไม่เปลี่ยนทิศทางและกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและขัดแย้งกับวิถีชีวิต ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญและเป็นข้อจำกัดด้านการทำมาหากินและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนกะเหรี่ยงและกลายเป็นปัญหาที่เกิดกระทบต่อวิถีการผลิตอาหารที่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้เช่นในอดีต ข้อจำกัดที่เกิดจากขนาดพื้นที่ทำมาหากิน สิทธิการใช้ประโยชน์จากป่าเพื่อยังชีพและขนาดของพื้นที่ป่าที่จำกัดลงเมื่อเทียบกับอดีต ประกอบกับการใช้ทรัพยากรในรูปแบบดั้งเดิมและความต้องการใช้ทรัพยากรจากคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่มากขึ้น โดยพบว่า ชุมชนกะเหรี่ยงจะได้รับผลกระทบแรงกดดันการกีดกันรอบด้าน ทั้งนโยบายและกฎหมาย รวมถึงยังมีกระแสสังคมที่ยังไม่ยอมรับวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนกะเหรี่ยงหรือปกากะญอ ตัวอย่างเช่น กรณีชุมชนบ้านแม่อมกิ ชุมชนห้วยหินลาด ชุมชนบ้านกลาง ชุมชนบ้านแม่ขี้มูก ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนกะเหรี่ยงที่ผ่านเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงของชุมชนอันเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น นโยบายการสัมปทานป่าไม้ การประกาศเขตป่าตามกฎหมายทับซ้อนพื้นที่ชุมชน การดำเนินนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนกะเหรี่ยงตั้งแต่อดีตจนถึงยุคปัจจุบันในมิติการใช้พื้นที่ของชุมชนและการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยง โดยการลดรอบหมุนและลดพื้นที่แปลงไร่หมุนเวียนเพื่อทำให้ระบบไร่หมุนเวียนยังคงดำเนินต่อไปเท่าที่จะเป็นไปได้ตามเงื่อนไขของพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของดินที่มีระยะการพักฟื้นของดินที่ไม่เพียงพอ นำไปสู่ความมั่นคงทางอาหาร ทำให้คนในชุมชนปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตดั้งเดิมไปสู่แบบอื่นด้วยการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว (แปลงไร่ข้าวโพด) ซึ่งอาจทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเสียสมดุล และยังส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงกับปัญหาการเสื่อมสภาพของดิน และพบสารเคมีตกค้างซึ่งนำไปสู่การปนเปื้อนในลำห้วย การเปลี่ยนแปลงพันธุ์พืชท้องถิ่นที่เคยปลูกในไร่หมุนเวียนหลายชนิดอาจสูญหายไป รวมถึงเกิดผลกระทบต่อความเสี่ยงสัตว์ที่เคยทำควาควบคู่กันในพื้นที่บริเวณแปลงไร่หมุนเวียน เป็นต้น อย่างไรก็ตามในทางกลับกัน มีกรณีที่ชุมชนได้พยายามกลับมาฟื้นฟูระบบไร่หมุนเวียนและปรับตัวในรูปแบบใหม่เพื่อการใช้ประโยชน์และจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตนเอง โดยลดการทำเกษตรเชิงเดี่ยวซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความมั่นคงของอาหารในระยะยาว ด้วยการพัฒนากลไกการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติของตนเอง และสร้างการยอมรับในระดับสาธารณะเพื่อเป็นกลยุทธในการต่อรองระดับนโยบาย การแสดงออกที่ชัดเจนของชุมชนเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาเพิ่มความชอบธรรมให้กับชุมชนในการอยู่อาศัยในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน

ข้อเสนอแนะจากงานศึกษาวิจัย

(๑) รัฐควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่ดิน มีแนวปฏิบัติที่มุ่งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้และสนับสนุนสิทธิร่วมของชุมชนเพื่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights-ICESCR)

(๒) รัฐควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกรณีที่จะมีการดำเนินโครงการใด ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ในที่ดินและทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น เพื่อเป็นการประกันสิทธิของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบหรืออาจได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการหรือโครงการใด ๆ ตามบทบัญญัติมาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

(๓) รัฐบาลควรมีแนวทางอนุรักษ์วัฒนธรรมพิเศษ เช่น การประกาศเขตอนุรักษ์วัฒนธรรมพิเศษ หรือเขตนิเวศวัฒนธรรมเกษตรพื้นบ้าน โดยอนุญาตให้ชุมชนในพื้นที่ที่ได้ขึ้นทะเบียนสามารถมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม และหาแนวทางรับรองสิทธิชุมชนในเขตอนุรักษ์วัฒนธรรมพิเศษ ทั้งนี้ ชุมชนดังกล่าวจะได้มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน การบริหารจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันกับรัฐ เพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนและส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต

(๔) รัฐบาลควรพิจารณาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ร่วมกับชุมชนแต่ละชุมชนกำหนดแนวทางและนโยบายในการจัดการเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดิน การบริหารจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันกับรัฐ โดยส่งเสริมในมิติด้านเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการดูแลรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน เช่น การดำเนินการจัดตั้งกองทุนเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูไร่หมุนเวียน การดำเนินการพัฒนาพันธุ์กรรมข้าวและพืชอาหารท้องถิ่น รวมถึงพืชยาสมุนไพร เป็นต้น

(๕) รัฐบาลควรหาแนวทางพัฒนาการทำเกษตรกรรมในพื้นที่สูงที่เน้นการส่งเสริมมิติด้านเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการดูแลรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ โดยสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านศึกษาวิจัย เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทำการศึกษาวิจัยในเชิงพื้นที่ร่วมกับชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และพัฒนาแนวคิดร่วมกันในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการเกี่ยวกับที่ดินและการดูแลแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม

(๖) รัฐบาลควรสนับสนุนการสร้าง ความเข้าใจในประเด็นการดำเนินชีวิตของประชาชนบนพื้นฐานวัฒนธรรมที่หลากหลายให้กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และประชาชนได้ตระหนักถึงวิถีการดำเนินชีวิตในบริบทของวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป

การนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ อาทิ การใช้ประโยชน์ในทางวิชาการ ผ่านการเผยแพร่ในห้องสมุดและเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การใช้ประโยชน์เพื่อการตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิชุมชน และนำไปประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และ/หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”

ผู้ศึกษาวิจัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ)

สาระสำคัญของการศึกษาวิจัย การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนและแนวปฏิบัติที่ดีในภูมิภาคอื่น นำมาสู่การวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการของสิทธิชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติในการรับรองสิทธิชุมชนที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่มีส่วนร่วมจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล และยั่งยืนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และเพื่อใช้สนับสนุนการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนและการเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยการศึกษาวิจัย ดำเนินการผ่านการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับสิทธิชุมชนในมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในมิติกฎหมายระหว่างประเทศ และมติกฎหมายภายใน และนำไปสู่การจัดทำแนวปฏิบัติในการรับรองสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มที่มีใช้ผู้แทนภาครัฐ จากการดำเนินการคณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนในมิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. หลักการและแนวคิดภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

๑) ความมีอยู่และสถานะของ “สิทธิชุมชน” ในกฎหมายระหว่างประเทศ

พบว่ามิได้มีการนิยามหรือรับรองคุ้มครอง “สิทธิชุมชน” อย่างชัดเจน การใช้คำว่า “ชุมชน” ในตัวบทของตราสารส่วนมากเป็นการบัญญัติรับรอง “สิทธิของปัจเจกบุคคล” ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมใน “ชุมชน” ของตน หรือการบัญญัติรับรอง “เสรีภาพในการเข้าร่วม” มากกว่าจะหมายถึง “สิทธิของชุมชน” แยกต่างหากเป็นเอกเทศจาก “สิทธิของปัจเจกบุคคล” อย่างไรก็ตาม ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ไม่มีผลผูกพันบางเรื่อง เช่น ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองดั้งเดิมได้รับรอง “สิทธิของชนพื้นเมืองดั้งเดิม” แต่การรับรองสิทธิดังกล่าวเป็นการรับรอง “สิทธิชุมชน” ของกลุ่มชนเฉพาะบางกลุ่มชนเท่านั้น โดยจะต้องมีลักษณะเป็น “ชุมชนชนพื้นเมืองดั้งเดิม” และไม่ได้รับรอง “สิทธิชุมชนในกรณีทั่ว ๆ ไป” นอกจากนี้ ยังไม่มีการนิยามคำว่า “สิทธิชุมชน” ในความหมายทั่วไปไว้แต่อย่างใด

มีข้อสังเกตว่าในบรรดาตราสารระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน ๔ ฉบับ ซึ่งได้แก่ ปฏิญญา (สต็อกโฮล์ม) แห่งการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ค.ศ. ๑๙๗๒ ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ค.ศ. ๑๙๙๒ ปฏิญญาโจฮันเนสเบิร์กว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๐๒ และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. ๑๙๙๒ นั้น ไม่มีตราสารฉบับใดที่กล่าวถึงคำว่า “สิทธิชุมชน” โดยตรง คงมีแต่เพียงคำว่า “ชุมชน” “ชุมชนท้องถิ่น” และ “ชุมชนพื้นเมืองดั้งเดิม” เมื่อพิจารณาในภาพรวมตราสารระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมเหล่านี้สนับสนุนให้รัฐต่าง ๆ ส่งเสริมบทบาทของชุมชนพื้นเมืองดั้งเดิม และชุมชนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นกลไกหรือมาตรการในการคุ้มครองดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยมุ่งให้ชุมชนดังกล่าวมี “หน้าที่” ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของเขา มากกว่าการรับรอง “สิทธิชุมชน” ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ได้มุ่งเน้น “การคุ้มครองสิทธิของชุมชน” มากไปกว่า “การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม”

๒) “สิทธิของชุมชน” แตกต่างกับ “สิทธิชนพื้นเมืองดั้งเดิม” และ “สิทธิชนกลุ่มน้อย”

“สิทธิชนพื้นเมืองดั้งเดิม” และ “สิทธิชนกลุ่มน้อย” แตกต่างกับ “สิทธิชุมชน” จึงไม่ควรนำสองเรื่องนี้มาใช้ปะปนกับ “สิทธิชุมชน” อย่างไรก็ดี การทราบถึงลักษณะของการรับรอง คุ้มครองสิทธิของกลุ่ม

คนสองประเภทดังกล่าวอาจมีประโยชน์ในเชิงเทียบเคียงกับ “สิทธิชุมชน” เพื่อหยิบยืมวิธีการบางเรื่องมาปรับใช้กับกรณีการรับรองคุ้มครอง “สิทธิชุมชน” เท่าที่ไม่ขัดต่อปรัชญาแนวคิดของสิทธิชุมชน ขณะเดียวกันก็มีบางเรื่องที่ไม่ควรหยิบยืมมาปรับใช้กับ “สิทธิชุมชน”

ผลการศึกษาพบว่า สิทธิ ๕ เรื่อง ของ “ชนพื้นเมืองดั้งเดิม” ภายใต้ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยชนพื้นเมืองดั้งเดิมอาจยืมมาปรับใช้กับ “สิทธิชุมชน” ซึ่งได้แก่ (๑) สิทธิที่จะดำรงรักษาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของความสัมพันธ์ด้านจิตวิญญาณกับที่ดิน เขตแดน น้ำ และชายฝั่งทะเล และทรัพยากรอื่น ๆ (๒) สิทธิในที่ดินและดินแดน ทรัพยากร ซึ่งได้ครอบครองเป็นเจ้าของตามประเพณี หรือเคยใช้ หรือได้รับมาก่อน (๓) สิทธิได้รับการชดเชยโดยเท่าเทียมและเป็นธรรมสำหรับที่ดิน เขตแดนและทรัพยากรที่เป็นเจ้าของ หรือเคยครอบครอง ใช้ประโยชน์ตามประเพณีอยู่ก่อนแล้ว แต่ถูกยึด ถูกเอาไป ถูกครอบครอง ถูกใช้ หรือถูกทำให้เสียหาย โดยปราศจากการยินยอมที่ได้มีการบอกกล่าวล่วงหน้า (๔) สิทธิในการอนุรักษ์ พื้นฟู และปกป้องสภาพแวดล้อมและศักยภาพในการผลิตในที่ดินหรือเขตแดนและทรัพยากรของตน และ (๕) สิทธิในการตัดสินใจและพัฒนาลำดับความสำคัญและยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาหรือการใช้ที่ดิน ดินแดน และทรัพยากรอื่น ๆ ของชนพื้นเมืองดั้งเดิม

“สิทธิชนพื้นเมืองดั้งเดิม” มีความเข้มข้นมากกว่า “สิทธิชนกลุ่มน้อย” เพราะ “ชนพื้นเมืองดั้งเดิม” มีลักษณะเฉพาะและมืองค์ประกอบจากการเป็นเจ้าของพื้นที่ ซึ่งอาศัยมาก่อนคนส่วนใหญ่ที่เข้ามาครอบครองภายหลัง ซึ่งต่างจาก “ชนกลุ่มน้อย” ที่ไม่ได้มืองค์ประกอบดังกล่าว ดังนั้น ปฏิญญาว่าด้วยชนพื้นเมืองดั้งเดิมจึงกำหนดสิทธิต่าง ๆ ให้แก่ “ชนพื้นเมืองดั้งเดิม” มากกว่า “ชนกลุ่มน้อย” ส่วนการคุ้มครอง “ชนกลุ่มน้อย” นั้นเป็นการคุ้มครองจากการถูกเลือกปฏิบัติจากคนส่วนใหญ่ ดังนั้น สิทธิที่ “ชนกลุ่มน้อย” จะได้รับการคุ้มครองก็คือสิทธิที่คนส่วนใหญ่ได้รับการคุ้มครองอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นจะต้องหยิบยืม “สิทธิชนกลุ่มน้อย” มาปรับใช้กับ “สิทธิชุมชน”

๒. หลักการและแนวคิดภายใต้กฎหมายภายใน

ในมติกฎหมายภายใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้ไม่ได้ปรากฏชัดเจนว่ามีหลักการใด ๆ ที่ยึดโยงกับตราสารระหว่างประเทศว่าด้วย “สิทธิมนุษยชน” แต่มีการนำหลักการสำคัญตามตราสารระหว่างประเทศด้าน “สิ่งแวดล้อม” มาบัญญัติไว้ โดยได้นำแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนมาบัญญัติไว้ในบางมาตรา เช่น มาตรา ๔๓ วรรค ๑ มาตรา ๕๖ วรรค ๑ มาตรา ๕๗ วรรค ๑ (๒) มาตรา ๖๕ วรรค ๑ มาตรา ๗๒ วรรค ๑ (๑) มาตรา ๒๕๐ วรรค ๑ และมาตรา ๒๕๗ วรรค ๑ (๑)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ ได้นิยามคำว่า “สิทธิมนุษยชน” ในเชิงขยายโดยให้หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลและชุมชนที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองในรัฐธรรมนูญ หรือได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม การขยายความนิยามของคำว่า “สิทธิมนุษยชน” โดยพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้รวมถึง “สิทธิในรัฐธรรมนูญ” ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจในการตรวจสอบกรณีละเมิด “สิทธิชุมชน” ด้วย

ในการออกแบบแนวคิดทางกฎหมายสำหรับโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ต้องมีการสร้างระบบกฎหมายที่มีลักษณะเป็น “พหุลักษณะทางกฎหมาย” ประโยชน์สองประการของพหุลักษณะทางกฎหมาย คือ ๑) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่าง “สำนักความคิดทางกฎหมาย” ที่แตกต่างกันสองขั้วในระบบกฎหมายเดียวกัน คือ สำนักความคิดที่มีฐานคิดเชิงอำนาจรัฐนิยม ได้แก่ “สำนักความคิดกฎหมายบ้านเมือง” กับ สำนักความคิดที่มีฐานคิดเชิงชุมชนนิยม ได้แก่ “สำนักความคิด

มานุษยวิทยาทางกฎหมาย” และ “สำนักความคิดสังคมวิทยาทางกฎหมาย” ที่ผ่านมา ระบบกฎหมายไทยอยู่ภายใต้ อิทธิพลของสำนักความคิดกฎหมายบ้านเมืองมาโดยตลอด กฎหมายจึงให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐในการ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และกฎหมายไม่ได้เปิดพื้นที่ให้มีการรับรอง “สิทธิของชุมชน” ๒) การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างระบบจัดการทรัพยากรที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกันหลายระบบ ในระบบกฎหมายเดียวกัน คือ ระบบจัดการโดยรัฐ ระบบจัดการโดยเอกชน และระบบจัดการโดยชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเชื่อมโยงระหว่าง “ระบบจัดการโดยรัฐ” กับ “ระบบจัดการโดยชุมชน” โดยสร้างกฎหมาย รองรับรูปแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติซึ่งนำสองระบบมาผสมผสานกันที่เรียกว่า “การจัดการร่วม” โดยเป็นการจัดการร่วมที่มีคุณสมบัติพิเศษ เรียกว่า “การจัดการที่มีชุมชนเป็นฐาน” ซึ่งเป็นการจัดการร่วมที่ชุมชน มีบทบาทหลัก โดยรัฐมีบทบาทรองในการสนับสนุนส่งเสริมมากกว่า

ส่วนที่ ๒ แนวปฏิบัติในการรับรองสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หลักการและแนวคิดในกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศที่ได้ศึกษามาได้ช่วยออกแบบ “กรอบแนวคิดและประเด็นสำคัญ” เพื่อนำไปใช้เป็นฐานในการจัดทำแนวปฏิบัติในการรับรองสิทธิชุมชนตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แนวปฏิบัติได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านนิติศาสตร์ ด้านการบริหารภาครัฐ ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านสิทธิมนุษยชนและ สิทธิชุมชน นอกจากนี้ ได้จัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ ทั้งกลุ่มผู้แทนหน่วยงาน ภาครัฐ ซึ่งได้แก่ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และกลุ่มผู้แทนที่มีใช้ภาครัฐ ซึ่งได้แก่ บริษัทหรือสถาบันที่จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคประชาสังคมจากหลากหลาย พื้นที่ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาวิจัย

สาระสำคัญของแนวปฏิบัติในการรับรองสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบไปด้วย

๑. แนวทางการใช้สิทธิของบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเฉพาะในมาตรา ๔๓
๒. การดำเนินการตามหน้าที่ของรัฐเพื่อประกันสิทธิของบุคคลและชุมชน ตลอดจนการติดตามและเร่งให้ รัฐดำเนินการ โดยเฉพาะในมาตรา ๕๑ มาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ ซึ่งต้องมีการกฎหมายลูก ไม่ว่าจะเป็กฎหมาย เดิมที่มีอยู่แล้วซึ่งต้องปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายใหม่
๓. บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการสนับสนุน/ส่งเสริมสิทธิของบุคคลและชุมชน ตามข้อ (๑) และข้อ (๒) อันได้แก่ บทบาทด้านการเสนอแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย บทบาทด้านการคุ้มครองสิทธิ ชุมชนในทางปฏิบัติ และบทบาทด้านการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิชุมชนแก่สังคม

การเผยแพร่ผลงานการศึกษาวิจัยสู่สังคม

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ได้มีการนำผลการศึกษาวิจัยที่ดำเนินการแล้วเสร็จเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายและ สาธารณะในวงกว้าง โดยได้ดำเนินการดังนี้

๑. เผยแพร่ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “การตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence) และการจัดทำคู่มือประเมินผลด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านของธุรกิจการโรงแรม รวมทั้ง รายการตรวจสอบ (checklist) ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการโรงแรม” ในการสัมมนา ดังนี้ (๑) การสัมมนาวิชาการ

เรื่อง “Leading by Example : รัฐวิสาหกิจไทยสู่ต้นแบบการทำธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน” เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมเซ็นทาราบายเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ (๒) เรื่อง “การประเมินผลสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้านและรายการตรวจสอบ (checklist) ของธุรกิจการโรงแรม” เมื่อวันที่ ๑๘-๒๑ เมษายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมดิวาน่า จังหวัดภูเก็ต และ (๓) เรื่อง “การขับเคลื่อนหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพฯ และเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยฯ ให้แก่โรงแรม จำนวน ๗ แห่ง องค์กรเอกชนและรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๕ แห่ง

๒. จัดอบรมให้ความรู้ด้วยเรื่องหลักการความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติแก่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรีและสุพรรณบุรี รวม ๒ แห่ง

๓. เผยแพร่บทความวิชาการด้านสิทธิมนุษยชนเรื่อง “กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และความผิดฐานการละเมิดอำนาจศาลในประเทศไทย” ในวารสารวิชาการสิทธิมนุษยชน (Thailand Human Rights Journal) ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑) แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และประชาชนที่สนใจทั่วไป

๔. เผยแพร่รายงานผลการศึกษาวิจัยผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเว็บไซต์ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่ (๑) ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (๒) พันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนของประชาคมอาเซียน (๓) กฎหมายว่าด้วยความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ (๔) โครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) เพื่อการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ เรื่อง “การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิชุมชนของชุมชนประมงพื้นบ้านอ่าวปัตตานี” และ (๕) โครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่อง สิทธิของชุมชนชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) กับการดำเนินเขตวัฒนธรรมพิเศษไร่มุขมเวียนในพื้นที่ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทกรณีที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัยของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ป่าภาคเหนือ

๒.๖.๒ งานสนับสนุนการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร

ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาองค์กร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาองค์กร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนประสิทธิภาพการดำเนินงานและการบริหารจัดการองค์กร โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจ ร่วมกับการจัดการองค์กรอย่างมีคุณภาพที่ให้ความสำคัญกับการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานฯ และการบริหารจัดการอย่างโปร่งใสตามเกณฑ์มาตรฐาน มีการจัดโครงการภายใต้การดำเนินงานจำนวน ๒ โครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน ๓๒๐ คน รวมงบประมาณทั้งสิ้น จำนวน ๑,๐๗๑,๐๐๕.๙๙ บาท (หนึ่งล้านเจ็ดหมื่นหนึ่งพันห้าบาทเก้าสิบบเก้าสตางค์) โดยมีผลการดำเนินงานดังต่อไปนี้

(๑) การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

สำนักงาน กสม. ได้กำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสังกัด ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๒๐ ตัวชี้วัด แบ่งเป็น ๒ มิติ คือ ๑) มิติภายนอก คำนำน้หนักร้อยละ ๗๕ โดยแบ่งเป็น การประเมินประสิทธิผล จำนวน ๙ ตัวชี้วัด และการประเมินคุณภาพ จำนวน ๒ ตัวชี้วัด ๒) มิติภายใน คำนำน้หนักร้อยละ ๒๕ โดยแบ่งเป็น การประเมินประสิทธิภาพ จำนวน ๒ ตัวชี้วัด และการประเมินการพัฒนาองค์กร จำนวน ๓ ตัวชี้วัด ซึ่งผลการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคำรับรองการปฏิบัติราชการฯ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงาน กสม. ได้ผลคะแนน เท่ากับ ๔.๓๗๓๔ คะแนน

(๒) การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาองค์กรเพื่อเป้าหมายในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนี้

(๒.๑) การแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดการความรู้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (KM สำนักงานฯ) โดยสำนักบริหารกลางในฐานะฝ่ายเลขานุการได้ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินงานการจัดการความรู้ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ และผลักดันให้เกิดการจัดการความรู้ในองค์กร

(๒.๒) สำนัก/กลุ่มงานได้มีการกำหนดหัวข้อองค์ความรู้ที่จำเป็น/สำคัญต่อการปฏิบัติงานรวมจำนวน ๑๘ หัวข้อ โดยเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

(๒.๓) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้จัดโครงการจัดการความรู้ในองค์กร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๒ กิจกรรม

- ๑) กิจกรรมสัมมนาวิชาการ เรื่อง “การจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge Management-KM)” เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๑ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีผู้บริหารและบุคลากรเข้าร่วมสัมมนา จำนวน ๘๗ คน
- ๒) กิจกรรมศึกษาดูงานหน่วยงานที่เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการความรู้ในองค์กร เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๑ ณ กรมแพथทหารเรือ แขวงบุคคลโล เขตธนบุรี กรุงเทพฯ มีผู้บริหารและบุคลากรเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๓๓ คน

(๓) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พึงประสงค์ หรือ “ค่านิยมร่วม” (Shared Values)

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พึงประสงค์ หรือ “ค่านิยมร่วม” สร้างความรู้ความเข้าใจในการกำหนดค่านิยมร่วมขององค์กร และสามารถนำค่านิยมร่วมที่บุคลากรทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นแนวทางในการถือปฏิบัติร่วมกันต่อไป โดยได้มีการจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาองค์กร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม - ๑ กันยายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมเอวัน เดอะ รอยัล ครุส พัทยา จังหวัดชลบุรี มีผู้เข้าร่วม ๑๘๐ คน

(๔) การดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนัก/กลุ่มดำเนินการตามเกณฑ์การประเมินตามแนวทางที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด โดยได้มีการจัดส่งรายงานตามแบบประเมินพร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์ (EBIT) ข้อมูลกลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (EIT) ข้อมูลกลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (IIT) ให้สำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อประเมินผลตามหลักเกณฑ์โดยภาพรวมผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้คะแนน ๘๒.๗๓ จัดอยู่ในระดับสูงมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายดัชนีพบว่า

ดัชนีที่ ๑ ความโปร่งใสได้ ๘๓.๕๔ คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับสูงมาก ดัชนีที่ ๒ ความพร้อมรับผิดได้ ๘๓.๗๔ คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับสูงมาก ดัชนีที่ ๓ ความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงานได้ ๙๒.๑๔ คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับสูงมาก ดัชนีที่ ๔ วัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กรได้ ๘๐.๕๕ คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับสูงมาก ดัชนีที่ ๕ คุณธรรมการทำงานในหน่วยงานได้ ๗๑.๐๑ คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับสูง

ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

สำนักงาน กสม. ได้ดำเนินการตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และโครงการอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการให้บริการประชาชน ดังนี้

(๑) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(๑.๑) ระบบเว็บไซต์สำนักงาน กสม. เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายและผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของ กสม. และงานอื่น ๆ สู่ประชาชน ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีผู้เข้าชมเว็บไซต์ของสำนักงาน กสม. (www.nhrc.or.th) จำนวนทั้งสิ้น ๒๑๓,๗๐๕ ครั้ง คิดเป็นจำนวนหน้าเว็บ (Pages View) ๕๖๙,๒๘๒ หน้า เฉลี่ยมีผู้เข้าชมเดือนละประมาณ ๑๗,๘๐๘ ครั้ง หรือเดือนละ ๔๗,๔๔๐ หน้า เดือนที่เข้าชมมากที่สุด คือ เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

(๑.๒) การจัดทำระบบประชุมทางไกล (Web Conference) แผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านดิจิทัล มาพัฒนาระบบการทำงานขององค์กรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และช่วยสนับสนุนการทำงานของบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ จึงมีการดำเนินการจัดทำระบบประชุมทางไกล (Web Conference) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการศึกษาระบบฯ การวิเคราะห์และออกแบบระบบฯ การทดสอบระบบฯ การจัดทำคู่มือการใช้งาน และการฝึกอบรมการใช้งานระบบฯ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการประชุม และข้อจำกัดของการประชุมในสภาพปัจจุบัน เช่น การนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ และการเดินทางในการกิจการ จัดตั้งศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนระดับภาคทั่วประเทศ ในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงาน กสม. เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึงและสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ในพื้นที่

(๑.๓) การจัดระบบตรวจสอบสถานะเรื่องร้องเรียนในระบบฐานข้อมูลสำนักงาน กสม. จัดทำระบบตรวจสอบสถานะเรื่องร้องเรียนซึ่งประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การรับเรื่อง

๒) การตรวจสอบ

๓) การติดตาม สำหรับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม. ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถค้นหาตามเลขคำร้อง รายละเอียดคำร้อง เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ พื้นที่เกิดเหตุ ชื่อผู้ร้อง และสถานะความคืบหน้าของคำร้องว่าอยู่ขั้นตอนใด

(๑.๔) โครงการจัดหาโปรแกรม Antivirus Gateway เพื่อทดแทนโปรแกรมเดิม เป็นโปรแกรมป้องกันไวรัสสำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์ภายในองค์กร สำหรับผู้ใช้งาน จำนวน ๓๐๐ เครื่อง เพื่อให้ระบบงานและเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานอยู่ของสำนักงาน กสม. มีความปลอดภัยจากโปรแกรมไม่พึงประสงค์ เหมาะสมกับปริมาณผู้ใช้งาน ระบบงานที่พัฒนาใหม่ และรองรับกับเทคโนโลยีและซอฟต์แวร์ที่เปลี่ยนแปลงไป

(๒) **ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน** สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดตั้งศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน “ห้องสมุดเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชนแห่งแรกของประเทศไทย” เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมความรู้และข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะการสื่อสารเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รวมทั้งการนำเสนอผลงานสำคัญของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อสาธารณชนอย่างถูกต้องและทั่วถึง ซึ่งเปิดให้บริการแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ให้สามารถใช้บริการศึกษาความรู้ สืบค้นข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อจะส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ด้านสิทธิมนุษยชนให้กับคนไทยได้มากขึ้น และนำข้อมูลความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องในทางปฏิบัติ ปกป้องสิทธิ ตลอดจนช่วยเหลือเกื้อกูลบุคคลอื่น ๆ ในสังคม เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข และเกิดความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง

ภายในศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน ได้จัดสรรพื้นที่ใช้สอยให้เอื้ออำนวยความสะดวกต่อผู้มาใช้บริการในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการสืบค้นข้อมูล อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ผู้ใช้สามารถสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตได้ หรือหากต้องการคำแนะนำด้านสิทธิมนุษยชนจะมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษา นอกจากนี้ เพื่อตอบสนองยุคดิจิทัลและนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ จึงได้เปิดให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์ ซึ่งมีทั้งเว็บไซต์ ไลน์ ยูทูป และเฟซบุ๊ก ในการกระจายองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกรวดเร็วไม่มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึง และสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชนได้พัฒนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคม/เครือข่าย/โครงการต่าง ๆ เช่น

- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี
- เครือข่ายความร่วมมือสารนิเทศด้านกฎหมายและการเมืองการปกครอง (Thai Law Politics)
- โครงการจัดเก็บเอกสารฉบับเต็มในรูปอิเล็กทรอนิกส์ (Thai Digital Collection) โครงการภายใต้การพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- ความร่วมมือด้านการบริหารจัดการห้องสมุดและศูนย์ข้อมูลของหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนกับ Raoul Wallenberg Institute of Human Rights and Humanitarian Law (RWI)
- โครงการระบบสื่อสาระออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ทางไกลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘

รางวัล สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ยกย่องเชิดชูและประกาศเกียรติคุณให้ “สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” เป็นผู้มีอุปการคุณต่อวงการห้องสมุดและการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ประจำปี ๒๕๖๐ โดยพิจารณาคัดเลือกจากหน่วยงานที่ริเริ่ม ก่อตั้ง สนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดให้ได้มาตรฐานคุณภาพของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่อง มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์และติดตามดูแลให้ก้าวหน้าสม่ำเสมอไม่น้อยกว่า ๕ ปี

ทั้งนี้ นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เข้ารับรางวัลดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๑ โดยมีนายวิระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธาน มอบรางวัล ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพฯ

ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ปัจจุบันศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชนมีทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย หนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง รายงานประจำปี รายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ สารคดีและภาพยนตร์ วารสารและนิตยสาร และสิ่งพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวนทั้งสิ้น ๑๓,๓๖๔ รายการ โดยผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นสารสนเทศได้ผ่านทางเว็บไซต์ ทั้งนี้ สถิติในภาพรวมของศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน มีรายละเอียดดังนี้

- มีผู้ใช้บริการ รวมทั้งสิ้น ๔,๓๔๓ คน จำแนกเป็น บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร้อยละ ๖๕ (๒,๘๒๐ คน) บุคคลทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๒๔ (๑,๐๕๑ คน) และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและผู้บริหาร ร้อยละ ๑๐ (๔๑๘ คน) เฉลี่ยมีผู้ใช้บริการ ๑๘ คน/วัน
- มีการยืมทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน ๘,๔๓๐ รายการ และให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า จำนวน ๑,๐๙๐ ครั้ง
- มีผู้ใช้บริการผ่านเว็บไซต์ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน จำนวนทั้งสิ้น ๑,๗๖๕,๗๓๘ ครั้ง เฉลี่ยมีผู้ใช้บริการที่ ๔,๘๓๘ ครั้ง/วัน
- มีสมาชิกติดตามข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน (www.facebook.com/Nhrclibrary) จำนวนทั้งสิ้น ๑,๒๘๕ คน

ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน เปิดให้บริการตามวันและเวลาราชการ วันจันทร์-วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. และสามารถใช้บริการออนไลน์ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ผ่านช่องทางดังนี้

Website: <http://library.nhrc.or.th>

Facebook: www.facebook.com/Nhrclibrary

Youtube: www.youtube.com/LibraryNhrct

Line: @NHRCLibrary

โทรศัพท์: ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๔๔, ๐ ๒๑๔๑ ๑๙๘๗, ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๘๑

โทรสาร: ๐ ๒๑๔๓ ๗๗๔๖

E-mail: NHRCT.Library@gmail.com, library@nhrc.or.th

Website

Facebook

Line

(๓) งานหอจดหมายเหตุสิทธิมนุษยชน ในระยะแรกของการดำเนินงานด้านหอจดหมายเหตุสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ดำเนินการศึกษา/รวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาวิเคราะห์ภารกิจองค์กร การสำรวจเอกสาร การจัดทำหมวดหมู่จัดเก็บเอกสาร และการจัดทำตารางกำหนดอายุการเก็บเอกสาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานการจัดเก็บเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเพื่อเป็นแนวทางในการประเมินคุณค่าของเอกสารที่ควรจัดเก็บรักษาในหอจดหมายเหตุสิทธิมนุษยชนต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๙๓/๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการจัดการเอกสารและประเมินคุณค่าเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเสนอแนวทาง มาตรฐาน ระเบียบ คำสั่ง และวิธีปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเอกสาร และส่งเสริมให้มีการบริหารงานเอกสารและปฏิบัติงานเอกสารตามนโยบาย ระเบียบ คำสั่ง และวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๗ วรรคสอง และประกาศนโยบายการจัดการเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๑ ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอยู่ระหว่างการพิจารณาร่างหมวดหมู่และตารางกำหนดอายุการเก็บเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากร

(๑) การเข้าร่วมอบรมหลักสูตรและการประชุมที่จัดโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้ส่งเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสม. เข้าร่วมการอบรมในหลักสูตรและการประชุมต่าง ๆ ที่จัดโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ ดังนี้

(๑.๑) การอบรมหลักสูตร Facilitators' Training Blended Learning Course จัดโดย APF ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย

(๑.๒) การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการสื่อสารระหว่างสมาชิก APF จัดโดย APF ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ที่กรุงธากา ประเทศบังกลาเทศ

(๒) การฝึกอบรมและการสัมมนาโดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการดำเนินการตามภารกิจด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานฯ เพื่อเพิ่มพูนและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรให้สามารถรองรับการปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในลักษณะการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรม การจัดการฝึกอบรม/สัมมนาโดยดำเนินการเอง การดำเนินการร่วมกับกลุ่มงานอื่น การจัดจ้างหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ การส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก จำนวนผู้ผ่านการฝึกอบรมจำนวน ๑๙๐ คน โดยสามารถแบ่งผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

๑. การพัฒนาและจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความจำเป็น โดยได้มีการพัฒนาและจัดหลักสูตรการฝึกอบรม จำนวน ๒ หลักสูตร ได้แก่

๑.๑ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสิทธิมนุษยชน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรบรรจุ หรือรับโอนใหม่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย บทบาท หน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หลักในการปฏิบัติราชการและความรู้พื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ทีมงาน และองค์กรเกิดความรู้สึกรักและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

๑.๒ หลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์สามารถรองรับการปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การพัฒนาบุคลากรในโครงการ/หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานฯ ได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทั้งในส่วนที่สำนักงานฯ ดำเนินการบริหารจัดการโครงการ/กิจกรรมเอง การดำเนินการร่วมกับกลุ่มงานอื่น การจัดจ้างหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะของบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารงานและการปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับขีดความสามารถและศักยภาพให้สามารถรองรับการดำเนินงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสิ้น ๔ โครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ ๑๓๗ คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ โครงการฝึกอบรม หลักสูตรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสิทธิมนุษยชน รุ่นที่ ๒ ดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๕-๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมบัดดี้ โอเรียลทอล ริเวอร์ไซด์ จังหวัดนนทบุรี มีผู้ผ่านการฝึกอบรม ๑๖ คน

๒.๒ โครงการฝึกอบรม หลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม - ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีผู้ผ่านการฝึกอบรม ๕๐ คน ดำเนินการโดยการจ้างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้เป็นผู้ดำเนินการจัดการฝึกอบรม

๒.๓ โครงการหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ดำเนินการโดยการจ้างมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นผู้ดำเนินการจัดการฝึกอบรม จำนวน ๒ หลักสูตร ดังนี้

๒.๓.๑ หลักสูตร การแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๙-๓๐ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีผู้ผ่านการฝึกอบรม ๓๒ คน

๒.๓.๒ หลักสูตร การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินการเมื่อวันที่ ๒๖-๒๗ เมษายน ๒๕๖๑ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีผู้ผ่านการฝึกอบรม ๓๒ คน

๒.๔ โครงการฝึกอบรม หลักสูตร ภาษาอังกฤษสำหรับผู้บริหาร โดยประสานงานกับสถาบันสอนภาษาที่ได้รับการยอมรับทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรอิสระอื่น ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญในการปรับเนื้อหาและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร ดำเนินการเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม - ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๓๐-๑๖.๓๐ น. ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีผู้ผ่านการฝึกอบรม ๗ คน

๓. การพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก ทั้งในหลักสูตรสำหรับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากร การสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจ รวมถึงการฝึกอบรมในหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น โดยได้ดำเนินการจัดส่งบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่ออบรม/สัมมนาร่วมกับหน่วยงานภายนอก จำนวน ๓๔ โครงการ/หลักสูตร รวม ๕๓ คน

นอกจากนี้ สำนักงาน กสม. ยังมีการดำเนินการเพื่อพัฒนาบุคลากรผ่านโครงการเสริมสร้างความรู้ และโครงการสัมมนาต่าง ๆ อาทิ โครงการพัฒนาการจัดทำข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โครงการสัมมนาเพื่อเตรียมความพร้อมในบทบาทผู้ร้องทุกข์ในคดีอาญาแทนผู้เสียหาย เป็นต้น

(๓) การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ของสำนักงาน กสม. ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรของสำนักงานฯ ให้สามารถใช้และพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล และแผนปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ กำหนดเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาแนวความคิดของบุคลากรของสำนักงาน กสม. เป็น Digital Mindset และให้มีสมรรถนะการทำงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดมีประสิทธิภาพ ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ เสริมสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดผลสัมฤทธิ์ กลยุทธ์ที่ ๕.๒ พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล และงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้สำนักงาน กสม. พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ให้สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานให้เกิดประโยชน์ มีกลุ่มเป้าหมาย ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ใช้ระบบสารสนเทศและกลุ่มผู้ดูแลระบบ/ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงาน กสม. จึงได้ดำเนินงาน ดังนี้

(๓.๑) การอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ใช้ระบบสารสนเทศ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ สร้างความตระหนักเรื่องการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ และสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้อย่างถูกต้อง ให้กับบุคลากรของสำนักงาน กสม. จำนวน ๒ หลักสูตร

- การอบรมหลักสูตร “แนวนโยบายและแนวปฏิบัติในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศของสำนักงาน กสม.
- การอบรมหลักสูตร “ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐” แก่บุคลากรของสำนักงาน กสม.

(๓.๒) การอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ/ผู้ปฏิบัติงานด้าน ICT เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา จำนวน ๓ หลักสูตร

- หลักสูตรการบริหารจัดการเว็บไซต์ สำหรับผู้พัฒนาระบบ (CMS Kentico for Developer)
- หลักสูตรการใช้งานอุปกรณ์บริหารจัดการการให้บริการบนระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (DNS/DHCP)
- หลักสูตรการใช้งานอุปกรณ์ป้องกันและตรวจจับการบุกรุก (Intrusion Prevention System)

(๓.๓) การจัดกิจกรรมการอบรมและการบรรยายเพื่อแนะนำ ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นห้องสมุดเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชนแห่งแรกของประเทศไทยของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังนี้

๑) การจัดอบรม จำนวน ๓ หลักสูตร จำนวน ๘๔ คน ดังนี้

- อบรมทักษะการใช้สารสนเทศสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ในการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนระดับภาคและศูนย์ประสานงานสิทธิมนุษยชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างความร่วมมือในการใช้สารสนเทศ จำนวน ๓ คน เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๑ ณ ศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- อบรมการใช้บริการศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชนและทักษะการใช้สารสนเทศในการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสิทธิมนุษยชน รุ่นที่ ๒ ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน ๑๖ คน เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมบัดดี้โอเรียลทอล ริเวอร์ไซด์ จังหวัดนนทบุรี
- อบรมการเขียนอ้างอิงทางวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน ๖๕ คน เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑ ณ ห้องเสวนา ชั้น ๖ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒) การจัดสัมมนาวิชาการ เรื่อง “รู้เขา รู้เรา สู่การพัฒนาห้องสมุดอย่างยั่งยืน” ในวันศุกร์ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ ห้องเสวนา ชั้น ๖ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ

ระหว่างห้องสมุดและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริการสารสนเทศด้านสิทธิมนุษยชน และเพื่อแนะนำ/ ส่งเสริมการใช้บริการศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้เป็นที่รู้จัก มีผู้เข้าร่วมการสัมมนาวิชาการ จำนวน ๑๑๐ คน จาก ๕๔ หน่วยงาน

ดังนี้

๓) การบรรยายและแนะนำศูนย์สารสนเทศสิทธิมนุษยชน จำนวน ๘ คณะ จำนวน ๕๔ คน

- ประธานสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประเทศมัลดีฟส์ (Ms. Aminath Eenas) และเจ้าหน้าที่ (The Human Rights Commission of the Maldives) จำนวน ๒ คน
- คณะเจ้าหน้าที่รัฐบาลประเทศบังกลาเทศ (The National Academy for Planning and Development, Government of Bangladesh) ศึกษาตามโครงการ International Center for Development Communication (ICDC) จัดโดย สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน ๑๓ คน
- เจ้าหน้าที่ห้องสมุดสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ จำนวน ๑ คน
- เจ้าหน้าที่หอสมุดปวย อึ้งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน ๒ คน
- Mr. Clifton John Cortez, Sexual Orientation and Gender Identity (SOGI) Global Advisor ธนาคารโลกสำนักงานใหญ่ และคณะ จำนวน ๔ คน
- ภาศึเครือข่ายขับเคลื่อนธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย ผู้แทนจาก United Nations Development Programme-UNDP และรองประธานสมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพค (คุณสุนันทา เตียสุวรรณ ประธานกรรมการบริหารกลุ่มบริษัท แพรนต้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน)) จำนวน ๓ คน
- กลุ่มบรรณารักษ์ผู้เข้าร่วมงานสัมมนา เรื่อง “รู้เขา รู้เรา สู่การพัฒนาห้องสมุดอย่างยั่งยืน” จำนวน ๒๑ คน
- กลุ่มข้าราชการในโครงการพัฒนานักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ (มปร.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) จำนวน ๘ คน

การประชุมเพื่อแจ้งข้อสังเกตจากเวทีในการปฏิบัติหน้าที่
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งอันมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๔-๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๑

สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงาน

▼ การตรวจสอบและการรายงาน
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิด
สิทธิมนุษยชน

▶ การจัดทำรายงานผลการประเมิน
สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของ
ประเทศ

การเสนอแนะมาตรการหรือ
แนวทางในการส่งเสริมและ
คุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริง
ที่ถูกต้องกรณีที่มีรายงานเกี่ยวกับ
สถานการณ์สิทธิมนุษยชน
ในประเทศไทยที่ไม่ถูกต้อง
หรือไม่เป็นธรรม

การบริหารจัดการและพัฒนาองค์กร

สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กสม. ได้ดำเนินงานตามหน้าที่และอำนาจที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ จากการดำเนินการดังกล่าวพบว่ามีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) การตรวจสอบและการรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

เป็นหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๗ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ (๑) ซึ่งให้ กสม. ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยไม่ชักช้า และเสนอมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในการดำเนินงานดังกล่าว กสม. ได้ออกระเบียบ กสม. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนไว้ชัดเจน จัดให้มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนหลายช่องทางสำหรับอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร้องเรียน มีกลไกในรูปคณะกรรมการและหลักเกณฑ์การพิจารณาการรับเรื่องร้องเรียนไว้ตรวจสอบ ปรับวิธีตรวจสอบจากเดิมที่ใช้ระบบคณะกรรมการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ปรับวิธีการขอข้อมูลจากบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่สร้างภาระ เน้นการรายงานผลการตรวจสอบและการเสนอมาตรการหรือแนวทางที่มุ่งให้เกิดการแก้ปัญหาและป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะดังกล่าวซ้ำ ใช้การประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรอื่นหรือบุคคลอื่นในการคุ้มครองผู้ร้องหรือผู้เสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งจัดให้มีระบบ กลไก และหลักเกณฑ์การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามที่ กสม. เสนอ

สภาพปัญหาและอุปสรรค ในขั้นการติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรการหรือแนวทางตามที่ กสม. ไปยังหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องพบว่าหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน มีความพยายามดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางตามที่ กสม. เสนอมากขึ้น อย่างไรก็ตาม พบว่ามีบางแห่งยังไม่ให้ความสำคัญหรือให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของหน่วยงานของตนมากกว่า และไม่ได้แจ้งเหตุผลการดำเนินการที่ได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ เมื่อได้รับมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามที่ กสม. เสนอ รัฐมนตรีหรือหัวหน้าของหน่วยงานของรัฐนั้นหรือของหน่วยงานเอกชนควรให้ความสำคัญต่อมาตรการหรือแนวทางดังกล่าว และแจ้งผลการดำเนินการไปยัง กสม. หรือสำนักงาน กสม. รวมทั้งแจ้งเหตุผลการดำเนินการหรือต้องใช้เวลาดำเนินการด้วย รวมทั้งแจ้งให้ทราบถึงข้อจำกัด (หากมี)

๒) การจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

เป็นหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๖ (๒) และมาตรา ๔๐ ซึ่งให้ กสม. จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศเสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและเผยแพร่ต่อประชาชน โดยให้จัดทำให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน และให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาแถลงรายงานดังกล่าวต่อรัฐสภา เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว กสม. ได้ริเริ่ม

พัฒนากระบวนการและกลไกการติดตามสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ เกิดความต่อเนื่อง และมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยใช้วิธีการศึกษาและวิเคราะห์ทางสถิติ บนฐานข้อมูลและหลักการสิทธิมนุษยชน มีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องทั้งปี

สภาพปัญหาและอุปสรรค ในปีที่ผ่านมา กสม. ได้ริเริ่มให้มีการปรึกษาหารือกับหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจหรือเกี่ยวข้องกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนแต่ละด้าน รวมทั้งได้มีหนังสือขอข้อมูล สถิติ แผนงานและผลการดำเนินงานของหน่วยงานดังกล่าว เพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการศึกษาและประเมินผล โดยภาพรวมพบว่าได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหลายแห่ง อย่างไรก็ตาม พบว่าบางแห่งมีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลสถิติ บางแห่งต้องใช้เวลาในการจัดส่งข้อมูลและไม่สามารถนำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ได้ภายในกำหนดระยะเวลา ข้อมูลของหน่วยงานบางแห่ง กสม. และสำนักงาน กสม. ไม่อาจเข้าถึงข้อมูลทางช่องทางต่าง ๆ ที่เผยแพร่ได้

ข้อเสนอแนะ คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีหรือหัวหน้าของหน่วยงานของรัฐควรกำชับให้หน่วยงานในสังกัดมีการจัดเก็บข้อมูล สถิติการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ง่ายต่อการสืบค้น มีการเผยแพร่และมีช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวแก่สาธารณะที่สามารถเข้าถึงง่ายและด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ให้ความสำคัญและความร่วมมือจัดส่งข้อมูล สถิติ หรือผลการดำเนินงานตามที่ กสม. และสำนักงาน กสม. ขอความร่วมมือ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานทั้งของหน่วยงานของรัฐนั่นเองและการประเมินผลสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

๓) การเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

เป็นหน้าที่และอำนาจของ กสม. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๖ (๓) ซึ่งให้ กสม. เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๔๒ ซึ่งกำหนดว่ากรณีที กสม. เห็นว่าการแก้ไขปัญหาหรือการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องใด จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้จัดทำเป็นข้อเสนอแนะ เช่นเดียวกับมาตรา ๒๖ (๓) และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๔๓ กำหนดว่าให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อรับทราบข้อเสนอแนะ/รายงานดังกล่าว ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลา ให้แจ้งเหตุผลให้ กสม. ทราบโดยไม่ชักช้า ในการดำเนินการเรื่องนี้ กสม. ใช้การปรึกษาหารือและรับฟังความเห็นจากทุกฝ่าย รวมทั้งนักวิชาการในเรื่องนั้น มีการศึกษาเอกสารวิชาการและการทบทวนกฎหมาย กฎที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดให้มีระบบ กลไกและหลักเกณฑ์การติดตามผลการดำเนินการตามมาตรการหรือแนวทางในเรื่องนี้ตามที่ กสม. เสนอ อันเป็นกลไกเดียวกับข้อ ๑

สภาพปัญหาและอุปสรรค ในขั้นการติดตามผลการดำเนินการพบว่าคณะรัฐมนตรีได้แจ้งตอบข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามที่ กสม. เสนอ ทุกเรื่องเป็นมติรับทราบ เช่นเดียวกันรัฐสภาจะแจ้งตอบเป็นมติรับทราบและส่งเรื่องไปยังกรมการที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ กสม. ไม่อาจทราบว่าคณะรัฐมนตรีและรัฐสภามีความเห็นต่อสาระของข้อเสนออย่างไร ส่วนไหนจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้ หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ รวมทั้งการแจ้งเหตุผลให้ กสม. ทราบโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะ เมื่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีได้รับรายงานหรือข้อเสนอแนะจาก กสม. แล้ว ควรพิจารณาและแจ้งเหตุผลให้ กสม. ทราบโดยไม่ชักช้า โดยระบุลงในเนื้อหาของรายงานหรือข้อเสนอแนะว่า กรณีใดดำเนินการปรับปรุงแก้ไข กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ

๔) การชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องกรณีที่มีรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

เป็นหน้าที่และอำนาจใหม่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๔) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๖ (๔) ที่ให้ กสม. ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในกรณีที่มีการรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม ในการดำเนินการเรื่องนี้ กสม. ได้มอบหมายคณะทำงานภายในทำหน้าที่และดังกล่าว และกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาในเบื้องต้น

สภาพปัญหาและอุปสรรค คณะทำงานภายในที่ทำหน้าที่นี้มีลักษณะเป็นกลไกชั่วคราว ทั้งนี้ กสม. อยู่ระหว่างการศึกษาวิเคราะห์งานและอัตรากำลัง และจะได้มอบหมายส่วนราชการภายในเพื่อทำหน้าที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ -

๕) การบริหารจัดการและพัฒนาองค์กร

แบ่งเป็นงานสนับสนุนภารกิจหลักตามหน้าที่และอำนาจของ กสม. ได้แก่ การออกกระเปาะหรือประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ การศึกษาวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน และงานสนับสนุนการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร ได้แก่ การพัฒนาองค์กร (การจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ การพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การสร้างค่านิยมร่วม) การพัฒนางานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาบุคลากร

สภาพปัญหาและอุปสรรค ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ มีเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสม. จำนวนหลายคนแสดงความสนใจสมัครเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานฯ รวมถึงหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านการจัดการงบประมาณ สำนักงานฯ จึงไม่อาจดำเนินการให้เจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรมได้ทุกคน สำหรับการจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge management) ในการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ ยังจำเป็นต้องได้รับการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ สำนักงาน กสม. ควรพิจารณาจัดทำแผนงานการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กสม. โดยจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นตามความต้องการของงานแต่ละด้าน รวมทั้งบรรจุเรื่องการจัดการองค์ความรู้ในองค์กรไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

รายงานงบการเงิน
สำนักงาน
คณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานงบการเงิน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

(หมายเหตุ: ยังไม่ได้รับการรับรองจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน)

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2561

	หมายเหตุ	2561	2560
(หน่วย : บาท)			
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5	55,330,028.17	68,818,935.67
ลูกหนี้ระยะสั้น	6	1,356,420.00	354,731.00
วัสดุคงเหลือ	7	2,531,610.26	2,415,008.33
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	8	89,347.26	52,013.66
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>59,307,405.69</u>	<u>71,640,688.66</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	9	21,979,656.24	26,288,850.51
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	10	5,748,315.23	3,985,877.68
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		<u>27,727,971.47</u>	<u>30,274,728.19</u>
รวมสินทรัพย์		<u>87,035,377.16</u>	<u>101,915,416.85</u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นางสาวสุวิภา เลอเลิศศักดิ์ดา)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลัง

(นายโสพล จริงจิตร)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 งบแสดงฐานะการเงิน
 ณ วันที่ 30 กันยายน 2561

	หมายเหตุ	2561	2560
(หน่วย : บาท)			
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	11	13,129,894.90	9,762,959.78
รายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า	12	-	55,073,999.47
เงินรับฝากระยะสั้น	13	1,539,706.93	2,269,000.72
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		537,102.86	645,399.36
รวมหนี้สินหมุนเวียน		<u>15,206,704.69</u>	<u>67,751,359.33</u>
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เงินอุดหนุนราชการรับจากคลังระยะยาว		1,000,000.00	1,000,000.00
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	14	1,196,878.84	1,626,535.46
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		<u>2,196,878.84</u>	<u>2,626,535.46</u>
รวมหนี้สิน		<u>17,403,583.53</u>	<u>70,377,894.79</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		<u>69,631,793.63</u>	<u>31,537,522.06</u>
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน		35,560,825.84	35,560,825.84
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	16	34,070,967.79	(4,023,303.78)
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		<u>69,631,793.63</u>	<u>31,537,522.06</u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

 (นางสาวสุวิภา เลอเลิศศักดิ์)
 ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลัง

 (นายไสพล จริงจิตร)
 เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

	หมายเหตุ	2561	(หน่วย : บาท) 2560
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	17	239,388,352.78	258,822,432.61
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค		428,764.96	665,258.34
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	18	-	908,900.00
รวมรายได้		239,817,117.74	260,396,590.95
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	19	141,106,181.90	134,600,294.47
ค่าบำเหน็จบำนาญ	20	18,923,582.96	15,062,281.46
ค่าตอบแทน	21	168,900.00	266,500.00
ค่าใช้จ่ายสอย	22	52,824,090.39	76,863,505.91
ค่าวัสดุ	23	8,301,074.33	10,431,018.57
ค่าสาธารณูปโภค	24	11,768,206.16	11,461,036.06
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	25	10,316,175.78	12,947,098.25
รวมค่าใช้จ่าย		243,408,211.52	261,631,734.72
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		(3,591,093.78)	(1,235,143.77)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นางสาวสุวิภา เลอเลิศศักดิ์)
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลัง

(นายโสพล จริงจิตร)
เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2560 มาตรา 47 กำหนดให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการและมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ และมาตรา 48 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการและดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น
2. อำนาจความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการและกรรมการ
3. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล และสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับงานของคณะกรรมการ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรอื่นใดในด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการ
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่คณะกรรมการมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) ชั้น 6-7 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบรายจ่ายอื่น จำนวนเงิน 211,877,900.00 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 216,455,900.00บาท) โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร จำนวน 133,105,500.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน จำนวน 78,772,400.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ผลผลิตที่ 1 การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และผลผลิตที่ 2 การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแผนงานบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำงบการเงิน

งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ.2561 ที่กระทรวงการคลังประกาศใช้ และแสดงรายการในงบการเงินตามรูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.3/ว 357 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2561 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ

รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป
หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หมายเหตุ 3 มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ และมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่ปรับปรุงใหม่

ในระหว่างปีปัจจุบัน กระทรวงการคลังได้ประกาศใช้มาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ที่จะมีผลใช้บังคับในงวดอนาคต โดยถือปฏิบัติกับรายงานการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 ตุลาคม 2561 ดังนี้

- หลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 1 เรื่อง การนำเสนอรายงานการเงิน
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 3 เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 5 เรื่อง ต้นทุนการกู้ยืม
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 12 เรื่อง สินค้าคงเหลือ
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 13 เรื่อง สัญญาเช่า
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 14 เรื่อง เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในรายงาน
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 16 เรื่อง อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 17 เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
- มาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 31 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน
- นโยบายการบัญชีภาครัฐ เรื่อง เงินลงทุน

ฝ่ายบริหารเชื่อว่ามาตรฐานการบัญชีภาครัฐฉบับใหม่ข้างต้น จะไม่มีผลกระทบต่อรายงานการเงินในงวดที่นำมาถือปฏิบัติ

หมายเหตุ 4 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

- เงินตราของราชการ เป็นเงินที่หน่วยงานได้รับจากรัฐบาลเพื่อทรงจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการดำเนินงานของหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ และต้องคืนให้รัฐบาลเมื่อหมดความจำเป็นในการใช้เงิน แสดงไว้เป็นเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดซึ่งมียอดตรงกันข้ามกับรายการเงินตราของราชการรับจากคลังภายใต้หัวข้อหนี้สินไม่หมุนเวียน
- รายการเทียบเท่าเงินสด ได้แก่ เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องซึ่งมีระยะเวลาครบกำหนดที่จะเปลี่ยนให้เป็นเงินสดได้ภายใน 3 เดือน เช่น เงินฝากประจำ บัตรเงินฝาก และตั๋วเงินที่มีวันถึงกำหนดภายใน 3 เดือน แสดงไว้เป็นรายการเทียบเท่าเงินสด

4.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ คือ จำนวนเงินในงบประมาณที่หน่วยงานจ่ายให้ข้าราชการ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ช่วยกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อนุกรรมการ พนักงานราชการ ยืมเพื่อนำไปทรงจ่ายในการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งอยู่ระหว่างรอรับชำระคืนหรือรอการส่งใบสำคัญขอใช้

4.3 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง ของใช้สิ้นเปลืองที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูงและไม่มีความคงทนถาวร แสดงตามราคาทุนโดยวิธีเข้าก่อน - ออกก่อน (FIFO) เมื่อจัดซื้อจะบันทึกเป็นสินทรัพย์พร้อมจัดทำทะเบียนคุมวัสดุ ณ วันสิ้นงวดบัญชีจะตรวจนับจำนวนวัสดุที่คงเหลืออยู่ และบันทึกรายการวัสดุที่ใช้ไปเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีนั้น

4.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ทั้งอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่หน่วยงานมีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่หน่วยงานได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ ได้แก่ ครุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ระบุเป็นสินทรัพย์เฉพาะรายการที่มีมูลค่าต่อหน่วย ตั้งแต่ 5,000.00 บาทขึ้นไป แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานที่กำหนด ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)
- ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	20
- ครุภัณฑ์สำนักงาน	3, 10
- ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5
- ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5
เครื่องกำเนิดไฟฟ้า	20
- ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	4
- ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5
- ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	10

สำหรับสินทรัพย์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 เป็นต้นไป หน่วยงานได้เปลี่ยนแปลงอายุการใช้งาน ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)	
	(เดิม)	(ใหม่)
- ครุภัณฑ์สำนักงาน	10	8
- ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	10	5
- ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง		

4.5 สิทธิพลเมืองไม่มีตัวตน

- สิทธิพลเมืองไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม สำนักงานฯ จะรับรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีมูลค่าตั้งแต่ 20,000.00 บาทขึ้นไป เป็นสิทธิพลเมืองไม่มีตัวตน และกรณีที่มีการตรวจรับงานเป็นงวด ๆ จะบันทึกเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างการพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จและมีการตรวจรับงานเรียบร้อยแล้ว จึงโอนมาเป็นสิทธิพลเมืองไม่มีตัวตนประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- ค่าตัดจำหน่ายสิทธิพลเมืองไม่มีตัวตน บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งาน 4 ปี

4.6 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสิทธิพลเมืองที่หน่วยงานได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสิทธิพลเมืองรับบริจาคโดยมีผู้มอบให้หน่วยงานไว้ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งหน่วยงานยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสิทธิพลเมืองที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

4.7 รายได้จากงบประมาณ

- รายได้จากเงินงบประมาณ ในปีงบประมาณ 2561 หน่วยงานได้เปลี่ยนวิธีการรับรู้รายได้เงินงบประมาณจากเดิมรับรู้รายได้เงินงบประมาณเมื่อเกิดค่าใช้จ่าย เป็น รับรู้รายได้เงินงบประมาณตามลักษณะประเภทงบรายจ่ายที่ได้รับจัดสรร โดยรับรู้รายได้ทันทีเมื่อได้รับการโอนเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลาง เพื่อให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2560 มาตรา 56 กำหนดให้คณะกรรมการเสนองบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี... และมาตรา 64 กำหนดให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาเป็นของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้...

- รายได้จากงบประมาณงบกลาง รับรู้รายได้เมื่อได้รับโอนเงินจากกรมบัญชีกลางตามที่ยื่นคำขอเบิกเข้าบัญชีเงินฝาก รวมทั้งการเบิกจ่ายตรงจากกรมบัญชีกลาง

4.8 รายได้แผ่นดิน

รายได้แผ่นดินเป็นรายได้ที่หน่วยงานไม่สามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงาน รับรู้เมื่อเกิดรายได้ด้วยยอดสุทธิหลังจากหักส่วนที่จัดสรรเป็นเงินนอกงบประมาณตามที่ได้รับการยกเว้น รายได้แผ่นดินและรายได้แผ่นดินนำส่งคลังไม่ต้องแสดงเป็นรายได้และค่าใช้จ่ายของหน่วยงาน แต่แสดงไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นรายงานแยกต่างหาก

4.9 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค ได้แก่ รายได้จากเงินช่วยเหลือและเงินบริจาค กรณีที่ไม่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดในการใช้ รับรู้เป็นรายได้ทั้งจำนวนเมื่อได้รับเงิน สำหรับกรณีที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดที่ต้องปฏิบัติตามในการใช้จ่ายเงิน หรือกรณีได้รับความช่วยเหลือและบริจาคเป็นสินทรัพย์ที่ให้ประโยชน์แก่หน่วยงานเกินหนึ่งปี จะทยอยรับรู้เป็นรายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้นเกิดขึ้นหรือเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับตลอดอายุของสินทรัพย์นั้น

หมายเหตุ 5 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	2561	2560 (หน่วย : บาท)
เงินสดในมือ	1,356.99	21,797.90
เงินทศรองราชการ	1,000,000.00	1,000,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	52,863,571.24	64,846,638.63
เงินฝากคลัง	1,465,099.94	2,950,499.14
รวม เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	55,330,028.17	68,818,935.67

เงินสดในมือ เป็นเงินสดและเช็คธนาคาร นอกจากส่วนที่หน่วยงานถือไว้เพื่อใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานปกติตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานแล้ว ยังรวมถึงส่วนที่หน่วยงานได้รับไว้เพื่อรอนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมาย ซึ่งไม่สามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของหน่วยงานได้

เงินทศรองราชการ เป็นเงินที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงการคลัง ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทศรองราชการ พ.ศ. 2547 ซึ่งจะต้องส่งคืนคลังเมื่อหมดความจำเป็นในการใช้จ่าย ยอดคงเหลือสิ้นปีประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และใบสำคัญที่เบิกจากเงินทศรองราชการแล้วรอเบิกชดเชย

เงินฝากคลัง เป็นเงินที่หน่วยงานฝากไว้กับกระทรวงการคลังภายใต้ข้อกำหนดตามกฎหมาย โดยไม่มีดอกเบี้ย ซึ่งสามารถเบิกถอนได้เมื่อต้องการใช้จ่ายตามรายการที่กำหนดไว้ในระเบียบที่ระบุข้อจำกัดในการใช้จ่าย

เงินฝากคลัง จำนวน 1,465,099.94 บาท (ปีงบประมาณ 2560 จำนวน 2,950,499.14 บาท) เป็นเงินนอกงบประมาณที่มีข้อจำกัดในการใช้จ่ายเพื่อจ่ายต่อไปให้บุคคลหรือหน่วยงานอื่นตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในกฎหมายอันเป็นที่มาของเงินฝากคลัสนั้น หน่วยงานไม่สามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานตามปกติได้ แต่มีหน้าที่ถือไว้เพื่อจ่ายตามวัตถุประสงค์ของเงินฝากคลัง ดังนี้

	2561	2560
เงินประกันของและเงินประกันสัญญา	1,395,144.00	1,736,210.14
เงินประกันผลงาน	69,955.94	41,689.00
เงินค่าธรรมเนียมสมัครสอบ	-	1,172,600.00
รวม เงินฝากคลัง	1,465,099.94	2,950,499.14

หมายเหตุ 6 ลูกหนี้ระยะสั้น

	2561	2560
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	1,356,420.00	354,731.00
รวม ลูกหนี้ระยะสั้น	1,356,420.00	354,731.00

ลูกหนี้เงินยืม ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

ลูกหนี้เงินยืม	(หน่วย : บาท)			รวม
	ยังไม่ถึงกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	ถึงกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	เกินกำหนดชำระ และการส่งใช้ ใบสำคัญ	
2561	1,356,420.00	-	-	1,356,420.00
2560	354,731.00	-	-	354,731.00

หมายเหตุ 7 วัสดุคงเหลือ

	2561	2560
วัสดุคงเหลือ	2,531,610.26	2,415,008.33
หัก ค่าเพื่อการปรับลดมูลค่าวัสดุ	-	-
รวม วัสดุคงเหลือ - สุทธิ	2,531,610.26	2,415,008.33

หมายเหตุ 8 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	2561	2560
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	55,347.26	18,013.66
เงินมัดจำและเงินประกันการใช้ทรัพย์สิน	34,000.00	34,000.00
รวม สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	89,347.26	52,013.66

หมายเหตุ 9 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	11,698,365.62	11,698,365.62
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	3,616,275.88	3,031,357.60
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า - สุทธิ	8,082,089.74	8,667,008.02
ครุภัณฑ์	93,565,699.36	114,228,692.41
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	79,668,132.86	96,606,849.92
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	13,897,566.50	17,621,842.49
รวม ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	21,979,656.24	26,288,850.51

หมายเหตุ 10 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	25,140,887.24	20,899,387.24
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	19,482,452.01	17,241,109.56
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	5,658,435.23	3,658,277.68
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	89,880.00	327,600.00
รวม สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	5,748,315.23	3,985,877.68

หมายเหตุ 11 เจ้าหนี้ระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินค้าและบริการ	7,919,935.07	7,800,559.27
เจ้าหนี้รายจ่ายประเภททุน	2,093,146.33	267,813.02
เจ้าหนี้อื่น	1,103,644.80	1,115,000.80
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,013,168.70	579,586.69
รวม เจ้าหนี้ระยะสั้น	13,129,894.90	9,762,959.78

หมายเหตุ 12 รายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2553	-	2,720,739.61
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2554	-	1,011,848.59
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2555	-	762,292.31
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2556	-	1,794,367.82
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2557	-	3,469,541.53
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2558	-	10,865,836.06
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2559	-	15,444,384.81
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2560	-	19,004,988.74
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561	-	-
รวม รายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้า	-	55,073,999.47

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้บันทึกรายการปิดบัญชีรายได้จากเงินงบประมาณรับล่วงหน้าสำหรับเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2553 – 2560 คงเหลือยกมา ณ 1 ตุลาคม 2560 จำนวนเงิน 55,073,999.47 บาท หักนำส่งเงินเหลือจ่ายปีเก่าเป็นรายได้แผ่นดิน จำนวน 13,373,009.39 บาท คงเหลือ 41,700,990.08 บาท เพื่อรับรู้และปิดบัญชีเป็นรายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2560 มาตรา 56 กำหนดให้คณะกรรมการเสนองบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการและสำนักงานไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี... และมาตรา 64 กำหนดให้โอนบรรดางบประมาณทรัพย์สิน ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาเป็นของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หมายเหตุ 13 เงินรับฝากกระยะสั้น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
เงินประกันซองและเงินประกันสัญญา	1,419,644.00	1,759,073.14
เงินประกันผลงาน	69,955.94	191,501.20
เงินสมทบผู้ประกันตน	48,750.00	53,347.00
เงินค่าไฟฟ้าร้านค้า	804.40	1,379.38
เงินค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ (ส่วนเกินสิทธิ์)	273.59	-
เงินค่าบัตรเครดิต (ส่วนเกินสิทธิ์)	279.00	-
เงินค่าธรรมเนียมสมัครสอบ	-	263,700.00
รวม เงินรับฝากกระยะสั้น	1,539,706.93	2,269,000.72

เงินประกันของและเงินประกันสัญญา จำนวน 1,419,644.00 บาท และเงินประกันผลงาน จำนวน 69,955.94 บาท ผ่าไว้ในบัญชีเงินฝากคลัง จำนวน 1,465,099.94 บาท และเงินฝากสถาบันการเงิน จำนวน 24,500.00 บาท

หมายเหตุ 14 หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
รายได้รอการรับรู้		
- ครุภัณฑ์	756,557.84	1,186,214.46
- เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ	440,321.00	440,321.00
รวม หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	1,196,878.84	1,626,535.46

เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ เป็นเงินที่ได้รับการสนับสนุนจาก APF ประเทศออสเตรเลีย เพื่อดำเนินโครงการศึกษาเชิงปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์และผู้พลัดถิ่นภายในประเทศ ในระหว่างปี 2546 – 2552 จำนวน 853,645.00 บาท สำนักงานฯ ได้รับเงินสนับสนุนดังกล่าวเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2551 ผ่าไว้ในบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชเทวี ชื่อบัญชี เงินสนับสนุนงานด้านสิทธิมนุษยชน เลขที่บัญชี 030-0-10671-8 การดำเนินโครงการดังกล่าวเสร็จสิ้นในปี 2552 มีการเบิกจ่ายเงิน จำนวน 413,324.00 บาท คงเหลือ จำนวน 440,321.00 บาท ปัจจุบันเงินคงเหลือดังกล่าว สำนักงานฯ นำ ผ่าไว้ในบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาศูนย์ราชการฯ แจ้งวัฒนะ ชื่อบัญชี เงินสนับสนุนงานด้านสิทธิมนุษยชน เลขที่บัญชี 955-0-00349-3

หมายเหตุ 15 ภาระผูกพัน

ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ ณ วันที่ 30 กันยายน 2561 และ 2560 หน่วยงานมีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญาได้ ดังนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ไม่เกิน 1 ปี	4,049,939.25	11,827,531.00
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	8,725,788.00	-
เกิน 5 ปี	-	-
รวม	12,775,727.25	11,827,531.00

ภาระผูกพันตามสัญญา ระยะเวลาเกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี รายละเอียดสัญญา ดังนี้

1. สัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาเลขที่ 74/2560 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2560 เช่ารถยนต์ ประจำตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 1 คัน สัญญาสิ้นสุด 30 กันยายน 2564 ภาระผูกพันตามสัญญา จำนวนเงิน 1,097,820.00 บาท
2. สัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาเลขที่ 76/2560 ลงวันที่ 22 มีนาคม 2560 เช่ารถยนต์ประจำตำแหน่งประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 1 คัน และเช่ารถยนต์ประจำตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 2 คัน สัญญาสิ้นสุด 30 กันยายน 2564 ภาระผูกพันตามสัญญา จำนวนเงิน 7,627,968.00 บาท

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีภาระผูกพัน โดยจำแนกตามปีงบประมาณ
ที่ได้รับ ดังนี้

ปีงบประมาณ	สัญญา/ใบสั่งจ้าง		(หน่วย : บาท)	
	2561	2560	2561	2560
2553	1	1	381,286.00	381,286.00
2554	1	1	299,600.00	299,600.00
2557	-	1	-	138,000.00
2558	-	4	-	4,577,100.00
2559	-	6	-	4,221,745.00
2560	2	2	484,710.00	2,209,800.00
2561	7	-	11,610,131.25	-
รวม	11	15	12,775,727.25	11,827,531.00

หมายเหตุ 16 รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสมต้นงวด	(4,023,303.78)	(2,674,124.28)
ปรับปรุงรายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	(15,624.73)	(114,035.73)
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาด	(4,038,928.51)	(2,788,160.01)
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิงวดนี้	41,700,990.08	-
รายได้สูง/(ต่ำ)กว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	37,662,061.57	(2,788,160.01)
	(3,591,093.78)	(1,235,143.77)
	34,070,967.79	(4,023,303.78)

หมายเหตุ 17 รายได้จากงบประมาณ

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
รายได้จากงบรายจ่ายอื่น :-		
- ค่าใช้จ่ายบุคลากร	133,105,500.00	122,864,142.86
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	78,772,400.00	100,794,826.42
- ค่าครุภัณฑ์	-	11,316,081.26
รวม รายได้จากงบรายจ่ายอื่น	211,877,900.00	234,975,050.54
รายได้จากงบกลาง	27,510,452.78	23,847,382.07
รวม รายได้จากงบประมาณ	239,388,352.78	258,822,432.61

หมายเหตุ 18 รายได้จากการขายสินค้าและบริการ

	2561	2560
รายได้จากการให้บริการ - บุคคลภายนอก	-	908,900.00
รวม รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	-	908,900.00

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ 19 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	2561	2560
เงินเดือน	64,957,731.20	60,416,965.91
ค่าล่วงเวลา	136,480.00	320,600.00
เงินประจำตำแหน่ง	7,424,334.84	7,698,520.32
ค่าตอบแทน	56,360,503.82	53,911,932.80
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	870,000.00	836,723.83
ค่าตอบแทนเหมาจ่ายรถประจำตำแหน่ง	1,636,800.00	1,636,800.00
ค่ารักษาพยาบาล	5,908,957.15	6,371,437.59
เงินช่วยการศึกษาบุตร	230,267.00	229,218.50
เงินชดเชย กบข.	979,058.27	873,777.81
เงินสมทบ กบข.	1,468,587.40	1,310,666.71
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	605,145.00	631,351.00
ค่าเช่าบ้าน	528,317.22	362,300.00
รวม ค่าใช้จ่ายบุคลากร	141,106,181.90	134,600,294.47

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ 20 ค่าบำเหน็จบำนาญ

	2561	2560
บำนาญ	13,452,457.23	11,256,141.59
เงินช่วยค่าครองชีพ	518,880.00	518,880.00
บำเหน็จดำรงชีพ	1,400,000.00	1,032,532.00
ค่ารักษาพยาบาล	3,527,245.73	2,220,327.87
เงินช่วยเหลือการศึกษาบุตร	25,000.00	34,400.00
รวม ค่าบำเหน็จบำนาญ	18,923,582.96	15,062,281.46

(หน่วย : บาท)

หมายเหตุ 21 ค่าตอบแทน

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าตอบแทนอื่น	168,900.00	266,500.00
รวม ค่าตอบแทน	<u>168,900.00</u>	<u>266,500.00</u>

หมายเหตุ 22 ค่าใช้สอย

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	10,870,851.51	18,720,958.15
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	8,607,166.66	13,721,505.46
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	944,746.49	1,113,002.33
ค่าจ้างเหมาบริการ	17,519,920.96	20,021,254.57
ค่าธรรมเนียม	16,520.20	11,200.00
ค่าจ้างที่ปรึกษา	4,400,698.75	7,828,477.80
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	2,885,833.00	5,340,516.00
ค่าเช่าทรัพย์สิน	3,069,151.00	1,942,694.56
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	1,009,200.00	2,373,290.00
ค่าใช้สอยอื่น	3,500,001.82	5,790,607.04
รวม ค่าใช้สอย	<u>52,824,090.39</u>	<u>76,863,505.91</u>

หมายเหตุ 23 ค่าวัสดุ

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าวัสดุ	8,235,784.32	10,121,033.58
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	65,290.01	309,984.99
รวม ค่าวัสดุ	<u>8,301,074.33</u>	<u>10,431,018.57</u>

หมายเหตุ 24 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
ค่าไฟฟ้า	7,976,538.42	7,628,186.30
ค่าน้ำประปา	24,267.60	24,267.60
ค่าโทรศัพท์	1,002,004.98	1,134,616.15
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	1,561,863.16	1,479,308.01
ค่าบริการไปรษณีย์	1,203,532.00	1,194,658.00
รวม ค่าสาธารณูปโภค	<u>11,768,206.16</u>	<u>11,461,036.06</u>

หมายเหตุ 25 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	2561	(หน่วย : บาท) 2560
ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า	584,918.28	584,235.60
ครุภัณฑ์	7,490,831.71	9,999,590.34
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	2,240,425.79	2,363,272.31
รวม ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	10,316,175.78	12,947,098.25

หมายเหตุ 26 การจัดประเภทรายการใหม่

ตัวเลขเปรียบเทียบในงบการเงิน ปี 2560 มีการจัดประเภทใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดประเภทและการแสดงรายการในงบการเงิน ปี 2561

	ก่อนจัด ประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	(หน่วย : บาท) หลังจัด ประเภทใหม่
ค่าใช้จ่ายบุคลากร			
เงินเดือน	60,416,965.91	-	60,416,965.91
ค่าล่วงเวลา	320,600.00	-	320,600.00
เงินประจำตำแหน่ง	7,698,520.32	-	7,698,520.32
ค่าตอบแทน	53,911,932.80	-	53,911,932.80
ค่าจ้างลูกจ้างตามสัญญาจ้าง	836,723.83	-	836,723.83
ค่าตอบแทนเหมาจ่ายรถประจำตำแหน่ง	-	1,636,800.00	1,636,800.00
ค่ารักษาพยาบาล	6,371,437.59	-	6,371,437.59
เงินช่วยการศึกษาบุตร	229,218.50	-	229,218.50
เงินชดเชย กบข.	873,777.81	-	873,777.81
เงินสมทบ กบข.	1,310,666.71	-	1,310,666.71
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	631,351.00	-	631,351.00
ค่าเช่าบ้าน	362,300.00	-	362,300.00
รวม	132,963,494.47	1,636,800.00	134,600,294.47
ค่าตอบแทน			
ค่าตอบแทนตามตำแหน่ง	4,657,200.00	(4,657,200.00)	-
ค่าตอบแทนอื่น	266,500.00	-	266,500.00
รวม	4,923,700.00	(4,657,200.00)	266,500.00

หมายเหตุ 26 การจัดประเภทรายการใหม่ (ต่อ)

	ก่อนจัด ประเภทใหม่	เพิ่ม/(ลด)	(หน่วย : บาท) หลังจัด ประเภทใหม่
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	18,720,958.15	-	18,720,958.15
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	13,721,505.46	-	13,721,505.46
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	1,113,002.33	-	1,113,002.33
ค่าจ้างเหมาบริการ	20,021,254.57	-	20,021,254.57
ค่าธรรมเนียม	11,200.00	-	11,200.00
ค่าจ้างที่ปรึกษา	7,828,477.80	-	7,828,477.80
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	2,320,116.00	3,020,400.00	5,340,516.00
ค่าเช่าทรัพย์สิน	1,942,694.56	-	1,942,694.56
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	2,373,290.00	-	2,373,290.00
ค่าใช้จ่ายอื่น	5,790,607.04	-	5,790,607.04
รวม	73,843,105.91	3,020,400.00	76,863,505.91

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 รายงานรายได้แผ่นดิน
 สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2561

	(หน่วย : บาท)	
	2561	2560
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ		
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	18,332,449.45	2,586,354.18
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บสุทธิ	<u>18,332,449.45</u>	<u>2,586,354.18</u>
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	18,332,449.45	2,586,354.18
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
ปรับ รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
รายการรายได้แผ่นดินสุทธิ	<u>-</u>	<u>-</u>
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี		
รายได้ดอกเบี้ย	414,821.29	480,778.08
รายได้อื่น	<u>17,917,628.16</u>	<u>2,105,576.10</u>
รวม รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	<u>18,332,449.45</u>	<u>2,586,354.18</u>

ประกาศ

แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยที่ประกาศลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๒ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่คณะ พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบวาระการดำรงตำแหน่งครบ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ ตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่ประชุมสภาผู้พิพากษาได้ลงมติเห็นชอบให้ผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำนวนเจ็ดคน และบุคคลทั้งเจ็ดคนได้ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว

อาศัยอำนาจ ...

- ๒ -

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๒๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

๑. นายวัส ติงสมิตร	เป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นายสุรเชษฐ์ สถิตนิรามัย	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นางอังคณา นีละไพจิตร	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๖. นางเดือนใจ ดีเทศน์	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นายชาติชาย สุธงคิถลม	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๗๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(นายพรเพชร วิชิตชลชัย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น อ-๗

๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๘๑, ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๔๔

E-mail : library@nhrc.co.th, nhrc.library@gmail.com

